

รายงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น
ฉบับสมบูรณ์

การจัดทำฐานข้อมูลและข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้น
ในการพัฒนากลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีและกลุ่มกปิเยาะห์
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย จุรีรัตน์ บัวแก้ว และคณะ

พฤษภาคม 2549

รายงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น
ฉบับสมบูรณ์

การจัดทำฐานข้อมูลและข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้น
ในการพัฒนากลุ่มผลิตผ้าคลุมผสมสตรีและกลุ่มกปิเยาะห์
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัสรัตน์ บัวแก้ว	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	หัวหน้าโครงการ
รองศาสตราจารย์พันธ์ ทองชุมนุม	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ทีมวิจัย
รองศาสตราจารย์ดลมนรรัตน์ บากา	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ทีมวิจัย
อาจารย์กรวิภา ขวัญเพชร	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมืองปัตตานี	ทีมวิจัย
นางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ	สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา	ทีมวิจัย
นางสุธี เทพสุรวงศ์	สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา	ทีมวิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “การจัดทำฐานข้อมูลและข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้นในการพัฒนากลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีและกลุ่มกบิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นหนึ่งในโครงการวิจัยชุดชายแดนไทย – มาเลเซีย บนพื้นฐานปัญหาของชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในอดีต ผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ ได้มีการนำเข้ามาจากต่างประเทศ แต่ในช่วงประมาณ ปี 2535 ชาวบ้านครอบครัวหนึ่งที่เห็นช่องทางในการทำอาชีพให้สอดคล้องกับวิถีที่ปฏิบัติและใช้สอย จึงได้ดำเนินการผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ ซึ่งทำให้ครอบครัวอื่นเห็นเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ จึงได้เกิดกลุ่มผลิตสินค้าดังกล่าวขึ้นมากมายและสร้างรายได้ให้กับคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ชาวมุสลิมที่ประกอบอาชีพนี้ต้องประสบปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาทางด้านราคา ปัญหาตลาด และ ปัญหาความต้องการของตลาด เป็นต้น

คณะวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำอาชีพผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ที่จะส่งผลต่อรายได้และความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ จึงสนใจที่จะทำการศึกษาการผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์เพื่อเป็นฐานข้อมูลการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อสำรวจข้อมูลจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อสำรวจข้อมูลปริมาณการผลิตและการส่งออกผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 3) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลและข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มี 2 แนวทาง คือ 1) การศึกษาเชิงสำรวจ เป็นการศึกษากลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมสตรีและกลุ่มผู้ผลิตกบิเยาะห์ที่มีอยู่จริงในพื้นที่ทั้งในเชิงปริมาณกลุ่ม จำนวนสมาชิกที่ประกอบถึงขนาดประชากรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพดังกล่าว ปริมาณผลิตภัณฑ์ มูลค่าผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อการผลิตเพื่อการตลาด ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ก่อนจะนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลเป็นฐานข้อมูลสำหรับการตัดสินใจในเชิงนโยบาย และ 2) การศึกษาเชิงสหวิทยาการ เป็นการนำผู้มีความรู้ความชำนาญในหลายสาขาวิชา ตลอดจนนักธุรกิจและข้าราชการที่เกี่ยวข้องมาระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมสตรีและกลุ่มกบิเยาะห์

ประชากรที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยคือพื้นที่ผลิตผ้าคลุมผมสตรีและกบิเยาะห์ โดยตั้งเป้าหมายที่จะสำรวจกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมสตรีและกลุ่มผู้ผลิตกบิเยาะห์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ครบทุกกลุ่มในลักษณะสำมะโน (Census) และประชากรที่ให้ข้อมูลวิจัย (Data Giving Population) ประกอบด้วยตัวแทนกลุ่มผู้ผลิต กลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ พ่อค้าคนกลางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เรียกว่า “เต้าแก่” ซึ่งมีหน้าที่เป็นคนกลางหาตลาด นำวัสดุการผลิตมาให้ จ่ายค่าจ้างแรงงาน และรับผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายตามการสั่งซื้อ โดยถือว่า เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายที่งานวิจัยให้ความสำคัญ

วิธีเก็บข้อมูลเบื้องต้นได้ทำการศึกษาจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ ลวดลายและสีสันทของผลิตภัณฑ์จากที่เคยศึกษาไว้แล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ ลวดลาย และสีสันทของผลิตภัณฑ์จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตและผู้ซื้อผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำรวจปริมาณ รูปแบบ ลวดลายและสีสันทจากแหล่งผลิต สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มผู้ผลิตและจำนวนสมาชิกกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์และมูลค่าการค้าในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในลักษณะของการทำสำมะโนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้ Visual Basic เขียนโปรแกรมเพื่อรองรับการบันทึกข้อมูล และใช้ภาษา PHP เขียนให้โปรแกรมออนไลน์ในระบบอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้สามารถกรอกข้อมูลเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลล่าสุดได้อย่างต่อเนื่อง ใช้โปรแกรม Microsoft Excel รวมผลข้อมูลสำหรับให้ทีมวิจัยพิจารณาได้ง่ายขึ้น เนื่องจากสามารถแปลงเป็นแผนภูมิและกราฟได้หลากหลายรูปแบบ วิธีสุดท้ายคือแจกจ่าย

ผล และจำแนกกับมือ (Manual) ในกรณีเฉพาะที่มีข้อสงสัยในตัวเลขบางตัว รวมไปถึงข้อมูลเชิงเนื้อหาที่ต้องอาศัยทักษะการคิดของมนุษย์เพื่อจัดกลุ่ม เช่น การจัดกลุ่มลวดลาย แหล่งจำหน่ายวัสดุการผลิต เป็นต้น

ผลการวิจัยพบว่า จำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ จังหวัดปัตตานี มีจำนวนกลุ่มมากที่สุด 69 กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 62.16 มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 1,537 คน คิดเป็นร้อยละ 51.20 รองลงมาได้แก่ จังหวัดนราธิวาส มีจำนวนกลุ่ม 27 กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 24.77 มีจำนวนสมาชิก 1,078 คน คิดเป็นร้อยละ 24.32 ส่วนจังหวัดยะลาเป็นจังหวัดที่มีจำนวนกลุ่มน้อยที่สุดคือ 15 กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 13.51 มีจำนวนสมาชิก 387 คน คิดเป็นร้อยละ 12.89 อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างในเรื่องจำนวนกลุ่มของจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาสอาจเกิดจากการยุบกลุ่มเพื่อไปประกอบอาชีพอื่น จึงทำให้ข้อมูลจำนวนกลุ่มคลาดเคลื่อน

ผลการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะการดำเนินงานที่เหมือนกัน คือ มีการรับจ้างผลิตโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุนมีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.00 ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก รองลงมามีลักษณะการดำเนินงานที่มีสัดส่วนเท่าๆกัน 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่ม ประเด็นที่ 2 รับจ้างผลิตโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุนและผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 13.00 นอกจากนี้ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 11.00 อีกทั้งยังมีการรับจ้างผลิตโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุนและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ส่วนกลุ่มที่ผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่มและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุนมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.00 ข้อสังเกตจากการเก็บข้อมูลภาคสนามคือ ไม่พบว่าสมาชิกผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรี่จะลงทุนในการผลิตทุกขั้นตอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนสำรองในการผลิตเพื่อรอขาย อีกทั้งยังกังวลว่า เมื่อผลิตแล้วไม่สามารถหาตลาดได้ ประกอบกับผ้าคลุมหมสตรี่มักมีการเปลี่ยนแปลงลวดลาย รูปแบบ และสีสันทัน โดยเฉพาจะลวดลายจะมีการเปลี่ยนแปลงทุกสัปดาห์ ถ้าสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรี่เป็นผู้ลงทุนผลิตเอง ต้องออกแบบลวดลาย หรือต้องคิดลวดลายใหม่ๆเสมอ ซึ่งสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรี่อาจไม่มีศักยภาพเพียงพอในการออกแบบลวดลายใหม่ๆ แต่การรับจ้างโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุน นายทุนจะเป็นผู้นำวัตถุดิบ ได้แก่ ผ้า ด้าย วัสดุตกแต่ง และออกแบบลวดลายให้

ปริมาณการผลิตและการส่งออกผ้าคลุมหมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานีมีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตรี่มากที่สุด จำนวน 380,832 ผืน มีจำนวนกลุ่มมากที่สุด คือ 69 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกมากที่สุด คือ 1,471 คน รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ จำนวน 369,088 ผืน จำนวนกลุ่มรองลงมา คือ 27 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกรองลงมา คือ 1,013 คน ส่วนจังหวัดยะลา มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตรี่น้อยที่สุด คือ 126,632 ผืน มีจำนวนกลุ่ม 13 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกเพียง 342 คน

จำนวนจักรของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับปริมาณการผลิต กล่าวคือ จังหวัดปัตตานีมีจำนวนจักรมากที่สุด มีความสัมพันธ์กับปริมาณการผลิตที่มากที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส มีจำนวนจักรเป็นอันดับที่ 2 ส่วนจังหวัดยะลา มีจำนวนจักรน้อยที่สุด ปริมาณการผลิตจึงมีจำนวนน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่จะลงทุนเครื่องมือเองมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 49.62 รองลงมา คือ หน่วยงานราชการลงทุนเครื่องมือให้คิดเป็นร้อยละ 39.70 ส่วนนายทุนลงทุนเครื่องมือให้คิดเป็นร้อยละ 9.16 การที่กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่เป็นผู้ลงทุนเครื่องมือมากที่สุด เนื่องจากผู้ประกอบการอาชีพผ้าคลุมหมสตรี่เป็นแม่บ้านที่มีภาระต้องดูแลครอบครัว หญิงมุสลิมไม่นิยมออกไปทำงานนอกบ้าน ดังนั้นการลงทุนเครื่องมือผลิตผ้าคลุมหม ช่วยให้หญิงมุสลิมทำหน้าที่ดูแลสามีและลูกได้เต็มที่ ในยามว่างจึงผลิตผ้าคลุมซึ่งเป็นอาชีพอิสระที่หญิงมุสลิมพอใจในวิถีชีวิต นอกจากนี้หน่วยงานของทางราชการช่วยลงทุนเครื่องมือเป็นอันดับที่ 2 ซึ่งมีสัดส่วนแตกต่างกันร้อยละ 9.92 เป็นปัจจัยเสริมที่ช่วยให้หญิงมุสลิมมีโอกาสประกอบอาชีพผลิตผ้าคลุมหมสตรี่โดยไม่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม

ลักษณะการผลิตสินค้าผ้าคลุมหมสตรี่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่าการผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ตามการสั่งซื้อของลูกค้ามีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 58.00 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเรื่องการรับจ้างผลิตผ้าคลุมหม

สตรีโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุนมีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.00 เช่นกัน ลองลงมาคือกลุ่มที่ผลิตตามการสั่งซื้อของลูกค้าและผลิตเพื่อรอจำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 35.00 ส่วนการผลิตเพื่อจำหน่ายเพียงอย่างเดียวมีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 7.00 ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากกลุ่มที่ผลิตผ้าคลุมผืนสตรีไม่มีเงินทุนสำรองเพียงพอในการผลิตผ้าคลุมผืนสตรีไว้เพื่อรอจำหน่าย

ต้นทุนการผลิตผ้าคลุมผืนสตรีที่พบมากที่สุดอยู่ระหว่าง 151-200 บาทต่อผืน คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมาคือ ระหว่าง 201-250 บาทต่อผืน คิดเป็นร้อยละ 19.00 ส่วนอันดับที่ 3 มี 3 กลุ่ม คือ ระหว่าง 51-100 บาท , 101-150 บาท และ 251-300 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.00 จะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตผ้าคลุมผืนสตรีต่อผืนค่อนข้างสูง ทำให้กลุ่มผลิตผ้าคลุมผืนสตรีไม่มีเงินจำนวนมากในการลงทุน ต้องรับจ้างผลิตโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุน

ลักษณะการบรรจุสินค้าผ้าคลุมผืนสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่าการบรรจุสินค้าผ้าคลุมผืนสตรีคิดเป็นร้อยละ 35.44 เท่านั้น สะท้อนให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการมีบรรจุภัณฑ์กับต้นทุนการผลิตและปริมาณการผลิตผ้าคลุมผืนสตรีเนื่องจากการรับจ้างผลิตโดยนายทุนเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

ตลาดจำหน่ายผ้าคลุมผืนสตรี แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศคือประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย สำหรับตลาดภายในประเทศมีปริมาณการจำหน่าย 662,352 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 75.56 ซึ่งจังหวัดที่เป็นตลาดหลักในประเทศได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส สอดคล้องกับเหตุผลที่หญิงมุสลิมจำเป็นต้องแต่งกายให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ส่วนประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียมีปริมาณการส่งออก 214,200 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 24.44 ผู้ที่ทำหน้าที่จัดจำหน่ายคือพ่อค้าคนกลางหรือนายทุนซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพ่อค้าคนกลางมีความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตตามการสั่งซื้อกับปริมาณการจัดจำหน่ายตลาดภายในประเทศและตลาดในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียซึ่งพ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้จัดจำหน่าย กลุ่มผลิตผ้าคลุมผืนสตรีมีความสัมพันธ์พ่อค้าคนกลางในหลายลักษณะ บางกลุ่มก็เป็นมิตรที่ดีกับพ่อค้าคนกลาง บางกลุ่มประสบกับปัญหาที่พ่อค้าคนกลางจ่ายเงินล่าช้าหรือไม่ตรงเวลา บางกลุ่มถูกโกง สำหรับกลุ่มที่ลงทุนผลิตเองมักนิยมขายเงินสดเนื่องจากพ่อค้าคนกลางกดราคารับซื้อโดยอ้างว่าสินค้าไม่ได้มาตรฐาน

ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมผืนสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับรางวัลมาตรฐานผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 41.77 และไม่ได้รับรางวัล คิดเป็นร้อยละ 58.23 การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ไม่ถึงร้อยละ 50 นั้น สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผืนสตรีควรพัฒนาฝีมือให้มีคุณภาพมากขึ้น ด้วยการฝึกฝนทักษะในการออกแบบลวดลายให้มีความสวยงาม ฝึกทักษะในการปักจักรเพิ่มขึ้นซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าและสามารถเข้าสู่การค้าเสรีได้ในอนาคต

พฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อผ้า ด้าย และวัสดุตกแต่งเพื่อนำมาใช้ผลิตผ้าคลุมผืนโดยภาพรวมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วนิยมซื้อตามตลาดและร้านค้าในตัวจังหวัดเป็นสำคัญ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าร้านบังลิสรี่ ซึ่งอยู่ที่ตลาดปาลัส อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี เป็นแหล่งจำหน่ายที่กลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผืนนิยมเดินทางไปเลือกซื้อมากที่สุด

ลวดลายบนผืนผ้าคลุมผืนสตรีสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ลวดลายพื้นฐาน และลวดลายประยุกต์ 1) ลวดลายพื้นฐาน หมายถึง ลวดลายที่ปราศจากวัสดุตกแต่งอื่นใดนอกเหนือจากการเดินเส้นด้ายหรือติดด้วยจักรเพียงอย่างเดียว และบนผืนผ้าคลุมผืนสตรีนั้นปรากฏเพียงลวดลายเดียว ปัจจุบันจะพบเห็นลวดลายพื้นฐานไม่มากนัก เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่นิยมใช้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชนชั้นกลาง ข้าราชการ และเป็นลวดลายสำหรับฝึกฝนทักษะการปักลวดลายสำหรับผู้เพิ่งเริ่มผลิตผ้าคลุมผืนสตรีเท่านั้น 2) ลวดลายประยุกต์ หมายถึง ลวดลายที่ผสมผสานระหว่างการเดินเส้นด้ายจักรผสมผสานกับการตกแต่งด้วยวัสดุหลากหลายชนิด เช่น เพชรเทียม ลูกปัด เลื่อม กระຈก เป็นต้น บ้างฉลุผ้าแทนการปักลวดลาย หรือผสมผสานลวดลายตั้งแต่ 2 ลวดลายบนผ้าคลุมผืนสตรีผืนเดียว ปัจจุบันจะพบเห็นลวดลายประยุกต์เป็นจำนวนมาก เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่นิยมใช้ลวดลายประยุกต์มีหลากหลาย ลวดลายที่ออกแบบขึ้นใหม่เป็นสิ่งที่ต้องการของผู้ใช้ ราคาของผ้าคลุมผืนสตรีจึงมีราคาสูงและ กลายเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ผู้ผลิตผ้าคลุมผืนสตรีพยายามออกแบบลวดลายใหม่ๆ เสมอๆ

ลวดลายบนผืนผ้าคลุมหมสตรีนอกจากจำแนกเป็นกลุ่มลวดลายพื้นฐานและกลุ่มลวดลายประยุกต์แล้ว ยังสามารถจำแนกลวดลายเหล่านี้ออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มลวดลายไม้ดอก เช่น ดอกพิกุล ดอกกุหลาบ ดอกบัว ดอกจันทน์ ดอกมะลิ ดอกบานชื่น ซึ่งพบในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดปัตตานี ดอกทิวลิป ดอกชบา ดอกกล้วยไม้ ดอกคุณนายตื่นสายมีในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดนราธิวาส 2) กลุ่มลวดลายผักและผลไม้ เป็นกลุ่มลวดลายที่วัยรุ่นนิยมใช้ เนื่องจากเป็นลวดลายขนาดเล็ก มองดูทันสมัย ไม่เป็นทางการ สำหรับลวดลายที่มักพบเห็นในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรีทั้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ลวดลายช่อองุ่น ลวดลายพริก และลวดลายสับปะรด เป็นต้น 3) กลุ่มลวดลายพรรณไม้ที่ไม่ใช่ไม้ดอกและไม้ผล หมายถึง กลุ่มลวดลายส่วนอื่นๆ ของต้นไม้ เช่น กิ่ง ก้านและใบ มักทำหน้าที่เป็นลวดลายองค์ประกอบให้กับกลุ่มลวดลายไม้ดอก แต่ในที่นี้จะหมายถึงผ้าคลุมหมสตรีที่นำเฉพาะรูปทรงของกิ่งก้านต้นไม้หรือใบไม้มาทำเป็นลวดลายทั้งผืน โดยลวดลายที่พบเห็นในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรีทั้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ลวดลายใบไม้และลวดลายเครือเขาหรือเถาวัลย์รูปทรงต่างๆ นอกจากนี้ ผลการสำรวจข้อมูลยังพบลวดลายไม้ไผ่ในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรีพื้นที่จังหวัดปัตตานีอีกด้วย 4) กลุ่มลวดลายสัตว์ เป็นกลุ่มลวดลายที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุด เนื่องจากมีความเสี่ยงต่อการผิดหลักศาสนาอิสลามดังได้อธิบายไว้ในเบื้องต้น อย่างไรก็ตาม การจำลองลักษณะของสิ่งมีชีวิตต้องหลีกเลี่ยงไม่ให้ชัดหลักศาสนา โดยจำลองเพียงบางส่วนของสิ่งมีชีวิตมาใช้ หรือดัดแปลงรูปทรงเสียใหม่ไม่ให้เหมือนสิ่งมีชีวิตชนิดนั้นอย่างชัดเจน ลวดลายที่นิยมผลิตมากที่สุดของกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ลวดลายปะการัง โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จะพบลวดลายปะการังมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบการผลิตลวดลายปลาหมึก และลวดลายมังกร 5) กลุ่มลวดลายสิ่งของเบ็ดเตล็ด เป็นการนำสิ่งของใกล้ตัวมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายต่างๆ โดยกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสเป็นแหล่งสำคัญในการสร้างสรรค์ลวดลายประเภทมากที่สุดนี้ จากการสำรวจข้อมูลภาคสนามพบว่าลวดลายหลายรูปแบบ เช่น ลวดลายหยดน้ำตา ลวดลายตะกร้าดอกไม้ ลวดลายพัด ลวดลายหัวใจ ลวดลายเกลียว ลวดลายเจดีย์ เป็นต้น และ 6) กลุ่มลวดลายผสมผสาน เป็นลวดลายที่พบมากที่สุดในยุคปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2548) เนื่องจากเป็นกลุ่มลวดลายที่เปิดโอกาสให้สามารถสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ ได้อย่างอิสระ ไม่ว่าจะเป็นการผสมผสานในกลุ่มลวดลายเดียวกัน เช่น การปักดอกไม้หลากหลายชนิดในผ้าคลุมหมสตรีผืนเดียวกัน หรือการผสมผสานลวดลายข้ามกลุ่ม เช่น ลวดลายบัวอ่อนผสมผสานกับการปักพวงองุ่น (กลุ่มลวดลายผักและผลไม้) แซมด้วยดอกบัว (กลุ่มลวดลายไม้ดอก) ลวดลายตะกร้าดอกไม้ซึ่งปักลวดลายช่อดอกไม้ (กลุ่มลวดลายไม้ดอก) บนตะกร้า (กลุ่มลวดลายสิ่งของเบ็ดเตล็ด) เป็นต้น

สีบนผืนผ้าคลุมหมสตรีเป็นองค์ประกอบสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าลวดลายบนผ้าคลุมหมสตรี เงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสีผ้าคลุมหมมีหลายประการ ได้แก่ 1) เลือกซื้อเพื่อใช้งานตามกาลเทศะ เป็นการเลือกสีสันทันทีใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจมากที่สุด เนื่องจากความจำเป็นบางประการในการเข้าสังคม เช่น กลุ่มนักเรียน นักศึกษาจะเลือกใช้ผ้าคลุมหมตามระเบียบที่ทางโรงเรียนกำหนด ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้สีขาวและสีน้ำเงิน กลุ่มข้าราชการ นักวิชาการ คนทำงานในสำนักงาน จะเลือกใช้สีที่ดูแล้วไม่ดูฉูดฉาด 2) เลือกซื้อเพื่อให้เข้าชุดกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ เป็นการเลือกสีสันทันทีให้เหมาะสมกับสีของเสื้อผ้าที่มีอยู่ หรือกำลังจะตัดชุดใหม่ มักพบเห็นกรณีนี้ในช่วงเทศกาลสำคัญๆ เช่น วันฮารีรายอ ซึ่งถือว่าเป็นงานขึ้นปีใหม่ของชาวไทยมุสลิม หรือในโอกาสไปร่วมงานแต่งงาน (งานกินเหนียว) และงานมงคลต่างๆ นอกจากนี้การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านที่สนับสนุนโดยหน่วยงานของทางราชการเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านทุกคนต้องมีชุดแบบเดียวกัน จึงต้องหาซื้อหรือสั่งทำผ้าคลุมหมสตรีให้เข้ากับชุด อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ผ้าคลุมหมสตรีไม่จำเป็นต้องซื้อผ้าคลุมหมสตรีทุกสีเสมอไป เนื่องจากบางสี เช่น ผ้าคลุมหมสตรีสีขาวและสีครีมเป็นสีที่เข้ากันได้กับเสื้อผ้าหลากหลายสี ดังนั้น ผ้าคลุมหมสีขาวและสีครีมจึงเป็นสีที่นิยมสั่งซื้อและสั่งทำมากที่สุด และ 3) เลือกซื้อตามใจชอบ เป็นการเลือกซื้อโดยอิสระตามความชอบของแต่ละบุคคล ไม่มีกฎเกณฑ์ใดๆ อย่างไรก็ตาม จากการบอกเล่าของผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรีพบว่าชาวมาเลเซียนิยมใช้ผ้าคลุมหมสตรีสีน้ำตาล ในขณะที่ยุโรปมุสลิมในกรุงเทพฯ นิยมใช้ผ้าคลุมหมสตรีสีพื้นไม่สะดุดตามากนักค่านิยมดังกล่าวยังคงต้องศึกษาข้อมูลต่อไป

ชนิดของเนื้อผ้าคลุมผมสตรีที่ใช้ผลิตผ้าคลุมผมมีหลากหลายชนิด แต่ที่นิยมมี 2 ชนิด คือ 1) ผ้าบาบา เป็นผ้าที่เบาบางมีหลายระดับคุณภาพ แบ่งตามคุณภาพได้ 2 เกรด เรียกว่าผ้าบาบาเนื้อ 1 ผลิตที่ญี่ปุ่น แล้วส่งมาพิมพ์ยี่ห้อใหม่ที่ประเทศมาเลเซียเป็น 3 ยี่ห้อ คือ H-ma Ak-bar และ A-ma ราคาหลาละ 100 บาท เนื้อผ้าชนิดนี้จะเป็นที่นิยมของคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกกลุ่มอาชีพ เนื่องจากผ้าบาบาเนื้อ 1 มีคุณภาพดีเยี่ยม เนื้อผ้าแน่นเป็นมันเงา ส่วนผ้าบาบาเนื้อ 2 ผลิตที่เกาหลีใต้ ไม่มียี่ห้อ และมีหลายคุณภาพและราคา แต่โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ราคาหลาละ 60 บาท กลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่คือคนมาเลเซีย เนื่องจากเป็นตลาดที่แข่งขันกันสูง เป็นการลดต้นทุนในเนื้อผ้า เมื่อปักลวดลายเสร็จแล้วส่วนหนึ่งจะส่งกลับไปขายยังประเทศมาเลเซีย แม้ผ้าบาบาจะสวมใส่สบายแต่มีจุดด้อยคือสามารถมองผ่านทะลุจนเห็นเส้นผมของผู้สวมใส่ได้ จึงเป็นการยากที่ผ้าบาบาจะช่วยปกปิดเส้นผมเพื่อให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม จากปัญหาดังกล่าว จึงมีการแก้ไขปัญหาด้วยการสวมหมวกถักคลุมผมไว้ข้างในก่อนจะคลุมผมด้วยผ้าบาบา และ 2) ผ้าปาน นิยมใช้ยี่ห้อวอย จึงเรียกกันติดปากว่าเป็นผ้าวอย ผลิตที่กรุงเทพฯ เนื้อนุ่ม ราคาถูกทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความละเอียดของเนื้อผ้า การตรวจคุณภาพจะมีอุปกรณ์เป็นกล่องที่วางบนผ้าแล้วคำนวณจำนวนเส้นด้วยต่อตารางนิ้ว เช่น ผ้าปาน 144 หมายถึงใน 1 ตารางนิ้วมีเส้นด้ายเรียงต่อกัน 144 เส้น ราคาจะอยู่ที่หลาละ 18 บาท หรือผ้า 155 Kin Voy ราคาอยู่ที่ผืนละ 25-26 บาท ผู้ที่เพิ่งเริ่มปักผ้าคลุมผมจะใช้ผ้าปานฝึกทักษะการปักลวดลายเนื่องจากเวลาเดินเข็มจักรลงไปแล้ว เนื้อผ้าจะอยู่ตัว ไม่ยับย่นหรือยืดง่ายเหมือนผ้าบาบา อีกทั้งยังสามารถปกปิดเส้นผมของผู้สวมใส่ได้ดีกว่า ส่วนข้อเสียคือสวมใส่ไม่สบายนัก ระบายความร้อนได้น้อยกว่าผ้าบาบา

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มผลิตกปิเยาะห์พบว่า จังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์ 176 กลุ่มและมีจำนวนสมาชิก 2,095 คน กล่าวคือ อำเภอเมืองปัตตานีซึ่งมีจำนวนกลุ่มมากที่สุดคือ 138 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 78.84 มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 1,414 คน คิดเป็นร้อยละ 67.49 โดยเฉพาะตำบลกะมิยอมีจำนวนกลุ่มมากที่สุด คือ 98 คน มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 1,141 คน รองลงมาคือ ตำบลคลองมานิง มีจำนวนกลุ่ม 23 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 142 คน สำหรับอำเภอยะรังมีจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกรองลงมาจากรวมอำเภอ กล่าวคือมีจำนวนกลุ่ม 16 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 9.09 มีจำนวนสมาชิก 194 คน คิดเป็นร้อยละ 9.26 อันดับที่ 3 ได้แก่ อำเภอยะหริ่งมีจำนวนกลุ่ม 7 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 3.80 มีจำนวนสมาชิก 119 คน นอกจากนี้ในแต่ละอำเภอมียังมีจำนวนกลุ่มตั้งแต่ 1-3 กลุ่ม กระจายอยู่ในทุกอำเภอ แต่มีจำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันมาก ยกเว้นอำเภอเมือง เช่น ตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม แต่มีจำนวนสมาชิกลดน้อยคือตั้งแต่ 1-6 คน ได้แก่ ตำบลนาเกตุ ตำบลบางโกระ อำเภอโคกโพธิ์ ตำบลน้ำคำ อำเภอทุ่งยางแดง ตำบลวัด อำเภอยะรัง ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง เป็นต้น สำหรับตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกเท่ากัน คือ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.87 ได้แก่ ตำบลปล่องหอย อำเภอกะพ้อ และตำบลบือระ อำเภอสาบบุรี นอกจากนี้ยังมีตำบลที่มีจำนวนสมาชิกใกล้เคียงกันคือ 22-24 คน ได้แก่ ตำบลบานา อำเภอเมือง ตำบลคลองใหม่ อำเภอยะรัง และตำบลบางปู อำเภอยะหริ่ง ส่วนตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกเท่ากัน คือ 30 คน ได้แก่ ตำบลราตาบันยัง อำเภอยะหริ่ง และตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก อีกทั้งยังมี ตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม แต่มีจำนวนสมาชิก 60 คน ได้แก่ ตำบลบ้านนอก อำเภอปะนาเระ ตำบลตาแกะ อำเภอยะหริ่ง ตำบลตุง อำเภอหนองจิก อย่างไรก็ตาม ยังมีตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม แต่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 98 คน ได้แก่ ตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง

จังหวัดยะลามีกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์ทั้งหมด 4 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 95 คน อำเภอที่มีจำนวนกลุ่มมากที่สุด คือ อำเภอทาบิง มีจำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด คือ 55 คน คิดเป็นร้อยละ 57.89 ส่วนอำเภอเมืองยะลา และอำเภอยะหา มีจำนวนกลุ่มเท่ากัน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีจำนวนสมาชิก 15 และ 25 คนตามลำดับ (ตารางที่ 28 แผนภูมิที่ 44 - 45)

การดำเนินงานของกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์ อันดับแรก ได้แก่ ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมาคือ กลุ่มผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 25.00 อันดับที่ 3 ได้แก่ กลุ่มที่ผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุน คิดเป็นร้อยละ 10.00 นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ได้แก่ กลุ่ม

ผลิตเองโดยวัดฤทธิเป็นของกลุ่มและประชาชนกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 7.00 และอันดับสุดท้าย มีค่าเฉลี่ย เท่า ๆ กัน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่รับจ้างผลิตโดยวัดฤทธิเป็นของนายทุนและผลิตเองโดยวัดฤทธิเป็นของกลุ่ม กับกลุ่มที่รับจ้างทำโดยวัดฤทธิเป็นของกลุ่มและประชาชนกลุ่มเป็นผู้ลงทุน จะเห็นได้ว่า จังหวัดปัตตานีนิยมผลิตกบิเยาะห์ โดยประชาชนกลุ่มเป็นผู้ลงทุนมากที่สุด ส่วนจังหวัดยะลา กลุ่มที่ผลิตเองโดยวัดฤทธิเป็นของกลุ่ม จะมีคะแนนสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพ วิถีชีวิตของกลุ่มที่ผลิต กบิเยาะห์ในสองจังหวัดที่สมาชิกยังมีความยากจน ขาดแคลนเงินทุน ในการจัดซื้อวัสดุ

จังหวัดปัตตานีมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างปริมาณการผลิตกบิเยาะห์กับจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิก ใน 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองปัตตานีและอำเภอยะรัง สำหรับอำเภอเมืองปัตตานีมีปริมาณการผลิตกบิเยาะห์มากที่สุดคือ 155,350 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 76.63 ตำบลที่ผลิตมากที่สุด ได้แก่ ตำบลกะมิยอ ผลิตได้ 109,800 กุติ ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม 98 คน และมีจำนวนสมาชิกมากที่สุด คือ 1,141 คน รองลงมาคือ ตำบลคลองมาเนิงผลิตได้ 22,150 กุติ ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม 23 คน และมีจำนวนสมาชิก 142 คน อันดับที่ 3 ได้แก่ ตำบลปยุต ผลิตได้ 21,900 กุติ ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม 15 คน และมีจำนวนสมาชิก 109 คน สำหรับอำเภอยะรัง ซึ่งมีปริมาณการผลิตรองลงมาจากอำเภอเมืองปัตตานี คือ ผลิตได้ 18,950 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 9.35 ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่มาจาก ตำบลสะดะวา เป็นจำนวนถึง 15,950 กุติ ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม 14 กลุ่มและมีจำนวนสมาชิก 166 คนซึ่งมากกว่าตำบลอื่นๆ ในอำเภอยะรัง ส่วนอำเภอที่มีการผลิตเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่ อำเภอปะนาเระ ซึ่งมีตำบลเดียวที่ผลิตกบิเยาะห์ คือ ตำบลบ้านนอก ผลิตได้ 10,000 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 4.93 และมีจำนวนกลุ่มเพียง 1 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 60 คน แตกต่างจากอำเภอยะรัง ซึ่งมีปริมาณการผลิต 5,930 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 2.92 แต่มีจำนวนกลุ่ม 7 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 119 คน ในขณะที่อำเภอกะพ้อซึ่งมีตำบลเดียวที่ผลิตกบิเยาะห์ คือ ตำบลปล่องหอย ผลิตได้ 4,500 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 2.22 แต่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิก 20 คน นอกจากนี้ อำเภอทุ่งยางแดง ผลิตได้ 4,500 กุติต่อปี คิดเป็นร้อยละ 2.22 เท่ากับอำเภอกะพ้อ แต่มีจำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิก 99 คน เป็นต้น

การผลิตกบิเยาะห์ในจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างปริมาณการผลิตกบิเยาะห์กับจำนวนกลุ่ม และจำนวนสมาชิก ทั้ง 3 อำเภอ กล่าวคือ อำเภอกาบัง ผลิตกบิเยาะห์ได้มากที่สุด คือ 1,700 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 48.57 รองลงมาคือ อำเภอยะหา ผลิตได้ 1,500 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 42.86 และอำเภอเมืองยะลาผลิตได้ 300 กุติต่อปี คิดเป็นร้อยละ 8.57 ทั้งสองอำเภอมียังมีจำนวนกลุ่มเพียง 1 กลุ่มและมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าอำเภอกาบัง

เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกบิเยาะห์ อำเภอเมืองปัตตานีมีจำนวนจักรที่ใช้ในการผลิตกบิเยาะห์มากที่สุด คือ 749 หลัง คิดเป็นร้อยละ 64.96 จำนวนเครื่องตัดผ้า 107 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.69 ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิต ที่มีจำนวนมากที่สุดในจังหวัดปัตตานี สำหรับอำเภอยะรัง มีจำนวนจักร ที่ใช้ในการผลิตกบิเยาะห์ รองลงมา คือ 143 หลัง คิดเป็นร้อยละ 12.40 จำนวนเครื่องตัดผ้า 9 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.36 ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิต ในอันดับรองลงมา ส่วนอำเภอยะหริ่ง มีจำนวนจักร 101 หลัง คิดเป็นร้อยละ 8.76 มีจำนวนเครื่องตัดผ้า 6 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.57 ซึ่งไม่สอดคล้องกับปริมาณการผลิตที่อยู่ในอันดับที่ 4 อย่างไรก็ตาม ยังมีอำเภอกะพ้อ ที่มีจำนวนจักรน้อยที่สุด คือ 1 หลัง คิดเป็นร้อยละ 0.09 มีจำนวนเครื่องตัดผ้า 2 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.19 ซึ่งไม่สอดคล้องกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกและปริมาณการผลิตที่อยู่ในอันดับที่ 5

จังหวัดยะลาผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกบิเยาะห์ กับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิต กล่าวคือ อำเภอกาบัง มีจำนวนจักรที่ใช้ในการผลิต กบิเยาะห์มากที่สุด คือ 23 หลัง คิดเป็นร้อยละ 71.88 จำนวนเครื่องตัดผ้า 2 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิตที่มีจำนวนมากที่สุดในจังหวัดยะลา สำหรับอำเภอยะหา มีจำนวนจักร ที่

ใช้ในการผลิตกบิเยาะห์ รองลงมา คือ 5 หลัง คิดเป็นร้อยละ 15.63 และไม่มีเครื่องตัดผ้า ส่วนอำเภอเมืองยะลา มีจำนวนจักร 4 หลัง คิดเป็นร้อยละ 12.50 และไม่มีเครื่องตัดผ้า จะเห็นได้ว่า อำเภอยะหา และอำเภอเมืองยะลา มีจำนวนจักร แตกต่างกันอย่างเล็กน้อย และไม่มีเครื่องตัดผ้า ทั้ง 2 อำเภอ แต่ปริมาณการผลิตกบิเยาะห์ของทั้ง 2 อำเภอ แตกต่างกันอย่างมาก กล่าวคือ อำเภอยะหาสามารถผลิตกบิเยาะห์ได้มากกว่าอำเภอเมืองยะลา 5 เท่า

หน่วยงานที่ลงทุนเครื่องมือ ในการผลิตกบิเยาะห์พบว่า กลุ่มเป็นผู้ลงทุนเครื่องมือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ นายทุนเป็นผู้ลงทุนเครื่องมือ คิดเป็นร้อยละ 16.00 อย่างไรก็ตามมีหน่วยงานของทางราชการ ที่สนับสนุนเครื่องมือ เพียงร้อยละ 4.00 เท่านั้น และไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน

ลักษณะการผลิตกบิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา นิยมผลิตตามการสั่งซื้อและผลิตเพื่อรอจำหน่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.00 รองลงมา คือ ผลิตตามการสั่งซื้อเพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 16.00 ส่วนการผลิตเพื่อรอจำหน่ายเพียงอย่างเดียวมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.00 เนื่องจากสมาชิกไม่มีเงินทุนสำรองในการผลิตกบิเยาะห์ไว้รอจำหน่ายในช่วงเทศกาลถือศีลอด ซึ่งมียอดจำหน่ายค่อนข้างสูง

ต้นทุนการผลิตกบิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา พบว่า รูปแบบของกบิเยาะห์มีผลต่อต้นทุนการผลิต ดังนี้ กบิเยาะห์ทรงมักกะฮู ราคา 656 บาทต่อกุดี ทรงสูงราคา 525 บาทต่อกุดี ตาคือริราคา 356 บาทต่อกุดี รูปทรงดาตาราคา 335 บาทต่อกุดี สำหรับกบิเยาะห์ที่มีต้นทุนต่ำที่สุดได้แก่จบา ราคา 175 บาทต่อกุดี เมื่อพิจารณาต้นทุนในการผลิตกบิเยาะห์พบว่า ราคาต้นทุนในการผลิตค่อนข้างสูง รูปแบบที่นิยมผลิตมากที่สุด คือ แบบดาตาสอดคล้องกับลักษณะการผลิตที่นิยมผลิตตามการสั่งซื้อแต่เพียงขาดแคลนเงินทุนในการหมุนเวียน จึงต้องอาศัยกลุ่มเป็นผู้ลงทุน และสมาชิกเป็นผู้รับจ้างผลิตแทน

การบรรจุภัณฑ์กบิเยาะห์ ในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลา พบว่า กบิเยาะห์ส่วนใหญ่มีการบรรจุภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 66.67 โดยหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับกบิเยาะห์ที่ยังไม่บรรจุภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 33.33 กบิเยาะห์ที่ผลิตออกจำหน่ายนั้น ส่วนใหญ่ผู้บริโภคเป็นชนชั้นล่าง พ่อค้าคนกลางจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ โดยเฉพาะตลาดในต่างประเทศ เช่น ซาอุดีอาระเบียนั้น ไทยมีคู่แข่งทางการค้า คือ จีน ซึ่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์กบิเยาะห์ในราคาถูกกว่าไทย แต่ในด้านคุณภาพสินค้าไทยคุณภาพดีกว่าทั้งในด้านวัตถุดิบ และมีมือการเย็บที่มีความประณีตกว่า ด้วยเหตุนี้ราคากบิเยาะห์จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญในการส่งกบิเยาะห์ไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้บริโภคมีความเชื่อว่าสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ ราคาจะแพงกว่า ซึ่งผู้บริโภคมองไม่เห็นความจำเป็นในการมีบรรจุภัณฑ์ของกบิเยาะห์ อย่างไรก็ตามสมาชิกยังมีความต้องการให้หน่วยงานของรัฐช่วยขยายตลาดออกไปยังชนชั้นกลาง และชนชั้นสูง เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับกบิเยาะห์ที่มีบรรจุภัณฑ์ต่อไป

ปริมาณกบิเยาะห์ที่จำหน่ายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ตลาดที่สั่งซื้อผลิตภัณฑ์กบิเยาะห์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ สำหรับตลาดภายในประเทศที่มีการจำหน่ายมากที่สุด จำนวน 107,340 กุดี ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 52.05 อยู่ในบริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากมีชาวไทยมุสลิมที่ต้องใช้กบิเยาะห์ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากนี้ยังกระจายไปยังจังหวัดต่าง ๆ เช่น จังหวัดสงขลา สตูล ภูเก็ต กรุงเทพฯ และปทุมธานี ส่วนตลาดต่างประเทศที่มีการส่งออกไปจำหน่ายมากที่สุด ได้แก่ ประเทศซาอุดีอาระเบีย 57,159 กุดี ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 27.71 รองลงมา คือ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย 33,785 กุดี ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 16.38 นอกจากนี้ยังมีประเทศจอร์แดน อียิปต์ บรูไน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 3.86 อีกทั้งยังมีการส่งไปจำหน่ายที่ประเทศปากีสถาน และอินโดนีเซีย เมื่อพิจารณาปริมาณการส่งออกไปจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า สอดคล้องกับปริมาณการผลิตกบิเยาะห์ ของทั้งสองจังหวัด และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างไรก็ตาม ตลาดในการส่งออกกบิเยาะห์ไปยังต่างประเทศ ยังมีอนาคตที่สดใสเนื่องจากการผลิตกบิเยาะห์ในขณะนี้ ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดต่างประเทศ เพราะพ่อค้าคนกลางไม่มีเงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อกบิเยาะห์ไว้รอจำหน่าย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์หรือรางวัลของสมาชิกที่ผลิตกปิเยาะห์ พบว่า ผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์ที่ได้รับมาตรฐานหรือได้รับรางวัลมีน้อยมาก คือ ประมาณร้อยละ 2.50 เท่านั้น ส่วนที่ไม่ได้รับมาตรฐานหรือรางวัลคิดเป็นร้อยละ 97.50 จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับมาตรฐาน หากหน่วยงานของรัฐช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีคุณภาพจะช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าและสามารถก้าวไปสู่ OTOP ซึ่งจะช่วยให้สามารถขยายตลาดไปสู่ผู้บริโภคระดับกลางและระดับสูง ถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะยังไม่มีความมาตรฐานแต่ไม่ส่งผลกระทบต่อ การส่งสินค้าจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากขณะนี้ตลาดยังมีความต้องการกปิเยาะห์อีกเป็นจำนวนมากและไม่สามารถผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด เพราะผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังเป็นชนชั้นระดับล่าง

ปริมาณการผลิตกปิเยาะห์จำแนกตามรูปทรง พบว่า ในปี พ.ศ. 2548 กปิเยาะห์ที่ผลิตในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลา มีปริมาณการผลิตทั้งหมด 206,204 กติ รูปทรงของกปิเยาะห์ที่มีการผลิตมากที่สุดคือ รูปทรงชูดาน สามารถผลิตได้ 155,215 กติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 75.26 รองลงมาคือ ทรงมัทกะฮ จำนวน 12,820 กติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 6.22 อันดับที่ 3 คือทรงดาตา จำนวน 12,476 กติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 6.05 ส่วนรูปทรงที่ผลิตน้อยที่สุด คือ ทรงจาบา จำนวน 1,242 กติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 0.60 จะเห็นได้ว่า ปริมาณการผลิตกปิเยาะห์สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริโภคผลการวิจัยนิยมใช้กปิเยาะห์ทรงชูดานมากที่สุด รองลงมาคือทรงมัทกะฮ และรูปทรงที่นิยมใช้น้อยที่สุดคือ ทรงจาบา

จากฐานข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมและกปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strength) การผลิตผ้าคลุมหมและกปิเยาะห์เป็นอาชีพที่สอดคล้องกับศาสนาและวัฒนธรรมสามารถทำงานอยู่กับบ้าน ประกอบศาสนกิจได้ครบทุกเวลา ดูแลครอบครัวได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ระดับฝีมือของผู้ผลิตผ้าคลุมหมและกปิเยาะห์มีความประณีต มีความคิดสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ ประกอบกับความสามารถพัฒนาทักษะฝีมือได้รวดเร็ว

จุดอ่อน (Weak) ขาดทักษะการบริหารจัดการ เนื่องจากความรู้เรื่องการหาตลาด การแสวงหาเงินทุน อยู่ในมือของผู้ค้าคนกลางที่ลงทุนเป็นเงิน วัสดุการผลิต การขนส่ง และตลาดปลายทาง ผู้ผลิตผ้าคลุมหมและกปิเยาะห์ส่วนใหญ่จึงอยู่ในฐานะผู้รับจ้าง ประกอบกับความพอใจที่จะอยู่ในฐานะผู้รับจ้าง โดยคิดว่าไม่ต้องการมีภาระในเรื่องการจัดการ มีเพียงส่วนน้อยที่จะสามารถยกระดับขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการรายย่อยได้ ขาดการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ตลาดและกลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมหมและกปิเยาะห์ ทำให้รูปแบบในการผลิตไม่มีทิศทาง ราคาที่จำหน่ายจึงมักไม่คุ้มทุน ผู้ผลิตผ้าคลุมหมและกปิเยาะห์ยังไม่มี การรวมเป็นเครือข่ายที่ชัดเจน ทำให้ขาดระบบการดูแลสิทธิประโยชน์ เช่น การพัฒนาทักษะฝีมือด้วยตนเองยังพบน้อย การแบ่งตลาดที่หามาได้ยังไม่จุนเจือกัน การกำหนดราคาจำหน่ายที่ต่างคนต่างแข่งกันขายจนกลายเป็นการขายตัดราคากันเอง รวมไปถึงหลักประกันในการดูแลสวัสดิการแรงงานนอกระบบที่ยังไม่ชัดเจน

โอกาส (Opportunity) ปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมหมและกปิเยาะห์ยังสามารถรองรับได้อีกมาก ทั้งตลาดภายในประเทศไทย โดยเฉพาะภาคใต้ตอนบนซึ่งยังไม่มีภาวการณ์แข่งขันที่สูงมากนัก เช่น จังหวัดพัทลุง นครศรีธรรมราช (อำเภอท่าศาลา) สตูล ภูเก็ต กระบี่ เป็นต้น และตลาดต่างประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น บรูไน อินโดนีเซีย (ตลาดใหม่และมีขนาดใหญ่มาก) มาเลเซีย (ตลาดเดิมแต่มีการแข่งขันสูง) ในแถบตะวันออกกลาง (ประเทศรอบอ่าวเปอร์เซีย) โดยเฉพาะประเทศซาอุดีอาระเบีย ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรต ซึ่งเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าให้กับมุสลิมทั่วโลกที่เดินทางเข้ามาประกอบพิธีฮัจญ์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มประเทศในแถบแอฟริกาบางประเทศที่ประชากรนับถือศาสนาอิสลามจำนวนมาก เช่น ประเทศอียิปต์ ประเทศไนจีเรีย (ตลาดใหม่ใช้ผ้าคลุมรูปแบบเดียวกับตะวันออกกลาง)

อุปสรรค (Threat) การสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีต่อผู้ผลิตผ้าคลุมหมและกปิเยาะห์ยังไม่เป็นระบบและไม่กระจายโอกาสไปยังกลุ่มที่ตกสำรวจ เป็นผลให้บางกลุ่มมีวิสัยทัศน์เกินกว่าจำนวนสมาชิก ขณะที่บางกลุ่มขาดแคลนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิต โดยเฉพาะจักรเย็บผ้า (ส่วนใหญ่มีคุณภาพไม่ดีพอในการทำผลิตภัณฑ์ผ้าคลุม

ผมและกบิเยาะห์ การติดตามผลจากหน่วยงานที่มอบความช่วยเหลือให้ผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ยังไม่ได้พอ จนเกิดสภาพความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือ ทำให้กลุ่มที่ได้รับการหนุนช่วยจากหน่วยงานสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในราคาถูก เพราะคิดว่าได้อุปกรณ์ ได้วัสดุมาฟรี บางครั้งขายในราคาต่ำกว่าทุนจนทำลายกลไกราคาตลาดโดยไม่รู้ตัว ขณะที่ผู้ขายนอกจากไม่มีกำไรแล้ว ทุนที่ได้จากหน่วยงานก็ค่อยๆ ร่อยหรอลงโดยไม่รู้ตัว วัตถุประสงค์ที่จำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศอยู่ โดยเฉพาะผ้าขาววที่มีฐานการผลิตในประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลี ขนส่งมาลงที่สิงคโปร์ แล้วผ่านการกำหนดหยีห่อที่มาเลเซีย ก่อนส่งออกมายาวในฝั่งไทย ขณะเดียวกันยังต้องบวกอัตราภาษีทั้งขาเข้า (ผ้าขาววที่เป็นวัตถุดิบ) และขาออก (ผ้าขาววที่ปักกลดกลายเป็นผ้าคลุมผมแล้ว) เป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ขณะกำไร ค่าจ้างต้องลดลง การลักลอบนำเข้าและส่งออกจึงปรากฏอยู่ทั่วไปตามแนวชายแดนไทย – มาเลเซีย โดยเฉพาะชายแดนตากใบและสุโงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ระบบการเงินยังไม่เอื้อต่อการออม การกู้ยืม และการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ เนื่องจากติดขัดเรื่องดอกเบี้ย (ริบา) อันเป็นข้อห้าม (หะรอม) ในหลักศาสนาอิสลาม เป็นผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้มีอาชีพผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ไม่มีโอกาสก้าวขึ้นมาจากผู้รับจ้างมาเป็นผู้ประกอบการ มีประเทศคู่แข่งสำคัญในผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท โดยผ้าคลุมผม เริ่มมีแรงงานอพยพจากประเทศอินโดนีเซียที่เข้ามาอยู่ในประเทศมาเลเซียรับจ้างผลิตผ้าคลุมผมในราคาถูก เนื่องจากต้นทุนค่าแรงต่ำ กลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่ใช้ผ้าคลุมผมผืนใหญ่ สีเข้ม โดยมีผู้ผลิตในท้องถิ่นเอง ไม่พึงพิงผู้ผลิตผ้าคลุมผมจากแหล่งอื่น แม้ฝีมือจะไม่ประณีตเท่ากับผู้ผลิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และความต้องการผู้ใช้อยังมีมากกว่าปริมาณที่ผลิตได้ ส่วนกบิเยาะห์มีคู่แข่งสำคัญคือบังคลาเทศและจีน โดยเฉพาะจีนที่หันมาใช้เครื่องจักรในการผลิต ทำให้ต้นทุนต่ำลงมาก เข้ามาแย่งตลาดระดับล่างได้ถึง 1 ใน 3 ขณะที่บังคลาเทศมีวิถีการผลิตแบบทำมือ (Hand Made) คล้ายกับไทย แข่งขันกันที่ความประณีต เจาะตลาดห้างร้านโดยกลัฟที่จะวางสินค้าไว้ก่อนและเก็บเงินเมื่อขายได้ (ตลาดเงินเชื่อ) ภาพลักษณ์ของจังหวัดชายแดนใต้ในทัศนคติของคนทั่วไปติดลบจากสถานการณ์ความไม่สงบ จนบดบังศักยภาพของชุมชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่สามารถเป็นศูนย์กลางเครื่องแต่งกายมุสลิมของภูมิภาคเอเชียได้ ในขณะเดียวกัน ภาครัฐและเอกชนควรหันมาเอาใจใส่อาชีพการผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ที่มากกว่าเกณฑ์คนเข้าระบบโรงงานอุตสาหกรรมจนทำลายสังคมและครอบครัวอันเป็นรากฐานสำคัญของความสันติสุข

ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พอสรุปได้ 7 ประการ คือ 1) สร้างเครือข่ายผู้มีอาชีพผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในรูปแบบของชมรม สมาคม หรือรูปแบบอื่นใด เพื่อกำหนดทิศทางการผลิต ถ่ายทอดทักษะฝีมือ การตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่พึงมีพึงได้ บนการตัดสินใจโดยมีฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีกลไกการส่งต่อจากแหล่งข้อมูลต้นทางมายังผู้รับผิดชอบในการป้อนข้อมูล ปรับเปลี่ยนข้อมูลอยู่ตลอดเวลา 2) จัดระบบหน่วยงานที่ต้องการช่วยเหลือกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ใหม่ไม่ให้ซ้ำซ้อน และกระจายโอกาสไปสู่กลุ่มที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน แก้ไขระเบียบบางประการที่เป็นอุปสรรค เช่น การเคลื่อนย้ายจักรเย็บผ้าจากกลุ่มที่มีมากเกินไปเพื่อนำไปให้กลุ่มที่ยังขาดแคลน หรือการขยับอัตราราคาของครุภัณฑ์ต่อหน่วยให้สูงขึ้น เพื่อให้ได้ครุภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ ทนทาน และคุ้มค่าในระยะยาว เป็นต้น 3) ศึกษาวิจัยเส้นใยสังเคราะห์เพื่อทดลองผลิตผ้าที่มีคุณภาพไม่ด้อยไปกว่าผ้าที่ใช้อยู่เพื่อลดการนำเข้า แก้ปัญหาอัตราภาษี การลักลอบนำเข้าผ้า และลดต้นทุนการผลิต พร้อมๆ กับการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ผลิตที่ยังยึดติดกับหยีห่อ 4) ดึงการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ผู้ค้าคนกลาง เข้ามาเป็นคู่ค้ากับผู้ผลิตเพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์ตลาด แนวโน้มความต้องการของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์โดยปรับแนวคิดให้มองอย่างเป็นระบบ มองผลกระทบที่เกิดขึ้น หากฐานการผลิตมีปัญหา ผู้ทำการค้าก็อยู่ลำบาก 5) ปรับสภาพแวดล้อมทางการเงินให้เหมาะสมกับสังคมมุสลิม ธนาคาร และสถาบันการเงิน ต้องกำหนดให้มีโครงการที่เอื้อต่อการลงทุนในลักษณะการออม การกู้ยืม การเป็นหุ้นส่วนทางการค้าและการส่งออก ตลอดจนมีบันทึกความร่วมมือกับสถาบันการเงิน และธนาคาร ที่เป็นเป้าหมายในการส่งออกผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ เพื่อช่วย

ให้การทำธุรกรรมมีหลักประกันและคล่องตัวมากขึ้น กระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ 6) ให้สำนักงานงานการค้าไทยในประเทศเป้าหมายที่จะส่งออกผ้าคลุมผมและกิ๊พียะห์ มีบทบาทสำคัญในการเป็นพี่เลี้ยงแนะนำโอกาสและสู่ทางการค้าให้ผู้ประกอบการมีความรู้เพื่อวิเคราะห์ตลาดและกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมผมและกิ๊พียะห์ได้เอง นอกจากนี้ให้ทำหน้าที่แก้ไขปัญหการทำธุรกรรมระหว่างประเทศเบื้องต้น และ 7) รัฐบาลควรเอาใจใส่ในการใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้กำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นนวัตกรรม หรือแสวงหาสังคมทุนนิยม สังคมอุตสาหกรรม ที่บ้านทอนและสร้างความเห็นพ้องระหว่างชุมชน ระหว่างสมาชิกในครอบครัว จนเป็นสาเหตุหนึ่งของความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ 1

บทนำและระเบียบวิธี

ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง

วัฒนธรรมเป็นทิศทางและแบบฉบับในการดำเนินชีวิตที่ได้ปฏิบัติสั่งสมกันมา รวมทั้งความคิดต่างๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น มีการสะสม ถ่ายทอด และรักษาไว้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง (ประสิทธิ์ ภาพักษ์ลอน : 2518)

วัฒนธรรมอิสลามเป็นวัฒนธรรมที่ถือปฏิบัติตามหลักการอิสลาม “วิถีชีวิตคือศาสนา ศาสนาคือวิถีชีวิต” ตามหลักการอิสลามผู้ที่ศรัทธาในอิสลาม คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามตน ด้วยหัวใจที่แน่วแน่ต่อทูตของพระองค์ และด้วยกรอบความคิดที่ว่า “ มนุษย์เป็นสิ่งถูกสร้างและมีชีวิตที่เต็มไปด้วยจิตวิญญาณบริสุทธิ์” (รัดดียา สาและ : 2543)

วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมุสลิมมีลักษณะที่โดดเด่น การแต่งกายเป็นวัฒนธรรมที่ถือปฏิบัติตามหลักการศาสนา โดยการแต่งกายของผู้หญิงมุสลิมจะใช้ชุดที่เรียกว่า “ฮิญาบ” ซึ่งถือว่าเป็นชุดที่จะทำให้ผู้หญิงปลอดภัยจากการฉวนลามและทะเลาะวิวาท และที่สำคัญจะช่วยป้องกันไฟนรกอันจะลามเลียส่วนของร่างกายที่ถูกเปิดเผย นอกเหนือจากที่ศาสนาอนุมัติ นั่นคือ โบหน้าและฝ่ามือ

การแต่งกายสำหรับหญิงมุสลิมจึงต้องมิดชิด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการแต่งกายตามวัฒนธรรมมลายู อันมืองค์ประกอบ คือ นุ่งผ้าถุง สวมเสื้อทูน บานงหรือกอบายอ แล้วคลุมศีรษะด้วยผ้าแพรหรือผ้าดอก ส่วนผู้ชาย นุ่งผ้าโสร่งแปลก๊ะ หรือผ้าโสร่งซื่อตือขอ สวมเสื้อติอโล๊ะบลางอ หรือสวมเสื้อยัดดอกกลมแขนสั้น แล้วสวมช่อเกาะ หรือกปิเยาะห์ (หมวกไม่มีปีก คล้ายหมวกหนึบ)

ผ้าคลุมผมและกปิเยาะห์ จึงนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในชุดการแต่งกายของชาวมุสลิม ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่เป็นเครื่องอาภรณ์ประดับร่างกายเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ต้องยึดถือปฏิบัติตามหลักศาสนา ที่จำเป็น ต้องมี จำเป็นต้องใช้ อยู่ในชีวิตประจำวัน

การที่อาชีพใดอาชีพหนึ่งจะเกิดจากสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติ หรือมีความจำเป็นที่ต้องใช้สอยในชีวิตประจำวันและการที่ชุมชนนั้นมีทรัพยากรหลายๆ อย่าง ทั้งทรัพยากรบุคคลและวัตถุดิบ ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะก่อให้เกิดอาชีพต่างๆ ขึ้น เพื่อสนองตอบต่อความต้องการดังกล่าว อาชีพปักเย็บผ้าคลุมผมและกปิเยาะห์ จึงเป็นอาชีพหนึ่งที่มุสลิมใช้หารายได้จากสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติและใช้สอย

ในอดีต ผ้าคลุมผมและกปิเยาะห์ ได้มีการนำเข้ามาจากต่างประเทศ แต่ในช่วงประมาณ ปี 2535 ได้มีชาวบ้านครอบครัวหนึ่งที่เห็นช่องทางในการทำอาชีพให้สอดคล้องกับวิถีที่ปฏิบัติและใช้สอย จึงได้ดำเนินการผลิตผ้าคลุมผมและกปิเยาะห์ ซึ่งทำให้ครอบครัวอื่นเห็นเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ จึงได้เกิดกลุ่มผลิตสินค้าดังกล่าวขึ้นมากมายและสร้างรายได้ให้กับคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ชาวมุสลิมที่ประกอบอาชีพนี้ต้องประสบปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาทางด้านราคา ปัญหาตลาด และ ปัญหาความต้องการของตลาด เป็นต้น

ในการทำ SWOT analysis ของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2546 ได้กำหนดกรอบวิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้หลายด้านที่จะมุ่งเน้นพัฒนาเพื่อยกระดับความเป็นอยู่และเพิ่มรายได้ของคนในพื้นที่ เช่น การเป็นศูนย์กลางการผลิตและส่งออกเครื่องแต่งกายมุสลิมกับประเทศเพื่อนบ้านและโลกมุสลิม การเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ภายใต้กรอบสังคมและวัฒนธรรมให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก มีทักษะในการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านและโลกมุสลิม สามารถบริหารจัดการท้องถิ่นด้วยทุนทางสังคม และมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีการพัฒนาฝีมือและแรงงาน เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ของประชาชน มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ได้มาตรฐานเท่าเทียมกับระดับประเทศ และดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสันติสุข บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับกรอบวิสัยทัศน์ในยุทธศาสตร์การบริหารงานของผู้นำราชการจังหวัดแบบบูรณาการหรือผู้นำราชการจังหวัดแบบ CEO กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และ

นราธิวาส) ที่ต้องการให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น “ศูนย์รวมกลุ่มการผลิตและส่งออก เครื่องแต่งกายมุสลิมกับประเทศเพื่อนบ้านและโลกมุสลิม” โดยมุ่งพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและส่งออก การสร้างศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศ ซึ่งจากข้อมูลพบว่า มีผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับผ้าคลุมผมมีประมาณ 1,152 คน และ กบิเยาะห์ประมาณ 270 คน สำหรับตลาดใหญ่ของผ้าคลุมผมสตรีจะอยู่ในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และกลุ่มประเทศตะวันออกกลางบางประเทศ ส่วนหมวกกบิเยาะห์มีตลาดใหญ่ที่ประเทศมาเลเซีย บรูไน และอินโดนีเซีย ซึ่งจากข้อมูลพบว่าในปี 2546 มีมูลค่าการส่งออกประมาณ 275 ล้านบาท (โฟกัส (309); 29 พ.ย.-5 ธ.ค.46) จากข้อมูลดังกล่าวนี้ ในการทำ SWOT analysis จึงได้กำหนดเป้าหมายมูลค่าการส่งออกไว้ที่ 412, 618, 927 และ 1,390 ล้านบาทในปี พ.ศ.2547, 2548, 2549 และ 2550 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ามูลค่าการค้าและการส่งออกของสินค้าดังกล่าวนี้จะมาก และจากการคาดการณ์ พบว่ามีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นไปเรื่อยๆ แต่ก็ยังมีข้อบ่งชี้ให้เห็นถึงปัญหาต่างๆ ที่กลุ่มผู้ผลิตยังประสบอยู่อย่างมากมายดังที่กล่าวมา

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้คณะวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำอาชีพผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ที่จะส่งผลต่อรายได้และความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ จึงสนใจที่จะทำการศึกษาการผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ เพื่อเป็นฐานข้อมูล การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจข้อมูลจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อสำรวจข้อมูลปริมาณการผลิต และการส่งออกผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลและข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้น เกี่ยวกับกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์จากสำนักงานพัฒนาชุมชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - 1.1 รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปัตตานี
 - 1.2 รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา
 - 1.3 รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนราธิวาส
2. ประมวลผลข้อมูลกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีมุสลิมและกบิเยาะห์ที่ได้จากสำนักงานพัฒนาชุมชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
 - 2.1 ออกแบบฐานข้อมูลที่ได้จากสำนักงานพัฒนาชุมชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
 - 2.2 บันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลที่ได้จากสำนักงานพัฒนาชุมชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
 - 2.3 ประมวลผลและสรุปฐานข้อมูลที่ได้จากสำนักงานพัฒนาชุมชนในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส
3. ออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลปริมาณการผลิต และการส่งออกผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดเวทีชี้แจงการเก็บข้อมูลและออกแบบเครื่องมือการเก็บข้อมูลร่วมกับชุมชน

4. ดำเนินการเก็บข้อมูลปริมาณการผลิต และการส่งออกผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1 ดำเนินการเก็บข้อมูลปริมาณการผลิต และการส่งออกผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ ในจังหวัดปัตตานี

4.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลปริมาณการผลิต และการส่งออกผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ ในจังหวัดยะลา

4.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลปริมาณการผลิต และการส่งออกผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ ในจังหวัดนราธิวาส

5. ตรวจสอบข้อมูลกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.1 นำข้อมูลมาจัดเรียงตามจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน

5.2 ตรวจสอบข้อมูลในแบบสำรวจร่วมกับชุมชนด้วยการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

5.3 แกะไขข้อมูลในแบบสำรวจโดยเก็บข้อมูลในพื้นที่

6. ออกแบบฐานข้อมูลกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.1 กำหนดตัวแปรและรูปแบบของผลลัพธ์ที่ต้องการ

6.2 สร้างฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บข้อมูลกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.3 บันทึกข้อมูลกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ลงในฐานข้อมูล

6.4 ประมวลผลและสรุปผลข้อมูลกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น

เอกสาร

7. จัดทำแผนที่เชิงภูมิศาสตร์ (GIS) การกระจายตัวและข้อมูลสำคัญของกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

7.1 กำหนดรูปแบบของผลลัพธ์ในเชิงภูมิศาสตร์การกระจายตัวและข้อมูลสำคัญของกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องการ

7.2 ออกแบบฐานข้อมูลการกระจายตัวและข้อมูลสำคัญของกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แบบ GIS

7.3 บันทึกข้อมูลการกระจายตัวและข้อมูลสำคัญของกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ลงในระบบ GIS

7.4 ประมวลผลและจัดทำเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์

8. สรุปผลการศึกษาวิจัยและนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เครื่องแต่งกายมุสลิมทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

8.1 สรุปข้อมูล ประมวลผล วิเคราะห์ เพื่อจัดทำรายงานการวิจัยฉบับร่าง และข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้น

8.2 จัดเวทีนำเสนอผลการศึกษาวิจัยฉบับร่าง และข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้น

8.3 ปรับปรุงรายงานฉบับร่างให้เป็นรายงานฉบับสมบูรณ์

8.4 ขยายผลการศึกษาวิจัยให้กับหน่วยงานที่กับยุทธศาสตร์เครื่องแต่งกายมุสลิมทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. ได้ข้อมูลจำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ได้ข้อมูลปริมาณการผลิตและการส่งออกผ้าคลุมผมและกิ๊ปปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ได้ฐานข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีและกิ๊ปปิเยาะห์ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ในการจัดทำฐานข้อมูลและสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพได้ด้วยตนเอง

กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์

1. นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเสนอฝ่ายแผนของสำนักงานปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ตลอดจนรัฐบาล เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. นำฐานข้อมูลกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เผยแพร่ในเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้สนใจได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อไป
3. จัดพิมพ์รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ออกเผยแพร่สู่สาธารณชน
4. เสนอผลงานวิจัยในระดับประเทศ
5. จัดแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมผมและกบิเยะห์ (Road Show) เพื่อส่งเสริมการตลาด

บทที่ 2

บริบทชุมชน

บริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตรวมกันภายใต้ชื่อ“เมืองปัตตานี” หรือ “นครปัตตานี” แต่ไม่มีหลักฐานชี้ชัดว่า เมืองปัตตานีก่อตั้งเมื่อใด เพราะไม่ปรากฏหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร แม้แต่ในเอกสารโบราณของต่างประเทศ มักกล่าวถึงชื่อเมืองลังกาสุกะเท่านั้นว่าเป็นชื่อเมืองหรือรัฐโบราณ อาทิ

1. วรรณคดีของชาวที่เรียกว่า “นครกอร์ติกามา”(Nagarakertagama) ระบุว่าเมืองขึ้นของรัฐมัชปาหิต
2. เอกสารโบราณของมลายู คือตำนานมะโรงมหาวงศ์หรือตำนานเมืองไทรบุรี กล่าวถึงลังกาสุกะว่าเป็นเมืองที่ไม่ติดทะเลและเป็นที่พักพิงของกษัตริย์มะโรงมหาวงศ์
3. จารึกที่ตันซอร์ในประเทศอินเดีย กล่าวถึงเมืองไอลังกาโสกะ (Ilangasoka) และเมืองที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ตามพริงค์(Tamralinga) และตาลัยตาโกลัม(Talaitakkolam)ว่าเป็นเมืองที่พระเจ้าราเชนทราโจปะที่ 1 ทรงยึดครอง
4. เอกสารจีนกล่าวถึงคำว่า หลิง-ยา-สุ-เจีย ในสมัยพุทธศตวรรษที่ 18-19 (ศรีศกดิ์ วัลลิโกดม 2536. อ้างถึงใน สุจิตต์ วงษ์เทศ (บรรณาธิการ), 2547 : 150-151) ชื่อที่ปรากฏนี้นักวิชาการสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นชื่อเมืองเดียวกันเมืองลังกาสุกะที่น่าจะเคยตั้งอยู่ในรัฐเคดาห์ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียและจังหวัดปัตตานี แต่ในสมัยหลังช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 25 ศูนย์กลางของเมืองแห่งนี้สันนิษฐานว่าอยู่ที่จังหวัดปัตตานี และเมืองปัตตานีน่าจะพัฒนาขึ้นมาจากเมืองลังกาสุกะซึ่งสอดคล้องกับตำนานเมืองไทรบุรีที่กล่าวว่าราชามะโรงมหาวงศ์ทรงสร้าง (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542 : 27)

ภาพลักษณ์ของเมืองลังกาสุกะที่มองจากหลักฐานและข้อมูลใหม่ ๆ ในขณะนี้ก็คือ เป็นรัฐหนึ่งหรือแคว้นหนึ่งในสหพันธรัฐศรีวิชัย มีพัฒนาการเป็นบ้านเมืองตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11-12 ลงมา แต่รุ่งเรืองและเป็นปึกแผ่นในสมัยศรีวิชัยเรืองอำนาจประมาณพุทธศตวรรษที่ 13-14 เป็นรัฐที่เจริญทางด้านเศรษฐกิจ มีการค้าขายทางทะเล เพราะมีภูมิประเทศและตำแหน่งที่ตั้งของบ้านเมืองในลุ่มน้ำปัตตานี มีอ่าวที่จอดเรือได้ดี มีลำน้ำยาวลึกเข้าไปจนจรดเทือกเขา บริเวณสองฝั่งน้ำมีที่ราบลุ่มให้ตั้งชุมชนบ้านเมืองได้ และยังมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มคนที่อยู่ภายใน เพราะทางตะวันตกลุ่มน้ำปัตตานีมีชุมชนบ้านเมืองและป่าเขา ซึ่งเป็นที่มาของสิ่งที่เป็สินค้านำเข้าอีกมากมาย ถ้าข้ามเทือกเขาสูงสู่ฝั่งทะเลด้านตะวันตกก็เป็นเขตแดนของแคว้นไทรบุรีและประที่เป็แหล่งบ้านเมืองโบราณอีกเช่นกัน ทำให้เกิดเส้นทางคมนาคมข้ามคาบสมุทรขึ้นในบริเวณนี้ (ศรีศกดิ์ วัลลิโกดม, 2536. อ้างถึงใน สุจิตต์ วงษ์เทศ (บรรณาธิการ), 2547 : 168-169) นอกจากนี้ยังมีสินค้าประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการของพ่อค้าชาวต่างประเทศ ได้แก่ ไม้หอม ไม้จันทน์ งาช้าง นอแรด กายาน เป็นต้น

การค้าทางทะเลจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู และพุทธ หลังไหลเข้าสู่สังคมลังกาสุกะ พร้อมกับมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมอินเดียแบบฮินดู-พุทธในดินแดนนี้ ดังจะเห็นได้จากร่องรอยของปฏิมากรรมที่เป็นศิลปกรรมในพุทธศาสนาแบบทวารวดีอย่างที่ปรากฏในชุมชนเมืองโบราณยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ถ้าศิลปและถ้ำคูหาภิมุข ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งมีภาพเขียนสีบนผนังถ้ำ พบขวานหินลักษณะต่าง ๆ ในบริเวณบ้านท่าสาบและท่าชี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา (รัตติยา สาและ, 2544 อ้างถึงใน สุจิตต์ วงษ์เทศ (บรรณาธิการ), 2547 : 242) นอกจากนี้ยังรับศาสนาพุทธลัทธิมหายานจากอาณาจักรศรีวิชัยและพิธีกรรมจากภายนอกเข้ามาปะปน ดังหลักฐานที่พบเป็นพระพิมพ์แบบชวา หรือศรีวิชัยและแบบทวารวดีจากภาคกลางปะปนกันค่อนข้างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวหรือศรีวิชัยกับกลุ่มเมืองในวัฒนธรรมทวารวดีของภาคกลางอย่างชัดเจน (ศรีศกดิ์ วัลลิโกดม, 2536 : 19-33 อ้างถึงใน สุจิตต์ วงษ์เทศ (บรรณาธิการ), 2547 : 169)ด้วยเหตุนี้สังคมของลังกาสุกะจึงเป็นสังคมที่รับวัฒนธรรมทั้ง “ฮินดู-พุทธ”และ“ฮินดู-ชวา”

อย่างไรก็ตามเมืองลังกาสุกะค่อยๆ เสื่อมลงเนื่องจากการแผ่อำนาจของอาณาจักรศรีวิชัยเข้าไปในแหลมมลายูประมาณพุทธศตวรรษที่ 15-18 และการเข้าโจมตีซ้ำของพระเจ้าราชนโจพะที่ 1 แห่งรัฐอินเดียดัตในพุทธศตวรรษที่ 16 (อมรา ศรีสุชาติ, 2540 : 2 อ้างถึงในจूरिटน์ บัวแก้ว, 2540 : 28) จนกระทั่งพระเจ้าจันทรภาณุแห่งราชวงศ์ปทุมวงศ์ของอาณาจักรตามพรลิงค์ได้ร่วมมือกับอาณาจักรสุโขทัย เข้าครอบครองเมืองลังกาสุกะในเวลาต่อมา

ในขณะเดียวกันได้เกิดการถดถอยของทะเลทำให้ชะวากทะเลตรงบริเวณนั้นตื้นเขิน ชายฝั่งทะเลเกิดสันทรายขึ้น แม่น้ำปัตตานีคดเคี้ยวยากต่อการไหลออกสู่ทะเล(ทิวาศุภจรรยาและกฤษณ-พล, 2540 : 32 อ้างถึงใน จूरिटน์ บัวแก้ว, 2540 : 28) ทำให้เมืองลังกาสุกะค่อยๆ ลดความสำคัญลง เมื่อศาสนาอิสลามซึ่งมีต้นกำเนิดที่ประเทศอาหรับ เช่นเดียวกับศาสนาฮินดูและศาสนาคริสต์ได้เผยแผ่ผ่านอินเดียเข้าสู่แหลมมลายู โดยพบหลักฐานเป็นศิลาจารึกที่รัฐตรังกานู ซึ่งเป็นศิลาจารึกหลักเดียวที่เขียนด้วยภาษามลายูอักษรยาวี อายุประมาณ พ.ศ. 1846 (สาเห อับดุลเลาะห์,(สัมภาษณ์), 30 สิงหาคม 2548) และได้เผยแผ่เข้ามาในเมืองปัตตานีเมื่อ พ.ศ. 2043 (รัตติยา สาและ, 2544 : อ้างถึงใน สุจิตต์ วงษ์เทศ (บรรณาธิการ), 2547 : 240) ประกอบกับเจ้าเมืองลังกาสุกะได้หันมานับถือศาสนาอิสลามและย้ายเมืองไปอยู่ที่บ้านกรือเซะ ตำบลตันหยงลูโล๊ะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จึงได้ตั้งชื่อเมืองที่บ้านกรือเซะว่า ปัตตานีดารุสสลาม หรือปัตตานีนครแห่งสันติภาพ ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมของผู้นับที่นับกับชาวอาหรับจนเกิดการเปลี่ยนแปลงอีกระลอกหนึ่ง

เมื่อศาสนาอิสลามเข้ามาแทนที่ศาสนาพุทธ โดยการค้าทางเรือได้มีส่วนช่วยให้ชาวอาหรับ เข้ามาติดต่อค้าขายและนำศาสนาอิสลามเข้ามาเผยแผ่ทำให้สังคมแห่งนี้เป็นสังคมมลายูที่ยึดติดกับวัฒนธรรมอิสลามมากขึ้น เมืองปัตตานีในช่วง พ.ศ. 2043-2325 มีทั้งความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจในฐานะเมืองท่าค้าขายกับนานาชาติและการทำสงครามกับอาณาจักรอยุธยาเรื่อยมา

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระยาปัตตานี(ขวัญชัย) ถึงแก่กรรมจึงทรงแต่งตั้งนายพ่าย (น้องชายนายขวัญชัย) เป็นพระยาปัตตานี แต่ปรากฏว่าในระยะที่นายพ่ายปกครองเมืองปัตตานีได้เกิดความวุ่นวายขึ้น ราษฎรเดือดร้อน ขาดความปลอดภัย เพราะโจรผู้ร้ายชุกชุม จึงโปรดให้พระยาภักยสงครามเป็นข้าหลวงพร้อมด้วยพระยาสงขลา(จ๋อง) ลงไปจัดแยกเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง ได้แก่ เมืองตานี หนองจิก ยะลา รามันห์ ยี่ริง สายบุรีและระแงะ(จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3, จ.ศ.1194 หมายเลข10 อ้างถึงใน จूरिटน์ บัวแก้ว, ม.ป.ป. : 10)

นโยบายการแบ่งแยกเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมืองนี้เพื่อให้รัฐบาลมีความสะดวกในการปกครองดินแดนเหล่านี้ และในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูปการปกครอง 7 หัวเมืองเป็นมณฑลปัตตานี จนกระทั่งปี พ.ศ. 2474 รัฐบาลได้ยุบเลิกมณฑลปัตตานี ตั้งเป็นเมืองปัตตานี และยกฐานะเมืองระแงะเป็นจังหวัดนราธิวาส และเมืองยะลาเป็นจังหวัดยะลาในที่สุด(จूरिटน์ บัวแก้ว , ม.ป.ป. : 29)

จะเห็นได้ว่าประวัติศาสตร์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาคนี้ได้เป็นอย่างดี การมีความสัมพันธ์กับนานาชาติมีส่วนส่งเสริมให้วัฒนธรรมของประเทศคู่ค้าหลั่งไหลเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมที่มีอยู่ดั้งเดิม เช่น สภาพความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี อาหารการกิน การแต่งกายโดยเฉพาะการใช้ผ้าคลุมผม และการสวมหมวกกปิเยาะห์ ในดินแดนแถบนี้ ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

บทที่ 3

ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ประวัติการใช้ผ้าคลุมผมและหมวกกปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ก่อนพุทธศตวรรษที่ 11 การแต่งกายของชาวไทยมุสลิมในภูมิภาคนี้รับรูปแบบมาจากวัฒนธรรมของศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ แต่เมื่อเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลามปรากฏว่าวัฒนธรรมใดที่ขัดกับหลักศาสนาอิสลามค่อยๆ ยกเลิกไป ดังเช่น การแต่งกายของชาวลังกาสูกะแต่เดิมจะคล้ายกับชาวอินเดีย คือ ชายนุ่งผ้าผืนเดียวใช้พันรอบตัว ชายผ้าด้านหนึ่งนำมาพาดไหล่เรียกว่าแบบ “โคตี”

สำหรับการแต่งกายของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีวิวัฒนาการมาตามลำดับ การแต่งกายบางแบบก็เลิกใช้แล้ว อย่างเช่นชุดกระโจมอกของผู้หญิงได้เลิกใช้มาประมาณ 80 ปีมาแล้ว ทั้งที่ในอดีตเคยเป็นที่นิยมทั่วไปสำหรับใส่อยู่กับบ้าน หรือออกงานนอกบ้านโดยใช้ผ้านุ่งเป็นผ้าสตือรอ (ไหม) เป็นถุงน่องยาวกรอมเท้า (ดูภาพที่ 1) ผ้ากระโจมอก มักใช้ผ้าแอแจ๊ะ (ผ้าไหมลายต่างๆ เช่น ลายคดกริช ตามแนวนอน ลายมัดหมี่ หรือผ้าตลิโป๊ะ (ผ้าไหมลิโป้จากจีน) หรือผ้าปาเต๊ะ และผ้าคลุมผมมักใช้ผ้าป่านมีดอกสวยงาม หรือ ผ้าปลาจิน (ผ้าแพรชนิดหนึ่ง ทำเป็นดอกดวงโต โดยการใช้ใบทองแห้งมัดแล้วย้อมสีพื้นของผ้า ผ้านชนิดนี้ ทำในปัตตานีสมาัยก่อน) วิธีคลุมก็อาจคลุมโดยปล่อยชายทั้งสองข้างไว้ข้างหน้า หรือจะพับชายข้างใดข้างหนึ่ง ให้พาดโอบไปข้างหลังก็ได้ ผู้ที่แต่งกายแบบนี้มักนิยมเกล้าผมมวยแบบโบราณ หรือปล่อยสยายลงมาเมื่ออยู่กับบ้าน (จิตติมา ระเด่นอาหมัด ,2529 :37)

ภาพที่ 1 ในอดีตหญิงไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่งกายชุดกระโจมอกเมื่ออยู่กับบ้าน ซึ่งการแต่งกายแบบนี้ได้ยกเลิกไปเมื่อ 80 ปีมาแล้ว ภาพนี้ถ่ายเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2540
ที่มา : จุรีรัตน์ บัวแก้ว, 2540 : 194.

งานวิจัยนี้จะกล่าวเน้นเฉพาะเรื่องผ้าคลุมผมและหมวกกปิเยาะห์เท่านั้น สำหรับผ้าคลุมผมเรียกว่า ฮิญาบ (Hijab) มาจากภาษาอาหรับว่า ฮายาบา (Hayaba) แปลว่า การอ่อนน้อมต่อมตน ความสงบเสงี่ยม ซึ่งหมายถึงผู้ที่สวมผ้าคลุมผมแล้วมองดูสภาพและสงบเสงี่ยม ดังปรากฏหลักฐานอยู่ในคัมภีร์กุรอ่าน บทที่ 24 อายะฮ์ที่ 30-32 ("Hijab". <http://www.Islamiclifestyle.com/Hijab.htm> 18 สิงหาคม 2548) เนื้อผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมผมมีหลายชนิด เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าใยสังเคราะห์ ผ้าไหม ชีฟอง เป็นต้น ผ้าคลุมผมมีหลากหลายรูปแบบแตกต่างกัน เพราะสตรีในแต่ละประเทศมีวิธีการใช้ผ้าคลุมผมในรูปแบบที่แตกต่างกัน บางประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่บางประเทศยังคงอนุรักษ์แบบเดิมไว้

อย่างไรก็ตามไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าหญิงในบริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มมีการใช้ผ้าคลุมผมเมื่อใด พบเพียงหลักฐานเป็นภาพถ่ายการแต่งกายของคหบดีเมืองปัตตานีในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่สวมเสื้อตัวยาว แขนยาว นุ่งผ้าตาหมากรุก ห่มสไบแล้วเกล้ามวยต่ำ ส่วนคนรับใช้กระโจมอก นุ่งผ้าถุง ผ้าตาหมากรุกและยังไม่มีการใช้ผ้าคลุมผม (ดูภาพที่ 2)

นอกจากนี้ยังพบภาพถ่ายการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เมืองปัตตานีนั้น เริ่มมีการใช้ผ้าคลุมผมสตรีบ้างแล้ว (ดูภาพที่ 3) แต่จากภาพถ่ายที่ประชาชนมารอรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ไม่ปรากฏให้เห็นว่ามีการใช้ผ้าคลุมผมสตรีแต่อย่างใด (ดูภาพที่ 4)

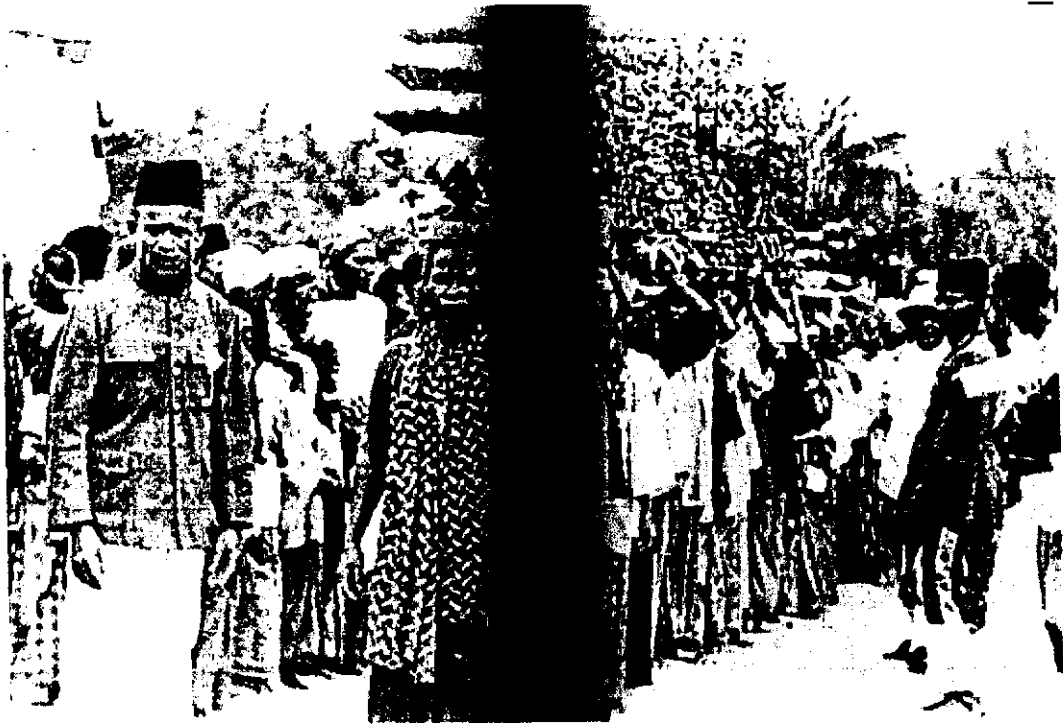
ภาพที่ 2 การแต่งกายของคหบดีเมืองปัตตานีในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังไม่มีการใช้ผ้าคลุมผมแต่นำมาห่มเป็นผ้าสไบ

ที่มา : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ท้าวาสกรี กรุงเทพฯ

ภาพที่ 3 ราษฎรมารอรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พลับพลาเมืองปัตตานี สังเกตการแต่งกายของหญิงมีทั้งนุ่งผ้ากระโจมอก มีจำนวนน้อยที่ใช้ผ้าคลุมผม ชายสวมเสื้อ นุ่งผ้าตาหมากรุก บางรายใช้ผ้าโพกศีรษะ

ที่มา : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ท้าวสุกรี กรุงเทพฯ อ้างถึงใน สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2547 :54

ภาพที่ 4 ชาวเมืองปัตตานีจัดขบวนแห่บุงอซิเฆะ(บุหงาสีหะ)ถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2472 หญิงนุ่งผ้าถุง สวมเสื้อและใช้ผ้าคล้องคอไม่ใช้ผ้าคลุมผม ส่วนชายสวมเสื้อคอปิด แขนยาว นุ่งผ้าปาติกัต สวมหมวกช่อเก๊ะและบางคนโพกผ้าทับหมวกกปิเยาะห์

ที่มา : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ท้าวสุกรี กรุงเทพฯ อ้างถึงใน สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2547 : 60

อย่างไรก็ตาม สันนิษฐานว่าผู้หญิงมุสลิมน่าจะมีการใช้ผ้าคลุมเรื่อยมา แต่ใช้ในหลายลักษณะได้แก่ พาดไหล่ คลุมไหล่ คลุมศีรษะ ปิดผมบางส่วนและปิดผมทั้งหมด จนกระทั่งถึงสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2481 ได้แถลงนโยบายสำคัญคือการนำประเทศไทยเข้าสู่ความเป็นอารยะซึ่งรัฐบาลได้วางแนวทางในการปฏิบัติที่สำคัญ 3 ประการคือ การสร้างความสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจ การสร้างความเป็นปึกแผ่นของชาติ และ การสร้างวัฒนธรรมอันดีงาม

สำหรับนโยบายการสร้างชาติทางวัฒนธรรมนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งประเทศโดยเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้หญิงนุ่งผ้าโสร่งและคลุมผมตามประเพณีนิยมของผู้นับถือศาสนาอิสลาม ข้าราชการท้องถิ่นได้รับคำสั่งให้ชักจูงผู้หญิงมุสลิมเปลี่ยนเป็นนุ่งผ้าถุงแบบไทย กระโปรงแบบฝรั่ง และสวมหมวกแทนผ้าคลุมผม จากคำสั่งส่วนกลางดังกล่าว กรมการจังหวัดปัตตานีได้รายงานกลับมาว่าในชั้นแรกชาวไทยมุสลิมไม่ยอมเปลี่ยนแบบเครื่องแต่งกาย จึงต้องเรียกประชุมชี้แจงว่าผู้ที่แต่งกายแบบเดิมจะไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับราชการ (สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา, 2542 :116) (ดูภาพที่ 5)

ภาพโฆษณาให้ประชาชนได้ปรับปรุงการแต่งกายตามแบบที่รัฐบาลยุค

จอมพล ป. พิบูลสงคราม อ้างว่าจะทำให้ไทยเป็นประเทศอารยะตามแบบตะวันตกเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2484

ภาพที่ 5 ภาพโฆษณาให้ประชาชนในภาคใต้ปรับปรุงการแต่งกายตามแบบที่รัฐบาลยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม อ้างว่าจะทำให้ไทยเป็นประเทศอารยะตามแบบตะวันตกเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2484

ที่มา : นันทิรา ขำภิบาล, "นโยบายผู้หญิงสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2481-2487 อ้างถึงในสุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา, 2542 :117

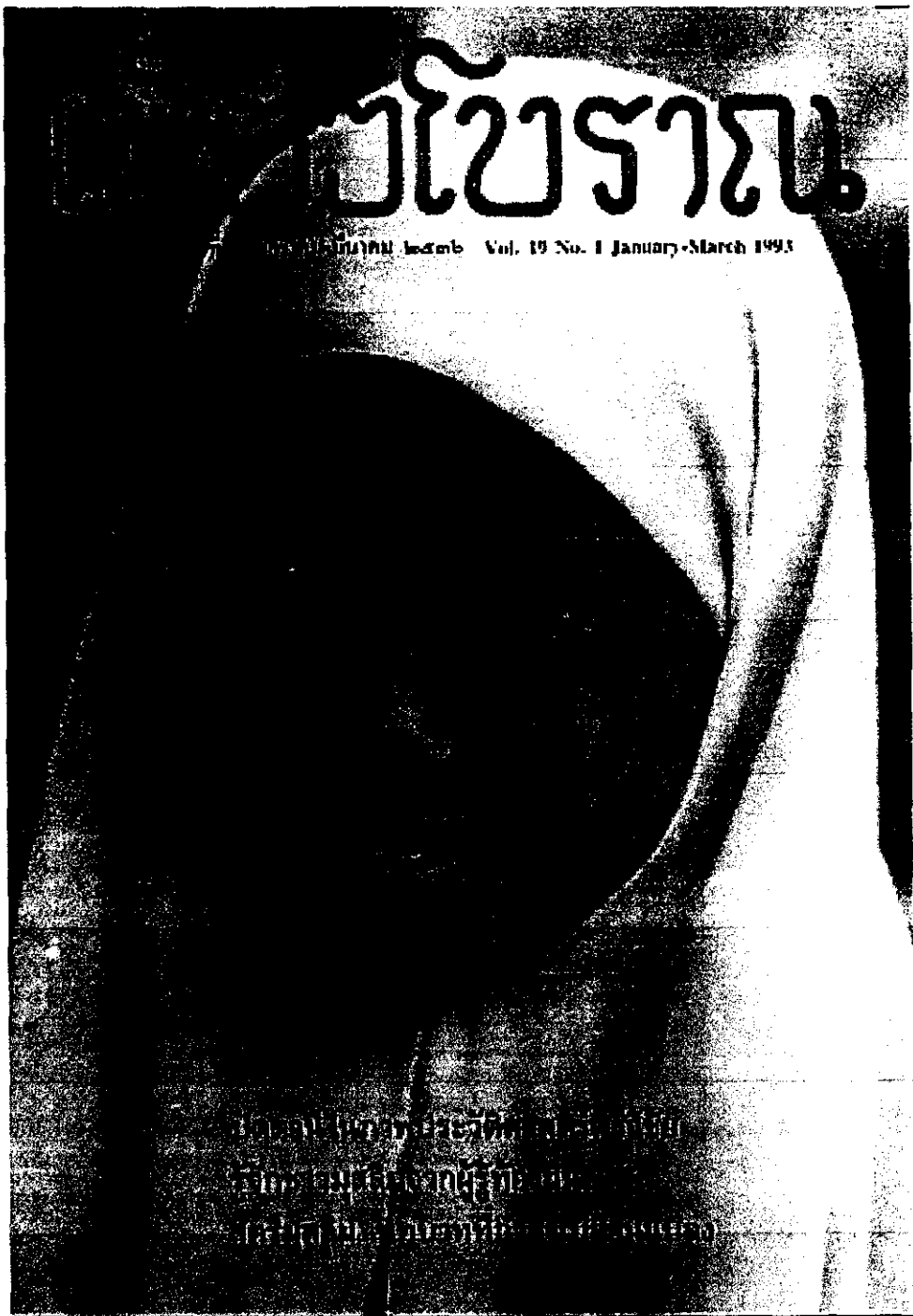
จากภาพโฆษณาที่รัฐบาลชักชวนให้ประชาชนที่ต้องออกไปในที่ชุมชน อย่าเปลือยกายท่อนบนหรืออย่าใช้ผ้าคาดอก อย่าสวมเสื้อชั้นในตัวเดียวหรือท่อนของบนศีรษะ แต่ให้ผู้หญิงไว้ผมยาว สวมเสื้อชั้นนอกให้สะอาดเรียบร้อยและนุ่งผ้าสั้น (ผ้าถุง) ผลปรากฏว่านโยบายการสร้างชาติทางวัฒนธรรมนี้สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้หญิงมุสลิมอย่างมาก เพราะต้องหันมาปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล หญิงมุสลิมที่เป็นสามัญชนไม่มีเงินตัดเสื้อกระโปรงตัวใหม่ รองเท้า หมวกและกระเป๋าก็ไม่สามารถออกไปทำธุระนอกบ้าน ต้องใช้วิธีการหิบบ่มเสื้อผ้าจากญาติพี่น้อง ดังนั้น ผู้ที่มีเสื้อผ้าตามที่รัฐบาลโฆษณามักเป็นผู้ที่มีฐานะดี เช่น ครอบครัวคหบดี ข้าราชการ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์นางนิรอมาห์ ระเด่นอาหมัด อายุ 79 ปี (สัมภาษณ์, วันที่ 14 สิงหาคม 2548) ซึ่งเป็นครอบครัวข้าราชการเล่าว่า เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2487 ท่านพร้อมเพื่อนสาวซึ่งมีสามีเป็นข้าราชการอยู่แผนกเดียวกันที่ศาลากลางจังหวัดปัตตานี หลังจากท่านได้แต่งงานตามหลักศาสนาอิสลาม ฝ่ายสามีได้ปฏิบัติตามนโยบายรัฐนิยม เรื่องการจดทะเบียนสมรสให้ถูกต้องตามกฎหมาย จึงนัดแนะให้ภรรยาทั้งคู่ไปพบที่ศาลากลางจังหวัดปัตตานี เพื่อจดทะเบียนสมรส ทั้งคู่จึงขึ้นจักรยานคนละคันโดยแต่งตัวตามแบบรัฐนิยม คือ นุ่งผ้าถุงจีบให้พองๆ คล้ายกระโปรง รัดด้วยเข็มขัด ใส่เสื้อเข้ารูปแขนยาวแบบตะวันตก สวมรองเท้าสานสันเตี้ย เพื่อสะดวกในการขึ้นจักรยาน (ปกติสวมรองเท้าส้นสูง) สวมหมวกปีกกว้าง ท่านเล่าว่า ท่านสามารถใช้เชือกรัดได้คาง ส่วนเพื่อนสาวสวมหมวก แต่ไม่ใช่เชือกรัดได้คาง เมื่อขึ้นจักรยานโดยจับแฮนด์ข้างเดียวด้วยแขนขวา ส่วนแขนซ้ายจับหมวก ปรากฏว่าลมพัดแรง กระโปรงเปิด จึงต้องปล่อยมือข้างซ้ายมาจับกระโปรง ทำให้หมวกถูกลมพัดปลิวตกลงไปในแม่น้ำ ตามสมัยรัฐนิยมเมื่อออกจากบ้านต้องสวมหมวก มิฉะนั้นจะถูกเจ้าหน้าที่จับกุม ท่านกับเพื่อนปรึกษากันว่าต้องเดินทางต่อไปให้ทันเวลานัด แต่เป็นการเดินทางที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลตลอดทาง แสดงว่าผู้หญิงมุสลิมในสมัยนี้เมื่อออกจากบ้านจะไม่ใช้ผ้าคลุมผมซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นโยบายนี้กลายเป็นเรื่องตลกขบขันและสร้างความรำคาญให้แก่ประชาชนอย่างแน่นอน เพราะปรากฏว่าเมื่อหมดสมัยรัฐนิยมประชาชนก็หันมาแต่งกายตามแบบท้องถิ่นนิยม และค่อยๆ พัฒนาตามแบบของผู้หญิงในประเทศสหพันธรัฐมาลายู (มาเลเซียตะวันตกในปัจจุบัน) และอินโดนีเซีย เช่น ชุดกุง กบายอ เป็นต้นช่วงนี้มีทั้งใช้ผ้าคลุมผมและไม่ใช้ ผู้หญิงสูงวัยมักใช้ผ้าป่านรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ผืนใหญ่คลุมศีรษะ แต่หญิงสาวนิยมใช้ผ้าผืนเล็กชนิดบางทั้งรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าและสี่เหลี่ยมจัตุรัสคลุมไหล่หรือพาดไหล่

ต่อมาการแต่งกายของผู้หญิงไทยมุสลิมได้พัฒนาไปอีกขั้นหนึ่ง โดยเฉพาะเป็นที่นิยมในหมู่หญิงสาวลักษณะคล้ายเสื้อกบายอแต่เน้นรูปทรงกว่า เสื้อแบบนี้เรียกว่า บานง เป็นเสื้อที่ได้รับอิทธิพลมาจากอินโดนีเซีย ส่วนสตรีที่เป็นฮัจญะห์ นิยมคลุมผมด้วยผ้า 2 ผืนๆ หนึ่งเป็นผ้าสีขาวบางๆ มีลวดลายเล็กๆ หรือไม่เรียกว่ามือควาเราะห์ เป็นผ้าที่ซื้อมาจากซาอุดีอาระเบีย ใช้สำหรับปิดผมให้มีดชิค และอีกผืนหนึ่งเป็นผ้าป่านสำหรับคลุมตามประเพณีท้องถิ่น (จิตติมา ระเด่นอาหมัด ,2529 : 39-40)

เมื่อมีกลุ่มคณะจะมาช่วยเผยแผ่ศาสนา ทำให้ศาสนาอิสลามมีบทบาทต่อการแต่งกายของชาวไทยมุสลิมมากขึ้น แต่เดิมลักษณะการแต่งกายเป็นศาสนาวัฒนธรรมอยู่แล้ว แต่อาจมีบางอย่างที่ขัดต่อศาสนาบ้าง เมื่อมีการเผยแผ่หลักปฏิบัติในการแต่งกายให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม โดยถือว่าการเปิดเผยอวัยวะบางส่วนจากร่างกายเป็นการไม่เหมาะสม บริเวณที่ควรปกปิดสำหรับผู้ชายได้แก่ อวัยวะตรงกลางลำตัวตั้งแต่นับเอวลงไปถึงกลางน่อง ถ้าเป็นหญิงต้องปกปิดทั่วร่างกาย เว้นแต่ใบหน้ากับมือเท่านั้น ขณะนี้จึงมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการแต่งกายของชาวไทยมุสลิมอย่างขนานใหญ่ กล่าวได้ว่าเป็นการปฏิวัติการแต่งกายก็ย่อมได้ ฉะนั้นภาพการแต่งกายคล้ายชาวอาหรับ ชาวปากีสถาน ชาวบังกลาเทศและอื่นๆ ได้ปรากฏให้เห็นตามท้องถนน แต่ในขณะเดียวกัน เอกลักษณะการแต่งกายดั้งเดิมก็ถูกคิดแปลงให้เข้ากับหลักศาสนาอิสลามและสมัยนิยมตามลำดับ (จิตติมา ระเด่นอาหมัด ,2529 : 38)

ในปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหรือปอเนาะเกิดขึ้นทั่วไปในท้องถิ่น แต่ละโรงเรียนกำหนดให้นักเรียนหญิงแต่งกายปกปิดให้มีลักษณะตามหลักศาสนาอิสลาม ในระยะแรกเรียกชุดนี้ว่า ชุดตะวะห์ (ตามชื่อกลุ่มตะวะห์) ต่อมาเป็นที่รู้จักกันในชื่อชุด อีญาบ ซึ่งประกอบด้วย เสื้อทรงสี่เหลี่ยม ผ่าถุงสี่เหลี่ยมยาวกรอมเท้า จุดเด่นของชุดนี้คือ ผ้านวมซึ่งประกอบด้วยผ้าสีดำสำหรับปิดผมแล้วคลุมทับด้วยผ้าขาวหรือดำยาวคลุมไหล่ อีกชั้นหนึ่ง (ดูภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ปัจจุบันนักเรียนหญิงจะสวมผ้าคลุมผมสีขาวหรือสีดำ
ที่มา : เมืองโบราณ, 2536 :หน้าปก

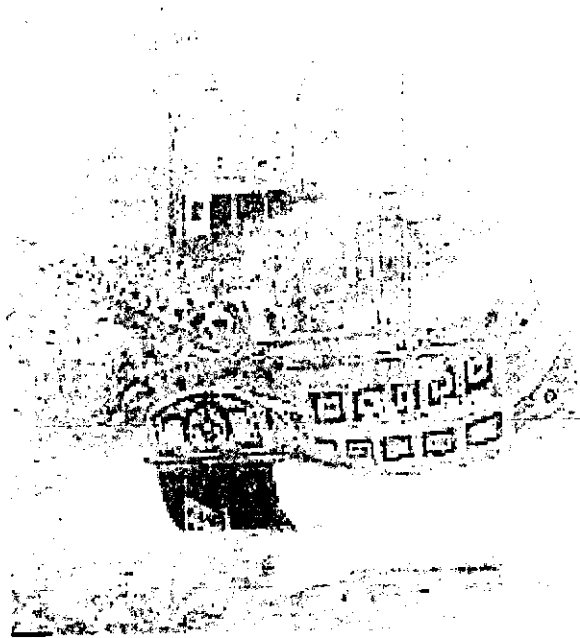
สำหรับประวัติความเป็นมาของการใช้หมวกปีกยาวในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามีการใช้หมวกปีกยาวเมื่อใด แต่ในสมัยโบราณ ชายนิยมแต่งกายด้วยชุดปูฉอปอดอง ซึ่งปัจจุบันไม่นิยมแล้ว ประกอบด้วย เสื้อคอกลมสีขาว ผ้าหน้ายาวพอสวมควร สวมทางศีรษะได้ ติดกระดุมสามเม็ด แขนสั้น ส่วนผ้าที่นุ่งมีลักษณะเหมือนผ้าขาวม้า ทำด้วยสีสันท่อนข้างฉูดฉาด มักเย็บเป็นถุง ใช้นุ่งทับบนเสื้อ วิธีนุ่งต้องให้ชายทั้งสองข้างห้อยอยู่ตรงกลางเป็นมุมแหลม (ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าปูฉอปอดอง) มีผ้าย้อมแฉ เป็นผ้าจากเมืองจันทบุรีแพรดอกในตัวหรือไหม เป็นผ้าที่มีขนาดเล็กกว่านุ่งทับบนผ้าปูฉอปอดองอีกชั้นหนึ่ง เสร็จแล้วเหน็บกริชหรือหอกด้วยก็ได้ การแต่งกายแบบนี้นิยมใช้สตาแงโปกศีรษะ ภาษามลายูเรียกว่า สตาจัน หรือ สตาแง เป็นผ้าโปกศีรษะที่พับเป็นรูปต่างๆ (ดูภาพที่ 7) นอกจากนี้ยังมีภาพวาดขณะกองทัพไทยชนป็นใหญ่นางพญาตานีลงเรือสำเภ เป็นรูปชายแต่งกายแล้วมีผ้าโปกศีรษะ (ดูภาพที่ 8) ซึ่งในสมัยนี้อาจจะยังไม่นิยมสวมหมวกปีกยาวให้ในขณะเดียวกันจากภาพถ่ายเจ้าเมืองของ 7 หัวเมืองในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สะท้อนให้เห็นการใช้หมวกรูปทรงต่างๆ โดยเฉพาะหมวกช่อเกี๊ยะเริ่มปรากฏให้เห็นแล้ว (ภาพที่ 9-14)

ภาพที่ 7 การแต่งกายของชายไทยมุสลิมในสมัยโบราณในชุดปูฉอปอดอง โดยใช้สตาแงเป็นผ้าโปกศีรษะ ปัจจุบันได้เลิกใช้ไปแล้ว

ที่มา : จิตติมา ระเด่นอาหมัด ,2529 : 39

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชนชั้นปกครองและข้าราชการนิยมใช้ผ้าโปกศีรษะเมื่อแต่งกายด้วยชุดท้องถิ่น และชุดเครื่องแบบข้าราชการ จนกระทั่งสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเริ่มมีการแต่งกายด้วยชุดสากลนิยมและชุดข้าราชการมักใช้หมวกช่อเกี๊ยะ (ดูภาพที่ 9 -15) ส่วนประชาชนสวมเสื้อแขนสั้น นุ่งผ้าตาหมากรุกแล้วโปกศีรษะ (ดูภาพที่ 8และ14) ในอดีต หมวกช่อเกี๊ยะทำด้วยผ้ากำมะหยี่สีดำ มีทั้งที่ทำในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสั่งซื้อจากอินโดนีเซีย นิยมใช้ทั่วไปเวลาออกนอกบ้าน รวมทั้งไปละหมาดที่มัสยิด ต่อมาความนิยมลดลงเนื่องจากหมวกปีกยาวให้สะดวกกว่า แต่ในปัจจุบันมีการนำเข้าหมวกช่อเกี๊ยะจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากประเทศแถบตะวันออกกลาง

ภาพที่ 8 กองทัพไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกตีเมืองตานีได้แล้วขนปืนใหญ่
“นางพญาดานี” ลงเรือสำเภา สะท้อนให้เห็นชาวเมืองตานีแต่งกายแล้วโพกศีรษะ
ที่มา : โครงภาพพระราชพงศาวดาร, 2526 อ้างถึงใน สุดจิตต์ วงษ์เทศ, 2547 : 35

ภาพที่ 9 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ประทับยืนทางขวามือ) ทรงฉลองพระองค์
เสื้อคือโละบลาอ ทรงพระภูษาปาลักัด พระมาลาขอเกาะตามแบบชายไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
เมื่อเสด็จประพาสหัวเมืองมลายู

ที่มา : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ทำวาสุกรี กรุงเทพฯ, 11 ธันวาคม 2539 อ้างถึงใน จุริรัตน์ บัวแก้ว, 2540

ภาพที่ 10 พระยาสุริยสุนทรบวรภักดี ศรีมหารายามัตตาอับดุล วิบูลยขอบเขตประเทศราช (แต่งกู้อับดุล มุฏฏอเลียบ หรือ นิเวต่านาเชร์) พระยาเมืองสาयบุรี สวมหมวกสีขาวและโพกผ้า

ที่มา : http://kaekae.pn.psu.ac.th/psupn/file/pn_picture_pn-old0003.jpg

ภาพที่ 11 พระยาพิทักษ์ธรรมสุนทรนริศรสุรบดินทร์นรินทรภักดี (เต็งกูเดร์) ผู้กำกับทำนุบำรุงราชการ
เมืองปัตตานี สวมเสื้อแขนยาว คอปิด นุ่งผ้าปาติ๊ด โปกผ้าที่ศีรษะ (สตาแง)

ที่มา : http://kaekae.pn.psu.ac.th/psupn/file/pn_picture_pn-old0002.jpg

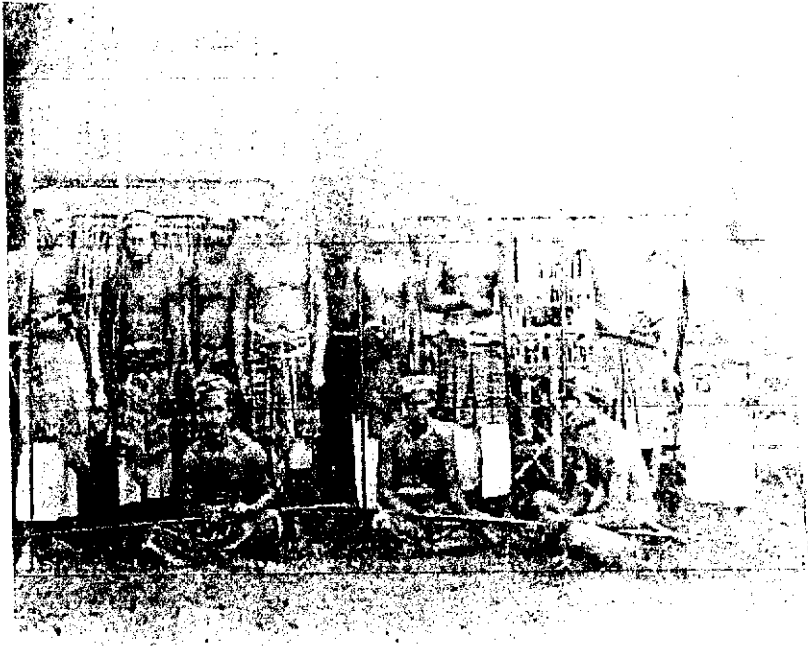

ภาพที่ 12 พระยาภูผาภักดี ศรีสุวรรณประเทศวิเศษวังษา (เติงกูเงาะชำชูดิน) เจ้าเมืองระแงะโพกผ้า
ที่ศีรษะ

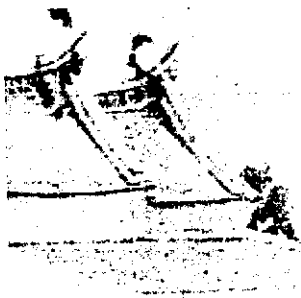
ที่มา : http://kaekae.pn.psu.ac.th/psupn/file/pn_picture_pn-old0005.jpg

ภาพที่ 13 พระวิริตภักดีศรีสุรวัจนารัตนาเขตประเทศราช (เติงกู อับดุลกาเดร์) สวมหมวกช่อเกี๊ยะสีดำ
ที่มา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติมา ระเด่นอาหมัด

ภาพที่ 14 พลทหารเมืองปัตตานีนุ่งผ้าถุงแล้วนุ่งผ้าดามากรุกแบบปูฉอปอดอง โปกผ้าที่ศีรษะ
ที่มา : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ท้าวาสกรี กรุงเทพฯ

ภาพที่ 15 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯให้จัดซื้ออาหารพระราชทานราษฎรเมืองปัตตานีในงานฉลองศาลาวัดตานีนรสโมสรเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2448 ในภาพจะเห็นข้าราชการเมืองปัตตานีสวมเสื้อคอปิด นุ่งผ้าปาติเกด โปกผ้าที่ศีรษะ

ที่มา : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ท้าวาสกรี กรุงเทพฯอ้างถึงใน สุดจิตต์ วงษ์เทศ, 2547 : 45

ต่อมาชายมุสลิมเมื่อแต่งกายด้วยเสื้อผ้าแล้วจะสวมหมวกซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ หมวกช่อเกี๊ยะและหมวก กปิเยาะห์ คำว่าหมวกกปิเยาะห์นั้นเป็นคำภาษาอาหรับว่า Kupiah หรือ Tokiah สันนิษฐานว่าประเพณีการสวม หมวกกปิเยาะห์นั้นเข้ามาพร้อมกับการรับนับถือศาสนาอิสลาม เนื่องจากการสวมหมวกกปิเยาะห์ถือเป็นสัญลักษณ์ ของศาสนิก ชายมุสลิมใช้สวมศีรษะ เพราะยึดท่านศาสดาและผู้นำทางศาสนาเป็นแบบอย่างของการแต่งกาย ใช้สวม ได้ทุกเวลาถือเป็นสิ่งที่ดีงาม รูปทรงของหมวกกปิเยาะห์บางแบบจะคล้ายคลึงกับหมวกของนักบวชหรือผู้นำทาง ศาสนายิวและศาสนาคริสต์ (อับดุลเราะมัน เจ๊ะอารง, (สัมภาษณ์), 5 สิงหาคม 2548) แต่เดิมหมวกกปิเยาะห์ใช้ใน กลุ่มโต๊ะครูและโต๊ะปาเก และค่อยๆ ขยายไปสู่ชายมุสลิมทั่วไป

หมวกกปิเยาะห์เดิมใช้วิธีการปักจักรเป็นลวดลายต่างๆ และนิยมใช้สีขาวเท่านั้น แต่ในปัจจุบันยังนิยมใช้ หมวกกปิเยาะห์ที่ปักด้วยโครเชต์ เพราะพกพาสะดวกและเริ่มใช้หมวกกปิเยาะห์สีต่างๆ บ้างประปราย ซึ่งส่วนใหญ่ จะผลิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และนำเข้าจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากซาอุดีอาระเบีย

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พบหลักฐานเป็นภาพถ่ายที่ชาวเมืองปัตตานีจัดขบวน บูหงาสีระเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายพระองค์ (ดูภาพที่ 4) ประชาชนแต่งกายด้วยเสื้อต่อโละบลาอ โปกผ้าที่ศีรษะ ส่วนข้าราชการสวมเสื้อคอปิดแขนยาว สวมหมวกช่อเกี๊ยะ ซึ่งส่วนใหญ่จะนิยมสีดำ อย่างไรก็ตามเมื่อประมาณ ร้อยกว่าปีมาแล้วความนิยมใช้หมวกกปิเยาะห์สีขาวเริ่มปรากฏให้เห็น ซึ่งชาวไทยมุสลิมจะใช้เวลาไปทำพิธีละหมาด กับเวลาไปศึกษาหาความรู้ทางศาสนาอิสลาม

แต่เดิมหมวกกปิเยาะห์สีขาวนี้นิยมใช้กันในหมู่ชาวอาหรับ แต่ทางภาคใต้ก็มีผู้สวมใส่เป็นประจำ ไม่ว่า จะไปที่ไหนก็ตาม ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ที่เคยไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่ประเทศซาอุดีอาระเบียมาแล้ว กับผู้ที่กำลัง ทำการศึกษาตามปอเนาะต่างๆ ชาวบ้านจะให้เกียรติต่อบุคคลเหล่านี้มากพอสมควร ส่วนหมวกช่อเกี๊ยะสีดำ ชาวไทยมุสลิมในภาคใต้นิยมใส่ในช่วงเวลาของการไปงานต่างๆ ไปธุระ และไปมัสยิด (ประมุข อุทัยพันธุ์, 2529: 2911) ถ้าเป็นผู้อาวุโสและผู้นำทางศาสนานิยมโปกผ้าทับหมวกกปิเยาะห์ซึ่งวิธีการสวมแบบนี้ได้รับอิทธิพลจาก ชาวเยเมนหรืออาจใช้ผ้าคลุมศีรษะแบบชาวอาหรับก็ได้ (อับดุลเราะมัน เจ๊ะอารง, สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2548) อย่างไรก็ตาม หมวกกปิเยาะห์ยังคงได้รับความนิยมสวมใส่เรื่อยมาตราบเท่าทุกวันนี้

ผ้าคลุมผม...จากคุณค่า สู่มูลค่า สร้างงาน สร้างรายได้ และ สร้างปัญหา (สุกัญญา แสงสุวรรณโณ, 2546)

ผ้าคลุมผม คือ ส่วนประกอบหนึ่งของการแต่งกายของหญิงมุสลิมที่เรียกว่า ฮิญาบ ซึ่งถือว่าเป็นชุดที่จะทำ ให้ผู้หญิงปลอดภัยจากการลวนลาม และแตะโลม และที่สำคัญจะช่วยป้องกันไฟนรก อันจะมอลามเลี้ยวส่วนของ ร่างกายที่ถูกเปิดเผยนอกเหนือจากที่ศาสนาอนุมัติ นั่นคือใบหน้าและฝ่ามือ

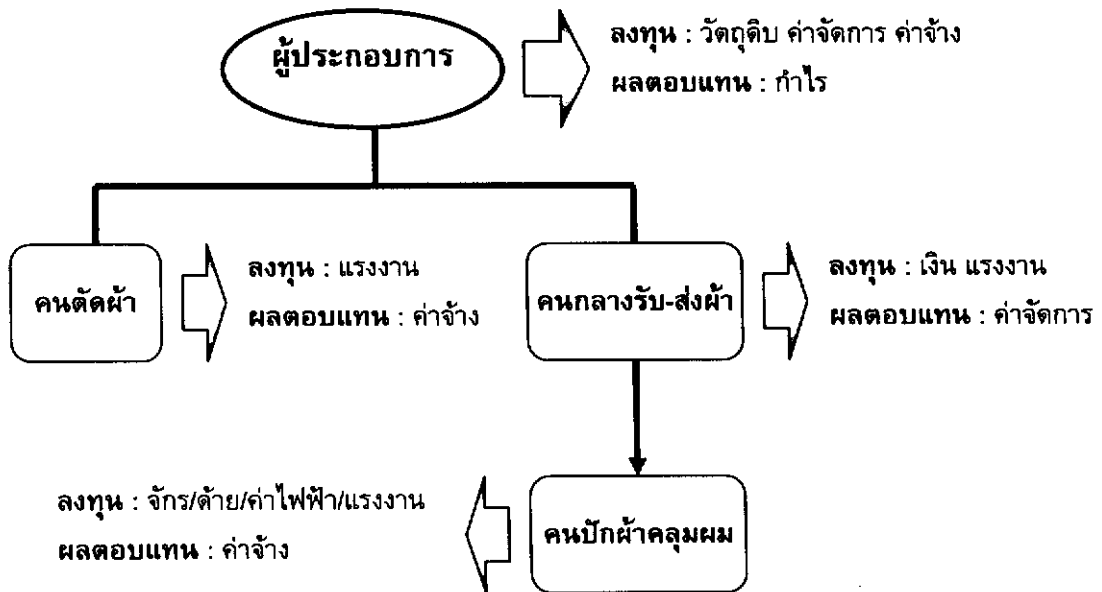
ผู้หญิงที่สวมใส่ฮิญาบ กว่าจะทำได้ต้องต่อสู้ (ญิฮาด) กับอารมณ์ของตนเองอย่างยิ่ง เพราะความรักสวย รักงาม และอยากให้สายตาของผู้คนโอบเอื้อมมายังตัวเธอนั้น คืออารมณ์ปรารถนาที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) ไม่ส่งเสริม แต่หากเธอคลุมฮิญาบได้ นั่นหมายถึงชัยชนะครั้งยิ่งใหญ่ที่เธอจะได้รับรางวัลจากอัลลอฮ์ (ช.บ.)

ทุกวันนี้ การแต่งกายของหญิงมุสลิมที่เรียกว่า ฮิญาบ กำลังเป็นรูปแบบที่แผ่ขยายวงกว้างมากขึ้นทุกขณะ จากความเชื่อที่ผิดๆ ว่า คนที่เป็นฮัจญ์เท่านั้นต้องคลุมผม หรือการคลุมผมเป็นชุดของคนมุสลิมภาคใต้ใกล้ๆ มาเลเซียหรือมันเป็นชุดเฉพาะคนอาหรับ ความคิดที่ไม่ถูกต้องนี้มีมานานหลายศตวรรษ บัดนี้ หญิงมุสลิมส่วนใหญ่ รู้แล้วว่าการแต่งกายที่มิดชิดและสාරวม พยายามไม่ให้เผยส่วนสตัยั่วนั้นคือบทบัญญัติจากอัลลอฮ์ (ช.บ.) ดังโองการที่ว่า

“และจงกล่าวแก่หญิงผู้ศรัทธาทั้งหลายให้พวกนางลดสายตาลงต่ำ และปกป้องอวัยวะเพศของพวกนาง และจงอย่าเผยเครื่องประดับของพวกนางเว้นแต่ปรากฏที่อยู่ภายนอก และให้นางกระชับผ้าคลุมผมของพวกนางมา ปิดหน้าอกของพวกนาง ...” (อัน-นุร)

จากข้อเขียนข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของผ้าคลุมผมที่มีใช้เป็นเพียงเครื่องอาภรณ์เท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ทำเพิ่มคุณค่าให้แก่ผู้หญิงมุสลิมในการที่จะปกป้องตัวเองให้ปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้ายที่จะเกิดขึ้น และเนื่องจากผ้าคลุมผมเป็นเสมือนสิ่งของที่คู่กับผู้หญิงมุสลิม ที่จำเป็นต้องมี จำเป็นต้องใช้ จึงได้มีการคิดค้นรูปแบบ และวิธีการแปรคุณค่าของผ้าคลุมผม ให้เกิดเป็นมูลค่า สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นกับคนชายแดน ภาคใต้ จึงเป็นที่มาของเรื่องราวเส้นทางของอาชีพผ้าคลุมผม

อาชีพผ้าคลุม เกิดขึ้นเมื่อประมาณปี 2535 โดยชาวบ้านครอบครัวหนึ่ง ที่อาศัยอยู่ที่บ้านคลองตัน ตำบลไพรวัน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งได้มีโอกาสไปทำงานหาบเร่ที่ประเทศมาเลเซีย แล้วไปพบคนปักผ้าคลุมผม จึงได้ศึกษาวิธีการทำ และช่องทางการตลาด หลังจากนั้นก็กลับมาที่บ้านคลองตัน แล้วเริ่มอาชีพปักผ้าคลุมผมอย่างจริงจัง ซึ่งในช่วงแรกซื้อผ้ามาตัด และปักเอง แล้วนำไปส่งให้พ่อค้าที่ประเทศมาเลเซีย ซึ่งในการทำอาชีพนี้ ก็ปิดเป็นความลับ ไม่เปิดเผยให้เพื่อนบ้านรู้ เมื่อทำไประยะหนึ่งก็ร่ำรวยในเวลาอันรวดเร็ว จนเป็นที่สงสัยของเพื่อนบ้านว่าน่าจะทำการค้าที่ผิดกฎหมาย มีความจำเป็นต้องเปิดเผยที่มาของรายได้ เมื่อข่าวออกไปว่า ทำอาชีพผ้าคลุมผมแล้วร่ำรวย จึงได้มีคนทำตาม ส่งผลให้อาชีพนี้เป็นที่นิยมแพร่หลายอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดอาชีพที่สืบเนื่องจากผ้าคลุมผมมากมาย เริ่มจากผู้ประกอบการ คนตัดผ้า คนรับผ้า-ส่งผ้า ดังโครงสร้างความสัมพันธ์ ดังนี้

1. ผู้ประกอบการ

คนที่สนใจ มีความตั้งใจอยากจะเป็นผู้ประกอบการทำอาชีพผ้าคลุมผมนั้น จำเป็นต้องมีเงินทุนหมุนเวียนอย่างน้อย 100,000 บาท เพื่อนำไปเป็นทุนในซื้อวัตถุดิบ ได้แก่ ผ้า ด้ายหลากหลายสี และค่าบริหารจัดการ ซึ่งจะอยู่ในรูปของค่าจ้างสำหรับคนตัดผ้า คนรับผ้า-ส่งผ้า คนปักผ้า และค่าเดินทางนำผ้าไปส่งที่ประเทศมาเลเซีย

โดยผู้ประกอบการจะซื้อผ้ามาครั้งละหลายสิบม้วน และมีหลากหลายสีตามความนิยมของตลาด ซึ่งผ้าที่นิยมนำมาทำเป็นผ้าคลุมผม คือ ผ้าขาว ซึ่งจะมีราคาหละละ 100 บาท และรองลงมาคือ ผ้าออย ซึ่งมีราคาหละละ 30 บาท ผ้าม้วนใหญ่จะตัดได้ประมาณ 100 ผืน ส่วนผ้าม้วนเล็กจะตัดได้ประมาณ 50 ผืน การซื้อผ้าจะซื้อมาจากประเทศมาเลเซียบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะซื้อมาจากนราธิวาส เพราะไม่ต้องเสียภาษี ราคาผ้าม้วนหนึ่งประมาณม้วนละ 9,000 บาท

ผ้าที่ลูกค้านิยมมากจะเป็นผ้าขาวแท้ เพราะผ้าขาวจะมีเนื้อผ้าที่ละเอียด แว่ว ไม่เป็นขน ผ้าขาวที่มาจากประเทศเกาหลี อินเดีย ไทย ญี่ปุ่น ผ้าที่แพงที่สุดคือ ผ้าขาวญี่ปุ่น ผ้าส่วนใหญ่จะต้องซื้อจากประเทศมาเลเซีย เมื่อซื้อผ้ามาแล้วก็นำไปจ้างตัดให้เป็นชิ้น

อาชีพนี้นับว่าทำไม่ยาก มีเงินซื้อผ้า มีด้าย และมีคนปัก รายได้สูงพอๆ กับอาชีพอื่น เมื่อก่อนผ้าคลุมผืนหนึ่งได้กำไรประมาณ 100 บาท แต่ในปัจจุบันผ้าคลุมหนึ่งผืนได้กำไร 10-20 บาท

รูปแบบของผ้าคลุมผมจะมีหลายรูปแบบ แล้วแต่สมัยนิยม บางช่วงจะมีการร้อยลูกปัด บางช่วงนิยมปักดอกไม้ บางช่วงนิยมผ้าที่โปรยด้วยเพชรเป็นประกาย

ผ้าขาวแท้ ผืนละ 30 ริงกิตๆ ละ 11 บาท คิดเป็นเงินไทยประมาณ 400 บาท

วิเคราะห์ราคาต้นทุน

- ผ้า ราคา 100 บาท
- ค่าจ้างปักดอกไม้ ราคา 30 บาท
- ค่าเพชร ราคา 200 บาท
- ได้กำไร ผืนละ 30 บาท

สั่งผ้ามาจากประเทศมาเลเซียจะถูกกว่าฝั่งไทย ปัจจุบันวัตถุดิบ ราคาแพงมาก ฝั่งไทยด้ายม้วนละ 17 บาท ฝั่งมาเลย์ ด้ายม้วนละ 16.50 บาท คั้นทองจะไม่เป็นที่นิยมมากนัก

การกระจายผ้าไปสู่คนปักผ้าในหมู่บ้าน

วิธีการกระจายผ้าจะมี 2 วิธี คือในช่วงแรกของการทำธุรกิจ ถ้ายังไม่มีใครรู้จัก ก็ต้องนำผ้าไปในหมู่บ้าน แล้วสอบถามว่า ใครมีความสามารถในการปักผ้าคลุมผมบ้าง และเมื่อมีคนที่มีความสามารถทำได้ ก็ทดสอบฝีมือ โดยลองทำให้อู ถ้าเห็นว่าฝีมือสวย ประเด็นก็จะให้ผ้าไปทำ ส่วนอีกวิธีคือจะมีคนกลางรับ-ส่งผ้า โดยมารับถึงที่บ้าน แล้วนำไปแจกจ่ายให้กับคนปักผ้าในหมู่บ้าน ซึ่งจะมีอยู่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ในจังหวัด บัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ซึ่งส่วนใหญ่จะนัดรับส่งผ้าสัปดาห์ละครั้ง

การนำผ้าไปขายที่ประเทศมาเลเซีย

เมื่อคนรับ-ส่งผ้า นำผ้ามาส่งให้ ก็จะนำผ้าไปส่งให้กับลูกค้าที่ประเทศมาเลเซีย โดยการขนส่งทางเรือ ซึ่งในการนำผ้าเข้าประเทศมาเลเซีย นั้น จะมีทั้งเสียภาษีและเลี่ยงภาษี (โดยคนขับเรือจะรู้ว่าตำรวจคนไหนจับ หรือคนไหนไม่จับ)

การติดต่อกับพ่อค้าในประเทศมาเลเซีย คนค้าใหม่ๆ ต้องอาศัยความเชื่อถือ ส่วนใหญ่จะมีคนแนะนำหรือมีญาติติดต่อให้ ถ้าให้แน่นอนก็จะนิยมส่งให้กับพ่อค้าที่มีแผงขายผ้าอยู่ในตลาด ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่เบียด แต่บางครั้งจะมีพ่อค้าจรเข้ามาติดต่อซื้อขายด้วย ซึ่งพ่อค้าชาวจอร์จะมีวิธีการพูดโน้มน้าวที่ดี พูดจนทำให้เกิดความมั่นใจในตอนแรกมารับสินค้าแล้วจ่ายเงินสด หลังจากนั้นก็เพิ่มปริมาณสินค้าเรื่อยๆ พร้อมกับจ่ายเงินดี ทำอยู่สักกระยะหนึ่งเมื่อเกิดความมั่นใจ ก็สั่งในปริมาณที่มาก แล้วครั้งนี้ก็ขอเอาผ้าไปก่อน แล้วอ้างว่าจะจ่ายเงินให้ครั้งต่อไป เมื่อถึงเวลานัดหมายก็ไม่ได้นำเงินมาให้ หายเงิบไปเลย ไม่สามารถตามหาเจอ ซึ่งมีหลายคนที่เคยเจอเหตุการณ์อย่างนี้ ใครที่ยังมีทุน มีใจ หรือไม่มีที่ไปก็ยังคงยืนยันทำต่อ แต่ถ้าใครที่ทุนเหลือน้อย และท้อแท้ ก็ต้องเลิกทำไปเอง ถือเป็นการค้าที่วัดดวงกัน (ใครโกงในโลกนี้ไม่เป็นไร โลกหนาก็ต้องไปตอบคำถามกับอัลลอฮ์ ซึ่งเป็นหลักคิดหนึ่งในการทำการค้ากับพ่อค้ามาเลเซีย) ไม่มีมาตรการเรียกร้องทางกฎหมายใดๆ ได้ตามกฎหมาย

ค่าโดยสารในการส่งผ้าแต่ละครั้ง ประมาณ 3 เหรียญขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้า ปกติผ้าใหญ่จะมีรถรับส่งสินค้าเอง ผ้าห่อหนึ่งประมาณ 100 ชิ้น ห่อละ 3 เหรียญ ถ้าไปแบบจ่ายภาษี ต้องเสียภาษีผืนละ 20 เซ็น บางครั้งต้องมีการเสียค่ารายการ (สินบน) ด้วย

เหตุผลที่ไม่อยากเสียภาษีเพราะ ชำ และเป็นการจ่ายเงินซ้ำซ้อน เพราะถึงแม้จะจ่ายภาษีแล้ว ก็ต้องเสียค่ารายการอีก เลยทำให้ไม่นิยมเสียภาษี ถ้าโดนจับก็จ่าย ถ้าไม่โดนจับก็ไม่ต้องจ่าย ถ้าหากมีการยึดของ จะต้องมีการเจรจา เสียค่าปรับ แล้วก็ต้องเสียภาษี

ตลาดที่ส่งผ้าคลุมหม ในประเทศมาเลเซีย

1. ตลาดที่เมืองโกตาบารู รัฐกลันตัน
2. ตลาดที่เมืองตรังกานู รัฐตรังกานู
3. ตลาดที่เมืองยะโฮร์บารู รัฐยะโฮร์

นอกจากตลาดในประเทศมาเลเซียแล้ว ยังมีตลาดอื่นๆ อีก เช่น ประเทศบรูไน อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ซึ่งในประเทศสิงคโปร์ จะมีคนมุสลิมน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งที่พักสินค้ามากกว่า บางทีอาจจะส่งไปยังประเทศอินเดียหรือประเทศตะวันออกกลาง

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อยากให้มีการปลอดภาษีผ้าคลุมหม

2. คนตัดผ้า

คนตัดผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กวัยรุ่นผู้ชาย จะมารับจ้างตัดผ้าที่บ้านของผู้ประกอบการ โดยจะทำหน้าที่ตัดผ้าให้เป็นชิ้นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งจะได้รับค่าจ้างคิดเป็นรายเหมาเป็นม้วน ทุกราคาม้วนละ 15 บาท (เมื่อก่อนราคา 20 บาท) ถ้าวันหนึ่งสามารถตัดได้ประมาณ 30 ม้วน ถ้าไม่ขยันวันหนึ่งจะตัดได้ประมาณ 20 ม้วน ซึ่งนับว่าเป็นรายได้ที่สามารถสกัดกั้นเด็กวัยรุ่นให้ไม่ต้องไปทำงานทำที่ประเทศมาเลเซียได้อีกหลายคน

3. คนกลางรับผ้า-ส่งผ้า

คนกลางรับ - ส่งผ้า หรือที่เรียกภาษาชาวบ้านว่า นายหน้า จะทำหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างผู้ประกอบการและคนปักผ้า ซึ่งจะมีหน้าที่ไปรับผ้าจากผู้ประกอบการ แล้วมาแจกจ่ายให้กับคนปักผ้า โดยจะพิจารณาให้ตามกำลังความสามารถ นัดหมายวันส่งผ้า ซึ่งส่วนใหญ่จะนัดสัปดาห์ละครั้ง และนำผ้าไปส่งให้ผู้ประกอบการ พร้อมรับเงินและรับผ้าชุดใหม่นำมาให้คนปัก เป็นลักษณะหมุนเวียนเช่นนี้ไปเรื่อยๆ

คนที่ทำหน้าที่คนกลางรับ - ส่งผ้า จะได้รับค่าจัดการ คิดเป็นค่าเดินทางไปรับ - ส่งผ้า และค่าเหนื่อย ตกผืนละ 5 บาท ในช่วงที่ราคาผ้าคลุมแพง แต่ในช่วงที่ราคาผ้าคลุมถูก จะตกผืนละ 3 บาท โดยหักจากราคาผ้าจ้างที่ผู้ประกอบการกำหนดมา เช่น ถ้าราคาผ้าจ้างจากผู้ประกอบการผืนละ 55 บาท จะนำไปให้คนปักผืนละ 50 บาท ส่วน 5 บาทก็ถือค่าจัดการ

ปัญหาที่พบคือบางครั้งเมื่อนำผ้าไปส่งแล้ว ก็ไม่ได้เงิน เพราะผู้ประกอบการขอผลัดไปงวดหน้า ด้วยเหตุผลว่ายังไม่ได้รับเงินจากพ่อค้าที่มาเลเซีย เลยทำให้ต้องกลับไปอธิบายกับคนปัก หรือ บางครั้งต้องจ่ายเงินสำรองให้กับคนปักผ้าคลุมหมก่อน

4. คนปักผ้า

คนปักผ้าคลุมส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงมุสลิม ทั้งที่มีครอบครัวแล้วและเป็นเด็กวัยรุ่นที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อ จากการสอบถามพบเหตุผลของการมาปักผ้าคลุมว่าเป็นอาชีพที่ดี ได้ทำงานที่บ้าน ทำเรื่อยๆ ไม่มีใครบังคับ และที่สำคัญได้ดูแลลูก ดูแลสามี ดูแลพ่อแม่ ซึ่งนับว่าเป็นอาชีพที่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติของผู้หญิงมุสลิม

ใครสนใจอยากทำอาชีพนี้ ต้องเริ่มจากไปเรียนปักผ้าที่ประธานกลุ่มบางแห่งเปิดสอน โดยจะคิดอัตราค่าสอนคนละประมาณ 500 - 3,000 บาท ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่สอน เมื่อเรียนสำเร็จแล้ว ถ้าจะยึดเป็นอาชีพ ก็ต้อง

มีจักรเป็นของตัวเอง ถ้าใครพอมีเงินก็จะซื้อแบบผ่อน แต่ถ้าใครไม่มีเงินก็ใช้วิธีการเช่า ราคาจักรจะอยู่ในช่วงราคาประมาณ 10,000 – 30,000 บาท ขึ้นอยู่กับยี่ห้อ จักรที่นิยมใช้คือจักรยี่ห้อฮิงเกอร์ ผลิตในประเทศญี่ปุ่น เพราะสามารถตั้งระบบการปักได้ 2 ระบบ สามารถใช้ได้ทั้งปักกลดลายก็ได้และเย็บเสื้อผ้าก็ได้ เมื่อมีจักร มีฝีมือพร้อมแล้วก็สามารถรับผ้ามาปักที่บ้านได้ โดยเริ่มปักลายง่ายๆ ค่าจ้างถูกๆ ก่อน หลังจากนั้นเมื่อมีฝีมือก็เริ่มรับงานปักลายยากๆ ค่าจ้างก็สูงขึ้นตามลำดับ

ผลตอบแทนที่ได้รับจากอาชีพนี้ คือ ทำให้มีรายได้เป็นของตัวเอง เริ่มจากเป็นอาชีพเสริม แล้วขยับมาเป็นอาชีพหลัก และนอกจากนี้ยังนำมาซึ่งความภูมิใจในตัวเองที่สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง

ความรู้สึกรู้สึกเห็น และ ความคิดเห็นของผู้ปักผ้าคลุม

1. นางวันมينا สาแม : ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

เหตุผลที่เลือกการปักผ้าคลุมผมเพราะเป็นอาชีพอิสระ มีเวลาว่างทำงานบ้าน ได้อยู่กับบ้านตลอด ไม่ต้องไปไหน ได้อยู่ดูแลลูกและครอบครัว มีความชอบในงานลักษณะนี้ ไม่มีผลต่อสุขภาพ มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ถ้าไม่ทำปักผ้าก็ต้องทำเมืงมะม่วงหิมพานต์ขาย โดยซื้อมาเผาแล้วแกะเปลือกขายเป็นกิโลกรัม เป็นอาชีพที่คนในตำบลรูสะมิแลทำกันมากเหมือนกัน ส่วนผู้ชายก็ออกเรือประมง

อาชีพปักผ้าเป็นอาชีพที่ดีและเหมาะสมกับผู้หญิงมุสลิมแล้ว เวลาทำงานก็ไม่เครียด ทำอาชีพนี้มาประมาณ 17 ปี โดยรับการอบรมที่โรงเรียนปารุณอิสลามของศูนย์มาสอนให้ผู้สนใจ ปักผ้าคลุมได้ก่อนจะแต่งงานอีก เมื่อแต่งงานแล้วก็ทำงานนี้เป็นอาชีพหลัก นับว่าเป็นคนแรกที่รับปักผ้าคลุมผมในตำบลรูสะมิแลก็ว่าได้ ต่อมาเมื่อมีความชำนาญ ก็ได้เปิดสอนให้ผู้สนใจ ผู้ที่อยากเรียน ทำให้มีคนทำผ้าคลุมผมเป็นเพิ่มขึ้นอีกหลายสิบคน บางคนก็ปักผ้าเป็นอาชีพเสริม บางคนเรียนเพื่อปักผ้าคลุมผมไว้ใช้เอง

การปักลายผ้าคลุม จะมีลูกค้านำผ้ามาให้ปัก โดยสามารถเลือกลายปักตามแบบที่มีอยู่แล้วหรือบางรายก็นำแบบมาเป็นตัวอย่าง หรือออกแบบลายเอง เมื่อเลือกลายปักได้แล้ว ก็เลือกด้ายที่ปัก ผู้ปักก็จะแนะนำสีของด้ายที่เข้ากับผ้าแต่ละผืน เมื่อลูกค้าตกลง ก็นัดวันมารับผ้าคลุมและบอกราคา อาจมีการต่อรองกันก่อน

วัตถุดิบและเครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่ ด้าย เครื่องจักรไฟฟ้า สะติง กรรไกร หัวแรง ด้ายมีหลายชนิดสามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาดในจังหวัดปัตตานี คือ

ดินเงิน ดินทอง ราคา 55-60 บาทต่อหลอด

ด้ายสีธรรมชาติหลากหลายสี ราคา 20 บาทต่อหลอด

ด้ายสายรุ้ง (เจ็ดสี) ราคา 120 บาทต่อหลอด

ผู้ปักจะซื้อครั้งละโหล หรือถ้าเป็นสายรุ้งจะซื้อที่ละหลอดแล้วแบ่งประมาณหรือต้นทุนที่มีอยู่

เครื่องจักรเป็นจักรไฟฟ้า (ผู้ปักมี 2 เครื่อง คือยี่ห้อโพเรเตอร์ ราคา 12,000 บาท ใช้งานมาหลายปีแล้ว ส่วนอีกตัวราคา 20,000 บาท ซื้อมาประมาณ 5 ปี) ราคาเครื่องจักรขึ้นอยู่กับคุณภาพ ประสิทธิภาพของเครื่องจักร ถ้าเป็นเครื่องเล็กจะปักลายใหญ่ไม่ได้ เพราะไม่มีชีกแซกอันใหญ่ เคียวนี้เขานิยมปักลายใหญ่ จึงต้องใช้จักรที่มีชีกแซกใหญ่

สะติง ใช้ด้ายให้ตึงจะได้ปักได้ง่าย

หัวแรง ใช้ดัดขอบลายปัก

ต้นทุน ผู้ปักเป็นผู้ลงทุนเองทั้งหมด ไม่ได้กู้ยืมเงินจากที่ใดเลย ปัจจุบันมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้น ถ้าใครสนใจในอาชีพนี้ก็สามารถทำได้ โดยต้องมีเงินทุนไม่น้อยกว่า 20,000 บาท เพื่อนำไปซื้อวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นจำพวก ด้าย เครื่องจักร เมื่อทำไปสักกระยะหนึ่งจะมีต้นทุนลดลง เพราะเครื่องจักรเป็นต้นทุนคงที่ ในระยะยาวสามารถให้ได้ตลอด อนาคตมีกำไร ด้ายเป็นต้นทุนแปรผัน สามารถหาซื้อได้ง่าย ราคาตามตลาด มีแนวโน้มขึ้นราคามากกว่าจะลดลง ถึงแม้ว่าต้นทุนการผลิตสูง แต่ก็ขายในราคาค่อนข้างต่ำ เนื่องจากอุปสงค์ อุปทาน และในระยะยาวก็จะมีกำไรแน่นอน

ราคาปักผ้าคลุม ผืนละ 30-250 บาท แล้วแต่นชนิดของด้าย ชิดและขนาดของผ้า ถือว่าราคาไม่แพง คุณภาพของงานเหมาะสมกับราคา การเอาผ้ามาให้ปักดีกว่าและถูกกว่าการซื้อสำเร็จรูป เพราะเราได้เลือกกลายเอง เลือกผ้าเอง ตามความชอบของเรามากกว่าเลือกตามที่มีอยู่ในตลาดซึ่งเลือกได้น้อยกว่า

การตลาด มีลูกค้าในระมุขมิแล ข้าราชการครู มีแม่ค้ามาสั่งให้ทำครั้งละ 10 กว่าผืน เพื่อเอาไปขายตลาดนัด เป็นการขายส่ง ตลาดจะอยู่ในปัตตานี ยังไม่ได้ไปไกลถึงต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ

ปัญหา ตลาดสินค้าผ้าคลุมผืนยังไม่กว้างขวาง ชาววิทยากรผู้มีความสามารถสูงในด้านปักผ้าคลุมมาช่วยสอนพัฒนาฝีมือ

ความคาดหวังในอนาคต อยากให้มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านปักผ้ามาสอน และแนะนำเพื่อพัฒนาฝีมือ ให้ดีขึ้นเหมือนศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และอยากให้มีตลาดขยายไปถึงกรุงเทพฯ และต่างประเทศต่อไป อยากให้มีการปักเสื้อผ้าอื่นๆ เป็นชุดเสื้อ กางเกง ฯลฯ จะทำให้มีรายได้เพิ่ม และอยากให้ทางโรงเรียนสั่งปักผ้าคลุม

2. นางเซฟารีเยาะห์ อีซา : ประธานกลุ่มปักผ้าคลุมผืนเยวชน บ้านฮูตทุวอ ต.โคกเคียน อําเภอมือง จังหวัดนราธิวาส

อยู่บ้านเลขที่ 59 หมู่ 1 บ้านฮูตทุวอ ตำบลโคกเคียน อําเภอมือง จังหวัดนราธิวาส ปัจจุบันอายุ 31 ปี เริ่มอาชีพปักผ้าคลุมผืนประมาณ 7 ปี เพราะอยากหางานทำ อยากช่วยครอบครัว งานปักจักรมีฝีมือในตัวเองแล้ว เพราะได้รับความรู้จากแม่ แม่สอนตอนอายุ 17-18 ปี เริ่มฝึกปักผ้า เป็นจักรเล็กซิงเกอร์ 2 ระบบ แม่ไปเรียนที่มีกลุ่มเปิดสอนที่บ้านทอน เสียเงินค่าเรียนทำดอกกุหลาบลายเดียวราคา 400 บาท (ตอนนั้นอายุ 5 ปี) แม่ทำผ้าคลุมผืน ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ ปักขายเสื้อ ฯลฯ อาจารย์สอนรับไปส่งผ้าให้ที่โกตาบารู

ตอนแรกให้แม่ช่วยหาผ้าให้จากเพื่อนแม่ ทำอยู่ประมาณ 2 ปี แต่ตอนหลังเลิก เพราะเขาคิดค่าจัดการมาก เลยไปหาเจ้าแม่คนใหม่ ไปหาที่บ้านคลองตัน ตำบลไพรวัน อําเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส

มีคนมาหาคนปักผ้า ตอนแรกผ้าราคาสูง ราคา 65 บาทต่อผืน ตอนแรกยังเอาผ้าที่บ้านทอนอยู่ ต่อมาก็เอาของเจ้าแม่คลองตัน 40 ผืนต่อสัปดาห์ โดยน้องของเจ้าแม่มารับ - ส่งผ้าทุกสัปดาห์ หลังๆ เขาไม่มาส่ง เลยต้องไปรับเองที่บ้านเจ้าแม่

แรกๆ ได้ 200 ผืนต่อสัปดาห์ทำครบหมด เพราะผ้าราคาดี แต่ตอนนี้สัปดาห์ละ 100 ผืนก็ทำไม่หมดเพราะราคาผ้าไม่ดี สมาชิกไม่ค่อยอยากทำ

ทำงานคนเดียว 5 ปี หลังจากนั้นก็ได้รวมกลุ่มขึ้นมา เพื่อต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือ และมีการทำอมตทรัพย์ เพื่อได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การจัดการ ในช่วงแรกที่ผ้าราคาดี จะคิดค่าจัดการ (ค่าเดินทาง) ผืนละ 5 บาท ผ้าราคา 55 บาท ให้สมาชิกผืนละ 50 บาท (ปักแบบธรรมดา) แต่ตอนนี้ราคาลดลงเหลือ 23 บาท คิดค่าจัดการผืนละ 2 - 3 บาท ต่อผืน ราคาแพงสุด 110 - 130 บาท ตอนนี้เหลือ 60 - 70 บาท เจ้าแม่เอากำไรผืนละ 10 บาท

การรับ – ส่งผ้า สมาชิกมารับผ้าและเย็บที่กลุ่มและกำหนดราคาตามเกณฑ์

- ต้องดูที่ฝีมือ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ A มีไม่กี่คน ต้องมีฝีมือละเอียด ประณีต ต้องจัดด้ายให้เข้ากับผ้า ต้องใส่ด้ายให้เหมาะสมกับผ้า ระดับ B ฝีมือพอใช้ได้ ระดับ C คือเพื่องัดทำ

- ลวดลายของผ้าส่วนใหญ่เก่าแก่จะให้ลายมา มีบ้างที่ผู้ปักจะคิดเอง ส่วนใหญ่จะทำให้เมื่อมีคนมาสั่ง ถ้าผู้ปักออกแบบไปให้มักถูกกดราคา เพราะเก่าแก่อ้างว่ากลัวขายไม่ออก เลยทำให้ไม่อยากคิดทำลวดลายใหม่

ราคาต่อผืน ผ้าธรรมดาผืนละ 70 บาท ด้าย 20 บาท ค่าจ้าง 30 บาท ราคาขายต่อผืนประมาณ 100 บาท เคยไปดูที่โกตบาบารู ผ้าคลุมไม่ค่อยแพง ราคา 150 บาทก็มี ที่เก่าแก่มาจ้างแล้วคิดกำไรเพียง 10 บาทก็น่าจะเป็นความจริง ผ้าคลุมที่ขายในตัวเมืองจังหวัดนราธิวาสจะแพงกว่ามาเลเซียเสียอีก แปลกใจว่าทำไมที่มาเลเซียราคาถูก

คิดว่าปีนี้จะปักผ้าคลุมไม่ไหว เพราะราคาถูกมาก คิดว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพหลัก ถ้าไม่ได้ทำอาชีพนี้ก็จะแย่ ไม่รู้ว่าจะทำอาชีพอะไร ถ้าออกจากบ้านก็เป็นห่วงลูก ผืนละ 20 บาท ต้องจ่ายค่าไฟฟ้า 2 บาท ค่าด้าย 10 บาท ค่าจ้างเจาะ 2 บาท ได้ค่าเหนื่อยผืนละ 6 บาท ผืนละ 1 ชั่วโมง (ไม่รวมใส่ดินทอง) วันหนึ่งทำได้ 5 ผืน เท่ากับว่ารายได้วันละ 30 บาท ถ้าเราไม่ทำเพื่อคิดจะต่อรองกับเก่าแก่ เก้าแก่ก็ไม่สนใจ เพราะถ้าเราไม่ทำที่อื่นเขาก็รับทำ

การเดินทางไปส่งผ้า ซื้อตัวที่เปอร์กลังกูโบร์ รัฐกลันตัน เพื่อเดินทางไปรัฐยะโฮร์ ประเทศมาเลเซีย ต้องมีพาสปอร์ต ขึ้นรถเวลา 18.00 น. ไปถึง 05.00 น. ค่ารถประมาณ 400 บาท

ปัญหาผ้าคลุมราคาถูก คือรายได้ไม่ดี ราคาตกมาก เพราะคนทำผ้าคลุมผมกันมาก ไม่มีการกีดกันของผ้าคลุมผม ลายสวยหรือไม่สวยก็เหมาราคาเดียวกันทั้งหมด คนทำละเอียดและคนที่ทำไม่ละเอียด เขาก็จะให้ค่าจ้างเท่ากัน ถ้าเก่าแก่บอกว่าผ้าไม่สวยก็จะขอตัดราคาอีก คนที่มีฝีมือก็เสียเปรียบ ถึงแม้ลายเหมือนกัน ก็ควรแบ่งเกรดตามความประณีต จะได้ไม่ทำให้คนที่มีความฝีมือเสียกำลังใจ

ปัญหาอีกประการหนึ่งคือคนที่ทำหน้าที่รับจ้างปักผ้าคลุมผมต้องลงทุนเองไปก่อน เวลาไปส่งผ้าให้เก่าแก่จะยังไม่ได้เงินเลย ต้องรออีกหนึ่งสัปดาห์ ค่าด้ายก็ต้องลงทุน ต้องซื้อด้ายที่เก่าแก่ ถ้าเราไปซื้อที่อื่นเขาก็จะไม่ให้ผ้า

ทางออกของปัญหา อาจจะแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ปักบนกล่องทิชชู, ปักลายบนเสื้อ, ปักผ้าคลุมโต๊ะ ฯลฯ แต่ต้องใช้ทุนและต้องหาตลาด กลัวทำแล้วจำหน่ายไม่ได้ อาจจะไปหาตลาดที่ประเทศมาเลเซีย

ความคิดเห็นต่ออาชีพนี้ นับว่าเป็นอาชีพที่ดีมาก และเป็นอาชีพที่รักที่สุด ชอบมาก ทำงานนี้ต้องทำด้วยใจรัก ต้องเป็นคนที่มีความอดทนสูง ด้ายขาดหลายๆ ครั้ง ก็จะขัดใจ เวลาคลุมใจ ไม่สบายใจ จะทำได้ไม่ดี ลวดลายจะออกมาไม่สวย เวลาเครียดๆ ก็จะไม่ทำ ก็หันไปทำงานอื่น เช่น งานบ้าน ซักผ้า เมื่อสบายใจแล้วค่อยมาทำ เพราะต้องมีสมาธิ

3. นางสาวชาน๊ะ หะมะ

เริ่มทำอาชีพปักผ้าคลุมมาประมาณ 1 ปี ตอนนี้อายุ 18 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่ไม่ได้เรียนต่อ เพราะต้องการมีรายได้และหาประสบการณ์ จึงไปเรียนปักผ้าคลุมผมกับญาติประมาณ 4 วัน จ่ายเงินค่าเรียนไป 500 บาท ตอนแรกเช่าจักรเดือนละ 500 บาท เช่าอยู่ประมาณ 4 เดือน ก็ซื้อจักรเองในราคาตัวละ 10,100 บาท โดยซื้อที่อำเภอเยื่อง จังหวัดนราธิวาส (ซึ่งเป็นยี่ห้อที่ไม่ค่อยดีนัก)

เริ่มแรกรับงานปักผ้าจากญาติ ได้ค่าจ้างผืนละ 13 บาท ทำอยู่ประมาณ 5-6 เดือน ก็เริ่มพัฒนาฝีมือจนได้ค่าจ้างผืนละ 45 – 55 บาท เมื่อก่อนมีงานปักผ้าเข้ามามาก ค่าจ้างก็สูง ตอนนี้อยู่รายได้ไม่ค่อยดีเพราะคนปักมากขึ้น ปัจจุบันค่าจ้างเหลือผืนละ 20 บาท ผืนหนึ่งใช้เวลา 1 ชั่วโมง วันหนึ่งทำได้ประมาณ 5 ผืน สัปดาห์หนึ่งได้ผ้าจำนวน 20 ผืน แต่ตอนนี้ไม่มีผ้าให้ปัก เนื่องจากคนรับผ้า – ส่งผ้ากำลังตั้งครุภร์ เลยไม่มีคนนำผ้ามาให้

รู้สึกพอใจกับอาชีพนี้ เพราะไม่ต้องไปทำงานนอกบ้าน คิดว่าจะทำตลอดไป และที่สำคัญถ้าแก่ก็ใจดี จ่ายเงินตรงเวลา

ราคาค่าจ้าง ขึ้นอยู่กับลวดลาย หากลายไม่ยาก ดอกน้อยๆ ได้ค่าจ้างผืนละ 8 บาท ถ้าลวดลายยาก ดอกมากๆ ได้ค่าจ้างผืนละ 20 บาท ซึ่งลายปักส่วนใหญ่นายจ้างเอามาให้ หรือบางทีให้ดูจากผ้า ลวดลายมักไม่ค่อยซ้ำกัน แต่ลายที่ยังคงนิยมอยู่คือดอกพิกุล ลายองุ่น มีบางครั้งที่ทำงานออกมาไม่ดี คือ ปักลายหนาเกินไปไม่เหมือนแบบ จะโดนถ้าแก่หักผืนละ 5 บาท ถ้าลายหนาจะใช้ด้ายเยอะ ได้ค่าจ้างผืนละ 55 บาท วันหนึ่งได้ทำ 2 ผืน ใช้เวลาทำตั้งแต่ 07.00 – 15.00 น. ผลข้างเคียงจากการปักผ้านานๆ คืออาการปวดหลัง

ความคาดหวัง อยากให้มีผ้าทุกสัปดาห์ จะได้มีงานทำตลอด

4. นางสาวมาริยา สะเล้ง

ทำอาชีพนี้มา 3 ปีแล้ว โดยเรียนที่บ้านญาติ เดือนละ 1,000 บาท เมื่อเรียนจบก็รับปักผ้า โดยในช่วงแรก เข้าจักรเดือนละ 500 บาท ต่อมาเมื่อมีเงินก็ซื้อจักรในราคา 30,000 บาท ทำด้วยกัน 3 คนพี่น้อง มีคนเอาผ้ามาส่ง สัปดาห์ละ 50 ผืน

สนใจทำอาชีพนี้ เพราะไม่อยากไปทำงานนอกบ้าน วันหนึ่งทำได้ 6 ผืน เริ่มทำตั้งแต่ 08.00 – 16.00 น. โดยคนคล่องดี ตำบลไพรวัลย์ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส จะเอาผ้ามาให้ทำ คิดว่าจะทำงานนี้ตลอดไป เพราะไม่มีงานอื่นทำ

ลายผ้าได้มาจากการสังเกตของเพื่อนที่ทำอยู่ ทำตามแบบที่ถ้าแก่นำมาให้ หรือบางครั้งก็คิดลวดลายเอง

ปัญหาที่หนักใจในตอนนี้ คือ ราคาผ้าตก เนื่องจาก ถ้าแก่เยอะ คนปักก็เยอะ จากเมื่อก่อน 4 ปีที่แล้ว ลายกุหลาบ ผืนละ 100 บาท ลดเหลือ ผืนละ 80 บาท ส่วนลายธรรมชาติ เมื่อก่อนผืนละ 60 บาท ตอนนี้ราคาตกเหลือผืนละ 25 บาท

ความคาดหวัง อยากให้มีงานปักผ้าเยอะๆ ค่าจ้างราคาแพงๆ และอยากให้ เป็นอาชีพที่อยู่ตลอดไป

5. กลุ่มผ้าคลุมหมบบ้านยานิง : ตำบลจวบ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส

ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 63 หมู่ 2 บ้านยานิง ตำบลจวบ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส มีประธานกลุ่มคือ นางสาวอูแมมูเนาะ อูมา กลุ่มนี้จัดตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณเดือนมิถุนายน 2544 โดยได้รับคำแนะนำจากพัฒนากรประจำตำบลร่วมกันคิดกับกลุ่ม สมาชิกก่อตั้ง 21 คน ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 69 คน สมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพเดิมคือทำสวนและรับจ้าง

ประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งกลุ่ม เดิมที คนปักผ้าคลุมหมบก็นักคนต่างรับจ้างปักผ้า ทำกันหลายๆ ครอบครัว จนมีแม่ค้าจากประเทศมาเลเซียมาติดต่อให้รับจ้างปักผ้าเป็นจำนวนมากต่อเดือน ทำให้ประชาชนปักผ้าคลุมหมบรวมตัวกันเพื่อส่งจำหน่ายและในที่สุดก็ดำเนินการจัดตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมา

การบริหารจัดการกลุ่ม มีกรรมการ 1 ชุด ประกอบด้วย 9 คน ประธาน, รองประธาน, เลขา, เหรัญญิก และกรรมการจัดหาตลาดกรรมการจัดหาผ้า

เอกลักษณ์ (ลักษณะเฉพาะ) และคุณสมบัติพิเศษของผลิตภัณฑ์ เป็นผ้าคลุมหมบสตรีชาวมุสลิมที่มีลวดลายสวยงาม นิยมกันหลายประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์อินโดนีเซีย ประเทศแถบอาหรับ ฯลฯ

จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ความประณีต และลวดลายที่สวยงาม

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ประกอบด้วยผ้า ด้ายปักสีต่างๆ จักรปักผ้า และอุปกรณ์ในการปักจักร เช่น สะตึง

ขั้นตอนและวิธีทำ เลือกผ้าที่มีความนิยมนิยมต่างๆ ซึ่งมีหลายชนิด แต่ที่นิยมมากที่สุด คือ ผ้าขาว ซึ่งมีหลายราคาเริ่มต้นจากหลาละ 90 บาท ถึง 200 บาท นำผ้าตัดเป็นชิ้นๆ แล้วนำไปปักดอก อาจจะเป็นดอกตามที่ผู้ซื้อสั่งหรือเป็นลวดลายที่ช่างปักคิดเอง จะปักมากน้อยตามราคา ถ้าปักลวดลายมาก ประณีต ละเอียด ราคาจะแพง ถ้าปักลวดลายน้อย ไม่มีความประณีต ราคา ก็จะต่ำตามไปด้วย เพราะฉะนั้น ราคาจะสูงหรือต่ำอยู่ที่ผ้าดีหรือไม่ ลวดลายสวยงามหรือประณีตหรือไม่

ราคาดันทุนที่ผลิตต่อหน่วย อยู่ที่ราคาประมาณ 120 - 200 บาท/ผืน

เงินทุนได้มาจาก สมาชิกหรือผู้ลงทุนให้ก่อน (เช่น ผู้สั่งซื้อ) ขณะนี้มีเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มประมาณ ประมาณ 70,000 บาท

การตลาดและการจำหน่าย ส่วนใหญ่มีพ่อค้าจากประเทศมาเลเซียมารับซื้อไปหรือกลุ่มอาจจะส่งไปยังผู้สั่งซื้อจากประเทศมาเลเซียเอง มีพ่อค้านำผ้ามาให้กลุ่มเพื่อจ้างปักตามราคาที่ตกลง ราคายจำหน่ายต่อหน่วยอยู่ที่ประมาณ 150 - 450 บาท/ผืน ความสามารถในการผลิตอยู่ที่ 5,000 ผืน/เดือน

หน่วยงานสนับสนุน คือ สำนักงานพัฒนาชุมชน สนับสนุนวิทยากรที่มีความรู้และความชำนาญ และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการ และการตลาด

ปัญหา อุปสรรคที่พบ เมื่อมีการสั่งซื้อมาก ผ้ามีมาก ราคาของผ้าที่ปักจะต่ำมากสมาชิก มีรายได้น้อย เนื่องจากมีกลุ่มย่อยๆ เกิดขึ้น ทำให้ตัดราคากันเอง

การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

- พยายามรวบรวมเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อจะได้ต่อรองราคา
- แผนการดำเนินงานในอนาคต กลุ่มจะดำเนินการเองทั้งหมด ตั้งแต่รับผ้า รับจ้างปัก ซื้อผ้าเอง ปักดอกปักลวดลายต่างๆ เพื่อมีงานเข้ากลุ่มมากขึ้น ก็คิดจะหาตลาดเอง

องค์ความรู้เกี่ยวกับกบิเยาะห์

1. ความหมายของกบิเยาะห์

กบิเยาะห์ มาจากคำว่า “คูฟียะฮฺ” เป็นศัพท์จากภาษาอาหรับ แปลว่า หมวก ด้วยสำเนียงภาษาแต่ละถิ่นจึงทำให้เพี้ยนไป ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จะใช้คำว่ากบิเยาะห์ หรือบางที่ก็กร่อนเสียงเหลือเพียง “ปิเยาะห์” ก็มี

คำว่ากบิเยาะห์หมายถึงหมวกอยู่แล้ว แต่มีความสับสนในความไม่เข้าใจในความหมาย จึงมักเรียกว่าหมวกกบิเยาะห์ เช่นเคยเกี่ยวกับการที่สื่อเรียกชื่อประเทศใหม่ว่า “ติมอร์ตะวันออก” ทั้งๆ ที่ติมอร์ก็แปลว่า ตะวันออกอยู่แล้ว จึงเป็นการซ้ำคำ

2. ความเป็นมาของกบิเยาะห์

ความเป็นมาของกบิเยาะห์ไม่แน่ชัด แต่กบิเยาะห์เป็นวัฒนธรรมของคนอาหรับมาแต่ดั้งเดิม ส่วนในแถบมลายู ซึ่งรวมถึงจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เดิมใช้หมวกชอเกาะ ไม่ได้ใช้กบิเยาะห์ มีหลักฐานการยกเว้นไม่ให้ใช้หมวกที่มีปีกประกอบกับเครื่องแบบลูกเสือของมุสลิม เนื่องจากเป็นข้อห้ามของศาสนาอิสลาม และให้ใช้หมวกในรูปทรงชอเกาะแทน

ภาพที่ 16 พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ (ขวามือ) ฉลองพระองค์เครื่องแบบลูกเสือมาลารูปทรงชอเกาะที่ใช้ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ที่มา : โครงการวิจัย “ศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกบิเยาะห์รายย่อยเพื่อสร้างเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตกบิเยาะห์รายย่อยในตำบลกะมิยอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี”

เหตุที่มุสลิมใส่กปิเยาะห์ หรือใช้ผ้าโพกศีรษะ เนื่องจากเชื่อว่าใส่แล้วได้บุญ เพราะเป็นการแต่งกายตามแบบท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) จริยวัตรของท่านทุกอย่างถือเป็นแบบฉบับของมุสลิมทั่วโลกที่ควรประพฤติปฏิบัติตาม แม้ท่านนบีมุฮัมมัดได้จากโลกนี้ไปแล้ว แต่หลักฐานที่หลงเหลืออยู่คือหมวกและผ้าโพกศีรษะที่ท่านนบีเคยใช้ ยังปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ที่พิพิธภัณฑ์ในประเทศตุรกี ดังนั้น หากมุสลิมท่านใดใช้ทั้งหมวกและผ้าโพกศีรษะพร้อมกัน ก็ถือว่าจะได้บุญเป็น 2 เท่า

ผ้าโพกศีรษะที่นับว่าเป็นวัฒนธรรมของชาวอาหรับที่ใช้ชีวิตอยู่กลางทะเลทรายนั้น นอกจากจะใช้ในระหว่างการประชุมศาสนิกกิจอย่างการละหมาดแล้ว ยังใช้ประโยชน์ได้อีกหลายอย่างเช่นเดียวกับผ้าขาวม้าของไทย คือ ใช้ปูนอน ใช้ปูละหมาด ใช้แทนเชือก กันหนาว กันแดดในทะเลทราย

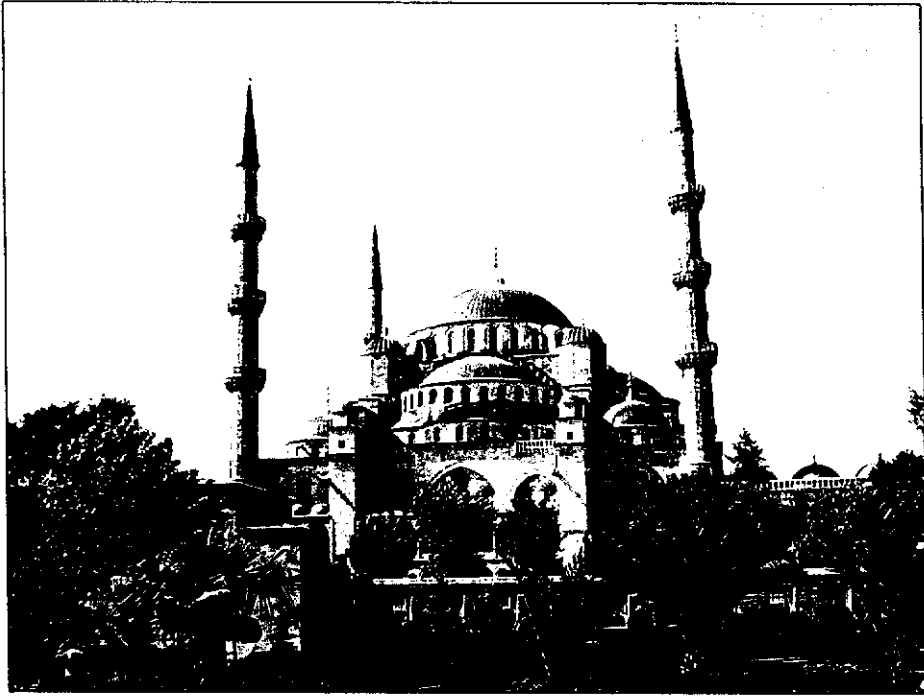

ภาพที่ 17 ประชาชนชาวซูดานกับผ้าโพกศีรษะกลางทะเลทราย

ที่มา : โครงการวิจัย “ศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์รายย่อยเพื่อสร้างเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตกปิเยาะห์รายย่อยในตำบลกะมิยอ อำเภอมือง จังหวัดปัตตานี”

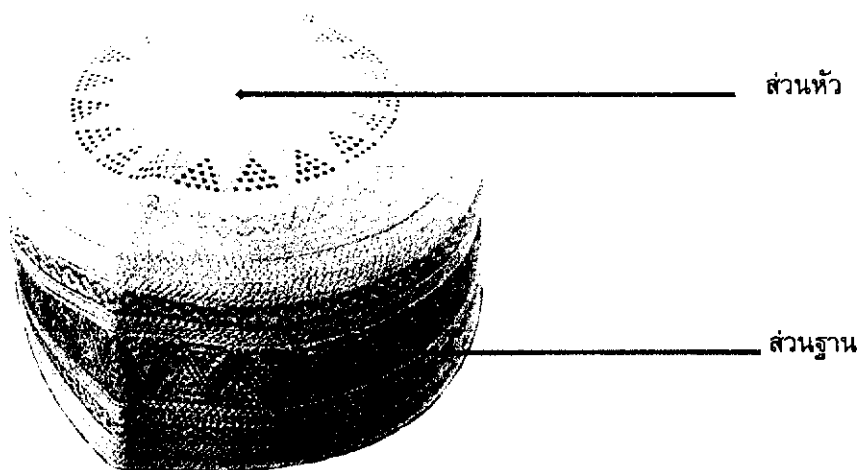
3. รูปทรงพื้นฐานและส่วนประกอบของกปิเยาะห์

กปิเยาะห์ที่เห็นรูปทรงในปัจจุบันนี้ เป็นไปได้ว่ามาจากรูปทรงของโดมมัสยิด และโดมมัสยิดที่เห็น มีรากฐานมาจากสิ่งก่อสร้างของกรุงโรมตะวันออก ปัจจุบันคือประเทศตุรกี ซึ่งเรียกว่าคิลปะแบบไบเซนไทน์ (Byzantine)

ภาพที่ 18 สถาปัตยกรรมโรมันตะวันออก ศิลปะไบเซนไทน์ (Byzantine) ปัจจุบันอยู่ที่ประเทศตุรกี
ที่มา : โครงการวิจัย “ศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตปิยะะห์รายย่อยเพื่อสร้างเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตปิยะะห์รายย่อยในตำบลกะมิยอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี”

ส่วนประกอบของกปิยะะห์ ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือส่วนฐานและส่วนหัว ส่วนฐานเรียกตามภาษามลายูเรียกว่า “อึบู” ส่วนหัว เรียกตามภาษามลายูเรียกว่า “ตาโป๊ะ”

ภาพที่ 19 ส่วนประกอบของกปิยะะห์
ที่มา : โครงการวิจัย “ศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตปิยะะห์รายย่อยเพื่อสร้างเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตปิยะะห์รายย่อยในตำบลกะมิยอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี”

4. พัฒนาการทางด้านรูปทรงของกิเยะห์

เมื่อศาสนาอิสลามเผยแผ่ออกไป วัฒนธรรมการแต่งกายที่มีท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ) เป็นต้นแบบก็ได้ติดตามไปด้วย รวมทั้งกิเยะห์ ก็จะเปลี่ยนรูปทรงไปตามวัฒนธรรม สภาพอากาศ วัตถุดิบที่ใช้ผลิตกิเยะห์ของแต่ละประเทศ

กิเยะห์ทรงดาดา เชื่อว่ามาจากหมวกชนิดหนึ่งที่ทำด้วยหนังสัตว์ โดยเฉพาะหนังอูฐ ผู้นำเซเชน คือ อัศลามาคอดอส ใช้หนังเสือมาทำหมวก ส่วนผู้นำรัสเซีย คือ บอริส เยลซิน ใช้หนังหมีทำหมวก

ภาพที่ 20 หมวกที่ทำจากหนังอูฐ

ที่มา : โครงการวิจัย “ศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกิเยะห์รายย่อยเพื่อสร้างเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตกิเยะห์รายย่อยในตำบลกะมียอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี”

ภาพที่ 21 ผู้นำเซเชนกับหมวกที่ทำด้วยหนังเสือ

ที่มา : โครงการวิจัย “ศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกิเยะห์รายย่อยเพื่อสร้างเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตกิเยะห์รายย่อยในตำบลกะมียอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี”

ภาพที่ 22 ผู้นำรัสเซียกับหมวกที่ทำจากหนังหมี

ที่มา : โครงการวิจัย “ศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกบิเยาะห์รายย่อยเพื่อสร้างเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตกบิเยาะห์รายย่อยในตำบลกะมิยอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี”

กบิเยาะห์ที่ถือว่าสวย และเป็นที่ยอมรับมากที่สุดในขณะนี้ คือรูปแบบของชุดาน ถ้าเป็นแบบชุดานแท้ๆ จะถักด้วยมือ ไม่มีการเจาะรู ทำด้วยผ้าเครปสีขาวอย่างดีดูแวววาว

5. กบิเยาะห์ในหน้าที่ทางศาสนกิจของชายไทยมุสลิม

การปฏิบัติศาสนกิจที่มุสลิมต้องทำทุกวัน จะละเว้นไม่ได้คือการละหมาด ขั้นตอนการทำละหมาดขั้นตอนหนึ่งคือการก้มกราบ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่หน้าผากจะต้องสัมผัสกับพื้น การที่มีเส้นผมมาปกหน้าผากแม้เพียงสามเส้น ก็ทำให้การละหมาดครั้งนั้นโมฆะ ดังนั้น กบิเยาะห์จะทำหน้าที่ในการรวบผมที่ปิดหน้าผากเอาไว้ เพื่อให้การละหมาดนั้นสมบูรณ์

6. กบิเยาะห์กับการดำเนินชีวิตโดยทั่วไปของชายไทยมุสลิม

กบิเยาะห์ในปัจจุบัน นอกจากจะใช้ในระหว่างการละหมาดแล้ว กบิเยาะห์ ยังเป็นวัฒนธรรมในการแต่งกายเพื่อป้องกันความเย็นและเวลาเดินไปไหนมาไหนแล้วไปชนอะไร ก็จะมีกบิเยาะห์รองรับไว้ชั้นหนึ่ง ที่ประเทศมาเลเซียมีกฎหมายการใช้หมวกกันน็อกอย่างเคร่งครัด แต่ถ้ามุสลิมคนใดก็ตามที่ใส่กบิเยาะห์ ก็จะได้รับใบอนุญาต เนื่องจากเห็นความสำคัญในทางศาสนาเช่นเดียวกับกฎหมายไทย

7. ผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมกับการใช้กบิเยาะห์

การใช้กบิเยาะห์นั้นไม่ใช่หลักการศาสนา เป็นวัฒนธรรมการแต่งกายเท่านั้น และไม่ห้ามสำหรับคนที่ต่างศาสนาจะสวมใส่ แต่ก็ไม่ควรใช้ เพราะกบิเยาะห์เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าเป็นสัญลักษณ์ของชายมุสลิม หากคนที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามมาสวมใส่แล้วไปทำในเรื่องที่ผิดกับหลักศาสนาอิสลามแล้ว จะเกิดความเข้าใจผิดกับคนทั่วไปได้

ในหลักปฏิบัติอีกประการหนึ่งสำหรับการสวมใส่กิยาเยห์ คือ ห้ามมิให้ผู้หญิงสวมใส่ แม้ผู้หญิงคนนั้นจะเป็นมุสลิมก็ตาม ทั้งนี้กิยาเยห์บ่งบอกถึงความเป็นชาย การที่หญิงแต่งเป็นชาย และชายจะแต่งกายเป็นหญิง เช่น จะคลุมศีรษะด้วยผ้าคลุมอย่างผู้หญิงนั้นจะกระทำมิได้ เพราะมุสลิมต้องมีการแยกแยะให้ได้ว่าเป็นชายหรือเป็นหญิงเท่านั้น

8. ต้นกำเนิดและเส้นทางการกระจายตัวของกิยาเยห์

เมื่อกิยาเยห์เป็นวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาวมุสลิม การเสาะหาความเป็นมาและการแพร่หลายของกิยาเยห์จึงเท่ากับการตามรอยการเผยแผ่ของศาสนาอิสลามไปโดยปริยาย

ศาสนาอิสลามมีกำเนิดบนคาบสมุทรอาระเบียเมื่อปี ค.ศ.622 (พ.ศ.1165) ที่เมืองมักกะฮ์ สมัยที่นบีมุฮัมมัดถือสาฯ ยังมีพระชนม์ชีพอยู่ มีศูนย์กลางอยู่ ณ นครมะดีนะฮ์

ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 8 ได้แพร่เข้าสู่ประเทศอินเดียโดยการนำของมุฮัมมัด อิบน์ อัลกาซิม แม่ทัพของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก ราชวงศ์อุมัยยะฮ์ แห่งนครดามัสกัส ทำให้เกิดรัฐอิสลามแห่งแรกขึ้นในบริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุ

ค.ศ.998 (พ.ศ.1541) สุลต่านมหาร์มุดแห่งราชวงศ์กาซนีประเทศอัฟกานิสถานได้นำศาสนาอิสลามเข้ามายังแคว้นปันจาบมีศูนย์กลางปกครองอยู่ที่เมืองละฮอร์ ต่อมาภคิรัยราชวงศ์นี้สูญเสียอำนาจให้แก่ราชวงศ์กอรี เชื้อสายเตอร์ค ในปี ค.ศ.1173 (พ.ศ.1716) ครั้นถึงปี ค.ศ.1192 (พ.ศ.1735) กองทัพสุลต่านโมฮัมหมัดกอรีได้ชัยชนะต่อชาวฮินดู เป็นผลให้อำนาจการปกครองของราชวงศ์กอรีแผ่ปกคลุมไปทั่วบริเวณอ่าวเบงกอล พร้อมกับการขยายตัวของศาสนาอิสลามเข้าสู่พื้นที่ดังกล่าว

แคว้นกุจราท เมืองเคมเบย์ ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างอินเดีย เปอร์เซีย อาหรับ ติดต่อกับจีน และประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาก่อนที่พวกมุสลิมจะเดินทางมาถึง เมื่อดินแดนแห่งนี้ตกมาอยู่ในความครอบครองของภคิรัยมุสลิมแล้ว จึงเป็นฐานสำหรับศาสนาอิสลาม เดินทางไปสู่ประเทศอินเดีย และแหลมไทย - มลายู ในขั้นต่อมา

เมื่อปี ค.ศ.1292 (พ.ศ.1835) มาร์โคโปลโลเดินทางจากประเทศจีนกลับยุโรป มาแวะที่เกาะสุมาตรา เขาได้บันทึกไว้ในรายงานการเดินทางของเขาว่า ที่เมืองเปอร์ลัค มีพ่อค้านับถือศาสนาอิสลาม เข้ามาค้าขายอยู่เป็นจำนวนมาก จากเมืองเปอร์ลัค เขาเดินทางไปพักอยู่ทางตอนเหนือของเกาะ คือ เมือง สมุท เป็นเวลา 5 เดือน เนื่องจากเป็นฤดูมรสุม ขณะที่เขาพักอยู่นั้น ชาวเมืองสมุท ยังไม่ได้เป็นมุสลิม

หลักฐานการยอมรับนับถือศาสนาอิสลามของชาวเกาะสุมาตรา ปรากฏอยู่บนหินเหนือหลุมศพ ของสุลต่านมาลิกอัลชาเลห์ ที่เขาริดเป็นอิสลาม จารึกแผ่นนี้บอกปี ค.ศ.1297 (พ.ศ.1840) หลังจากมาร์โคโปลโลออกจากเมืองนี้ไปเพียง 5 ปี

ชาวมอรอคโคเชื้อฮิบน์บัตตุตอาฮ์ ซึ่งเดินทางไปมาระหว่างประเทศอินเดียกับจีน ในปี ค.ศ.1345 - ค.ศ.1346 ก็ได้บันทึกไว้ว่าสุลต่านแห่งรัฐสมุท บนเกาะสุมาตรา นับถือศาสนาอิสลาม ตามแบบฉบับของอิหม่ามชาฟีอี แต่ดินแดนใกล้เคียงยังคงนับถือศาสนาอื่นอยู่

ศูนย์กลางการเผยแผ่ศาสนาอิสลามบนแหลมไทย - มลายู ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป คือ มะละกา (ตามความเห็นของศาสตราจารย์ ฮอลล์ แต่เอรีเดีย (Eredie) ว่าปัตตานีและปาหัง รับศาสนาอิสลาม ก่อนรัฐมะละกา สมคิด มณีวงศ์ อ้างศิลาจารึกซึ่งค้นพบที่จังหวัดสุโขทัย มีใจความเกี่ยวกับคำปฏิญาณตน ยอมรับนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลักฐานยืนยันว่าศาสนาอิสลามแพร่เข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี (ดู "มุสลิมไทย" ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 1 ฉบับ 3 ก.พ.2507) รัฐนี้ เจ้าชายปรเมศวร เชื้อสายราชวงศ์ไศเลนทร์เป็นผู้สร้างขึ้น ในปี ค.ศ.1403 (พ.ศ.1946) เนื่องจากทำเลที่ตั้งเมืองดี สามารถควบคุมเรือสินค้าที่เดินผ่านช่องแคบมะละกา ให้เข้ามาค้าขายในเมืองได้ มะละกาจึงกลายเป็นศูนย์กลางการค้าของโลก (สมัยนั้น) เป็นที่พบปะแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศตะวันออกกับตะวันตก กล่าวกันว่า ไม่มีสินค้าใดที่จะไม่มีจำหน่ายในตลาดเมืองมะละกา

ปรเมศวรเป็นกษัตริย์องค์แรกของอาณาจักรมละกาที่ทรงยอมเปลี่ยนจากการนับถือศาสนาฮินดู (ศิวพุทธ) มารับศาสนาอิสลามในปี ค.ศ.1414 (พ.ศ.1957) และเปลี่ยนพระนามเป็น "เมกัตอิสคานเดอร์ชาห์" เนื่องจากพระองค์ได้อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงรัฐปาไซ (บนเกาะสุมาตรา) ที่เป็นมุสลิม

ต่อมา ในสมัยของสุลต่านมันสุร์ชาห์ ระหว่างปี ค.ศ.1459 - 1477 (พ.ศ.2002 - 2020) กองทัพมะละกาได้เข้ามายึดครองเมืองปาหัง ตรังกานู กลันตัน และไทรบุรี ซึ่งเป็นเมืองประเทศราชของไทย เนื่องจากสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถกำลังทำสงครามติดพันอยู่กับพระเจ้าติโลกราช แห่งนครเชียงใหม่ ไม่สามารถส่งกองทัพมาช่วยป้องกันเมืองเหล่านั้นไว้ได้ เป็นผลให้เจ้าผู้ครองนครต่างๆ และ พญาอินทรีรา ผู้ครองเมืองปัตตานี ยอมรับศาสนาอิสลาม เพื่อโอนอ่อนผ่อนตามกษัตริย์มะละกา

ประวัติเมืองปัตตานีว่า พญาอินทรีรามารับศาสนาอิสลาม เพราะปฏิบัติตามสัญญาที่พระองค์ให้ไว้กับนายแพทย์ชาวเมืองปาไซ ชื่อ เช็คสะอิด ที่มารักษาพระองค์ให้หายจากโรคผิวหนัง ประมาณ ปี พ.ศ.2012 ถึงปี พ.ศ.2057 ซึ่งเป็นระยะเดียวกับที่ศาสนาอิสลามแพร่เข้าไปสู่เมืองเกดาร์ ศาสตราจารย์เบรียญ ฮาร์ริสัน (Brian Harrison) กล่าวว่า "กษัตริย์เกดาร์ได้ยอมรับนับถือศาสนาอิสลาม ในปี พ.ศ.2017 (ดูหนังสือปัญหาความขัดแย้งใน 4 จังหวัดภาคใต้ ของ ดร.อารง สุทธาศาสตร์)

ศาสนาอิสลามเข้าสู่ปัตตานีโดยสายตรงจากพ่อค้าชาวอาหรับเป็นผู้นำเข้ามา หรือผ่านมาทางพ่อค้าชาวอินเดีย อินโดนีเซียนั้น ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ หากพิจารณาจากรูปแบบพิธีของศาสนาอิสลามในปัตตานี จะเห็นได้ว่า "เป็นแบบอินโด เปอร์เซีย เช่นเดียวกับในอินเดีย และเปอร์เซีย ซึ่งต่างกับอิสลามในอาระเบีย" (ดูโลกอิสลาม ของ ประจักษ์ ชวลี ไลน์ หน้า 265-368) ในแง่ของภาษา จะเห็นได้ว่าชาวปัตตานีเรียก "ศาสนา" ว่า "อุฆมานะ-อุฆามา" ซึ่งเป็นคำภาษาสันสกฤตแทนคำว่า "อาติล" ในภาษาอาหรับและเรียกการถือศีลอดว่า "ปัวชา" แทนคำว่า "อัสฮาม์" จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า ชาวเมืองปัตตานีในอดีต น่าจะได้รับศาสนาอิสลามผ่านทางมุสลิมอินเดีย และชาว สุมาตรา จึงได้ใช้ภาษาสันสกฤต แทนคำในภาษาอาหรับปะปนอยู่ในการเรียกชื่อศาสนาและพิธีกรรมต่างๆ เช่น เรียกพิธีฮัจญ์ ว่า "มาโชะ ยาวี" (หมายถึงการเข้ารับศาสนาอิสลามร่วมกับชาวซาว)

โดยสรุปแล้ว เส้นทางทางเผยแผ่ของศาสนาอิสลาม ก็คือเส้นทางกระจายตัวของกบิเยะห์เช่นกัน เพียงแต่รูปแบบ รูปทรง จะแตกต่างกัน แต่ละประเทศอาจไม่เหมือนกัน เปลี่ยนไปตามวัตถุดิบที่แต่ละท้องถิ่นมี จนปัจจุบันได้มีรูปทรงมาตรฐานที่ลงตัว เป็นที่นิยมและยอมรับ มีประเทศที่ผลิตจำหน่ายอย่างเป็นล่ำเป็นสันรองรับความต้องการของตลาดโลกมุสลิมโดยมีศูนย์กลางการกระจายสินค้าวัฒนธรรมนี้ที่นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย นครแห่งการประกอบพิธีฮัจญ์ ศาสนิกจอันยิ่งใหญ่ในชีวิตของชาวมุสลิม

9. แหล่งผลิตกบิเยะห์ที่สำคัญในปัจจุบัน

การเพิ่มขึ้นของผู้คนที่นับถือศาสนาอิสลามที่มากขึ้นเรื่อยๆ การหลั่งไหลของชาวมุสลิมที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์นับล้านๆ คนทุกปี ความต้องการใช้กบิเยะห์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบศาสนกิจจึงมีอย่างมหาศาล ประกอบการใช้กบิเยะห์ในดินแดนทะเลทรายที่น้ำแพงกว่าน้ำมัน การซักล้างกบิเยะห์เพื่อนำมาใช้ใหม่จึงไม่มีเหตุผลที่ดีไปกว่าการใช้แล้วทิ้ง ส่งผลให้ปริมาณความต้องการของกบิเยะห์จึงมีอย่างสม่ำเสมอทุกปี

ด้วยแรงจูงใจในอุปสงค์หรือความต้องการกบิเยะห์จำนวนมากนี้เอง ทำให้บรรดาประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตกบิเยะห์ต่างพัฒนารูปแบบและผลิตเพื่อส่งออกมาวางขายให้ทันกับช่วงเวลาของการประกอบพิธีฮัจญ์ของทุกปี และนับวันจะมีการแข่งขันกันสูงมากขึ้น ประเทศที่มีกำลังการผลิตกบิเยะห์ในปัจจุบัน ได้แก่

1. ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศที่มีประชากรมุสลิมมากที่สุดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. ประเทศบังกลาเทศ ประเทศมุสลิมที่ไม่ใช่ผลิตขายเฉพาะซาอุดีอาระเบียเท่านั้น แต่ได้ข้ามฟากมาเจาะตลาดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศมาเลเซีย ไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทย

3. ประเทศจีน โดยเฉพาะทางด้านตะวันตกของประเทศแถบมณฑลซินเกียง ดินแดนทะเลทราย ที่ผู้คนนับถือศาสนาอิสลาม เมื่อผลิตแล้วก็ส่งมาที่เซี่ยงไฮ้ เพื่อลงเรือสินค้าแล้วส่งไปขายยังกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

4. ประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี หรือที่ชาวมุสลิมในแถบตะวันออกกลางรู้จักกันดีในนามว่า “พะฆอนีย” ซึ่งมีรากศัพท์จากภาษาอาหรับอันสื่อความหมายว่าความฉลาด นับเป็นแหล่งผลิตกปิเยาะห์จำนวนมาก มีส่วนแบ่งการตลาดถึง 1 ใน 3 ของกปิเยาะห์ที่ขายอยู่ในประเทศซาอุดีอาระเบีย

ด้วยลักษณะการใช้กปิเยาะห์แล้วทิ้ง ไม่มีการนำมาซักล้างเพื่อนำมาใช้ใหม่ ทำให้กปิเยาะห์ที่ส่งไปยังประเทศซาอุดีอาระเบียไม่จำเป็นต้องวิจิตตรงตาม แต่เน้นความเรียบง่าย ราคาถูก บรรดาประเทศผู้ผลิตกปิเยาะห์จึงต้องแข่งขันกันในเรื่องของราคา ให้ราคาต่ำเพื่อจูงใจให้ผู้คนมาซื้อ ขณะที่ต้นทุนที่จะใกล้เคียงกัน ส่วนที่สามารถดัดแปลงได้ในเรื่องการผลิตคือค่าจ้าง ค่าแรง ดังนั้น ถ้าค่าแรงประเทศใดต่ำ จะสามารถกดราคากปิเยาะห์ให้ราคาลดลงได้ และมีโอกาสที่จะขายได้ง่ายกว่าประเทศที่มีค่าแรงที่สูง กลไกเช่นนี้เอง ที่เป็นปัญหาสะท้อนกลับมายังผู้ผลิตกปิเยาะห์ให้ต้องทำงานมากขึ้น ใช้เวลามากขึ้น กว่าจะได้ค่าจ้างเพียงพอต่อการยังชีพ

10. จุดเริ่มต้นกปิเยาะห์ของตำบลกะมียอ

ตำบลกะมียอ มีวิถีชีวิตแบบชนมุสลิมโดยทั่วไป ผู้ที่มีกำลังความสามารถที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่นครมักกะฮ์ได้ก็ควรจะไป อย่างน้อย 1 ครั้งในชีวิต การเดินทางจากปัตตานีเพื่อไปประกอบพิธีฮัจญ์ในสมัยก่อน จะใช้เรือเดินสมุทร กินเวลาในการเดินทางถึง 6 เดือน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยน เรือใบก็เปลี่ยนเป็นใช้เครื่องยนต์ การเดินทางจะเร็วขึ้น จาก 6 เดือนเหลือเพียงเดือนเดียว

ในระหว่างที่ประกอบพิธีฮัจญ์ ผู้คนที่ลี้ภัยมาจากทุกมุมโลก ไม่ว่าจะชาติใด ภาษาใด ฐานะสูงต่ำเพียงไหน แต่เมื่อมาอยู่ ณ ที่นั้น ทุกคนจะใช้ชีวิตแบบเดียวกันอย่างเสมอภาค นุ่งห่มด้วยเสื้อผ้าสีขาว ใส่กปิเยาะห์สีขาว บางคนก็ทำกปิเยาะห์ขึ้นเอง ชาวปัตตานีได้เรียนรู้วิธีการทำกปิเยาะห์จากที่นั่น บางคนก็ยึดเป็นอาชีพชั่วคราว ก่อนกลับบ้านเกิดที่ปัตตานี

ด้วยทักษะจากการทำกปิเยาะห์ในนครมักกะฮ์นี้เอง สิ่งที่ดีตัวชาวปัตตานีกลับมาคือความรู้ที่นำมาสร้างสรรค์กปิเยาะห์ สินค้าทางวัฒนธรรมที่ได้กลายเป็นรายได้ส่วนหนึ่งของชาวบ้านตำบลกะมียอหลายร้อยคนอยู่ในขณะนี้

จุดเริ่มต้นของการผลิตกปิเยาะห์ของจังหวัดปัตตานีทำมาเมื่อ 200 – 300 ปี กล่าวได้ว่าเริ่มมาพร้อมกับโรงเรียนปอเนาะ เมื่อก่อนจะทำด้วยมือ ทำใช้กันเอง จนเมื่อ 80 กว่าปีให้หลังมานี้ หะยีแอ สระมาลา เดิมเป็นคนจังหวัดนครศรีธรรมราช มาได้ภรรยาที่ตำบลกะมียอ ก่อนย้ายไปอยู่ที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และนายหะยีนุ จงรักสัตย์ เป็นคนแรกๆ ที่บุกเบิกการใช้จักรมาเย็บกปิเยาะห์เพื่อการจำหน่าย จุดเริ่มต้นจากตำบลกะมียอ ขยายไปสู่ตำบลปุดะ และตำบลคลองมาโนง ตามลำดับ ซึ่งทั้งสามตำบลนี้ล้วนอยู่ในเขตอำเภอเมืองปัตตานีทั้งสิ้น แรกๆ รายได้ดี แต่เมื่อมีคนทำมากขึ้น ราคาขายก็ต้องลดลง การออกแบบใหม่ๆ ไม่ซ้ำใคร จึงมีความสำคัญต่อการเพิ่มมูลค่า การลอกเลียนแบบเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา และต้องออกแบบใหม่กันอยู่เรื่อยๆ แข่งขันทางการตลาดไปเรื่อยๆ จนท้ายที่สุด การออกแบบใหม่ก็ไม่สามารถทนกลไกการตลาดของเจ้าเก่าที่เป็นพ่อค้าคนกลางได้ แรงจูงใจที่จะออกแบบลายใหม่จึงหายไปกับราคาที่ถูกลงต่ำลงทุกเดือน ทุกปี บางเดือนราคาต่ำมาก ถูกกดต่ำลงหลายครั้ง แต่ความตื่นนในการคิดค้นลายใหม่ ได้สร้างทักษะฝีมือของผู้ผลิตกปิเยาะห์ให้สูงขึ้น อีกทั้งรูปแบบและลวดลายอันหลากหลาย ได้ถูกถ่ายทอดลงบนเนื้อผ้าของกปิเยาะห์อย่างละลานตา

บทที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

ภาพรวมของระเบียบวิธีวิจัย

การจัดทำฐานข้อมูลและข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้น ในการพัฒนากลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรและกลุ่มกปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ ใช้แนวทางการศึกษา 2 แนวทางคือ การศึกษาเชิงสำรวจและการศึกษาเชิงสหวิทยาการ สำหรับการศึกษาตามแนวทางแรกนั้น เป็นการศึกษากลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรและกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์ที่มีอยู่จริงในพื้นที่ทั้งในเชิงปริมาณกลุ่ม จำนวนสมาชิกที่บ่งบอกถึงขนาดประชากรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพดังกล่าว ปริมาณผลิตภัณฑ์ มูลค่าผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อการผลิต เพื่อการตลาด ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ก่อนจะนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลเป็นฐานข้อมูลสำหรับการตัดสินใจในเชิงนโยบาย

การศึกษาเชิงสหวิทยาการ เป็นการนำผู้มีความรู้ความชำนาญในหลายสาขาวิชา ตลอดจนนักธุรกิจและข้าราชการที่เกี่ยวข้องมาระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรและกลุ่มกปิเยาะห์ในการนี้ทีมวิจัยได้ร่วมกับหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค จัดประชุมอย่างต่อเนื่อง คือ

- 1) วันที่ 31 พฤษภาคม 2546 ณ ห้องประชุมคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 2) วันที่ 17 กรกฎาคม 2546 ณ ห้องประชุมคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 3) วันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 ณ ห้องประชุม 1 สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

การประชุมดังกล่าวมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการ นักวิจัย จากสาขาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา อิสลามศึกษา ประวัติศาสตร์และศิลปะ และคติชนวิทยา ข้าราชการไทยที่ประจำอยู่ในประเทศไทย ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ข้าราชการไทยประจำประเทศมาเลเซีย ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานการค้าไทยในประเทศมาเลเซีย และนักวิจัยท้องถิ่นใน 3 โครงการคือ 1) การศึกษาแนวทางการแสวงหาตลาดภายในประเทศ และเสริมสร้างความเข้มแข็ง โดยการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม ของกลุ่มอาชีพผลิตผ้าคลุมหมสตรมุสลิมตันหยงลิมอ บ้านสระมาลา ตำบลคลองมานิง อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2) การศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์รายย่อย เพื่อสร้างความเข้มแข็งโดยการมีส่วนร่วม ของผู้ผลิตกปิเยาะห์ ในตำบลกะมิยอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 3) การศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่อาศัยทักษะการปักเย็บ โดยกลุ่มแม่บ้านสตูดิโอ ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

องค์ประกอบของทีมวิจัยได้จัดตั้งบนพื้นฐานของความเป็นสหวิทยาการเช่นกัน กล่าวคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จริรัตน์ บัวแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และศิลปะ รองศาสตราจารย์พันธ์ ทองชุมนุม เชี่ยวชาญด้านคณิตศาสตร์สถิติ รองศาสตราจารย์ดลมนรรัตน์ บากา เป็นผู้รู้ในหลักศาสนาอิสลาม อาจารย์กรวิภา ขวัญเพชร เป็นผู้มีส่วนประสานการทำงานร่วมกับชุมชนนางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ นางสุธี เทพสุวิวงศ์ เชี่ยวชาญด้านคติชนวิทยา

กระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย

กระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ทีมวิจัยมีวัตถุประสงค์ไปในแนวทางเดียวกัน ดำเนินงานวิจัยด้วยพื้นฐานความเข้าใจที่ใกล้เคียงกัน วิธีการที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ดังกล่าวนี้ ทำใน 2 ระดับ คือ การประชุมทีมวิจัยเพื่อค้นหาโจทย์วิจัย และการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประโยชน์ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยที่ผ่านมามีได้ดำเนินการเป็นลำดับ ดังนี้

1. ประชุมทีมวิจัยเพื่อพัฒนาโจทย์และข้อเสนอโครงการวิจัย

- 1.1 วันที่ 2 ธันวาคม 2546 ณ ห้องประชุม 2 สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.2 วันที่ 16 ธันวาคม 2546 ณ ห้องประชุม 50215 (มะยม) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.3 วันที่ 23 ธันวาคม 2546 ณ ห้องประชุม 50215 (มะยม) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.4 วันที่ 18 มีนาคม 2547 ณ ห้องมะเฟือง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.5 วันที่ 19 มีนาคม 2547 ณ สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.6 วันที่ 29 มีนาคม 2547 ณ ห้องประชุม 50333 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.7 วันที่ 16 พฤษภาคม 2547 เวลา 09.30 น. ณ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. เก็บข้อมูลในพื้นที่เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยให้ชัดเจน

- 2.1 วันที่ 24 ธันวาคม 2546 ณ กลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีสามแยกบ้านควา ตำบลลิโก้ อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส และศูนย์การค้า MPKB ย่านการค้าเมืองโกตาบารู รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย
- 2.2 วันที่ 24 พฤษภาคม 2547 ณ ที่ทำการกลุ่มสตรีปักจักรบ้านกูบู ตำบลไพรวัลย์ อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส และ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลตะบิง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population)

- 1.1 ประชากรที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยคือพื้นที่ผลิตผ้าคลุมสตรีและกิโยะห์จำนวน 316 กลุ่ม
- 1.2 ประชากรที่ให้ข้อมูลวิจัย (Data Giving Population) ประกอบด้วยตัวแทนกลุ่มผู้ผลิต กลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ พ่อค้าคนกลางในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) กลุ่มตัวอย่าง (Samples)

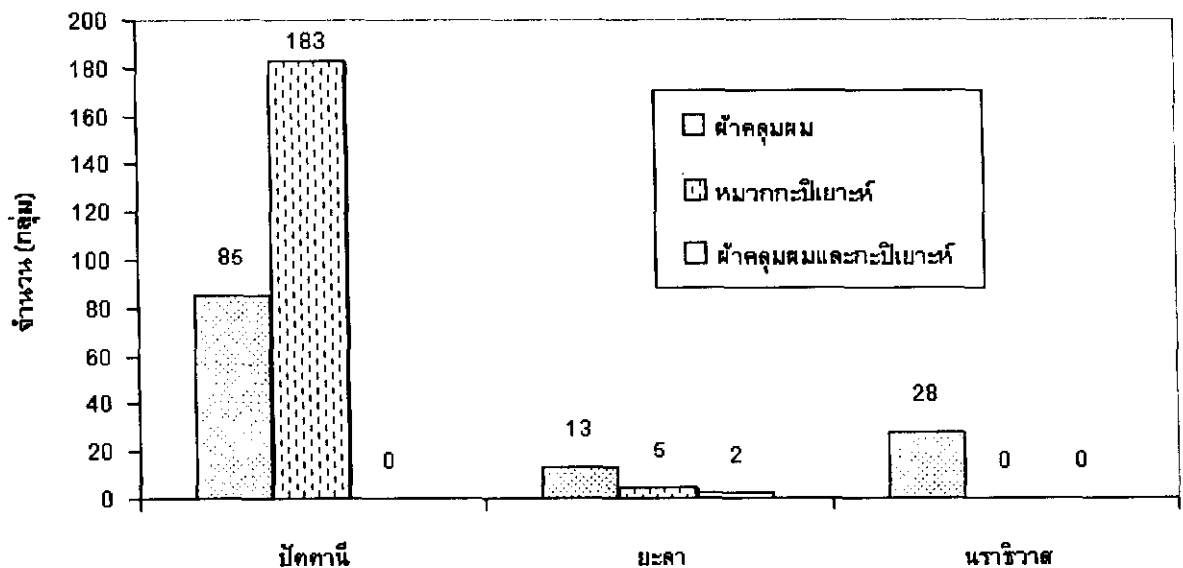
กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือพื้นที่ที่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ทั้งหมดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำการศึกษาในลักษณะสำมะโนกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกจำหน่าย

จากการศึกษาฐานข้อมูลเดิมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบข้อมูลเบื้องต้นว่ามีกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมห่มและหมวกกปิเยาะห์รวมแล้ว 316 กลุ่ม โดยจังหวัดปัตตานีมีจำนวนกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมห่มและกลุ่มผู้ผลิตหมวกกปิเยาะห์มากกว่าจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาสในเชิงเปรียบเทียบ คิดเป็นร้อยละ 84.81 (กลุ่มผลิตผ้าคลุมผมห่มร้อยละ 26.90 กลุ่มผลิตกปิเยาะห์ ร้อยละ 57.91) ของจำนวนกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมห่มและหมวกกปิเยาะห์ทั้งหมด

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มผ้าคลุมผมห่มสตรีและกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

พื้นที่จังหวัด	จำนวน (กลุ่ม)			
	ผ้าคลุมผมห่ม	กปิเยาะห์	ผ้าคลุมผมห่มและ กปิเยาะห์	รวม
ปัตตานี (ร้อยละ)	85 (26.90)	183 (57.91)	0 (0.00)	268 (84.81)
ยะลา (ร้อยละ)	13 (4.11)	5 (1.59)	2 (0.63)	20 (6.33)
นราธิวาส (ร้อยละ)	28 (8.86)	0 (0.00)	0 (0.00)	28 (8.86)
รวม (ร้อยละ)	126 (39.87)	188 (59.50)	2 (0.63)	316 (100.00)

เมื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ผลิตหมวกกปิเยาะห์ถึง 188 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมาคือกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมห่มจำนวน 126 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 39.87 มีกลุ่มที่ผลิตทั้งผ้าคลุมผมห่มและหมวกกปิเยาะห์เพียง 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 0.63 หากจำแนกในแต่ละจังหวัด พบจังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส มีสัดส่วนจำนวนกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมห่มมากกว่ากลุ่มผู้ผลิตหมวกกปิเยาะห์ ยกเว้นจังหวัดปัตตานีเพียงจังหวัดเดียวที่มีกลุ่มผู้ผลิตหมวกกปิเยาะห์มากกว่ากลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมห่ม

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมห่มและกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์
ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ข้อมูลในระดับอำเภอ พบว่ากลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมมมีมากที่สุดในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานีถึง 27 กลุ่ม สำหรับกลุ่มผู้ผลิตหมวกกปิเยาะห์มีมากที่สุดในอำเภอเมืองปัตตานี คือมีถึง 138 กลุ่ม

อำเภอธารโตและอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ไม่ปรากฏว่ามีข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมมหรือหมวกกปิเยาะห์ แต่อย่างใด ขณะที่จังหวัดนราธิวาสมีข้อมูลของกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมมเท่านั้น ไม่พบข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตหมวกกปิเยาะห์

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มผ้าคลุมหมมสตรีและกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำแนกเป็นรายอำเภอ

พื้นที่		จำนวน (กลุ่ม)			
จังหวัด	อำเภอ	ผ้าคลุมหมม	หมวกกปิเยาะห์	ผ้าคลุมหมมและ หมวกกปิเยาะห์	รวม
นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	3	0	0	3
	จะแนะ	3	0	0	3
	เจาะไอร้อง	2	0	0	2
	ตากใบ	1	0	0	1
	บาเจาะ	3	0	0	3
	ยี่งอ	2	0	0	2
	ระแงะ	3	0	0	3
	รือเสาะ	3	0	0	3
	แว้ง	3	0	0	3
	ศรีสาคร	1	0	0	1
	สุคิริน	1	0	0	1
	สุโหงโกลก	2	0	0	2
	สุโหงปาดี	1	0	0	1
ปัตตานี	เมืองปัตตานี	3	138	0	141
	กะพ้อ	1	1	0	2
	โคกโพธิ์	4	4	0	8
	ทุ่งยางแดง	12	2	0	14
	ปะนาเระ	6	1	0	7
	มายอ	11	3	0	14
	แม่ลาน	3	0	0	3
	ไม้แก่น	2	0	0	2
	ยะรัง	2	21	0	23
	ยะหริ่ง	27	6	0	33
	สายบุรี	5	1	0	6
	หนองจิก	9	6	0	15

พื้นที่		จำนวน (กลุ่ม)			
จังหวัด	อำเภอ	ผ้าคลุมผม	หมวกกปิเยาะห์	ผ้าคลุมผมและหมวกกปิเยาะห์	รวม
ยะลา	เมืองยะลา	4	1	0	5
	กรงปินัง	0	0	1	1
	กาบัง	1	0	0	1
	บันนังสตา	2	2	0	4
	ยะหา	2	1	1	4
	รามัน	5	0	0	5

ข้อมูลข้างต้น เป็นปริมาณกลุ่มที่พอจะช่วยให้ทีมวิจัยได้จัดการวางแผนการเก็บข้อมูล โดยตั้งเป้าหมายที่จะสำรวจกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมสตรีและกลุ่มผู้ผลิตหมวกกปิเยาะห์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ครบทุกกลุ่มในลักษณะสำมะโน (Census) นอกจากกลุ่มผู้ผลิตแล้ว ยังมีกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งคือบรรดาผู้ประกอบการที่เรียกว่า “เต้าแก” ซึ่งมีหน้าที่เป็นคนกลางหาตลาด นำวัสดุการผลิตมาให้ จ่ายค่าจ้างแรงงาน และรับผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายตามการสั่งซื้อ โดยถือว่าเป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายที่งานวิจัยให้ความสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิธีเก็บข้อมูล

- 1.1 ศึกษาจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ ลวดลายและสีสันทนของผลิตภัณฑ์จากที่เคยศึกษาไว้แล้ว
- 1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ ลวดลาย และสีสันทนของผลิตภัณฑ์จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตและผู้ซื้อผ้าคลุมผมและกปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 1.3 สํารวจปริมาณ รูปแบบ ลวดลายและสีสันทนจากแหล่งผลิต
- 1.4 สํารวจข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มผู้ผลิตและจำนวนสมาชิกกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมและกปิเยาะห์และมูลค่าการค้าในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในลักษณะของการทำสำมะโนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์

2) เครื่องมือในการวิจัย

- 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ ลวดลาย และสีสันทนของผลิตภัณฑ์
 - 2.1.1 แบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ ลวดลายสีสันทนของผลิตภัณฑ์
 - 2.1.2 แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับรูปแบบ ลวดลาย และสีสันทนของผลิตภัณฑ์
- 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่มผู้ผลิต และมูลค่าการค้าผลิตภัณฑ์
 - แบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่มผู้ผลิต และมูลค่าการค้าผลิตภัณฑ์

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1 ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ
- 3.2 การสำรวจข้อมูลจากแหล่งผลิตภายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3.3 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ผลิต, ผู้ซื้อ, ผู้ขาย, เจ้าหน้าที่ของรัฐ, พ่อค้าคนกลาง และผู้ที่เกี่ยวข้อง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งได้จากการสำรวจวิเคราะห์โดยการหาผลรวม ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ทีมวิจัยได้ดำเนินการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผ้าคลุมและหมวกกปิเยาะห์ในแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น หนังสือ วารสาร ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ข้อมูลทุติยภูมิจากสำนักงานพัฒนาชุมชนชนจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เว็บไซต์ Thaitambon.com เพื่อให้ได้ข้อมูลในหลากหลายมิติ

1. มิติด้านวัฒนธรรม ทีมวิจัยได้รวบรวมเอกสารทางประวัติศาสตร์ หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและภาพถ่าย โดยเน้นในเรื่องของวิวัฒนาการการแต่งกายของคนสมัยก่อน นับตั้งแต่ยุคสมัยที่ศาสนาพราหมณ์รุ่งเรืองจนถึงการเข้ามาของศาสนาอิสลามในเชิงเปรียบเทียบ

2. มิติด้านเศรษฐกิจและการตลาดที่สัมพันธ์กับเครื่องแต่งกายมุสลิม โดยเฉพาะผ้าคลุมผมสตรีและหมวกกปิเยาะห์ จากการให้สัมภาษณ์ผ่านหนังสือพิมพ์ของข้าราชการ ผลสรุปการประชุมคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์จังหวัดที่มุ่งเน้นให้สามจังหวัดชายแดนเป็นศูนย์กลางเครื่องแต่งกายมุสลิม ข้อมูลเกี่ยวกับหมวกกปิเยาะห์ ปริมาณการผลิต มูลค่าการจำหน่าย ตลาดที่รับซื้อทั้งในประเทศและต่างประเทศ ลวดลายที่นิยมซึ่งได้ผ่านการศึกษาวิจัยโครงการการศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์รายย่อย เพื่อสร้างความเข้มแข็งโดยการมีส่วนร่วม ของผู้ผลิตกปิเยาะห์ ในตำบลกะมียอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

3. มิติด้านสังคม ความหมายและความสำคัญของผ้าคลุมผมและหมวกกปิเยาะห์ที่มีต่อวิถีชีวิตของมุสลิมซึ่งปรากฏในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น 2 โครงการคือ 1) การศึกษาแนวทางการแสวงหาตลาดภายในประเทศ และเสริมสร้างความเข้มแข็ง โดยการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม ของกลุ่มอาชีพผลิตผ้าคลุมผมสตรีมุสลิมตันหยงลิมอ บ้านสระมาลา ตำบลคลองมาโนง อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2) การศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์รายย่อย เพื่อสร้างความเข้มแข็งโดยการมีส่วนร่วม ของผู้ผลิตกปิเยาะห์ ในตำบลกะมียอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ข้อขัดแย้งเรื่องการห้ามแต่งกายเพื่อปกป้องฐานะความเป็นมุสลิมในประเทศฝรั่งเศสที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์

หลังจากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นแล้ว จึงได้ประชุมทีมวิจัยในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2547 ณ ห้องประชุมสำนักงานหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง สาระสำคัญจากการประชุมคือทีมวิจัยให้ความสำคัญกับบรรดาข้อมูลทุติยภูมิที่กระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพผู้ผลิตผ้าคลุมผมและหมวกกปิเยาะห์ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ด้วยการจัดประชุมร่วมกันทุกฝ่าย ส่วนหนึ่งเป็นการชี้แจงความเป็นมาของโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ อีกส่วนหนึ่งเป็นการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานที่เชิญมา โดยเฉพาะข้อมูลจำนวนกลุ่ม ที่อยู่ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมสตรี และกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์ รวมไปถึงความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล โดยที่ผ่านมาได้จัดประชุมมาเป็นลำดับ

การออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูล

ทีมวิจัยได้ร่วมกันระดมความคิดหาแนวทางว่าข้อมูลประเด็นใดบ้างที่จำเป็นต่อการตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยในวันที่ 26 มกราคม 2548 ทั้งนี้ได้มอบหมายให้รองศาสตราจารย์พันธ์ ทองชุมนุม ประมวลความคิดเห็นไปออกแบบสอบถามเพื่อจัดเก็บข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุดคือ แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมสตรี และแบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์ นอกจากนี้ยังได้ให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัสรัตน์ บัวแก้ว ออกแบบคำถามเพื่อใช้สัมภาษณ์เชิงลึกในการประชุมกลุ่มย่อย

ขั้นตอนต่อมาคือการกำหนดบทบาทในการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทีมวิจัยพิจารณาว่าอาจารย์กรวิภา ขวัญเพชร เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยการศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกปิเยาะห์รายย่อย เพื่อสร้างความเข้มแข็งโดยการมีส่วนร่วม ของผู้ผลิตกปิเยาะห์ ในตำบลกะมิยอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ทำงานใกล้ชิดกับชุมชน ประกอบกับมีเครือข่ายที่เป็นครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่สามารถเป็นบุคลากรที่ช่วยเก็บข้อมูลในพื้นที่ได้ ระหว่างที่รอข้อมูลจากแบบสอบถาม ทีมวิจัยได้วางแผนในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกในลักษณะการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ที่ผ่านมาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2548 ณ กลุ่มปึกจักรบ้านจะบังโต๊ะกู ตำบลตันหยงดालอ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
2. วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2548 ณ กลุ่มผ้าคลุมผมเกาะจัน ตำบลเกาะจัน อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี และกลุ่มผ้าคลุมผมเชิงทะเล ตำบลตะโละไกรทอง อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี

ผลของการเก็บข้อมูลกลุ่มผ้าคลุมผมสตรีและกลุ่มหมวกกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานีแล้วส่วนหนึ่ง ปัญหาที่สำคัญคือสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ งานที่มอบหมายให้บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปัตตานีอาจเป็นภาระที่เพิ่มขึ้น ทีมวิจัยจึงได้พยายามประชุมเพื่อแก้ปัญหาการเก็บข้อมูลต่อเนื่อง คือ

1. วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2548 ณ ห้องประชุม สถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ประชุมได้หารือแก้ปัญหาการลงพื้นที่ ซึ่งแต่ละคนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน แบ่งบทบาทของทีมนักวิจัยในการสัมภาษณ์กลุ่มสตรีปักผ้าคลุมผมสตรี และสัมภาษณ์กลุ่มกปิเยาะห์ เร่งรัดข้อมูลจากแบบสอบถามให้ครบถ้วน
2. วันที่ 1 มิถุนายน 2548 ณ สำนักงานหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง หารือถึงปัญหาข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้กลับมาเป็นส่วนน้อย จึงพยายามหาแนวทางแก้ไขหลายรูปแบบ เช่น ลงพื้นที่เก็บเอง หากทีมเฉพาะมารับจ้างเก็บ และกลุ่มไหนมีเบอร์โทรให้โทรศัพท์สัมภาษณ์ ความคืบหน้าของฐานข้อมูลนั้นได้ประสานให้คุณสิงหา จันเดือน มาสาธิตรูปแบบและการใช้ฐานข้อมูล ซึ่งได้เขียนด้วยภาษา PHP แล้วออนไลน์ในอินเทอร์เน็ต สามารถกรอกข้อมูล เรียกดูข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตได้
3. วันที่ 4 มิถุนายน 2548 ณ สำนักงานหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง ทีมวิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบใหม่ จัดเรียงข้อมูลแยกผลิตภัณฑ์ จำแนกตามจังหวัด อำเภอ ตลอดจนแจกจ่ายกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกปิเยาะห์ที่ต้องดำเนินการเก็บ
4. วันที่ 9 มิถุนายน 2548 ณ สำนักงานหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง ที่ประชุมได้หารือการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยเฉพาะประสบการณ์ปัญหาที่มักเกิดขึ้น เช่น พื้นที่ห่างไกล ไม่คุ้มกับการไปเก็บข้อมูลเพียงไม่กี่ชุด การเฉพาะเจาะจงที่จะไปถามข้อมูล บางครั้งผู้ให้ข้อมูลไม่อยู่บ้าน ต้องเข้าไปหลายครั้งกว่าจะได้ ซึ่งเป็นต้นทุนค่าเดินทาง และค่าเสียเวลา
5. วันที่ 16 กันยายน 2548 วางแผนเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกปิเยาะห์ ณ สำนักงานหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง ที่ประชุมได้ตกลงที่จะเก็บข้อมูลโดยเชิญประชุมกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกปิเยาะห์ จัดประชุมในแต่ละโซนตามพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี โดยเชิญประธาน

หรือแกนนำกลุ่มผ้าคลุมผมสตรีและกลุ่มหมวกกปิเยาะห์มากรอกแบบสอบถามโดยตรง นอกจากจะได้ข้อมูลที่แน่นอนแล้ว ยังสามารถตรวจสอบข้อมูลที่รอกว่าถูกต้องหรือไม่ พร้อมกันนี้ได้ใช้โอกาสสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก และที่สำคัญคือได้มอบหมายให้ประธานหรือแกนนำกลุ่มผ้าคลุมผมสตรีและกลุ่มหมวกกปิเยาะห์ช่วยสำรวจข้อมูลในพื้นที่ให้ครอบคลุมมากที่สุด โดยดำเนินการจัดประชุม ดังนี้

5.1 วันที่ 24 กันยายน 2548 ณ วิทยาลัยชุมชนจังหวัดนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

5.2 วันที่ 25 กันยายน 2548 ณ ห้องประชุมรามัน อาคารยะลาพาเลซ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

5.3 วันที่ 30 กันยายน 2548 ณ ห้องประชุมโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ข้อมูลจากการรวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์นำมาจำแนกตามผลิตภัณฑ์คือผ้าคลุมผมสตรีและกปิเยาะห์ จัดเรียงตามพื้นที่ตั้งแต่จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ก่อนส่งมอบให้รองศาสตราจารย์พันธ์ทองชุมนุม วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้ Visual Basic เขียนโปรแกรมเพื่อรองรับการบันทึกข้อมูล และใช้ภาษา PHP เขียนให้โปรแกรมออนไลน์ในระบบอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้สามารถรอกข้อมูลเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลล่าสุดได้อย่างต่อเนื่อง ใช้โปรแกรม Microsoft Excel รวมผลข้อมูลสำหรับให้ทีมวิจัยพิจารณาได้ง่ายขึ้น เนื่องจากสามารถแปลงเป็นแผนภูมิและกราฟได้หลากหลายรูปแบบ วิธีสุดท้ายคือแจกจ่าย รวมผล และจำแนกกับมือ (Manual) ในกรณีเฉพาะที่มีข้อสงสัยในตัวเลขบางตัว รวมไปถึงข้อมูลเชิงเนื้อหาที่ต้องอาศัยทักษะการคิดของมนุษย์เพื่อจัดกลุ่ม เช่น การจัดกลุ่มลวดลาย แหล่งจำหน่ายวัสดุการผลิต เป็นต้น โดยทีมวิจัยได้ประชุมติดตามการวิเคราะห์ข้อมูลรวม 4 ครั้ง คือ วันที่ 7, 22, 29 พฤศจิกายน และวันที่ 14 ธันวาคม 2548

ข้อสังเกตที่ได้จากการพิจารณาเบื้องต้น พบว่า ข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตหมวกกปิเยาะห์เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เคยจัดเก็บของพื้นที่ตำบลกะมียอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีแล้ว มีปริมาณการผลิต และมูลค่าการจำหน่ายต่ำกว่าที่ควรจะเป็น จึงได้ตกลงให้มีการตรวจสอบข้อมูลใหม่ โดยเฉพาะให้มุ่งเน้นไปที่กลุ่มที่มีกำลังการผลิตสูงได้ตกหล่นไปหรือไม่ สำหรับปัญหาในภาพรวมคือการตอบในหัวข้อกำลังการผลิตที่อิงฐานแตกต่างกัน บ้างก็ตอบจำนวนการผลิตเป็นรายสัปดาห์ บ้างก็ตอบจำนวนการผลิตเป็นรายเดือน บ้างก็ตอบจำนวนการผลิตเป็นรายปี ทำให้ปริมาณการผลิตและมูลค่าการจำหน่ายคลาดเคลื่อนไปเป็นอย่างมาก จึงต้องนำมาปรับให้เป็นฐานเดียวกันคือคิดรวมทั้งปี หลังจากปรับปรุงข้อมูลให้เกิดความถูกต้องแล้ว จะเริ่มกระบวนการจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เตรียมการจัดประชุมกลุ่มผู้ผลิตหมวกกปิเยาะห์ กลุ่มผ้าคลุมผมสตรี หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และนักวิชาการ เพื่อให้ความคิดเห็นต่อข้อผลของการวิจัยสำหรับปรับปรุงงานรายงานการวิจัยให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป

บทที่ 5

ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินงานวิจัยนี้ ได้ผ่านการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมที่ทีมวิจัยจัดทำขึ้นมาเป็นการเฉพาะสำหรับโครงการวิจัยเรื่อง “การจัดทำฐานข้อมูลและข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้นในการพัฒนากลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรและกปิเยะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญการเขียนโปรแกรมด้วย Visual Basic ดำเนินการจัดทำและประมวลผล นอกจากนี้ยังนำมาวิเคราะห์ซ้ำด้วยโปรแกรม Microsoft Excel เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง จากข้อมูลที่ได้ สามารถกำหนดประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตร

- จำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรแยกตามรายจังหวัดและภาพรวมโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรแยกตามรายจังหวัดและภาพรวมโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตรในรอบปี พ.ศ. 2548 แยกตามรายจังหวัดและภาพ รวมโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ปริมาณจักรที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตรแยกตามรายจังหวัดโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- หน่วยงานหรือผู้ที่สนับสนุนเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตรโดยแสดงข้อมูลในภาพรวมในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ลักษณะการผลิตของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรโดยแสดงข้อมูลในภาพรวมในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ต้นทุนการผลิตผ้าคลุมหมสตรต่อผืนโดยแสดงข้อมูลในภาพรวมในรูปของตารางและแผนภูมิ
- การบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์โดยแสดงข้อมูลในภาพรวมในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์โดยแสดงข้อมูลในภาพรวมในรูปของตารางและแผนภูมิ
- จำนวนสมาชิกที่มีรายได้หลักและรายได้เสริมโดยแสดงข้อมูลแยกรายจังหวัดและภาพรวมในรูปของตารางและแผนภูมิ
- แสดงช่วงของรายได้หลักและรายได้เสริมของสมาชิกผลิตผ้าคลุมหมสตรในภาพรวมในรูปของตารางและแผนภูมิ
- แสดงมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มได้รับโดยแสดงเป็นภาพรวมในรูปของตารางและแผนภูมิ
- แหล่งจัดซื้อวัตถุดิบสำหรับใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตรแสดงในรูปตารางความถี่
- แผนที่ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System – GIS) เกี่ยวกับกลุ่มผลิตผ้าคลุมหม

กลุ่มผลิตภัณฑ์เยาะห์

- จำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกที่ผลิตกปิเยาะห์แยกตามรายจังหวัดและภาพรวมโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์แยกตามรายจังหวัดและภาพรวมโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ปริมาณการผลิตกปิเยาะห์แยกตามรายจังหวัดโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์แยกตามรายจังหวัดโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- หน่วยงานที่สนับสนุนด้านเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ในภาพรวมโดยแสดงข้อมูลในรูปตารางและแผนภูมิ
- ลักษณะการผลิตกปิเยาะห์ในภาพรวมโดยแสดงข้อมูลในรูปตารางและแผนภูมิ
- ต้นทุนการผลิตกปิเยาะห์โดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ลักษณะการบรรจุภัณฑ์กปิเยาะห์โดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์โดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- จำนวนผู้มีรายได้หลักและรายได้เสริมของกลุ่มผลิตกปิเยาะห์แยกตามรายจังหวัดโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ร้อยละของช่วงรายได้หลักและรายได้เสริมของสมาชิกโดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- แสดงมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มได้รับโดยแสดงเป็นภาพรวมในรูปของตารางและแผนภูมิ
- ปริมาณของกปิเยาะห์ที่ผลิตได้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่ละรูปแบบในปี พ.ศ. 2548 โดยแสดงข้อมูลในรูปของตารางและแผนภูมิ
- แหล่งจัดซื้อวัตถุดิบสำหรับใช้ในการผลิตกปิเยาะห์แสดงในรูปตารางความถี่
- แผนที่ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System – GIS) เกี่ยวกับกลุ่มผลิตกปิเยาะห์

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผลิตผ้าคลุมหม

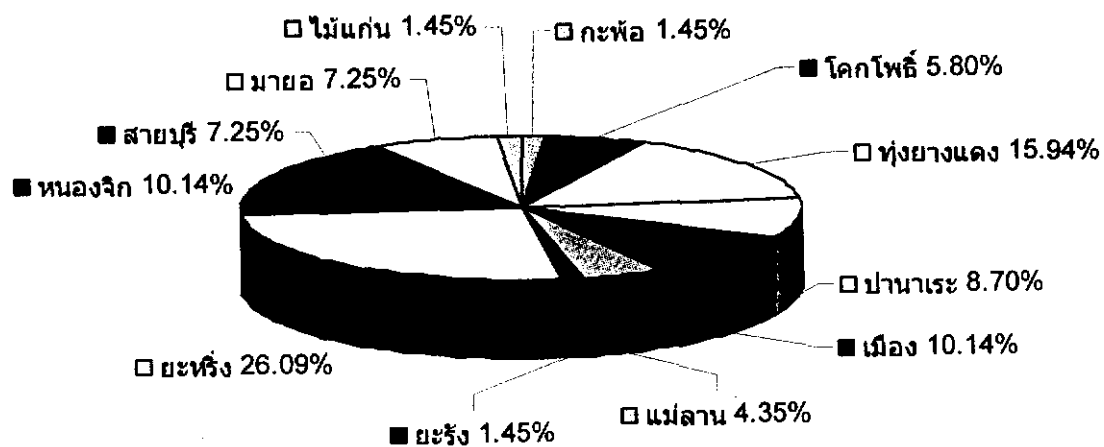
1.1 จำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรี

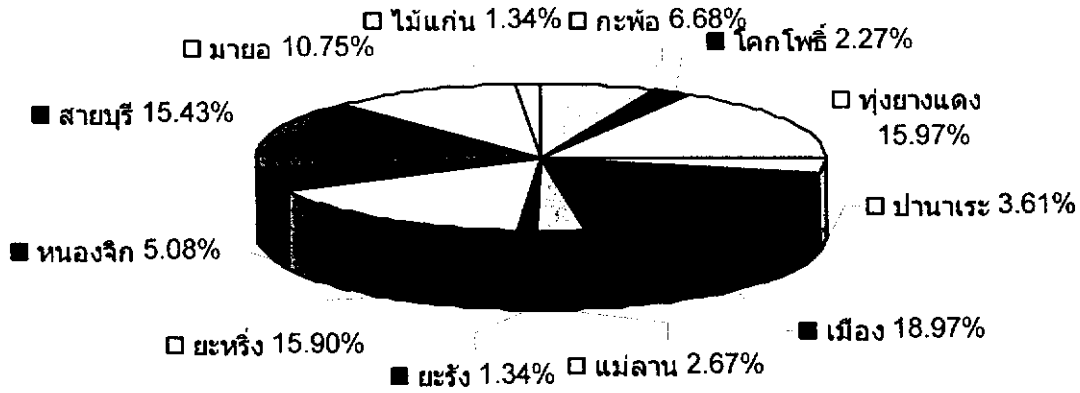
ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดปัตตานีปี พ.ศ.2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	รวมจำนวนกลุ่ม	รวมจำนวนสมาชิก
กะพ้อ	ปล่องหอย	1	100	1	100
โคกโพธิ์	โคกโพธิ์	2	18	4	34
	นาประตู่	1	6		
	นาเกตุ	1	10		
ทุ่งยางแดง	ปากู	3	65	11	239
	ตะโละแมะนา	1	20		
	น้ำดำ	2	2		
	พิเทน	5	152		
ปะนาเระ	น้ำบ่อ	1	10	6	54
	บ้านนอก	1	1		
	ปะนาเระ	2	2		
	พ้อมิ่ง	2	41		
เมือง	คลองมานิง	4	227	7	284
	บาราโหม	2	35		
	ปูยู	1	22		
แม่ลาน	ป่าไร่	1	5	3	40
	ม่วงเตี้ย	2	35		
ยะรัง	กระโด	1	20	1	20
ยะหริ่ง	ตะโละ	1	2	18	238
	ตะโละกาโปร์	2	2		
	บางปู	4	6		
	ปียามูมิง	3	60		
	มะนังยง	2	35		
	แหลมโพธิ์	1	5		
	จะรัง	1	1		
	ตันหยงดालอ	2	107		
	หนองแรด	1	15		
	ตอหลัง	1	5		

อำเภอ	ตำบล	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	รวมจำนวนกลุ่ม	รวมจำนวนสมาชิก
หนองจิก	ท่ากำชำ	1	6	7	76
	บ่อทอง	3	50		
	ลิปะสะโง	2	10		
	คุดยง	1	10		
สายบุรี	กะนุดง	1	25	5	231
	บือระ	1	50		
	มะนังดาลำ	2	130		
	ตะบิง	1	26		
มายอ	ลางา	1	50	5	135
	สะก้า	1	20		
	เกะจัน	1	20		
	กระเสาะ	1	25		
	กระหวะ	1	20		
ไม้แก่น	ตะโละไกรทอง	1	20	1	20
รวม		69	1,471	69	1,471

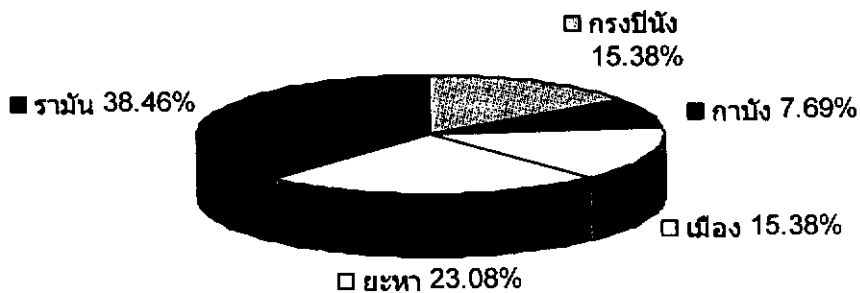

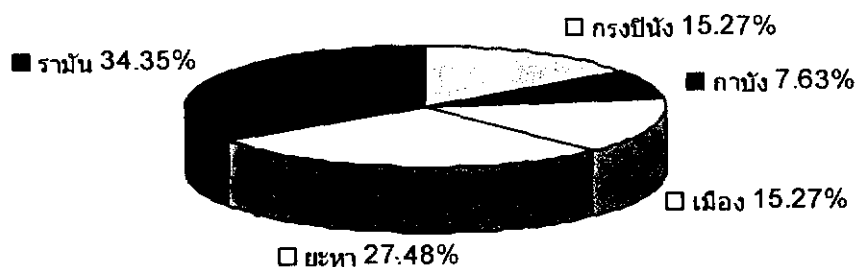
แผนภูมิที่ 3 แสดงร้อยละของจำนวนสมาชิกผู้ผลิตผ้าคลุมผสมสตรีในจังหวัดปัตตานีแยกตามอำเภอ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมผสมสตรีในจังหวัดยะลาปี พ.ศ.2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	รวมจำนวนกลุ่ม	รวมจำนวนสมาชิก
กรงปินัง	ปูโรง	1	20	2	40
	ห้วยกระทิง	1	20		
กาบัง	กาบัง	1	20	1	20
เมือง	บันนังสาเรง	1	20	2	40
	ลำใหม่	1	20		
ยะหา	บาโงยซีแน	1	32	3	72
	ปะแต	1	15		
	ละแอ	1	25		
รามัน	จะก๊ะ	1	40	5	170
	ท่าธง	1	40		
	บาลอ	1	50		
	บือมั่ง	2	40		
รวม		13	342	13	342

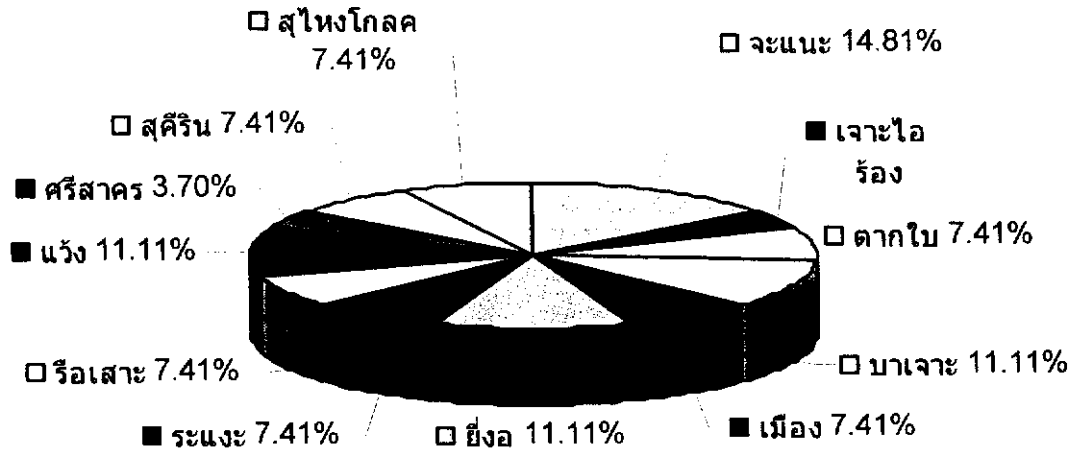
แผนภูมิที่ 4 แสดงร้อยละของจำนวนกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผสมสตรีในจังหวัดยะลาแยกตามอำเภอ

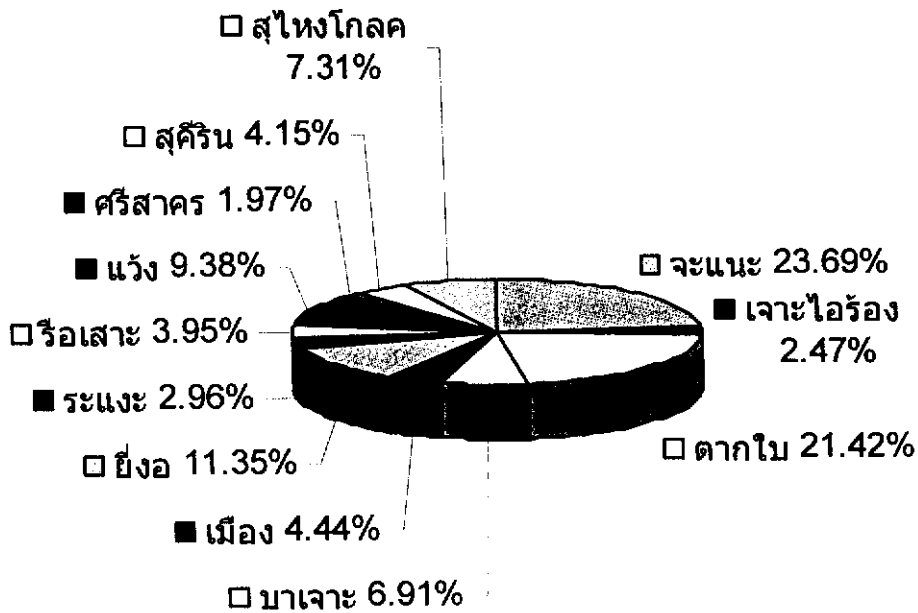
แผนภูมิที่ 5 แสดงร้อยละของจำนวนสมาชิกผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรในจังหวัดยะลาแยกตามอำเภอ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรในจังหวัดนราธิวาสปี พ.ศ.2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	รวมจำนวนกลุ่ม	รวมจำนวนสมาชิก
จะแนะ	จะแนะ	2	40	4	240
	ช้างเผือก	1	120		
	ผดุงมาตร	1	80		
เจาะไอร้อง	จวบ	1	25	1	25
ตากใบ	บานาค	1	30	2	217
	ไพรวัน	1	187		
บาเจาะ	กะเยาะมาตี	1	25	3	70
	บาเจาะ	2	45		
เมือง	กะลุวอ	1	25	2	45
	มะนังตายอ	1	20		
ยี่งอ	จอแนะ	1	45	3	115
	ตะปอเยาะ	1	50		
	ลูโบะบือซา	1	20		
ระแงะ	บาโงสะโต	1	15	2	30
	มะรือโปะตก	1	15		
รือเสาะ	บาตง	1	20	2	40
	สามัคคี	1	20		
แว้ง	ฆอเลาะ	1	15	3	95
	โละจูด	1	65		
	เอราวัณ	1	15		
ศรีสาคร	ศรีสาคร	1	20	1	20
สุคีริน	เกียร์	1	27	2	42
	มาโมง	1	15		
สุโหงโก-ลก	บูโยะ	1	30	2	74
	มูโนะ	1	44		
รวม		27	1,013	27	1,013

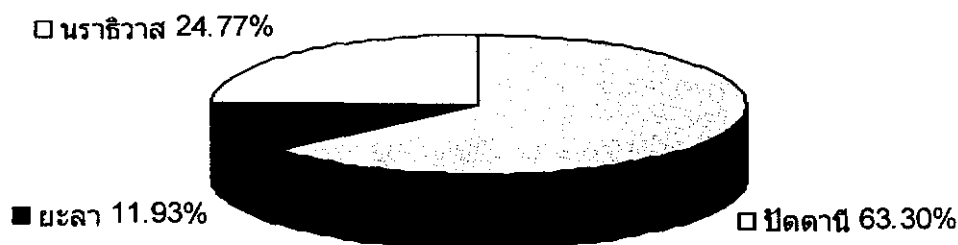
แผนภูมิที่ 6 แสดงร้อยละของจำนวนกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรในจังหวัดนราธิวาสแยกตามอำเภอ

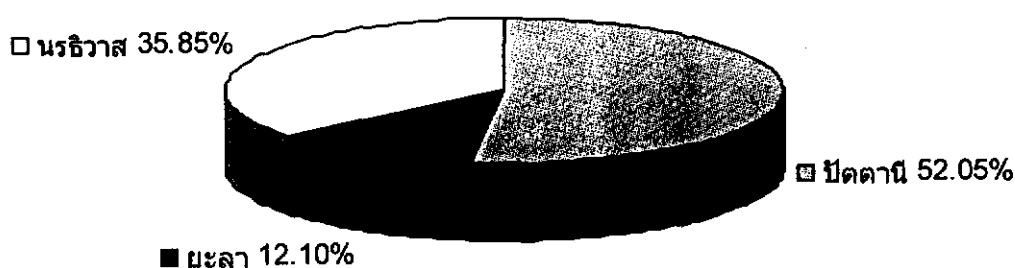
แผนภูมิที่ 7 แสดงร้อยละของจำนวนสมาชิกผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรในจังหวัดนราธิวาสแยกตามอำเภอ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. 2548

จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก
ปัตตานี	69	1,471
ยะลา	13	342
นราธิวาส	27	1,013
รวม	109	2,826

แผนภูมิที่ 8 แสดงร้อยละของจำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภูมิที่ 9 แสดงร้อยละของจำนวนสมาชิกผลิตผ้าคลุมหมสตรีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากตารางที่ 3, 4 และ 5 พบว่าจังหวัดปัตตานีมีจำนวนกลุ่มที่ทำการผลิตผ้าคลุมสตรีมากที่สุดคือ 69 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 63.30 รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาสคิดเป็นร้อยละ 24.77 และจังหวัดยะลามีจำนวนกลุ่มน้อยที่สุดคือ เพียงร้อยละ 11.93 และเมื่อพิจารณาจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกในแต่ละจังหวัดสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

จังหวัดปัตตานีในภาพรวมพบว่ามีจำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมทั้งสิ้น 69 กลุ่ม จำนวนสมาชิกรวม 1,471 คน มีการผลิตกระจายอยู่ในทุกอำเภอ เมื่อจำแนกเป็นรายอำเภอพบว่า มีจำนวนกลุ่มหนาแน่นใน 4 อำเภอ ตามลำดับคืออำเภอยะหริ่ง 18 กลุ่ม อำเภอทุ่งยางแดง 11 กลุ่ม อำเภอเมือง 7 กลุ่ม อำเภอสายบุรีและมายออำเภอละ 5 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกรวมทั้งจังหวัด 1,471 คน เมื่อพิจารณาถึงจำนวนสมาชิกพบว่าอำเภอเมืองปัตตานีมีสมาชิกมากที่สุดคือ 284 คน (โดยเฉพาะที่ตำบลคลองมานิงตำบลเดียวมีสมาชิกมากที่สุดถึง 227 คน) อำเภอทุ่งยางแดง 239 คน อำเภอยะหริ่ง 238 คน อำเภอสายบุรี 231 คน

จังหวัดยะลาในภาพรวมพบว่ามีจำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมทั้งสิ้น 13 กลุ่ม จำนวนสมาชิกรวม 342 คน เมื่อจำแนกเป็นรายอำเภอพบว่า มีกลุ่มการผลิตใน 5 อำเภอ จากทั้งหมด 8 อำเภอ โดยอำเภอรามันมีจำนวนกลุ่มมากที่สุดถึง 5 กลุ่ม รองลงมาคืออำเภอเยหา 3 กลุ่ม สำหรับจำนวนสมาชิกของกลุ่มพบว่าอำเภอที่มีสมาชิกมากที่สุดคืออำเภอรามันมีทั้งหมด 170 คน รองลงมาคืออำเภอเยหา 72 คน

จังหวัดนราธิวาสมีการผลิตกระจายในทุกอำเภอเช่นกัน แต่มีจำนวนกลุ่มไม่มากนักโดยพื้นที่ที่มีกลุ่มผลิตมากที่สุดคืออำเภอจะแนะที่มีอยู่จำนวน 4 กลุ่ม ส่วนจำนวนสมาชิกรวมมีมากใน 5 ลำดับแรกคืออำเภอจะแนะ 240 คน อำเภอตากใบ 217 คน อำเภออิงอ 115 คน อำเภอแว้ง 95 คน และอำเภอสุโงโก-ลค 74 คน

เมื่อมองภาพรวมทั้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่าจังหวัดปัตตานีเป็นแหล่งที่มีจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกผลิตผ้าคลุมหมสตรีมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส ส่วนจังหวัดยะลานั้นมีน้อยสุด

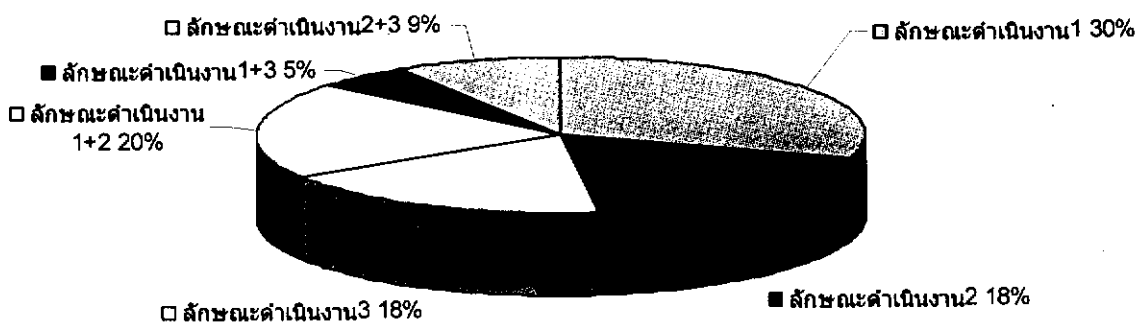
1.2 ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มผ้าคลุมผมสตรี

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

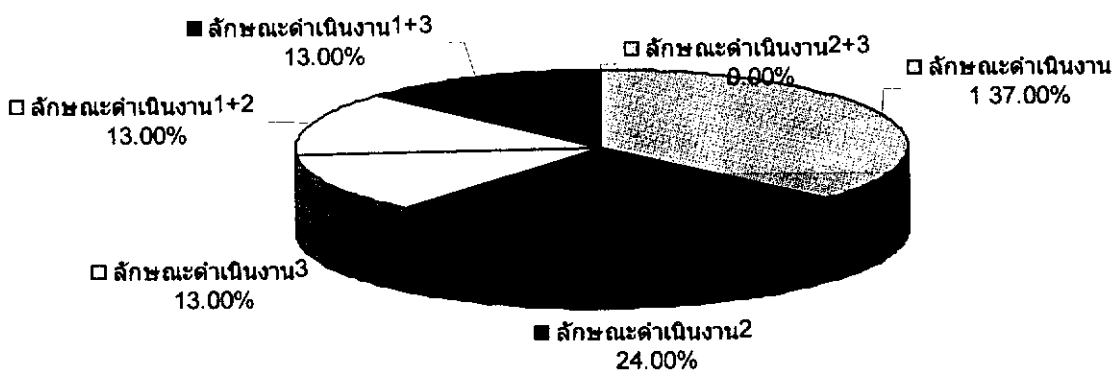
ตารางที่ 7 แสดงลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีแต่ละจังหวัดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ.2548

จังหวัด	ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม	ร้อยละ
ปัตตานี	รับจ้างทำโดยวัดทุกตำบลเป็นของนายทุน	30
	ผลิตเองโดยวัดทุกตำบลเป็นของกลุ่ม	18
	ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	18
	รับจ้างทำโดยวัดทุกตำบลเป็นของนายทุน + ผลิตเองโดยวัดทุกตำบลเป็นของกลุ่ม	20
	รับจ้างทำโดยวัดทุกตำบลเป็นของนายทุน +ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	5
	ผลิตเองโดยวัดทุกตำบลเป็นของกลุ่ม +ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	9
ยะลา	รับจ้างทำโดยวัดทุกตำบลเป็นของนายทุน	37
	ผลิตเองโดยวัดทุกตำบลเป็นของกลุ่ม	24
	ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	13
	รับจ้างทำโดยวัดทุกตำบลเป็นของนายทุน + ผลิตเองโดยวัดทุกตำบลเป็นของกลุ่ม	13
	รับจ้างทำโดยวัดทุกตำบลเป็นของนายทุน +ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	13
	ผลิตเองโดยวัดทุกตำบลเป็นของกลุ่ม +ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	0
นราธิวาส	รับจ้างทำโดยวัดทุกตำบลเป็นของนายทุน	56
	ผลิตเองโดยวัดทุกตำบลเป็นของกลุ่ม	4
	ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	4
	รับจ้างทำโดยวัดทุกตำบลเป็นของนายทุน + ผลิตเองโดยวัดทุกตำบลเป็นของกลุ่ม	8
	รับจ้างทำโดยวัดทุกตำบลเป็นของนายทุน +ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	24
	ผลิตเองโดยวัดทุกตำบลเป็นของกลุ่ม +ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	4

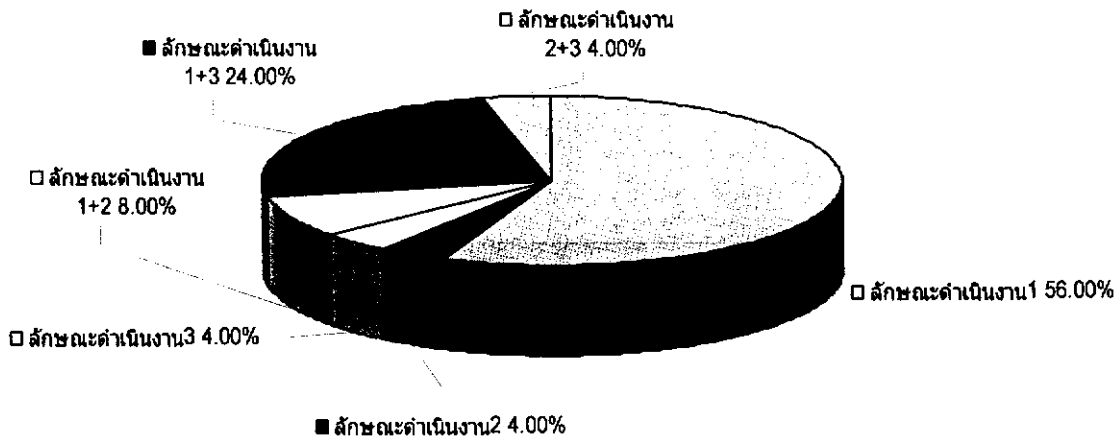
จังหวัด	ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม	ร้อยละ
ภาพรวม	รับจ้างทำโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุน	50
	ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม	13
	ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	11
	รับจ้างทำโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุน + ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม	13
	รับจ้างทำโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุน + ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	8
	ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม + ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	5

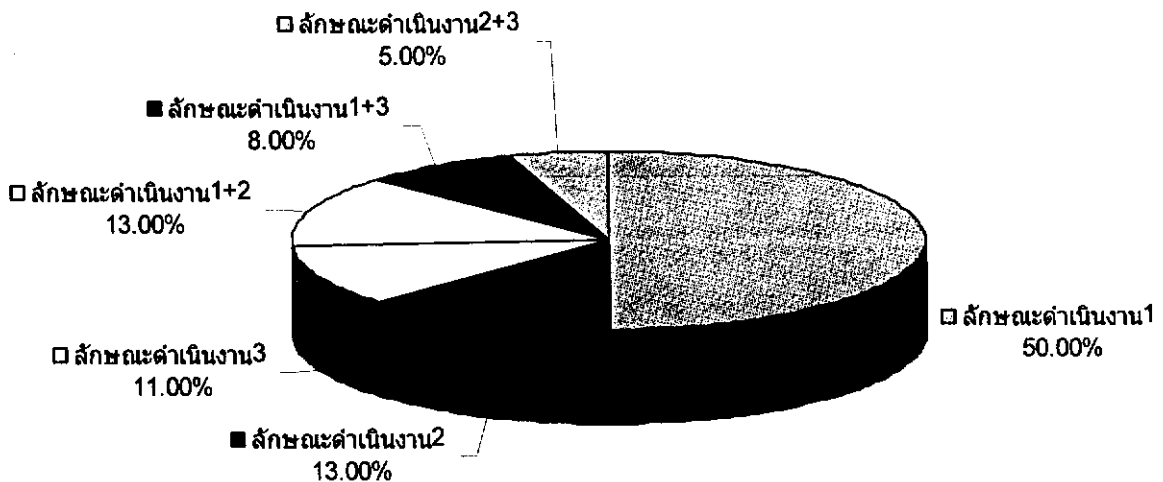
แผนภูมิที่ 10 ร้อยละของลักษณะการดำเนินงานกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมมสตรีในจังหวัดปัตตานี

แผนภูมิที่ 11 ร้อยละของลักษณะการดำเนินงานกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมมสตรีในจังหวัดยะลา

แผนภูมิที่ 12 ร้อยละของลักษณะการดำเนินงานกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสรีในจังหวัดนราธิวาส

แผนภูมิที่ 13 ร้อยละของลักษณะการดำเนินงานกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

- หมายเหตุ** ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มกำหนดความหมายดังนี้
- หมายเลข 1 คือ รับจ้างทำโดยวัดฤดูดับเป็นของนายทุน
 - หมายเลข 2 คือ ผลิตเองโดยวัดฤดูดับเป็นของกลุ่ม
 - หมายเลข 3 คือ ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน
 - หมายเลข 4 คือ หมายเลข 1+2
 - หมายเลข 5 คือ หมายเลข 1+3
 - หมายเลข 6 คือ หมายเลข 2+3

จากตารางที่ 7 พบว่าลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสรีใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 50 มีการรับผลิตโดยมีวัดฤดูดับที่ใช้ผลิตเป็นของนายทุน ส่วนที่ผลิตโดยสมาชิกร่วมลงทุนเองมีร้อยละ 13 และ ประเภทที่รับจ้างนายทุนผลิตและลงทุนเองมีอยู่ร้อยละ 13

มีข้อที่น่าสนใจก็คือในจังหวัดนราธิวาสนั้นลักษณะการผลิตจะอยู่ในรูปแบบของการรับจ้างนายทุนมากกว่า จังหวัดอื่นๆ รองลงมาคือจังหวัดยะลา ส่วนจังหวัดปัตตานีการรับจ้างนายทุนผลิตน้อยที่สุด

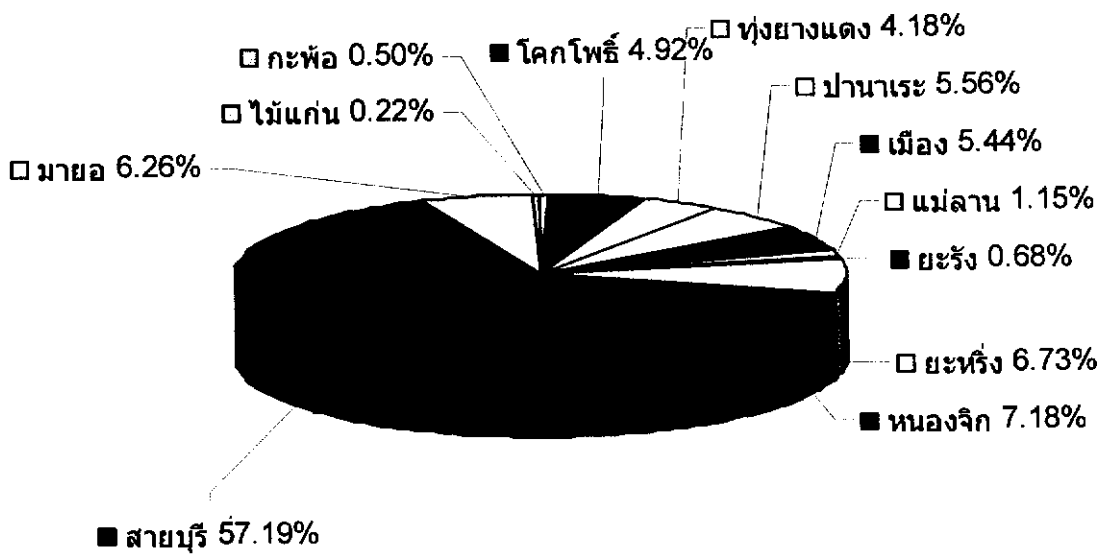
1.3 ปริมาณการผลิตผ้าคลุมผมสตรีของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงปริมาณการผลิตผ้าคลุมผมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงปริมาณการผลิตผ้าคลุมผมสตรีในจังหวัดปัตตานีปี พ.ศ.2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนผืนปี	ผลรวม ผืนปี
กะพ้อ	ปล่องหอย	1,920	1,920
โคกโพธิ์	โคกโพธิ์	2,280	18,720
	นาประดู่	240	
	นาเกตุ	16,200	
ทุ่งยางแดง	ปากู	3,660	15,900
	ตะโละมะนะ	1,200	
	น้ำดำ	2,280	
	พิเทน	8,760	
ปะนาเระ	น้ำป่อ	10,800	21,180
	บ้านนอก	840	
	ปะนาเระ	2,160	
	พอมิ่ง	7,380	
เมือง	คลองมานิง	11,220	20,700
	บาราโหม	4,680	
	ปูยู	4,800	
แม่ลาน	ป่าไร่	1,380	4,380
	ม่วงเตี้ย	3,000	
ยะรัง	กระโด	2,580	2,580
ยะหริ่ง	ตะโละ	720	25,612
	ตะโละการิปอ	1,600	
	บางปู	1,000	
	ปียามูมิง	7,640	
	มะนังยง	1,872	
	แหลมโพธิ์	720	
	จะรัง	480	
	ตันหยงดาส	9,600	
	หนองแรด	1,260	
	ตอหลัง	720	

อำเภอ	ตำบล	จำนวนฝัณปี	ผลรวม ฝัณปี
หนองจิก	ท่ากำชำ	3,960	27,360
	บ่อทอง	12,720	
	ลิปะสะโง	6,240	
	ตุงยง	4,440	
สายบุรี	กะนุดง	1,500	217,800
	บือเระ	63,000	
	มะนังตาส่า	147,540	
	ตะบึง	5,760	
มายอ	ลางา	16,800	23,840
	สะก่า	1,680	
	เกาะจัน	1,680	
	กระเสาะ	2,000	
	กระหวะ	1,680	
ไม้แก่น	ตะโละไกรทอง	840	840
รวม		380,832	380,832

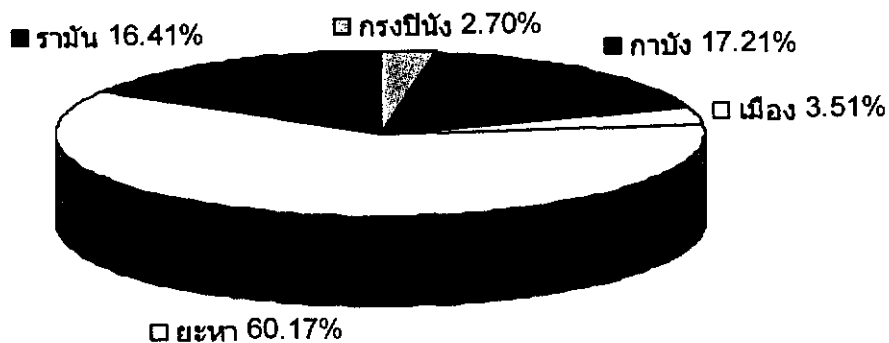

แผนภูมิที่ 14 แสดงร้อยละของปริมาณการผลิตผ้าคลุมสตรีจังหวัดปัตตานีแยกตามอำเภอ

จากตารางที่ 8 พบว่าจังหวัดปัตตานีมีแหล่งผลิตผ้าคลุมสตรีใหญ่ที่สุดอยู่ที่อำเภอสายบุรี ซึ่งมีสัดส่วนการผลิตถึงร้อยละ 57.19 ของจังหวัด โดยเฉพาะที่ตำบลมะนังตาส่าและตำบลบือเระ ส่วนอำเภออื่นๆ มีกำลังการผลิตลดลงมาตามลำดับคือ หนองจิก (27,360 ฝัณปี) ยะหริ่ง (25,612 ฝัณปี) มายอ (23,840 ฝัณปี) ปะนาเร (21,180 ฝัณปี) เมือง (20,700 ฝัณปี) เมือง (20,700 ฝัณปี) โคกโพธิ์ (18,720 ฝัณปี) พังยางแดง (15,900 ฝัณปี) สำหรับอำเภออื่นๆ มีกำลังการผลิตไม่สูงมากนักก็อยู่ในระดับไม่กี่พันฝัณปีต่อปี

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนการผลิตกลุ่มผสมสตรีในจังหวัดยะลาปี พ.ศ.2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนผืนปี	ผลรวม ผืนปี
กรงปินัง	บุโโรง	1,440	3,420
	กรงปินัง	1,740	
	ห้วยกระทิง	240	
กาบัง	กาบัง	21,792	21,792
เมือง	บันนังสตาเรง	3,240	4,440
	ลำใหม่	1,200	
ยะหา	บาโงยลิแน	2,400	76,200
	ปะแต	69,000	
	ละแอ	4,800	
รามัน	จะเก๊ะ	2,280	20,780
	ท่าซง	10,800	
	บาลอ	5,300	
	บือมั่ง	2,400	
รวม		126,632	126,632

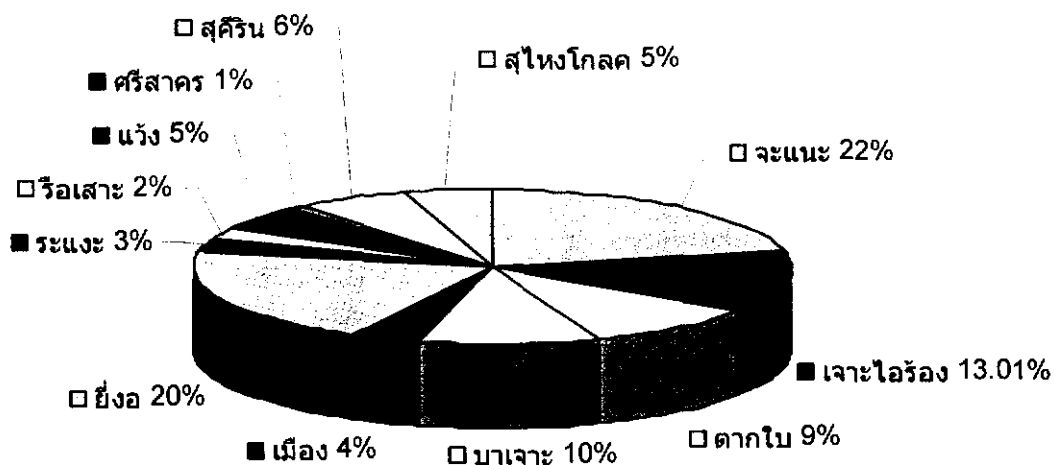

แผนภูมิที่ 15 แสดงร้อยละของปริมาณการผลิตผ้าคลุมผสมสตรีจังหวัดยะลาแยกตามอำเภอ

จากตารางที่ 9 พบว่าจังหวัดยะลามีแหล่งผลิตผ้าคลุมผสมมากที่สุดที่อำเภอยะหา โดยมีสัดส่วนของการผลิตถึงร้อยละ 60.02 ของจังหวัด ส่วนอำเภออื่นๆ ที่มีกำลังผลิตมากลดลงตามลำดับคืออำเภอกาบังและอำเภอยะหา อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าจังหวัดยะลาการผลิตผ้าคลุมผสมสตรีมีจำนวนกลุ่มและการกระจายของพื้นที่ผลิตน้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนการผลิตกลุ่มทำผ้าคลุมหมมสตรีในจังหวัดนราธิวาสปี พ.ศ.2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนผืน/ปี	ผลรวม ผืน/ปี
จะแนะ	จะแนะ	10,400	80,000
	ช้างเผือก	62,400	
	ผดุงมาตรฐาน	7,200	
เจาะไอร้อง	จวบ	48,000	48,000
ตากใบ	บานาค	10,920	34,920
	ไพรวัน	24,000	
บาเจาะ	กะเยาะมาตี	9,100	36,100
	บาเจาะ	27,000	
เมือง	กะลุวอ	12,000	14,280
	มะนังตายอ	2,280	
ยี่งอ	จอแนะ	69,600	74,460
	ตะปอเยาะ	1,260	
	ลูโบะบือซา	3,600	
ระแงะ	บาโงสะโต	5,460	10,920
	มะรือโปะตก	5,460	
รือเสาะ	บาคง	7,280	8,360
	สามัคคี	1,080	
แว้ง	ฆอละาะ	5,460	18,200
	โละจุด	7,280	
	เอราวัณ	5,460	
ศรีสาคร	ศรีสาคร	4,368	4,368
สุคีริน	เกียร์	21,060	22,560
	มาโมง	1,500	
สุโหงโก-ลก	บูโยะ	10,920	16,920
	มูโนะ	6,000	
รวม		369,088	369,088

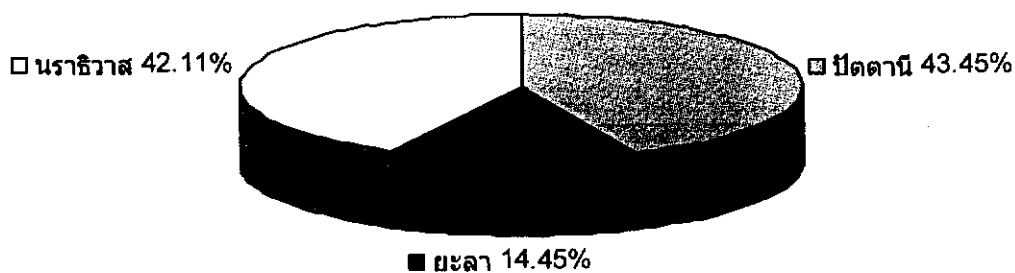

แผนภูมิที่ 16 แสดงร้อยละของปริมาณการผลิตผ้าคลุมสตรีในจังหวัดนราธิวาสแยกตามแยกตามอำเภอ

จากตารางที่ 10 พบว่าการผลิตผ้าคลุมสตรีในจังหวัดนราธิวาสมีการกระจายในทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีอัตราการผลิตผ้าคลุมสตรีต่อปีสูงสุด 5 ลำดับแรกคือ อำเภอจะนะ 80,000 ผืน อำเภอยโสธร 74,460 ผืน อำเภอเจาะไอร้อง 48,000 ผืน อำเภอบึงกาฬ 34,920 ผืน และอำเภอสุรินทร์ 22,560 ผืน

ตารางที่ 11 แสดงปริมาณการผลิตผ้าคลุมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ.2548

จังหวัด	ปริมาณการผลิต (ผืน/ปี)
ปัตตานี	380,832
ยะลา	126,632
นราธิวาส	369,088
รวม	876,552

แผนภูมิที่ 17 แสดงร้อยละของปริมาณการผลิตผ้าคลุมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากตารางที่ 11 พบว่าจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาสมีอัตราการผลิตผ้าคลุมสตรีใกล้เคียงกัน กล่าวคือประมาณร้อยละ 42 ส่วนจังหวัดยะลานั้นอัตราการผลิตน้อยกว่าจังหวัดทั้งสองโดยมีอัตราการผลิตประมาณร้อยละ 14

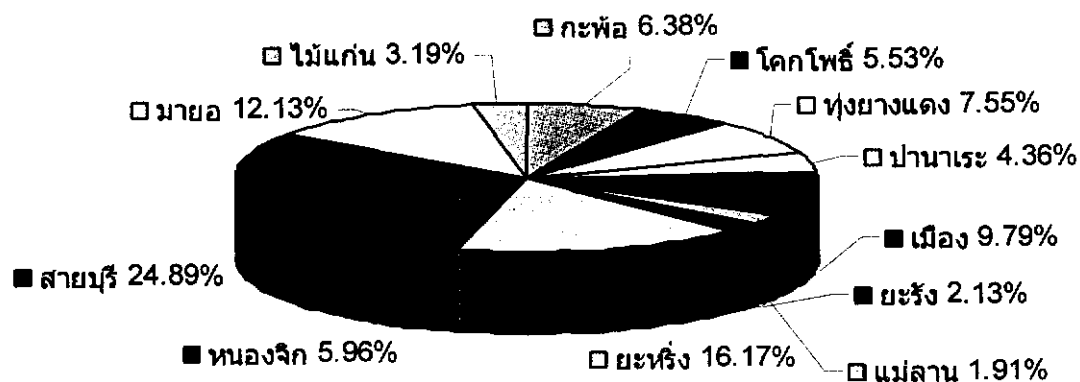
1.4 ปริมาณจักรเย็บผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงจำนวนจักรเย็บผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนจักรของกลุ่มผลิตผ้าคลุมสตรีในจังหวัดปัตตานีปี พ.ศ.2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนจักรเย็บผ้า	จำนวนจักรรวม
กะพ้อ	ปล่องหอย	60	60
โคกโพธิ์	โคกโพธิ์	25	52
	นาประดู่	15	
	นาเกตุ	12	
ทุ่งยางแดง	ปากู	10	71
	ตะโละแมะนา	18	
	น้ำดำ	2	
	พิเทน	41	
ปะนาเระ	น้ำบ่อ	7	41
	บ้านนอก	1	
	ปะนาเระ	2	
	พ้อมิ่ง	31	
เมือง	คลองมานิง	59	92
	บาราโหม	32	
	ปูยู	1	
แม่ลาน	ป่าไร่	1	18
	ม่วงเตี้ย	17	
ยะรัง	กระโด	20	20
ยะหริ่ง	ตะโละ	5	152
	ตะโละการโป	2	
	บางปู	5	
	ปียามูมิ่ง	50	
	มะนังยง	34	
	แหลมโพธิ์	7	
	จะรัง	1	
	ตันหยงดालอ	37	
	หนองแรด	10	
	ตอหลัง	1	
หนองจิก	ท่ากำชำ	40	56
	ปอทอง	10	
	ลิปะสะโง	0	
	ดุยง	6	

อำเภอ	ตำบล	จำนวนจักรเย็บผ้า	จำนวนจักรรวม
สายบุรี	กะนุดง	25	234
	ปือระ	50	
	มะนังตาส่า	133	
	ตะบิง	26	
มายอ	ลางา	50	114
	สะก่า	20	
	เกาะอัน	9	
	กระเสาะ	25	
	กระหวะ	10	
ไม้แก่น	ตะโล๊ะไทรทอง	30	30
รวม		875	875

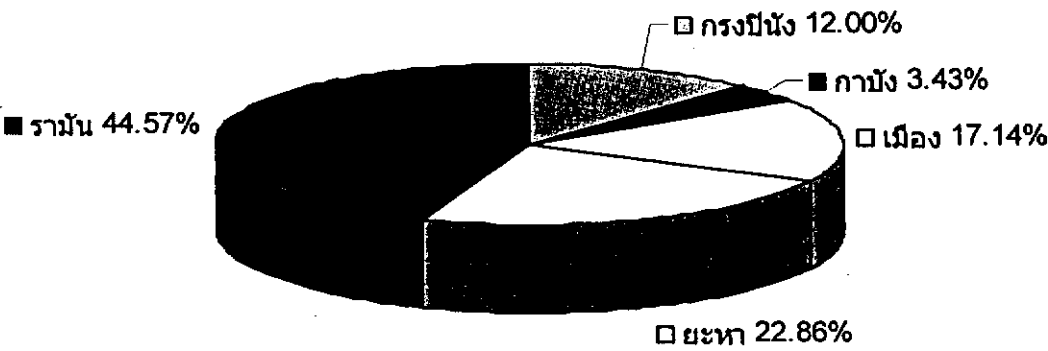

แผนภูมิที่ 18 แสดงร้อยละของจำนวนจักรเย็บผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดปัตตานี
แยกตามอำเภอ

จากตารางที่ 12 พบว่าปริมาณจักรเย็บผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตรีมีสัดส่วนมากที่สุดที่อำเภอสายบุรี ร้อยละ 24.89 รองลงมาคืออำเภอยะหริ่งร้อยละ 16.17 อำเภอมายอร้อยละ 12.13 และอำเภอเมืองร้อยละ 9.79 ตามลำดับ ส่วนอำเภออื่นๆ มีสัดส่วนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนปริมาณผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จากพื้นที่นั้นๆ

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนจักรกลุ่มผลิตผ้าคลุมผสมสตรีในจังหวัดยะลาปี พ.ศ.2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนจักร	จำนวนจักรรวม
กรงปินัง	ปูโรง	4	21
	ห้วยกระทิง	17	
กาบัง	กาบัง	6	6
เมือง	บันนังสตาเรง	9	30
	ลำใหม่	10	
	-	11	
ยะหา	บาโงยสินแน	16	40
	ปะแต	19	
	ละแอ	5	
รามัน	จะก๊ะ	25	78
	ท่าซง	17	
	บาลอ	23	
	บือม้ง	13	
รวม		175	175

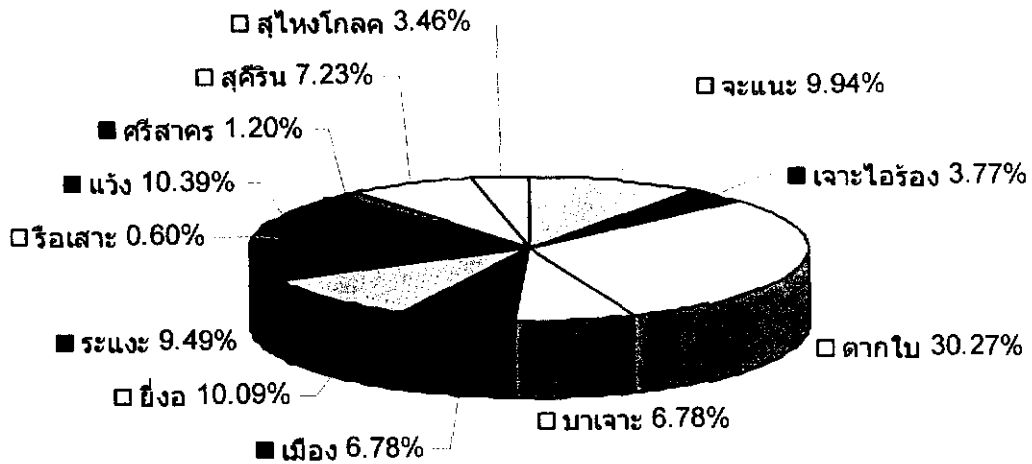

แผนภูมิที่ 19 แสดงร้อยละของจำนวนจักรเย็บผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมผสมสตรีในจังหวัดยะลา
แยกตามอำเภอ

จากตารางที่ 13 พบว่าจังหวัดยะลามีจำนวนจักรที่ใช้ในการผลิตมากที่สุดที่อำเภอรามันคือร้อยละ 44.57 อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าพื้นที่ที่มีการผลิตผ้าคลุมผสมสตรีมากที่สุดคืออำเภอยะหาแต่มีสัดส่วนร้อยละของจำนวนจักรน้อยกว่า

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนจักรและเครื่องตัดผ้ากลุ่มทำผ้าคลุมมมสตรีในจังหวัดนราธิวาสปี พ.ศ.2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนจักร	จำนวนจักรรวม
จะแนะ	จะแนะ	20	66
	ช้างเผือก	33	
	ผดุงมาตร	13	
เจาะไอร้อง	จวบ	25	25
ตากใบ	บานาค	30	201
	ไพรวัน	171	
บาเจาะ	กะเยาะมาตี	20	45
	บาเจาะ	25	
เมือง	กะลุวอ	25	45
	มะนังตายอ	20	
ยี่งอ	จอแนะ	32	67
	ตะปอเยาะ	15	
	ลูโบะบือซา	20	
ระแงะ	บาโงสะโต	48	63
	มะรือโปะตก	15	
รือเสาะ	บาดง	2	4
	สามัคคี	2	
แว้ง	ฆอละ	7	69
	โตะจุด	20	
	เอราวัณ	42	
ศรีสาคร	ศรีสาคร	8	8
สุคีริน	เกียร์	33	48
	มาโมง	15	
สุโหงโก-ลก	บูโยะ	10	23
	มูโนะ	13	
รวม		660	664

แผนภูมิที่ 20 แสดงร้อยละของจำนวนจักรเย็บผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตรในจังหวัดนราธิวาส
แยกตามอำเภอ

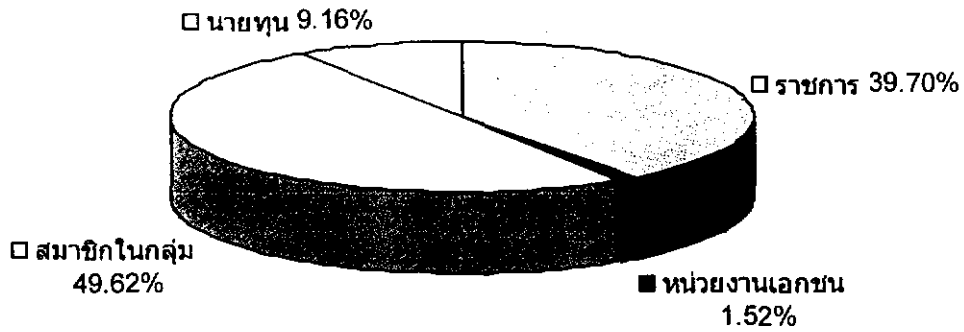
จากตารางที่ 14 พบว่าจังหวัดนราธิวาสมีจำนวนจักรที่ใช้ในการผลิตมากที่สุดที่อำเภอดากโบคือมีร้อยละ 30.27 อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าพื้นที่ที่มีการผลิตผ้าคลุมหมสตรมากที่สุดคืออำเภอจะแนะแต่มีสัดส่วนร้อยละของจำนวนจักรน้อยกว่า

1.5 หน่วยงานที่สนับสนุนเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. 2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงหน่วยงานที่สนับสนุนเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงหน่วยงานที่ลงทุนเครื่องมือให้กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ.2548

ผู้ลงทุนให้	ร้อยละ
หน่วยงานราชการ	39.70
หน่วยงานเอกชน	1.52
สมาชิกในกลุ่ม	49.62
นายทุน	9.16

แผนภูมิที่ 21 แสดงร้อยละของแหล่งทุนที่สนับสนุนเครื่องมือการผลิตแก่กลุ่มผ้าคลุมผสมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากตารางที่ 15 การดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมผสมสตรี พบว่าสมาชิกในกลุ่มลงทุนเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตมากที่สุดร้อยละ 49.62 หน่วยงานราชการเข้ามาลงทุนสนับสนุนร้อยละ 39.70 และนายทุนเป็นผู้ลงทุนให้ร้อยละ 9.16

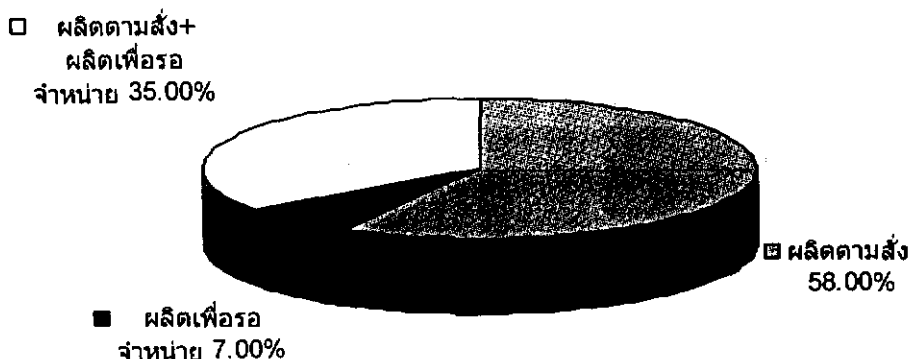
อย่างไรก็ตามมีข้อที่น่าสังเกตคือ ถึงแม้ว่าสัดส่วนที่นายทุนเป็นผู้ลงทุนเครื่องมือจะมีสัดส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่เมื่อพิจารณาลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มแล้ว (พิจารณาข้อมูลตารางที่ 5 ประกอบ) พบว่าผู้ผลิตนิยมรับจ้างนายทุนผลิตมากกว่าที่จะเป็นผู้ลงทุนวัตถุดิบเอง

1.6 ลักษณะการผลิตผ้าคลุมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะการผลิตผ้าคลุมผสมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 16 แสดงลักษณะการผลิตสินค้าผ้าคลุมผสมสตรีใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548

ลักษณะการผลิต	ร้อยละ
ผลิตตามสั่ง	58
ผลิตเพื่อรอจำหน่าย	7
ผลิตตามสั่ง+ผลิตเพื่อรอจำหน่าย	35

แผนภูมิที่ 22 แสดงร้อยละของการผลิตสินค้าผ้าคลุมผสมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

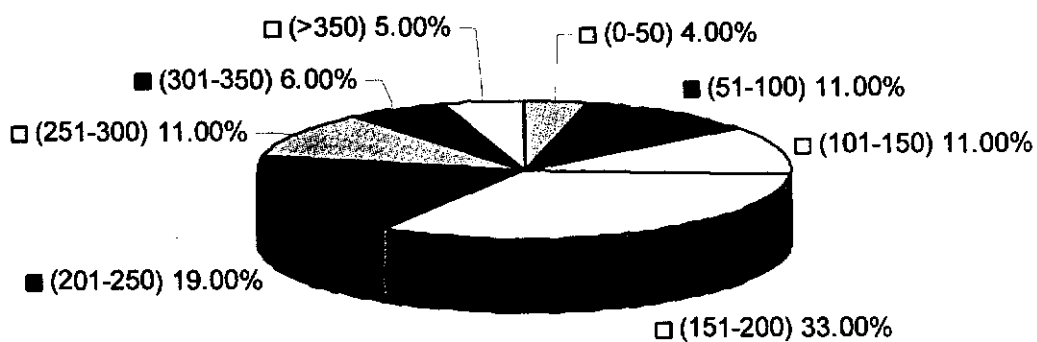
จากตารางที่ 16 พบว่าการผลิตผ้าคลุมหมตามการสั่งซื้อของลูกค้ามีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 58.00 ซึ่งสอดคล้องกับตารางที่ 5 ที่รูปแบบการผลิตผ้าคลุมหมใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นการผลิตตามที่นายทุนรับรายการสั่งซื้อจากลูกค้า

1.7 ต้นทุนการผลิตผ้าคลุมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงต้นทุนการผลิตผ้าคลุมหมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 17 แสดงต้นทุนการผลิตผ้าคลุมหมสตรีต่อผืน

ต้นทุนการผลิต (บาท)	ร้อยละ
0-50	4
51-100	11
101-150	11
151-200	33
201-250	19
251-300	11
301-350	6
>350	5

แผนภูมิที่ 23 แสดงร้อยละของต้นทุนการผลิตผ้าคลุมหมสตรีในหน่วยบาทต่อผืน

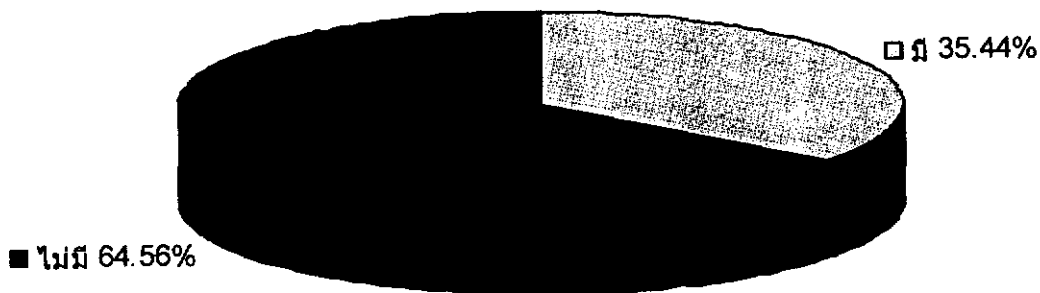
จากตารางที่ 17 พบว่าส่วนใหญ่การผลิตผ้าคลุมหมสตรีจะมีต้นทุนอยู่ระหว่าง 150 บาทถึง 200 บาท รองลงมาคือช่วงที่มีต้นทุนระหว่าง 201 บาทถึง 250 บาท

1.8 การบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมหมสตรีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงการบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมหมสตรีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 18 แสดงลักษณะการบรรจุภัณฑ์สินค้าผ้าคลุมหมสตรีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ.2548

การบรรจุภัณฑ์ (กล่อง)	ร้อยละ
มี	35.44
ไม่มี	64.56

แผนภูมิที่ 24 แสดงร้อยละของการมีบรรจุภัณฑ์ผ้าคลุมหมสตรีน

จากตารางที่ 18 พบว่าผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมหมสตรีนที่ผลิตใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มีมีการทำบรรจุภัณฑ์ของสินค้าถึงร้อยละ 64.56 ส่วนที่มีการทำบรรจุภัณฑ์ของสินค้ามีเพียงร้อยละ 35.44

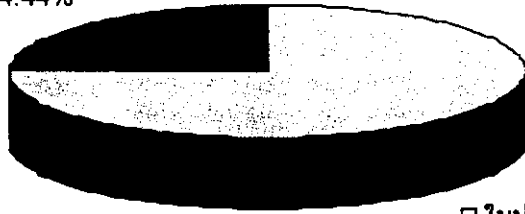
1.9 ตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมหมสตรีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมหมสตรีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 19 แสดงปริมาณผ้าคลุมหมสตรีนที่ผลิตใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ.2548 ที่มีการจำหน่ายจำแนกตามตลาด

ตลาดรับซื้อ	ปริมาณ (ผืน/ปี)	ร้อยละ
ในประเทศ	662,352	75.56
มาเลเซีย	214,200	24.44

■ มาเลเซีย 24.44%

□ ในประเทศ 75.56%

แผนภูมิที่ 25 แสดงร้อยละของตลาดผ้าคลุมผมสตรีที่ผลิตใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากตารางที่ 19 พบว่าตลาดใหญ่ที่สุดของผ้าคลุมผมสตรีที่ผลิตใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548 ยังคงเป็นตลาดภายในประเทศคือร้อยละ 75.56 ส่วนตลาดต่างประเทศมีตลาดหลักคือประเทศมาเลเซียที่มี สัดส่วนของตลาดร้อยละ 24.44

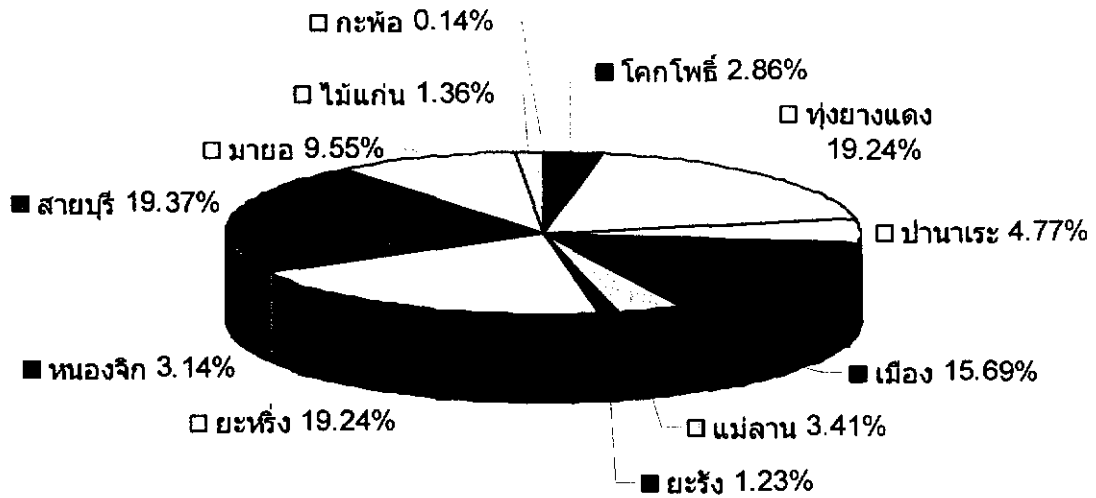
1.10 จำนวนสมาชิกที่มีรายได้หลักและรายได้เสริมในการผลิตผ้าคลุมผมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงจำนวนสมาชิกที่ได้รายได้หลักและรายได้เสริมของกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

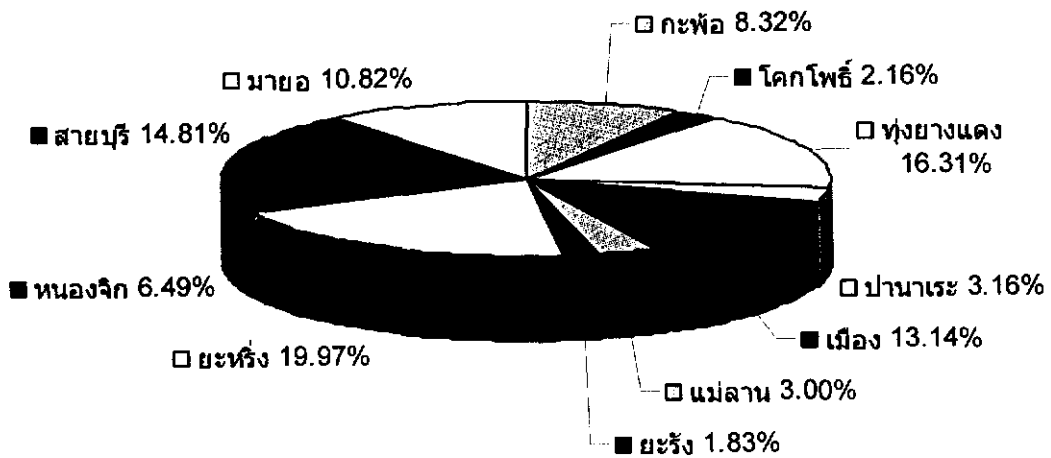
ตารางที่ 20 แสดงจำนวนผู้มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการผลิตผ้าคลุมผมสตรีในจังหวัดปัตตานีปี พ.ศ. 2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนคนที่มี รายได้เสริม	จำนวนคนที่มี รายได้หลัก	รวมคนที่มี รายได้เสริม	รวมคนที่มี รายได้หลัก
กะพ้อ	ปล่องหอย	50	1	50	1
โคกโพธิ์	โคกโพธิ์	3	15	13	21
	นาประดู่	0	6		
	นาเกตุ	10	0		
ทุ่งยางแดง	ปากู	30	35	98	141
	ตะโละมะนะ	5	15		
	น้ำดำ	0	2		
	พิเทน	63	89		
ปะนาเระ	น้ำบ่อ	9	1	19	35
	บ้านนอก	0	1		
	ปะนาเระ	0	2		
	พ้อมิ่ง	10	31		
เมือง	คลองมานิง	60	92	79	115
	บาราโหม	9	13		
	ปยุต	10	10		

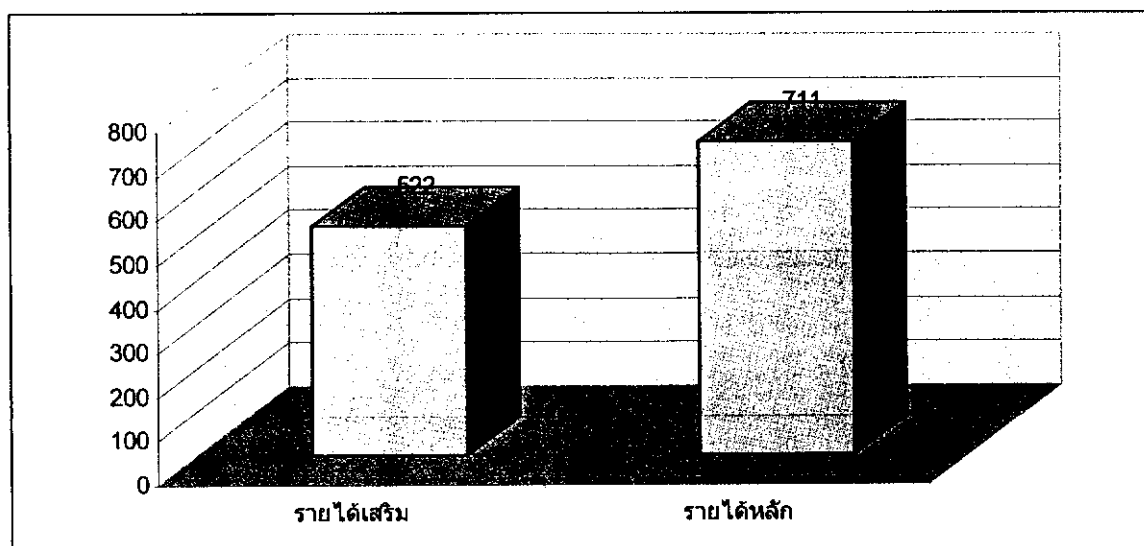
อำเภอ	ตำบล	จำนวนคนที่มี รายได้เสริม	จำนวนคนที่มี รายได้หลัก	รวมคนที่มี รายได้เสริม	รวมคนที่มี รายได้หลัก
แม่ลาน	ป่าไร่	3	5	18	25
	ม่วงเตี้ย	15	20		
ยะรัง	กระโด	11	9	11	9
ยะหริ่ง	ตะโละ	15	10	120	141
	ตะโละการโป	1	1		
	บางปู	0	3		
	ปียามูมิง	25	55		
	มะนองยง	20	35		
	แหลมโพธิ์	2	3		
	จะรัง	0	1		
	ตันหยงตาลอ	50	33		
	หนองแรด	7	8		
	ตอหลัง	0	5		
หนองจิก	ท่ากำชำ	0	0	39	23
	บ่อทอง	24	13		
	ลิปะสะโง	10	0		
	ตูดง	5	10		
สายบุรี	กะนุดง	15	10	89	142
	ปือระ	20	30		
	มะนังดาลำ	45	85		
	ตะบิง	9	17		
มายอ	ลาเงา	20	30	65	70
	สะก่า	5	15		
	เกาะจัน	15	5		
	กระเสาะ	17	8		
	กระหวะ	8	12		
ไม้แก่น	ตะโละไกรทอง	15	10	15	10
รวม		522	711	522	711

แผนภูมิที่ 26 แสดงร้อยละของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรในจังหวัดปัตตานีที่มีรายได้หลัก
แยกตามอำเภอ

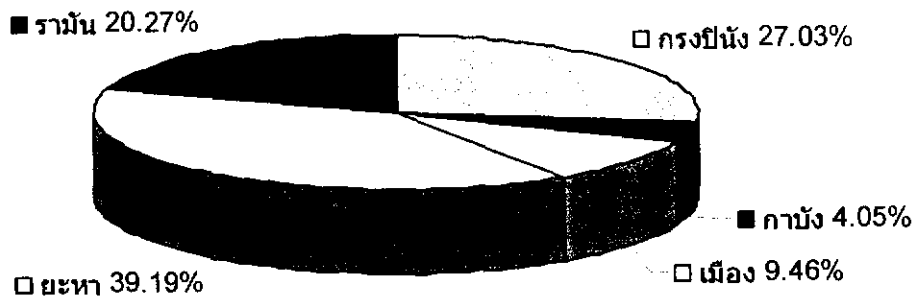
แผนภูมิที่ 27 แสดงร้อยละของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรในจังหวัดปัตตานีที่มีรายได้เสริม
แยกตามอำเภอ

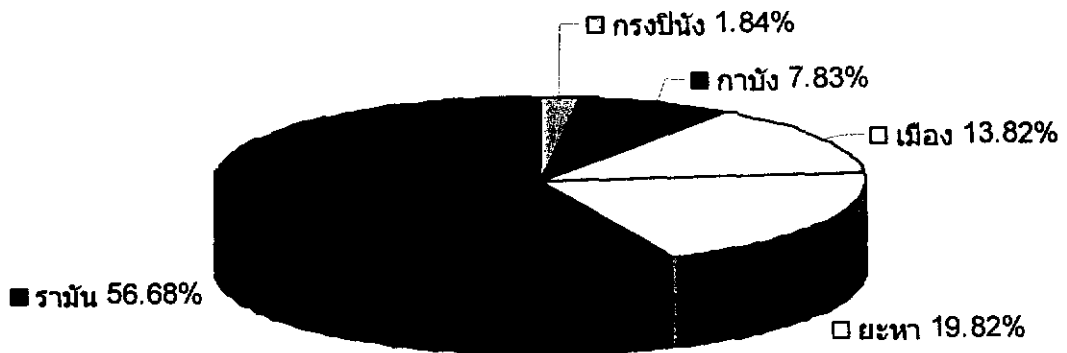
แผนภูมิที่ 28 เปรียบเทียบจำนวนสมาชิกที่มีรายได้หลักและรายได้เสริมกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรี
ในจังหวัดปัตตานี

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนสมาชิกที่มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการทำผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดยะลาปี พ.ศ.
2548

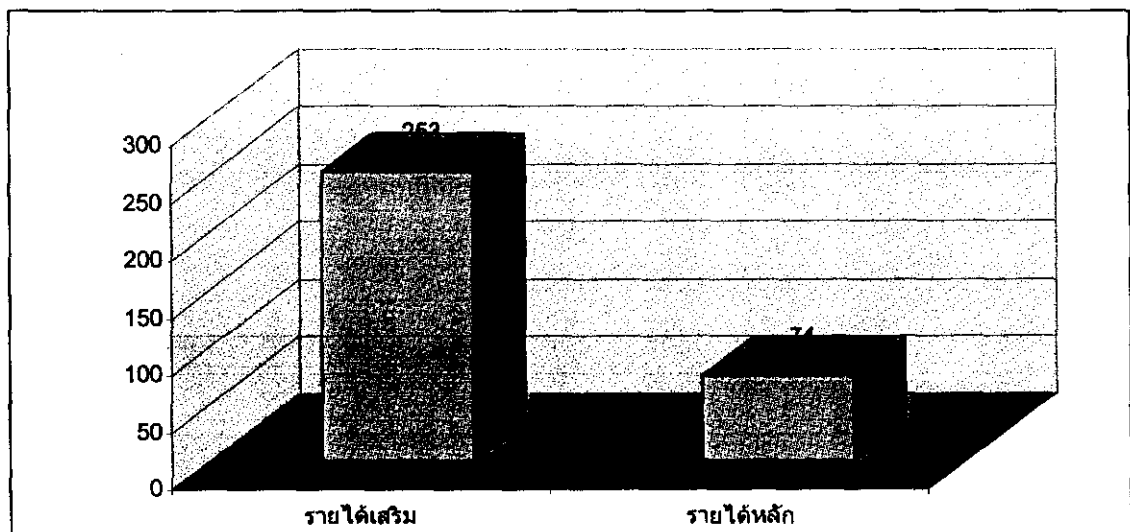
อำเภอ	ตำบล	จำนวนคนที่มี รายได้เสริม	จำนวนคนที่มี รายได้หลัก	จำนวนคนที่มี รายได้เสริม	จำนวนคนที่มี รายได้หลัก
กรงปินัง	ปูโรง	20	20	40	20
	ห้วยกระทิง	20	0		
กาบัง	กาบัง	17	3	17	3
เมือง	บันนังสาเรง	15	5	30	7
	ลำใหม่	15	2		
ยะหา	บาโงยสิแน	18	14	43	29
	ปะแต	0	15		
	ละแอ	25	0		
รามัน	จะก๊ะ	40	0	123	15
	ท่าซง	25	10		
	บาลอ	45	5		
	บือมั่ง	13	0		
รวม		253	74	253	74

แผนภูมิที่ 29 แสดงร้อยละของคนที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรจังหวัดยะลาที่มีรายได้หลักแยกตามอำเภอ

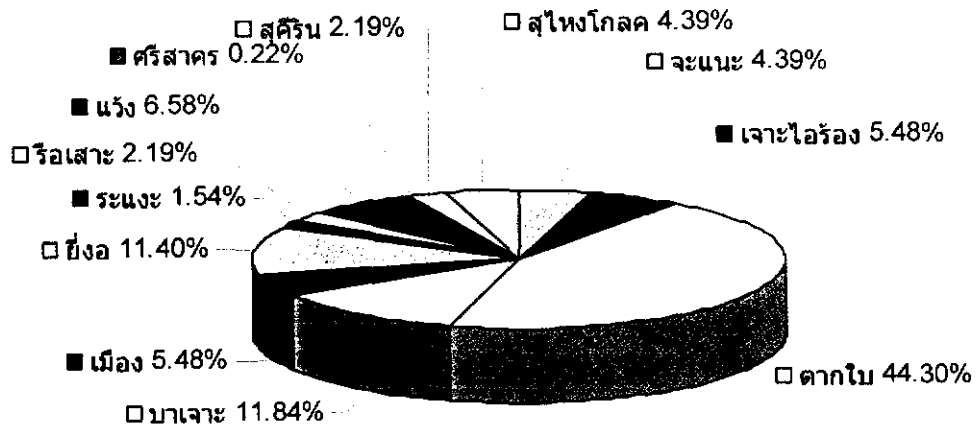
แผนภูมิที่ 30 แสดงร้อยละของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรจังหวัดยะลาที่มีรายได้เสริมแยกตามอำเภอ

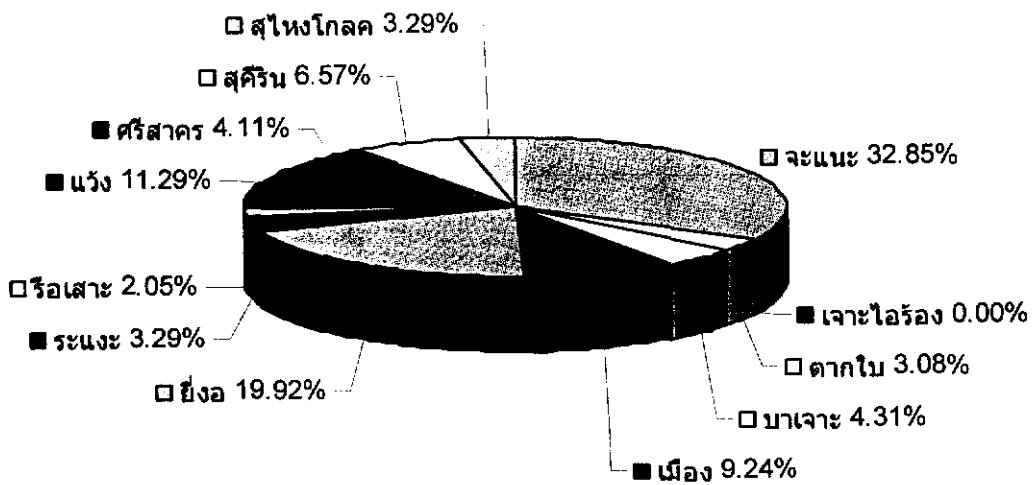
แผนภูมิที่ 31 เปรียบเทียบจำนวนสมาชิกที่มีรายได้หลักและรายได้เสริมของกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรในจังหวัดยะลา

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนสมาชิกที่มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการผลิตผ้าคลุมหมมสตรีในจังหวัดนราธิวาสปี พ.ศ.2548

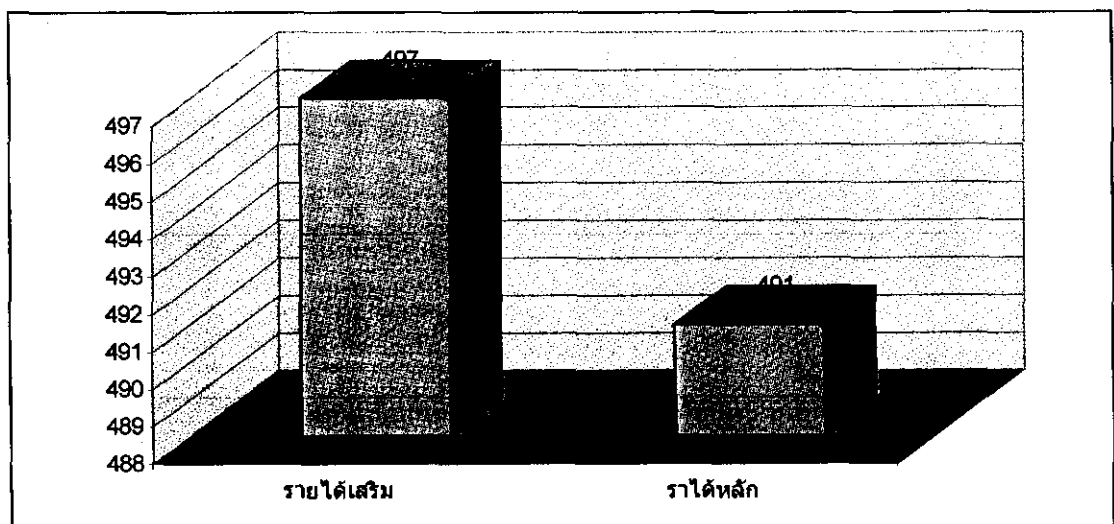
อำเภอ	ตำบล	จำนวนคนที่มี รายได้เสริม	จำนวนคนที่มี รายได้หลัก	รวมคนที่มี รายได้เสริม	รวมคนที่มี รายได้หลัก
จะแนะ	จะแนะ	20	20	160	20
	ช้างเผือก	60	0		
	ผดุงมาตร	80	0		
เจาะไอร้อง	จวบ	0	25	0	25
ตากใบ	บานาค	15	15	15	202
	ไพรวัน	0	187		
บาเจาะ	กะเยาะมาตี	0	25	21	54
	บาเจาะ	21	29		
เมือง	กะลุวอ	25	25	45	25
	มะนังตายอ	20	0		
ยี่งอ	จอแนะ	35	10	97	52
	ตะปอเยาะ	42	42		
	ลูโบะบือซา	20	0		
ระแงะ	บาโงสะโต	8	7	16	7
	มะรือโปะตก	8	0		
รือเสาะ	บาดง	10	5	10	5
	สามัคคี	10	10	10	10
แว้ง	ขอเลาะ	15	0	55	30
	โละจุด	35	20		
	เอราวัณ	5	10		
ศรีสาคร	ศรีสาคร	20	1	20	1
สุคีริน	เกียร์	17	10	32	10
	มาโมง	15	0		
สุโหลงกลก	บูโยะ	0	30	16	50
	มูโนะ	16	20		
รวม		497	491	497	491

แผนภูมิที่ 32 แสดงร้อยละของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรจังหวัดนราธิวาสที่มีรายได้หลักแยกตามอำเภอ

แผนภูมิที่ 33 แสดงร้อยละของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรจังหวัดนราธิวาสที่มีรายได้เสริมแยกตามอำเภอ

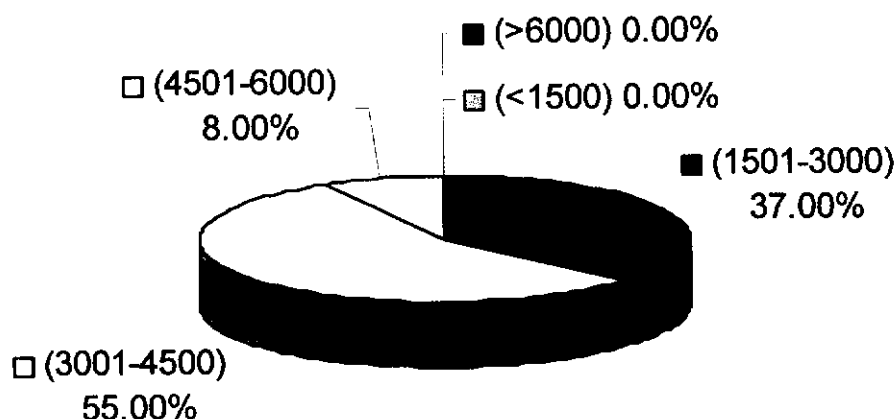
แผนภูมิที่ 34 เปรียบเทียบจำนวนสมาชิกที่มีรายได้หลักและรายได้เสริมในการผลิตผ้าคลุมหมสตรในจังหวัดนราธิวาส

1.11 ช่วงรายได้หลักและรายได้เสริมของสมาชิกผลิตผ้าคลุมหมสตริในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2548

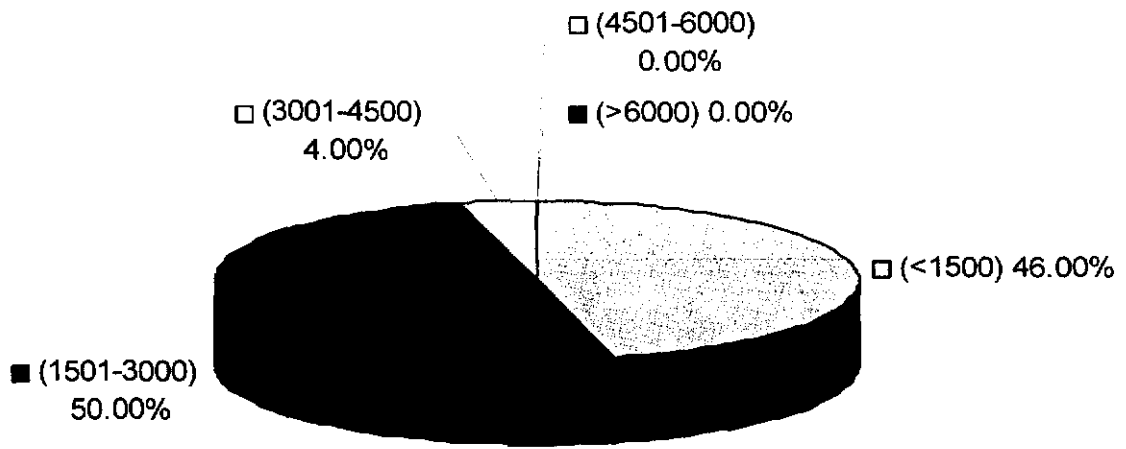
ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงช่วงรายได้หลักและรายได้เสริมของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตริในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 23 แสดงรายได้หลักและรายได้เสริมของสมาชิกในแต่ละจังหวัดของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตริใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ.2548

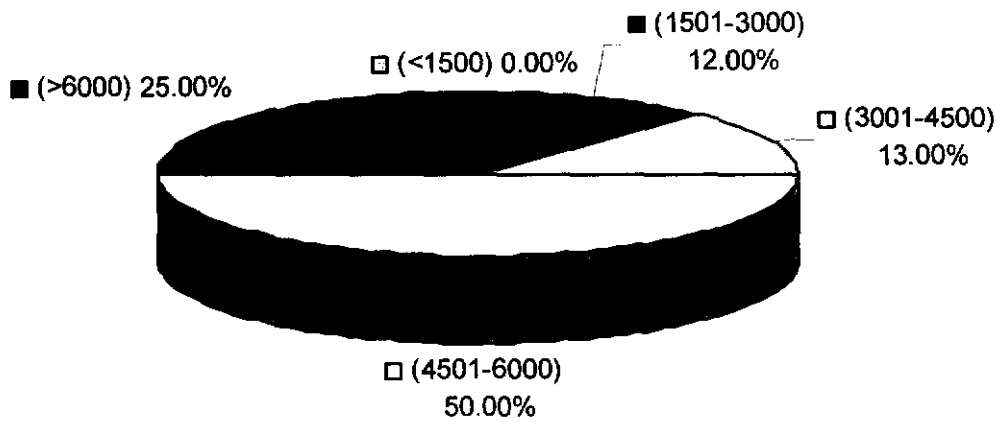
จังหวัด	รายได้/เดือน	ร้อยละของช่วงรายได้หลักของสมาชิก	ร้อยละของช่วงรายได้เสริมของสมาชิก
ปัตตานี	<1500	0	46
	1501-3000	37	50
	3001-4500	55	4
	4501-6000	8	0
	>6000	0	0
ยะลา	<1500	0	8
	1501-3000	12	70
	3001-4500	13	22
	4501-6000	50	0
	>6000	25	0
นราธิวาส	<1500	6	20
	1501-3000	39	54
	3001-4500	39	20
	4501-6000	16	6
	>6000	0	0

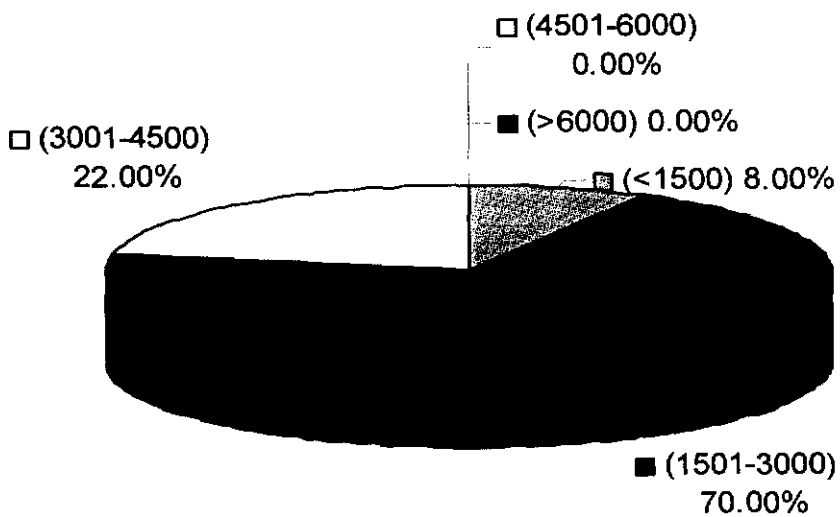
แผนภูมิที่ 35 ร้อยละของช่วงรายได้หลักของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตริในจังหวัดปัตตานี

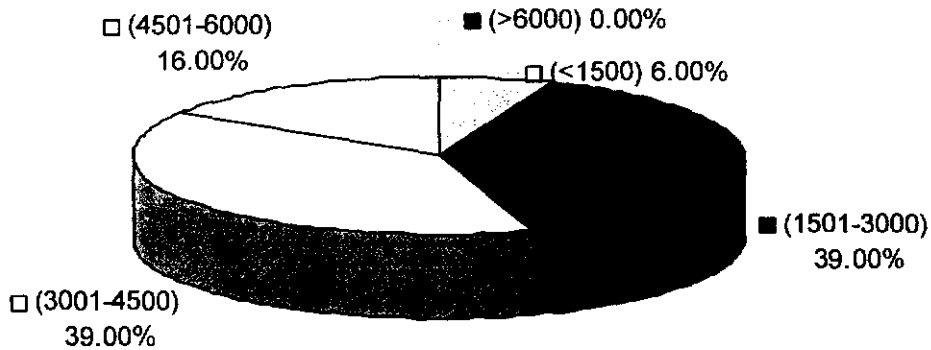
แผนภูมิที่ 36 ร้อยละของช่วงรายได้เสริมของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมผมสตรีในจังหวัดปัตตานี

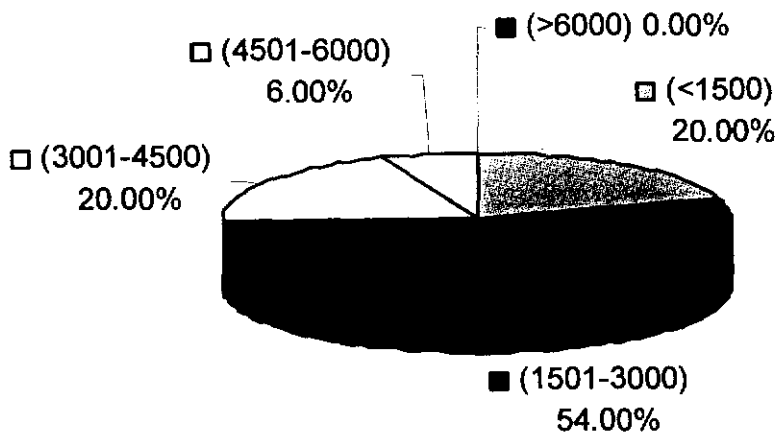
แผนภูมิที่ 37 ร้อยละของช่วงรายได้หลักของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมผมสตรีในจังหวัดยะลา

แผนภูมิที่ 38 ร้อยละของช่วงรายได้เสริมของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมผมสตรีในจังหวัดยะลา

แผนภูมิที่ 39 ร้อยละของช่วงรายได้หลักของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีนในจังหวัดนราธิวาส

แผนภูมิที่ 40 ร้อยละของช่วงรายได้เสริมของสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีนในจังหวัดนราธิวาส

จากตารางที่ 20, 21, 22 และ 23 พบว่าจังหวัดปัตตานีมีจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีนประกอบอาชีพเป็นรายได้หลักมากกว่ารายได้เสริม ขณะที่จังหวัดยะลาและนราธิวาสนิยมผลิตผ้าคลุมหมสตรีนเป็นอาชีพเสริม เมื่อพิจารณาช่วงของรายได้พบว่าถึงแม้สมาชิกผลิตผ้าคลุมหมสตรีนจังหวัดยะลาจะประกอบเป็นอาชีพเสริม แต่มีช่วงของรายได้เสริมระหว่าง 1,501-3,000 บาทต่อเดือน สูงกว่าจังหวัดอื่นๆ คือร้อยละ 70

1.12 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับถึงปี พ.ศ.

2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับถึงปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 24 แสดงมาตรฐานผลิตภัณฑ์หรือรางวัลของผ้าคลุมหมสตรีนใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ.2548 ที่ได้รับและไม่ได้รับ

มาตรฐานหรือรางวัลที่ได้รับ	ร้อยละ
ได้รับ	41.77
ไม่ได้รับ	58.23

**แผนภูมิที่ 41 แสดงมาตรฐานผลิตภัณฑ์การได้รับรางวัลของผ้าคลุมหมมสตรีที่ผลิต
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**

จากตารางที่ 24 พบว่าผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมสตรีที่ผลิตใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548 ได้รับรางวัลหรือมาตรฐานสินค้าเพียงร้อยละ 41.77 ยังไม่ได้รับรางวัลหรือมาตรฐานสินค้าร้อยละ 58.23

1.13 แหล่งจัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงแหล่งจัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางดังนี้

ตารางที่ 25 แสดงแหล่งซื้อผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548

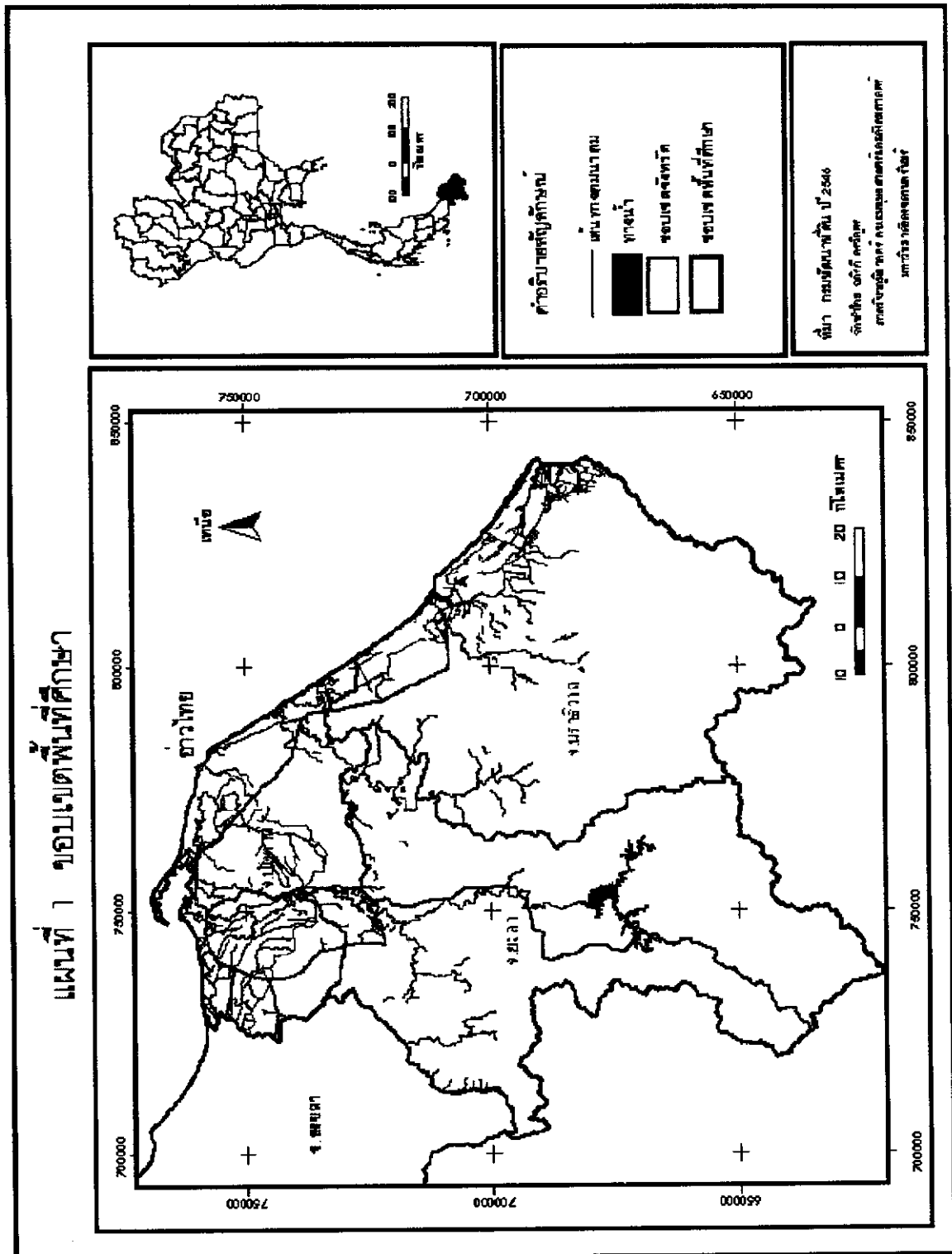
แหล่งที่ซื้อ	ปริมาณความถี่
ในประเทศ แต่ไม่สามารถระบุแหล่งที่ชัดเจนได้	
ร้านค้าและตลาด	16
นายทุนและนายจ้าง	10
ร้านเครื่องเรือน	3
ร้านเอี่ยม	1
ปัตตานี	
ร้านบังลิสโตร์ ตำบลปาลัส	15
ตามตลาดนัดในเมืองปัตตานี	11
ร้านโชคดี จังหวัดปัตตานี	2
นายทุนอำเภอยะหริ่ง	1
ร้านดาราณี ตำบลปยุต	1
นราธิวาส	
ตลาดนราธิวาส	10
สุโหงโกลก	4
พ่อค้าที่ตลาดตาบา อำเภอตากใบ	4
ตลาดอำเภอตากใบ	3
พ่อค้าจากนราธิวาสไปส่งถึงกลุ่ม	1

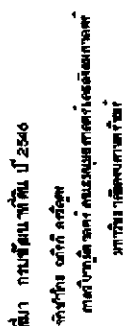
แหล่งที่ซื้อ	ปริมาณความถี่
ยะลา	
ตลาดยะลา	10
ตลาดอับดุลเลาะ ยะลา	2
ตลาดยะหา	3
มาเลเซีย	15

ตารางที่ 26 แสดงแหล่งซื้อค้าขายที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตรีนใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ.2548

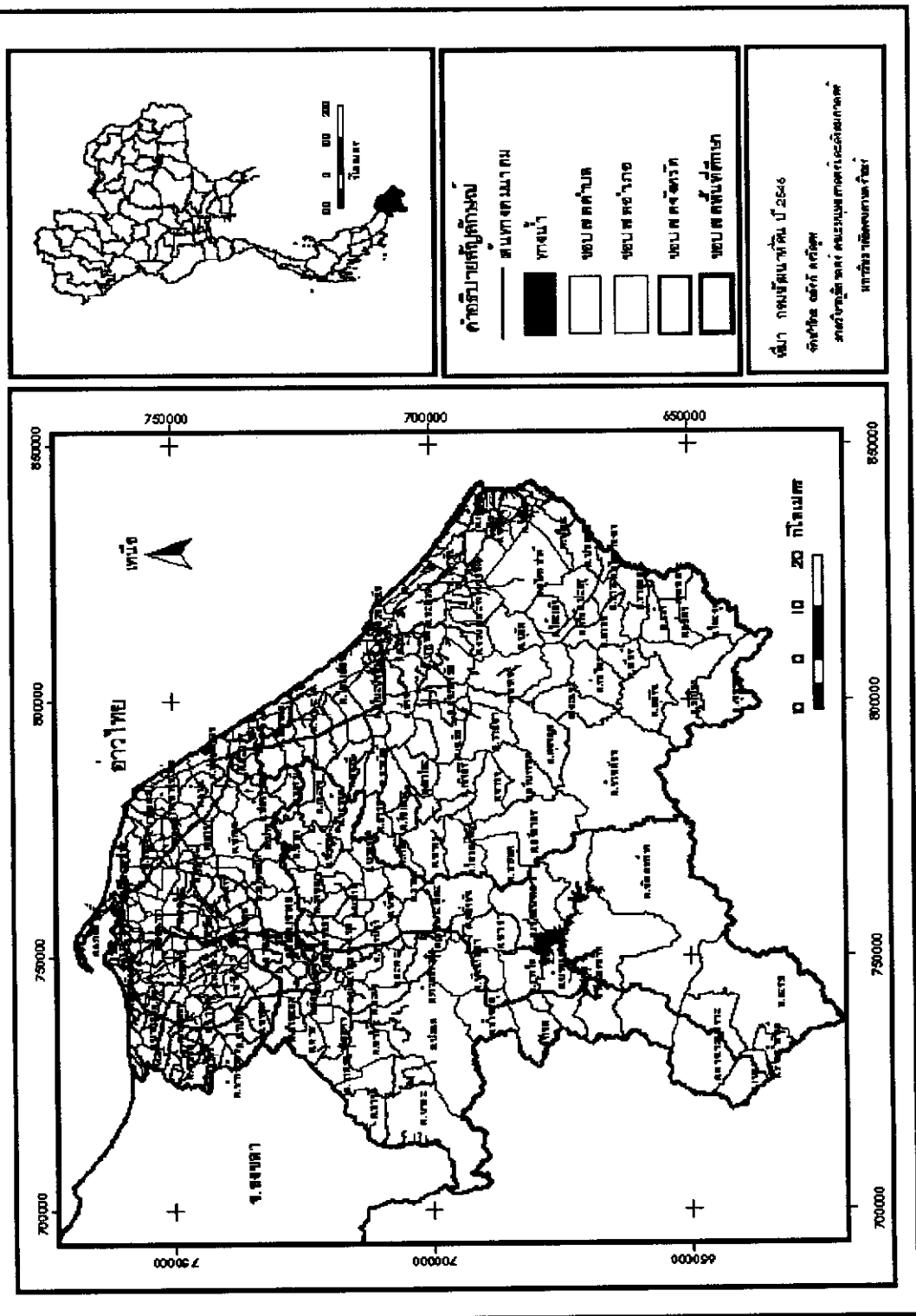
แหล่งที่ซื้อ	ปริมาณความถี่
ในประเทศ แต่ไม่สามารถระบุแหล่งที่ชัดเจนได้	
ร้านค้าและตลาด	23
ร้านพรสุข	3
ปัตตานี	
ร้านค้าและตลาดในตัวเมืองปัตตานี	13
ปาลัส	21
ร้านโชคดี	5
อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี	3
ปูยู	2
นราธิวาส	
ร้านค้าและตลาด	10
มาเลเซีย	6
สุไหงโกลก	2
เอาจากบ้านเก่าแก่ที่ตาบา	2
ตากใบ	1
ยะลา	
ตลาดในเมืองยะลา เช่น เรสปัน (นวิสปัน)	8
ตลาดยะหา	4
รับมาจากนายจ้าง	1
ร้านค้าในตลาด	1

1.14 แผนทีระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับกลุ่มผลิตผ้าคลุมผม

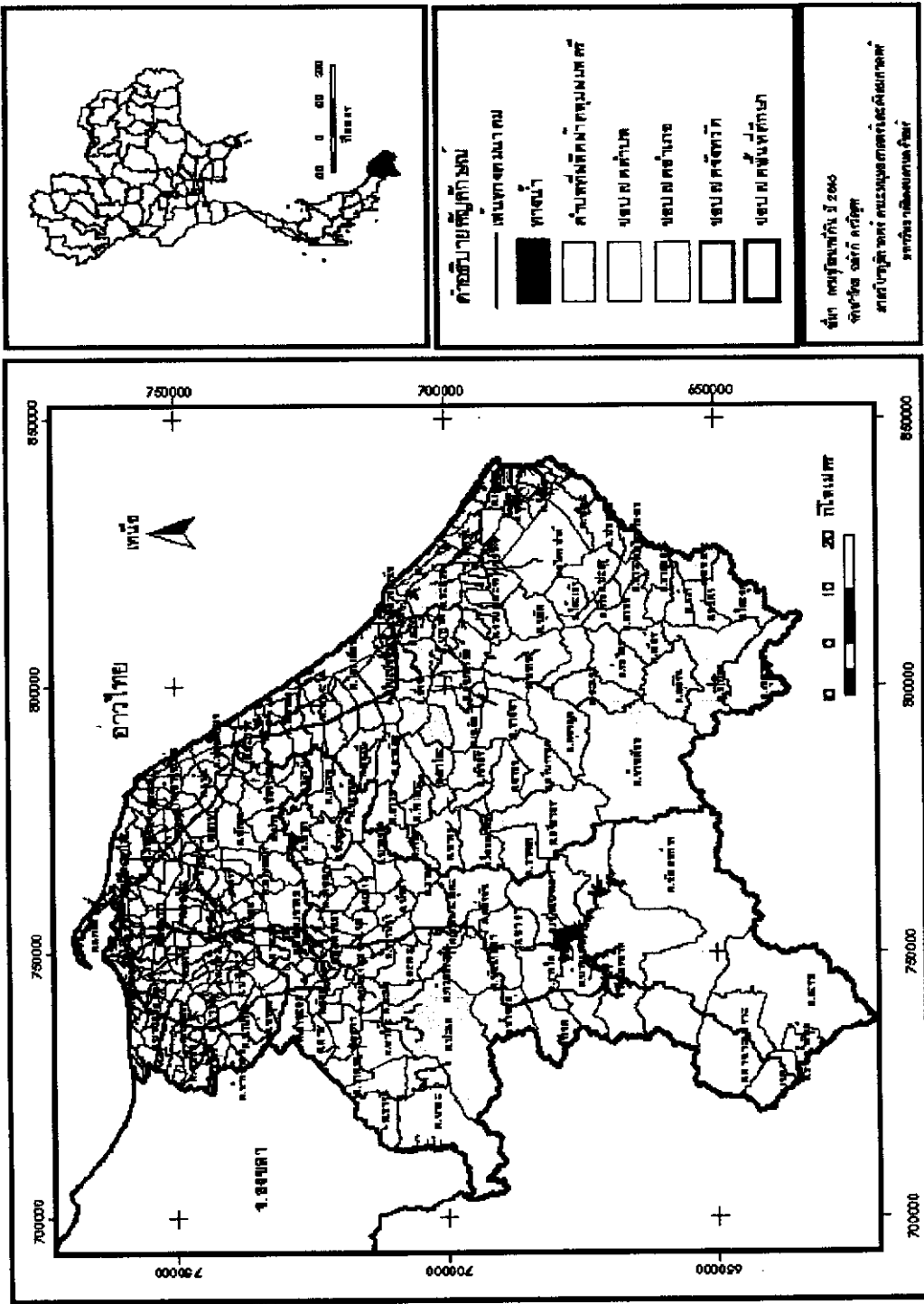

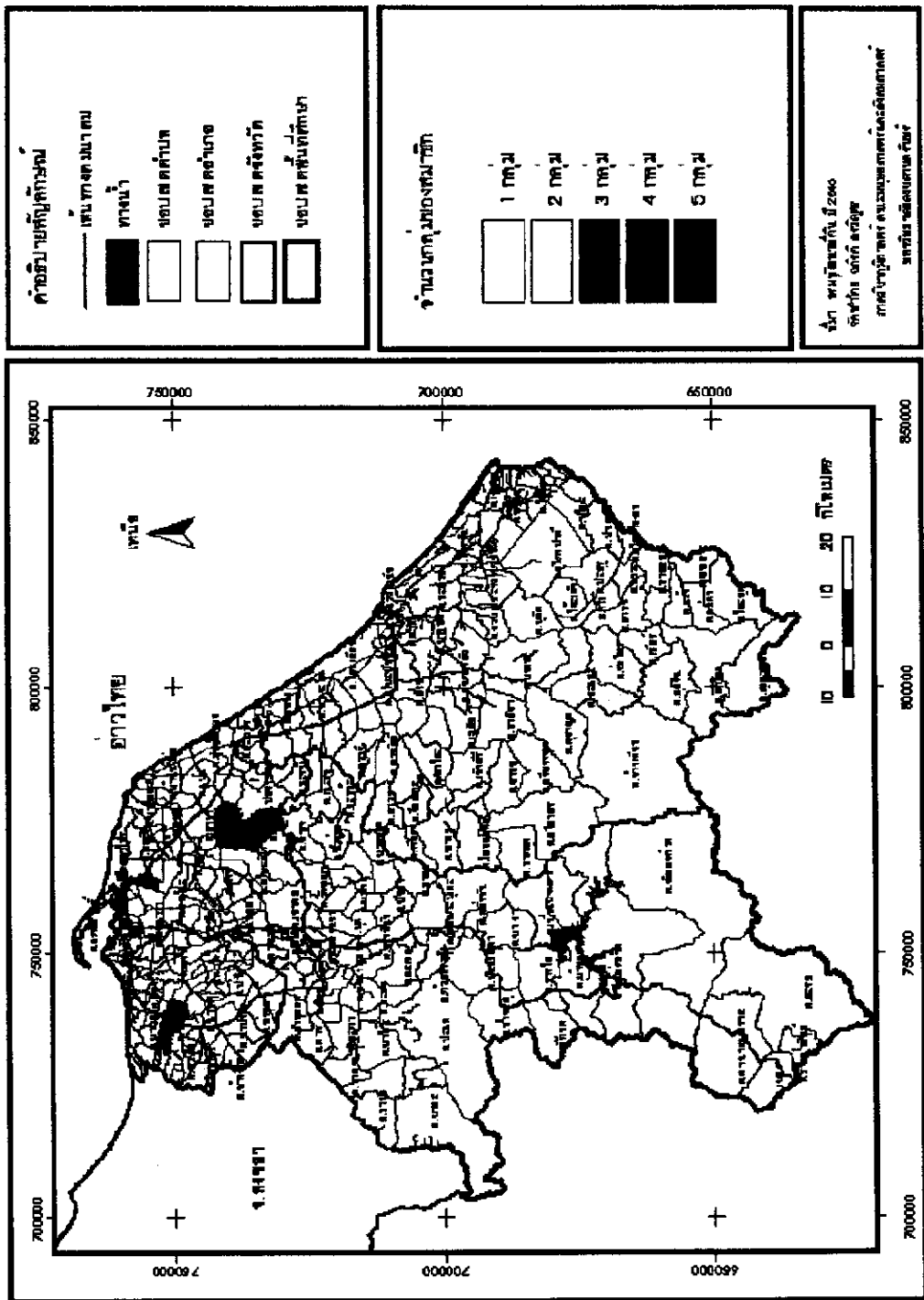
แผนที่ 3 ขอบเขตตำบลในพื้นที่ศึกษา

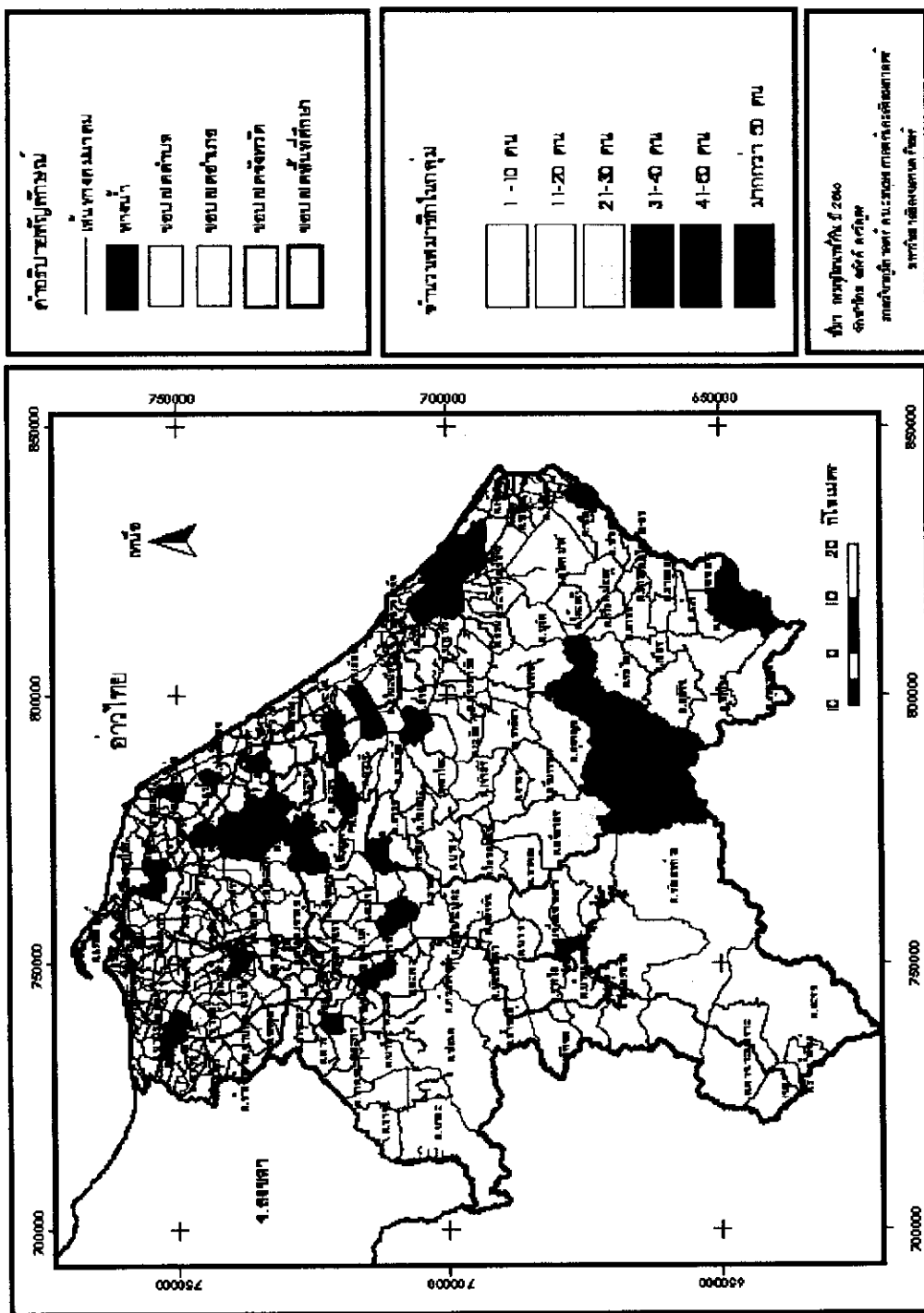
แผนที่ 4 ตำบลที่ผลิตภาคอุตสาหกรรม

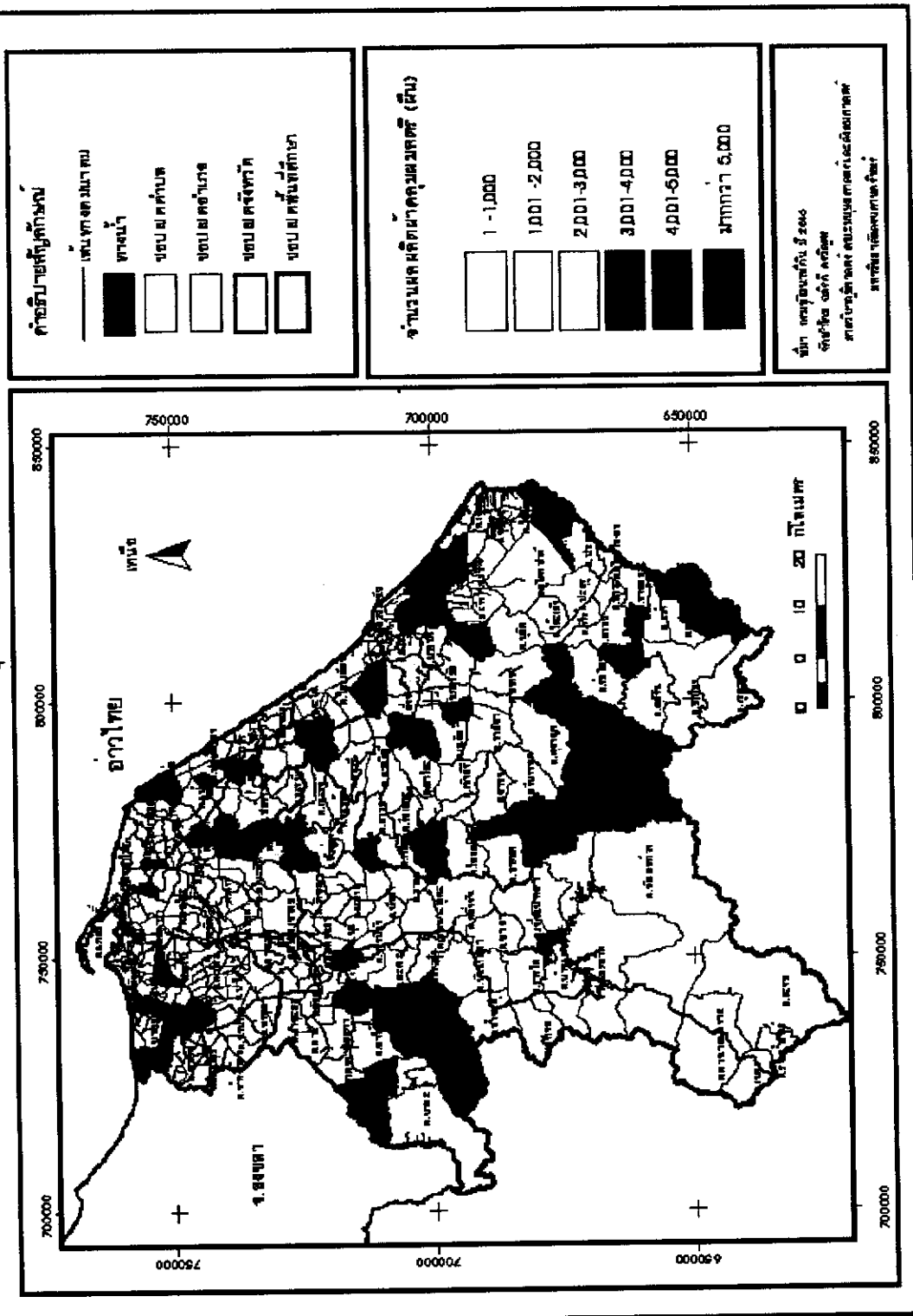
แผนที่ 5 จำนวนกลุ่มของสมาชิกที่ผลิตผักคลุมผสมสตรี

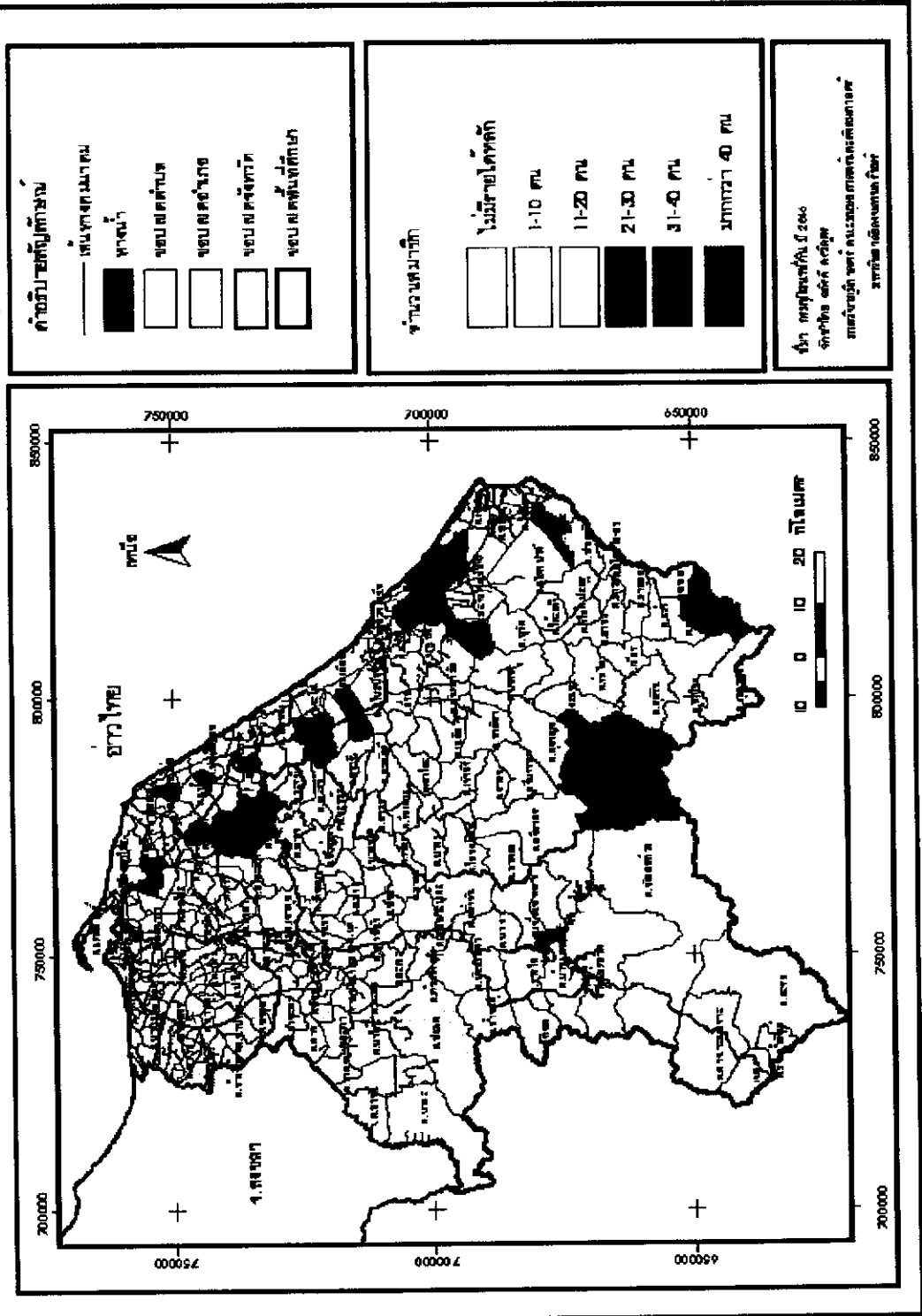
แผนที่ 6 จำนวนสมาชิกของกลุ่มผลิตภาคชุมชนเมือง

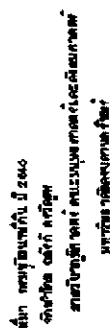

แผนที่ 7 จำนวนผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรกรรม

แผนที่ 9 จำนวนสมาชิกที่มีรายได้หลักจากการผลิตภาคอุตสาหกรรม

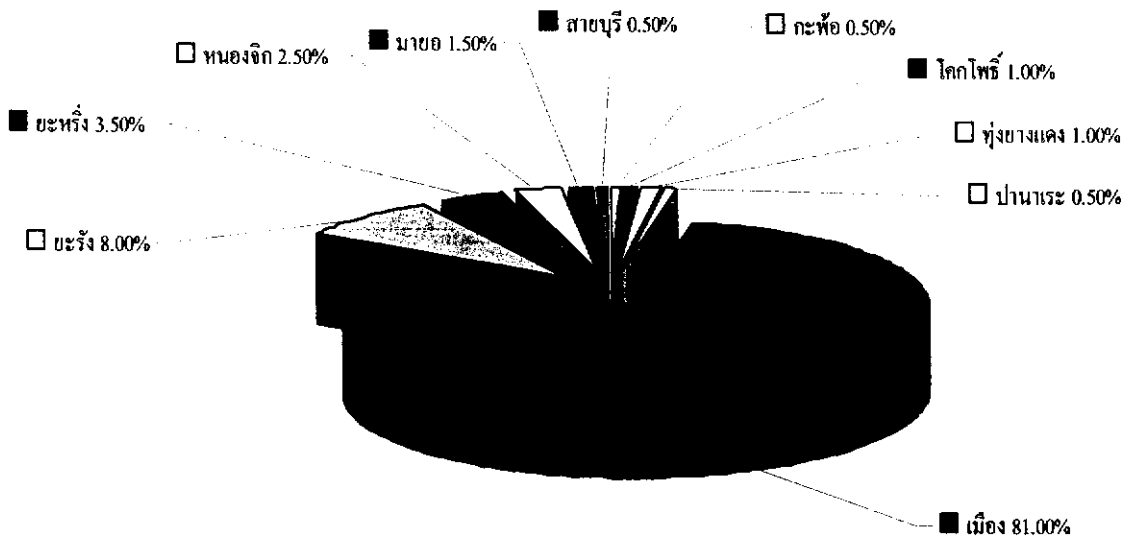
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผลิตภัณฑ์

2.1 จำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกที่ผลิตกบิเยะห์

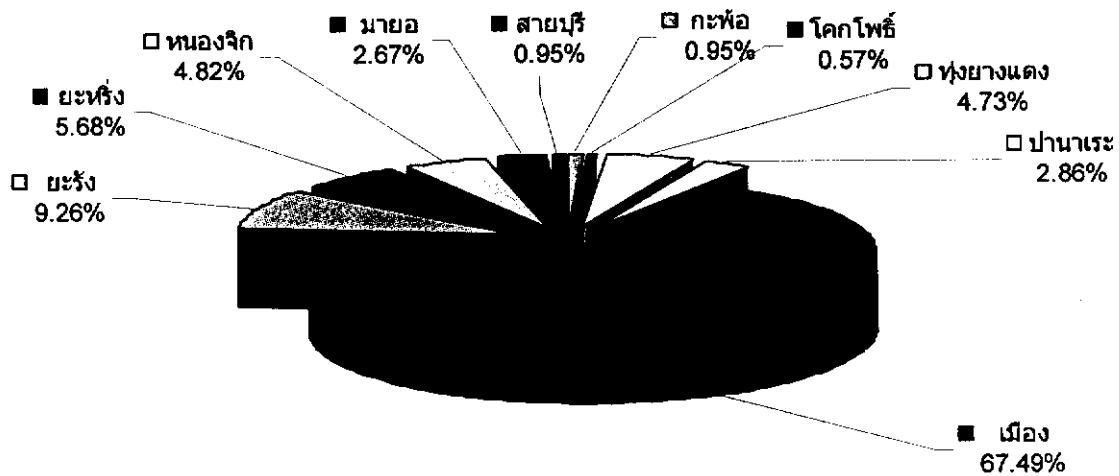
ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกของกลุ่มผลิตภัณฑ์กบิเยะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 27 แสดงจำนวนกลุ่มผลิตภัณฑ์กบิเยะห์และจำนวนสมาชิกในจังหวัดปัตตานีปี พ.ศ. 2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก
กะพ้อ	ปล่องหอย	1	20	1	20
โคกโพธิ์	นาเกตุ	1	6	2	12
	บางโกระ	1	6		
ทุ่งยางแดง	น้ำคำ	1	1	2	99
	พิเทน	1	98		
ปะนาเระ	บ้านนอก	1	60	1	60
เมือง	กะมียอ	98	1,141	138	1,414
	คลองมาเนิง	23	142		
	บานา	2	22		
	ปูยู	15	109		
ยะรัง	คลองใหม่	1	23	16	194
	วัด	1	5		
	สะดาวา	14	166		
ยะหริ่ง	บางปู	3	24	7	224
	แหลมโพธิ์	1	5		
	ตาเกาะ	2	60		
	ราตาบันยัง	1	30		
หนองจิก	ดุยง	3	56	5	101
	บางเขา	1	30		
	ลิปะสะโง	1	15		
มายอ	ปะโต	1	50	3	56
	ลูโปะยิไร	2	6		
สายบุรี	บือระ	1	20	1	20
รวม		184	2,072	184	2,072

แผนภูมิที่ 42 แสดงร้อยละจำนวนกลุ่มที่ผลิตกปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานี

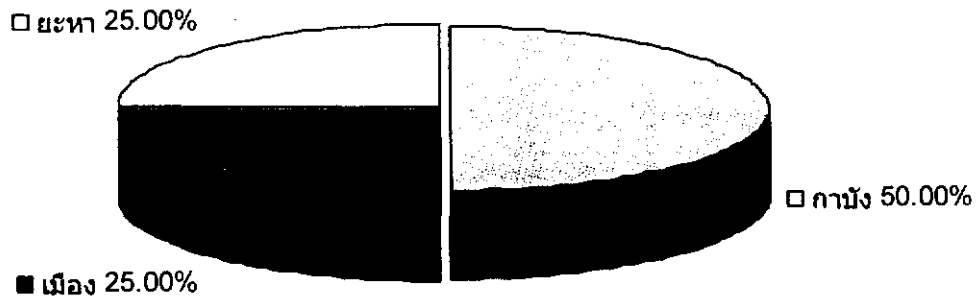

แผนภูมิที่ 43 แสดงร้อยละจำนวนสมาชิกที่ผลิตกปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานี

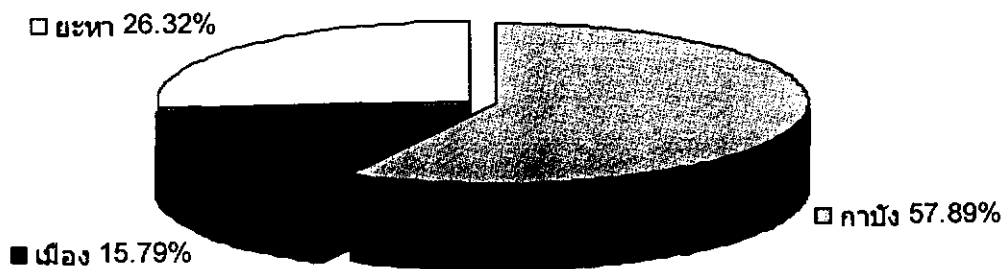
จากข้อมูลตารางที่ 27 พบว่าจำนวนกลุ่มที่ผลิตกปิยะะห์จังหวัดปัตตานีมีทั้งหมด 184 กลุ่ม เรียงลำดับจากมากไปน้อยใน 3 ลำดับแรกคืออำเภอเมืองร้อยละ 81.00 อำเภอยะรังร้อยละ 8.00 อำเภอยะหริ่งร้อยละ 3.50 มีสมาชิกทั้งหมด 1,121 คน เรียงลำดับจากมากไปน้อยใน 3 ลำดับแรกคืออำเภอเมืองร้อยละ 67.49 อำเภอยะรังร้อยละ 9.26 และอำเภอยะหริ่งร้อยละ 5.68

ตารางที่ 28 แสดงจำนวนกลุ่มผลิตกปิยะะห์และจำนวนสมาชิกในจังหวัดยะลาปี พ.ศ. 2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก
กาบัง	กาบัง	2	55
เมือง	สะเตงนอก	1	15
ยะหา	ละแอ	1	25
รวม		4	95

แผนภูมิที่ 44 แสดงร้อยละจำนวนกลุ่มกบิเยะห์ในจังหวัดยะลา

แผนภูมิที่ 45 แสดงร้อยละจำนวนสมาชิกที่ผลิตกบิเยะห์ในจังหวัดยะลา

จากตารางที่ 28 พบว่าจังหวัดยะลามีกลุ่มผลิตกบิเยะห์ทั้งหมด 4 กลุ่มใน 3 อำเภอ คืออำเภอกาบัง 2 กลุ่ม อำเภอเมือง 1 กลุ่มและอำเภอยะหา 1 กลุ่ม สำหรับจำนวนสมาชิกมีทั้งหมด 95 คน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คืออำเภอกาบังร้อยละ 57.89 อำเภอยะหาร้อยละ 26.32 และอำเภอเมืองร้อยละ 15.79

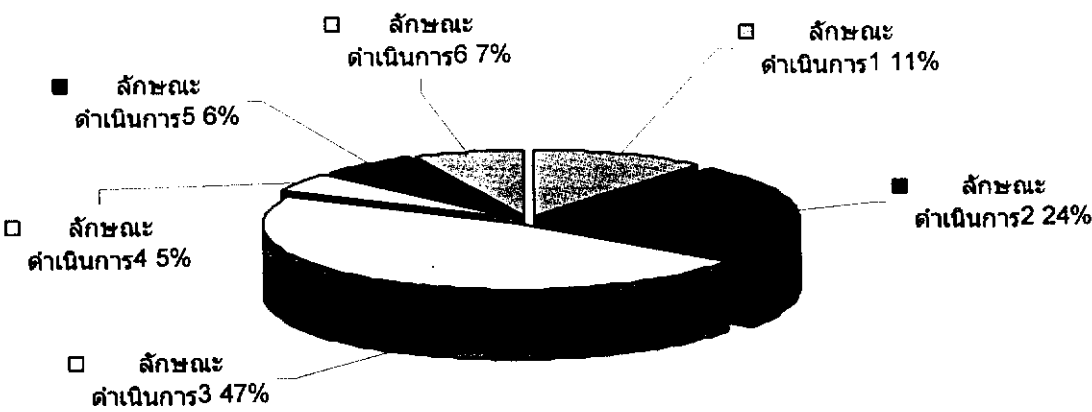
2.2 ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มผลิตกบิเยะห์

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มกบิเยะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

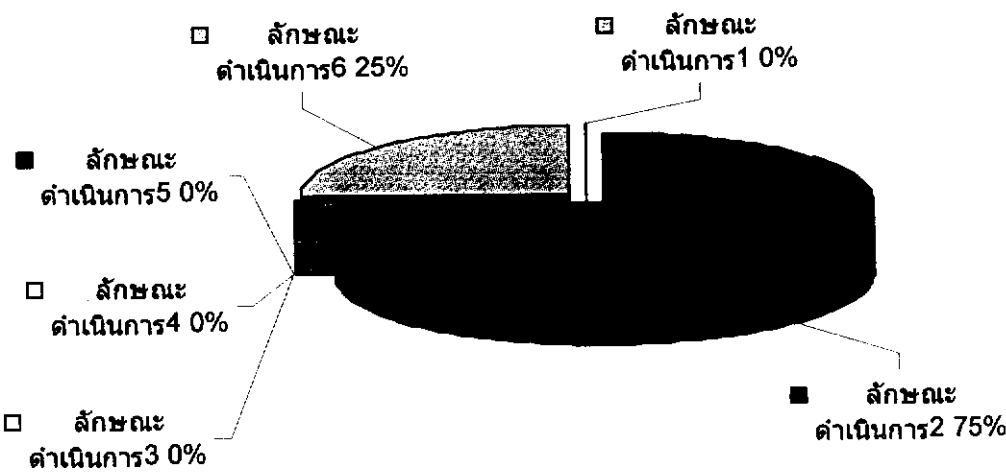
ตารางที่ 29 แสดงลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มที่ผลิตกบิเยะห์ในแต่ละจังหวัดปี พ.ศ. 2548

ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม	ร้อยละ		
	ปัตตานี	ยะลา	ภาพรวม
1 = รับจ้างทำโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุน	11	0	10
2 = ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม	24	75	25
3 = ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน	47	0	46
4 = รับจ้างทำโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุน (1) +ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม (2)	5	0	6

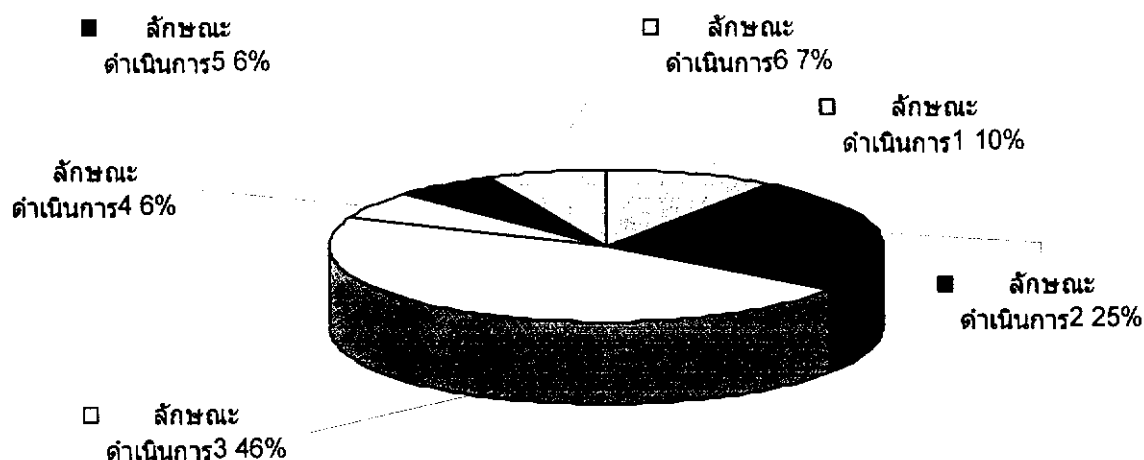
ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม	ร้อยละ		
	ปัตตานี	ยะลา	ภาพรวม
5 = รับจ้างทำโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุน (1) +ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน (3)	6	0	6
6 = ผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่ม (2) +ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน (3)	7	25	7

แผนภูมิที่ 46 แสดงร้อยละลักษณะดำเนินการการผลิตปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานี

แผนภูมิที่ 47 แสดงร้อยละลักษณะดำเนินการการผลิตปิยะะห์ในจังหวัดยะลา

แผนภูมิที่ 48 แสดงร้อยละลักษณะดำเนินการการผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวม

หมายเหตุ

ลักษณะดำเนินการตามหมายเลขต่างๆ ในแผนภูมิวงกลมกำหนดความหมายดังนี้

ลักษณะดำเนินการ 1 คือ รับจ้างทำโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุน

ลักษณะดำเนินการ 2 คือ ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม

ลักษณะดำเนินการ 3 คือ ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน

ลักษณะดำเนินการ 4 คือ หมายเลข 1 + หมายเลข 2

ลักษณะดำเนินการ 5 คือ หมายเลข 1 + หมายเลข 3

ลักษณะดำเนินการ 6 คือ หมายเลข 2 + หมายเลข 3

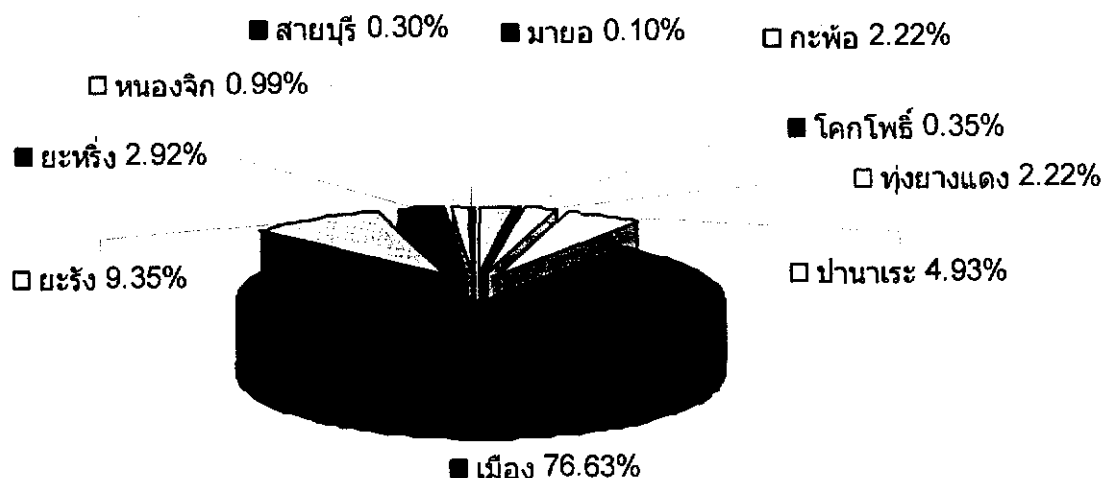
จากตารางที่ 29 พบว่าลักษณะการดำเนินงานการผลิตปิยะะห์ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 46 ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน รองลงมาร้อยละ 25 สมาชิกในกลุ่มร่วมลงทุนเอง และประมาณร้อยละ 10 นายทุนเป็นผู้ลงทุนให้ ส่วนกรณีจังหวัดยะลานั้นเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีจำนวนกลุ่มผลิตปิยะะห์อยู่น้อย ลักษณะการลงทุนการผลิตจึงมีความแตกต่างไปจากจังหวัดปัตตานี

2.3 ปริมาณการผลิตปิยะะห์

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงปริมาณการผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 30 แสดงปริมาณการผลิตปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานีปี พ.ศ. 2548

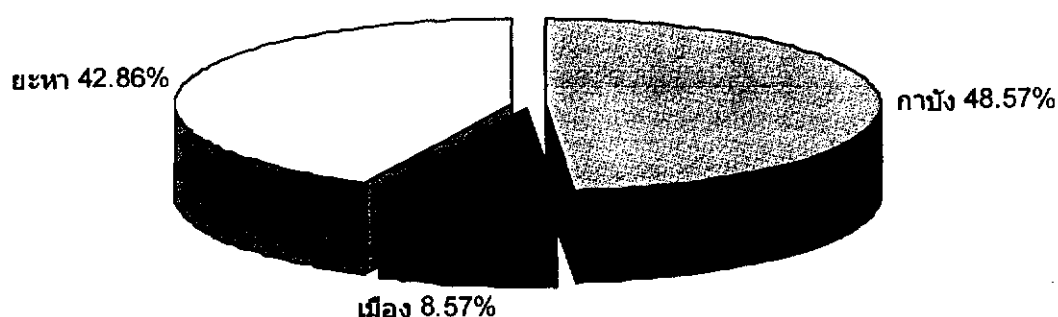
อำเภอ	ตำบล	จำนวน(กิโล/ปี)	ผลรวม (กิโล/ปี)
กะพ้อ	ปล่องหอย	4,500	4,500
โคกโพธิ์	นาเกตุ	300	700
	บางโกระ	400	
ทุ่งยางแดง	น้ำดำ	2,000	4,500
	พิเทน	2,500	
ปะนาเระ	บ้านนอก	10,000	10,000
เมือง	กะมียอ	109,800	155,350
	คลองมานิง	22,150	
	บานา	1,500	
	ปูยู	21,900	
ยะรัง	คลองใหม่	2,500	18,950
	วัด	500	
	สะดาวา	15,950	
ยะหริ่ง	บางปู	1,630	5,930
	แหลมโพธิ์	100	
	ตาแกะ	3,200	
	ราตาบันยัง	1,000	
หนองจิก	ตุง	1,000	2,000
	บางเขา	500	
	ลิปะสะโง	500	
มายอ	ปะโค	150	210
	ลูโปะยิไร	60	
สายบุรี	บือระ	600	600
รวม		202,740	202,740

แผนภูมิที่ 49 แสดงร้อยละการผลิตกบิยะะห์ในจังหวัดปัตตานีแยกตามอำเภอ

ตารางที่ 31 แสดงปริมาณการผลิตกบิยะะห์ในจังหวัดยะลาปี พ.ศ. 2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวน(กิโล/ปี)	ผลรวม (กิโล/ปี)
กาบัง	กาบัง	1,700	1,700
เมือง	สะเตงนอก	300	300
ยะหา	ละแอ	1,500	1,500
รวม		3,500	3,500

แผนภูมิที่ 50 แสดงร้อยละการผลิตกบิยะะห์จังหวัดยะลาแยกตามอำเภอ

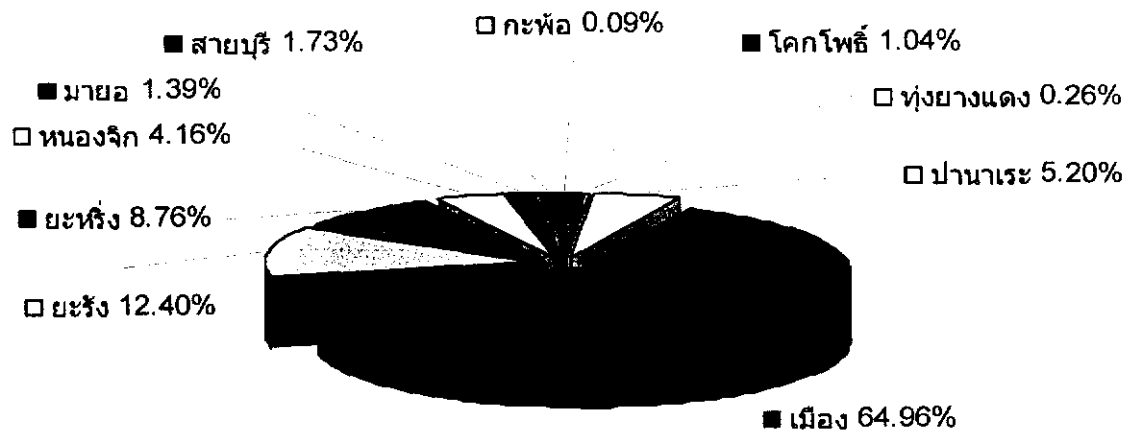
จากตารางที่ 30 และ 31 พบว่าปริมาณการผลิตกบิยะะห์ในจังหวัดปัตตานีเรียงลำดับพื้นที่การผลิตจากมากไปน้อยใน 3 ลำดับแรก คือ อำเภอเมืองร้อยละ 76.63 อำเภอยะรังร้อยละ 9.35 และอำเภอปะนาเรร้อยละ 4.93 สำหรับเขตพื้นที่อำเภอเมืองซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตมากที่สุดนั้นพบว่าเฉพาะตำบลกามียอเพียงตำบลเดียวมีกำลังการผลิตถึงร้อยละ 53.92 ของผลผลิตในจังหวัดทั้งหมด ส่วนจังหวัดยะลาถือว่ามีปริมาณการผลิตที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดปัตตานี กล่าวคือมีปริมาณการผลิตประมาณร้อยละ 1.70 ของผลิตภัณฑ์กบิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.4 ปริมาณของเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตปิยะะห์

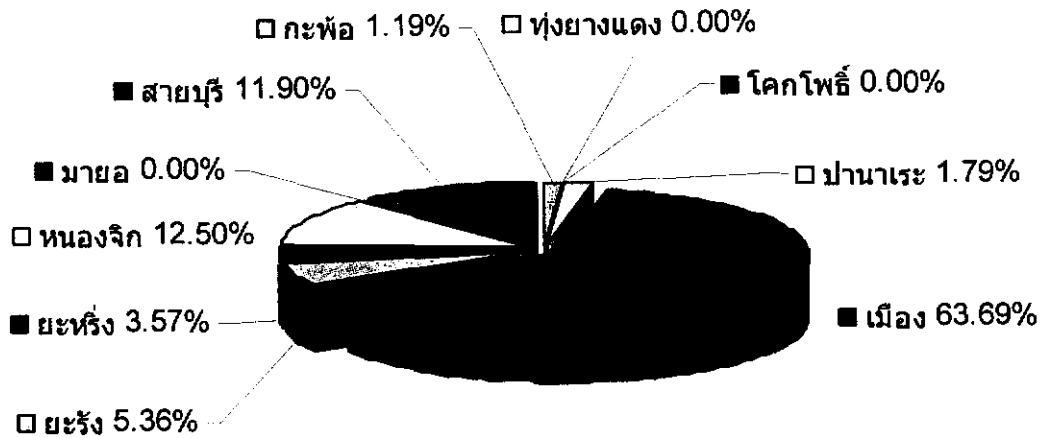
ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 32 แสดงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานีปี พ.ศ. 2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนจักร	จำนวนเครื่องตัดผ้า	จำนวนจักรรวม	จำนวนเครื่องตัดผ้ารวม
กะพ้อ	ปล่องหอย	1	2	1	2
โคกโพธิ์	นาเกตุ	6	0	12	0
	บางไกร	6	0		
ทุ่งยางแดง	น้ำดำ	1	0	3	0
	พิเทน	2	0		
ปะนาเระ	บ้านนอก	60	3	60	3
เมือง	กะมียอ	551	94	749	107
	คลองมานิง	152	7		
	บานา	10	2		
	ปูยู	36	4		
ยะรัง	คลองใหม่	7	1	143	9
	วัด	5	0		
	สะตาวา	131	8		
ยะหริ่ง	บางปู	23	2	24	2
	แหลมโพธิ์	1	0		
	ตาเกาะ	47	4	77	4
	ราตาปันยัง	30	0		
หนองจิก	ตุง	41	20	48	21
	บางเขา	4	1		
	ลิปะสะโง	3	0		
มายอ	ปะโด	15	0	16	0
	ลูโปะยิไร	1	0		
สายบุรี	บือระ	20	20	20	20
รวม		1,153	168	1,153	168

แผนภูมิที่ 51 แสดงร้อยละของจำนวนจักรที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ของจังหวัดปัตตานี แยกตามอำเภอ

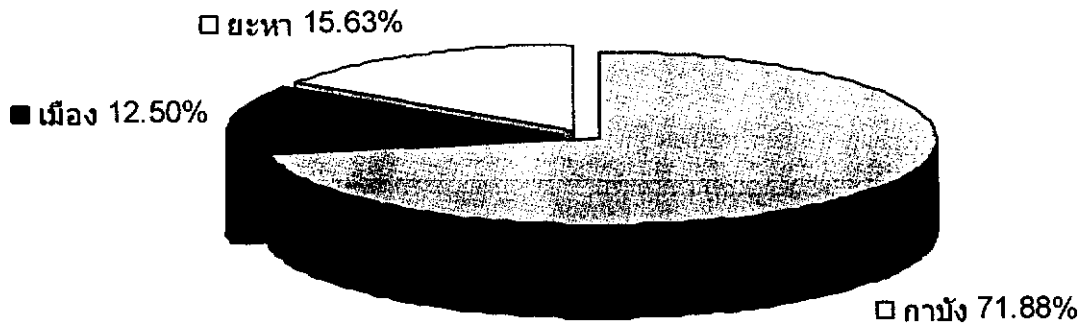

แผนภูมิที่ 52 แสดงร้อยละของปริมาณเครื่องตัดผ้าที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ของจังหวัดปัตตานี แยกตามอำเภอ

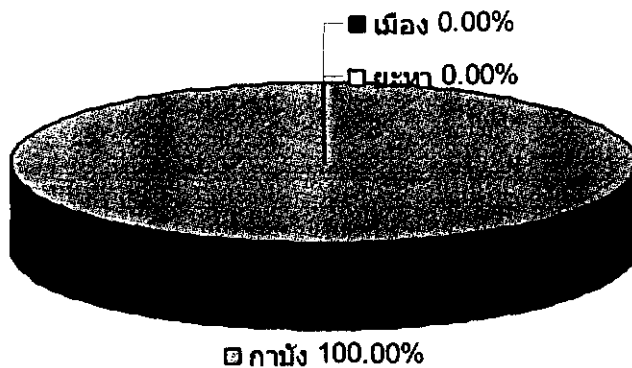
จากตารางที่ 32 แสดงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์พบว่าปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตมีความสอดคล้องกับปริมาณกปิเยาะห์ที่ผลิตได้ในรอบปี

ตารางที่ 33 แสดงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดยะลาปี พ.ศ. 2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนจักร	จำนวนเครื่องตัดผ้า	จำนวนจักรรวม	จำนวนเครื่องตัดผ้ารวม
กาบัง	กาบัง	23	2	23	2
เมือง	สะเตงนอก	4	0	4	0
ยะหา	ละแอ	5	0	5	0
รวม		32	2	32	2

แผนภูมิที่ 53 แสดงร้อยละของจำนวนจักรที่ใช้ในการผลิตกบิยะหะจังหวัดยะลาแยกตามอำเภอ

แผนภูมิที่ 54 แสดงร้อยละของจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกบิยะหะจังหวัดยะลาแยกตามอำเภอ

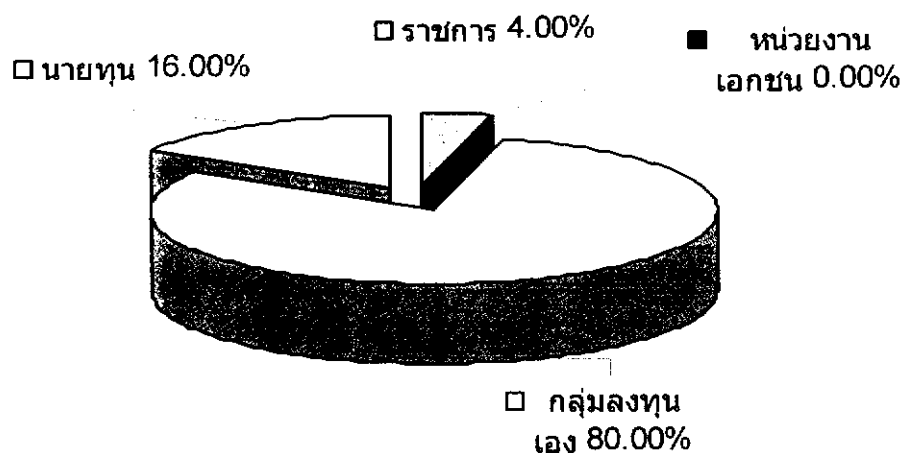
จากตารางที่ 33 พบว่าจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกบิยะหะของจังหวัดยะลาส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอกาบังคือร้อยละ 71.88 รองลงมาอำเภอยะหาร้อยละ 15.63 และอำเภอเมืองร้อยละ 12.50

2.5 หน่วยงานที่สนับสนุนเครื่องมือ

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงหน่วยงานที่สนับสนุนเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกบิยะหะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 34 แสดงหน่วยงานที่ลงทุนเครื่องมือในการผลิตกบิยะหะปี พ.ศ. 2548

ผู้ลงทุน	ร้อยละ
หน่วยงานราชการ	4
หน่วยงานเอกชน	0
กลุ่มลงทุน	80
นายทุน	16

แผนภูมิที่ 55 ร้อยละของหน่วยงานที่สนับสนุนเครื่องมือการผลิตปิยะะห์

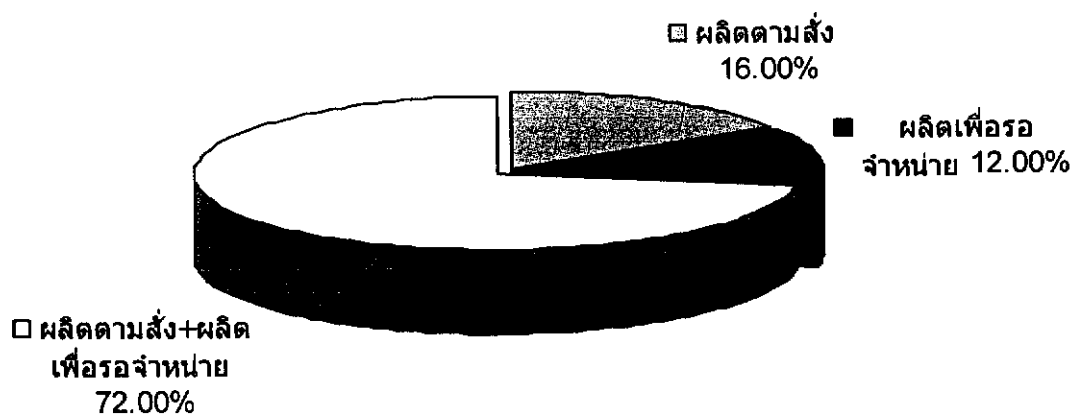
จากตารางที่ 34 พบว่าผู้สนับสนุนเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตปิยะะห์นั้นกลุ่มลงทุนเองร้อยละ 80 นายทุนลงทุนให้ร้อยละ 16 ส่วนหน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุนเครื่องมือการผลิตเพียงร้อยละ 4

2.6 ลักษณะการผลิตปิยะะห์

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงลักษณะการผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 35 แสดงลักษณะการผลิตปิยะะห์ใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548

ลักษณะการผลิต	ร้อยละ
ตามสั่ง	16
ร่อจำหน่าย	12
ตามสั่ง+ร่อจำหน่าย	72

แผนภูมิที่ 56 แสดงลักษณะการผลิตปิยะะห์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

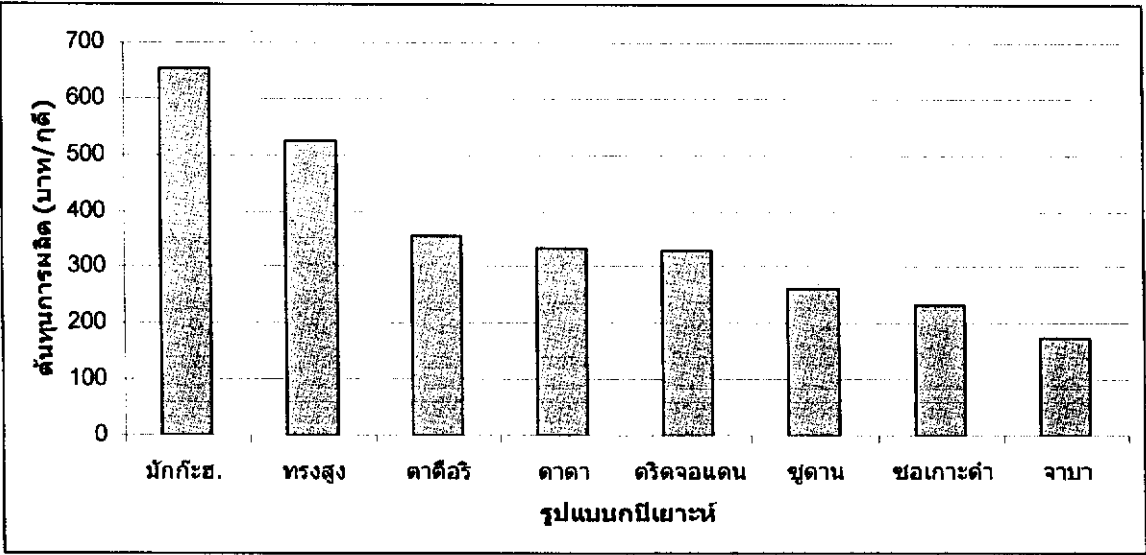
จากตารางที่ 35 พบว่าการผลิตปิยะะห์เพื่อจำหน่ายมีอยู่ 3 รูปแบบคือ ผลิตตามสั่ง ผลิตเพื่อรอจำหน่าย และผลิตตามสั่งและเพื่อรอจำหน่าย จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 72 ลักษณะการผลิตจะมีทั้งผลิตตามสั่งและเพื่อรอจำหน่าย ส่วนที่ผลิตตามสั่งอย่างเดียวมีประมาณร้อยละ 16 ส่วนอีกร้อยละ 12 เป็นการผลิตเพื่อรอการจำหน่ายอย่างเดียว

2.7 ต้นทุนการผลิตปิยะะห์

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงต้นทุนการผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่ละรูปแบบ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 36 แสดงต้นทุนการผลิตปิยะะห์ใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548

รูปแบบ	ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย (บาท/กิโล)
มักกะฮ	656
ทรงสูง	525
ดาดีอริ	356
ดาดา	335
ดริจจอแดน	331
ชูดาน	262
ชอเกาะด้า	232
จาบา	175

แผนภูมิที่ 57 แสดงต้นทุนการผลิตปิยะะห์ในแต่ละรูปแบบ

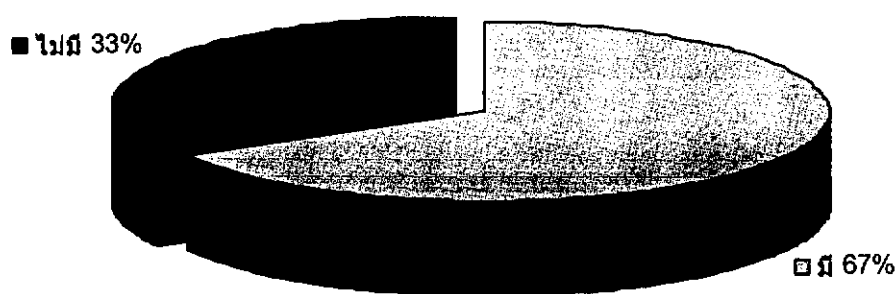
จากตารางที่ 36 พบว่าต้นทุนในการผลิตปิยะะห์รูปทรงมักกะฮมีต้นทุนสูงสุดคือประมาณ 656 บาท/กิโล รองลงมาคือ ทรงสูง 525 บาท/กิโล ส่วนที่มีต้นทุนการผลิตต่ำสุดคือรูปทรง จาบา ที่มีต้นทุนอยู่ที่ 175 บาท/กิโล

2.8 การบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สินค้ากปิเยาะห์

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงการบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 37 แสดงลักษณะการบรรจุกปิเยาะห์ใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548

การบรรจุภัณฑ์	ร้อยละ
มี	66.67
ไม่มี	33.33

แผนภูมิที่ 58 แสดงร้อยละของการมีบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์

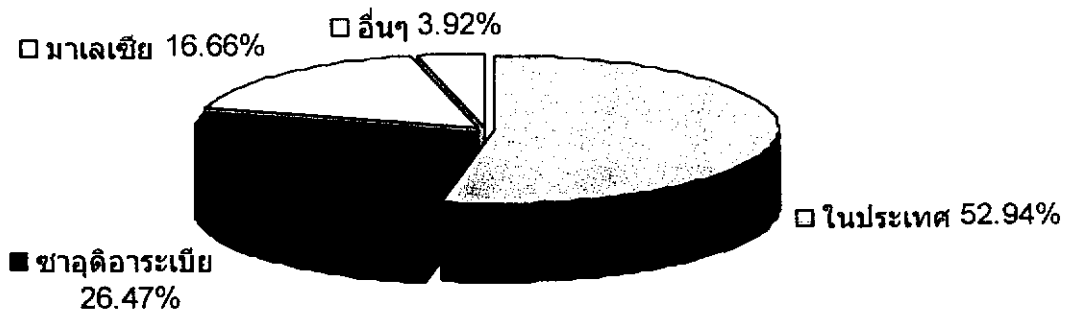
จากตารางที่ 37 พบว่าผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์ที่ผลิตออกจำหน่ายสู่ท้องตลาดมีปริมาณร้อยละ 66.66 ที่มีการบรรจุภัณฑ์ ขณะที่ยังมีปริมาณถึงอีกร้อยละ 33.33 ที่ยังไม่มีบรรจุภัณฑ์

2.9 ตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 38 แสดงปริมาณกปิเยาะห์ที่จำหน่ายจำแนกตามตลาดที่รับซื้อในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2548

ตลาดรับซื้อ	ปริมาณ (กิโลกรัม)	ร้อยละ
ในประเทศ	107,340	52.94
ซาอุดีอาระเบีย	57,159	26.47
มาเลเซีย	33,785	16.66
อื่นๆ	7,956	3.9
รวม	206,240	100

แผนภูมิที่ 59 แสดงร้อยละปริมาณกล้วยที่จำหน่ายตามตลาดต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

จากตารางที่ 38 พบว่าตลาดจำหน่ายกล้วยที่ใหญ่ที่สุดคือตลาดภายในประเทศซึ่งมีปริมาณจำหน่ายร้อยละ 52.94 ส่วนที่เหลือจะถูกจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ ซึ่งเรียงลำดับปริมาณจากมากไปน้อยคือประเทศซาอุดีอาระเบียร้อยละ 26.66 ประเทศมาเลเซียร้อยละ 16.66 และตลาดประเทศอื่นๆ เช่น จอร์แดน อียิปต์ บรูไน ร้อยละ 3.9

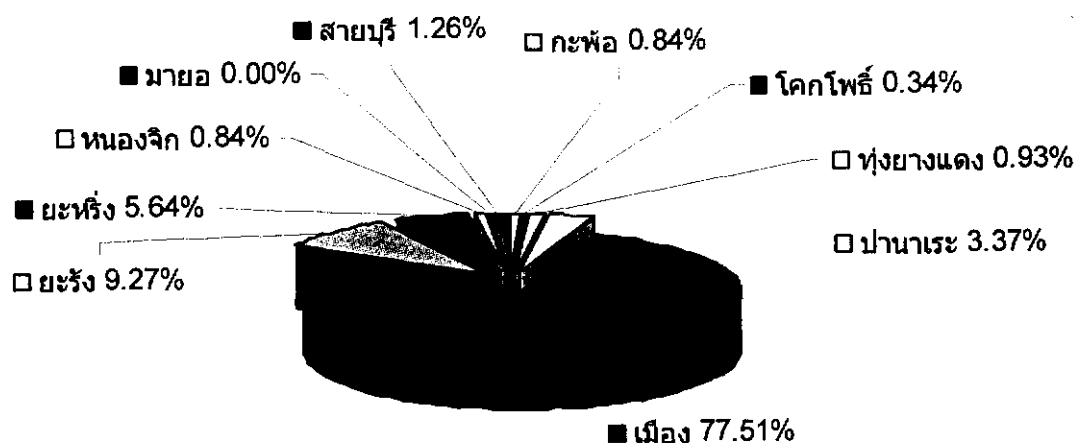
2.10 จำนวนผู้มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการผลิตกล้วย

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงจำนวนผู้มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการผลิตกล้วยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

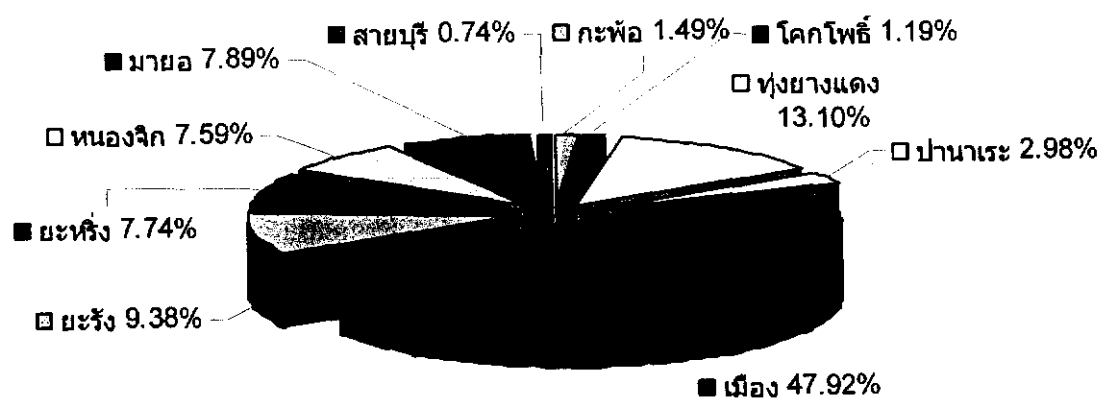
ตารางที่ 39 แสดงจำนวนผู้มีรายได้จากการผลิตกล้วยในจังหวัดปัตตานีปี พ.ศ. 2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนสมาชิกที่มี รายได้หลัก	จำนวนสมาชิกที่มี รายได้เสริม
กะพ้อ	ปล่องหอย	10	10
โคกโพธิ์	นาเกตุ	2	4
	บางโกระ	2	4
ทุ่งยางแดง	น้ำคำ	1	0
	พิเทน	10	88
ปะนาเระ	บ้านนอก	40	20
เมือง	กะมียอ	702	279
	คลองมานิง	112	18
	บานา	22	0
	ปยุต	84	25
ยะรัง	คลองใหม่	10	13
	วัด	3	2
	สะดาวา	97	48
ยะหริ่ง	บางปู	24	0
	แหลมโพธิ์	0	5
	ตาแกะ	33	27
	ราดาปันยัง	10	20

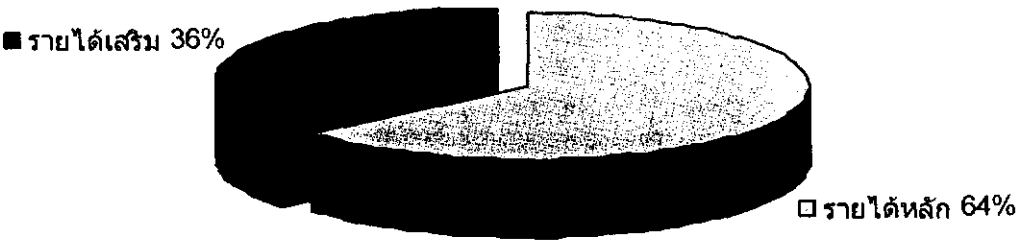
อำเภอ	ตำบล	จำนวนสมาชิกที่มี รายได้หลัก	จำนวนสมาชิกที่มี รายได้เสริม
หนองจิก	ตุง	6	10
	บางเขา	4	26
	ลิปะสะโง	0	15
มายอ	ปะโด	0	50
	ลูโปะยือไร	0	3
สายบุรี	บือระ	15	5
รวม		1,187	672

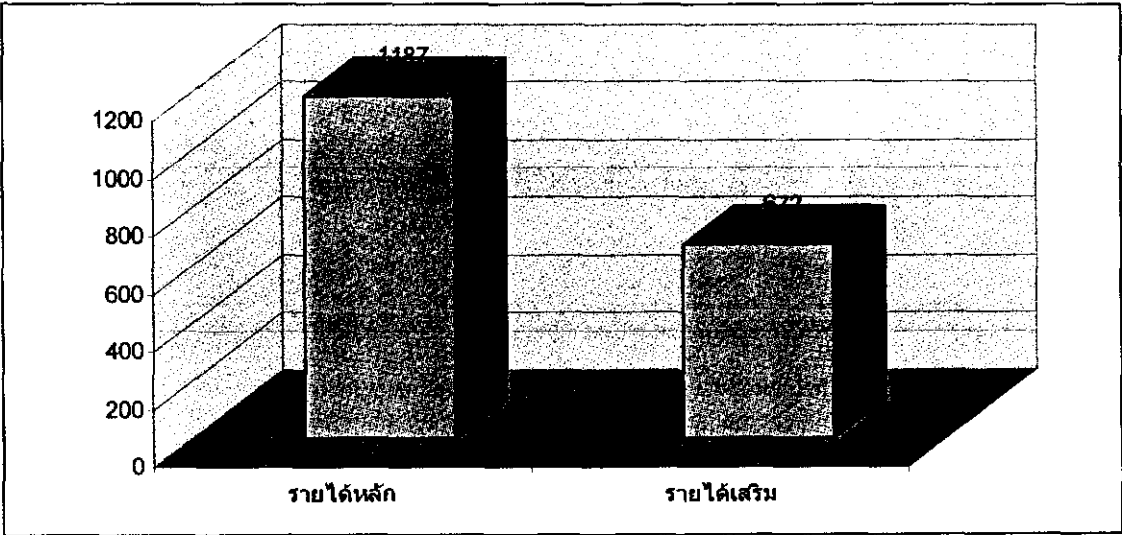
แผนภูมิที่ 60 แสดงร้อยละของผู้ผลิตปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานีที่มีรายได้หลักจำแนกตามพื้นที่อำเภอ

แผนภูมิที่ 61 แสดงร้อยละของผู้ผลิตปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานีที่มีรายได้เสริมจำแนกตามพื้นที่อำเภอ

แผนภูมิที่ 62 แสดงร้อยละของผู้ผลิตปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานีที่มีรายได้หลักและรายได้เสริม

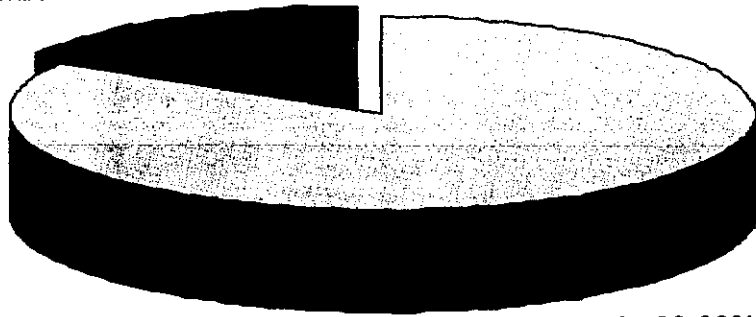

แผนภูมิที่ 63 แสดงจำนวนของผู้ที่มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการผลิตปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานี

ตารางที่ 40 แสดงจำนวนผู้มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการทำปิยะะห์ในจังหวัดยะลาปี พ.ศ. 2548

อำเภอ	ตำบล	จำนวนสมาชิกที่มี รายได้หลัก	จำนวนสมาชิกที่มี มีรายได้เสริม
กาบัง	กาบัง	25	30
เมือง	สะเตงนอก	5	10
ยะหา	ละแอ	0	0
รวม		30	40

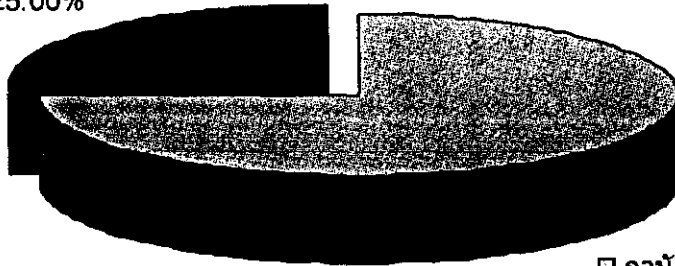
เมือง 16.67%

กาบัง 83.33%

แผนภูมิที่ 64 แสดงร้อยละของสมาชิกผู้ผลิตกปิเยาะหิในจังหวัดยะลาที่มีรายได้หลัก
จำแนกตามพื้นที่อำเภอ

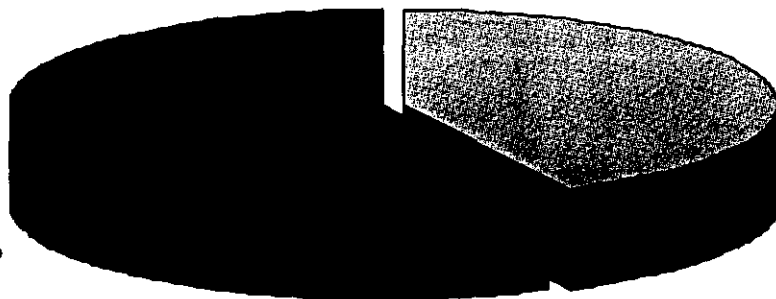
■ เมือง 25.00%

□ กาบัง 75.00%

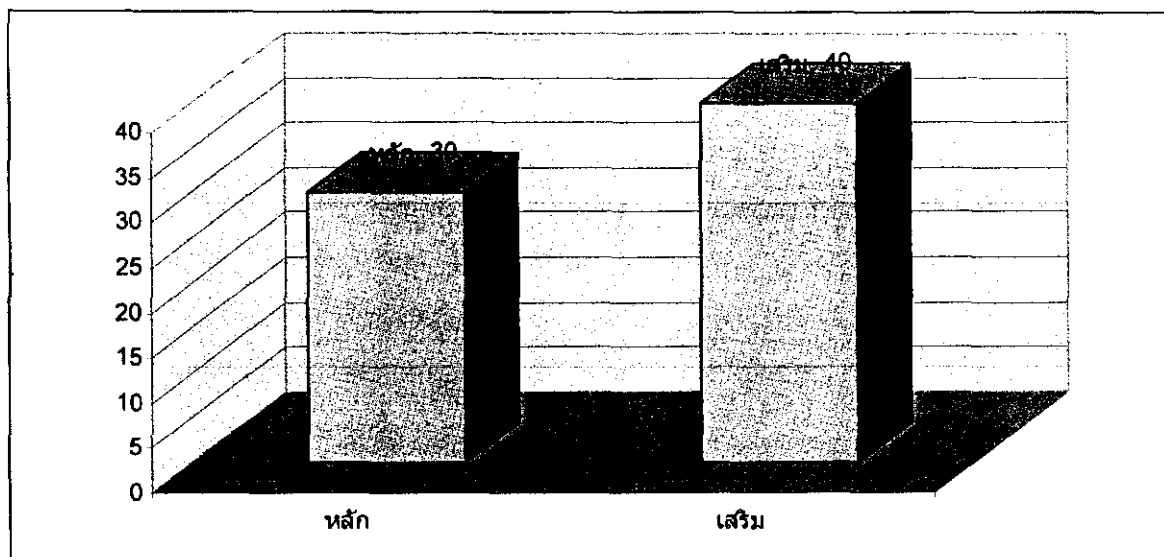
แผนภูมิที่ 65 แสดงร้อยละของสมาชิกผู้ผลิตกปิเยาะหิในจังหวัดยะลาที่มีรายได้เสริม
จำแนกตามพื้นที่อำเภอ

■ เสริม 57.14%

□ หลัก 42.86%

แผนภูมิที่ 66 แสดงร้อยละของสมาชิกผู้ผลิตกปิเยาะหิในจังหวัดยะลาที่มีรายได้หลักและรายได้เสริม

แผนภูมิที่ 67 แสดงจำนวนของผู้ที่มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการผลิตปิยะะห์ในจังหวัดยะลา

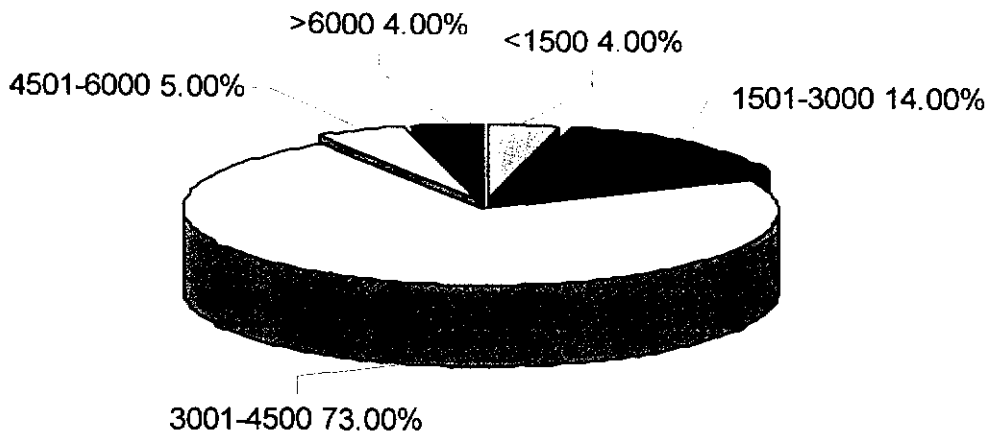
จากตารางที่ 39 และ 40 พบว่าผู้ผลิตปิยะะห์เพื่อการจำหน่ายมีทั้งที่ผลิตเพื่อประกอบเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม ในส่วนของจังหวัดปัตตานีสมาชิกประกอบเป็นอาชีพหลักร้อยละ 64 เป็นอาชีพเสริมร้อยละ 36 ในขณะที่จังหวัดยะลาสมาชิกประกอบเป็นอาชีพเสริมมากกว่าคือประมาณร้อยละ 57.14 และประกอบเป็นอาชีพหลักร้อยละ 42.86

2.11 ช่วงของรายได้หลักและรายได้เสริมของกลุ่มผลิตปิยะะห์

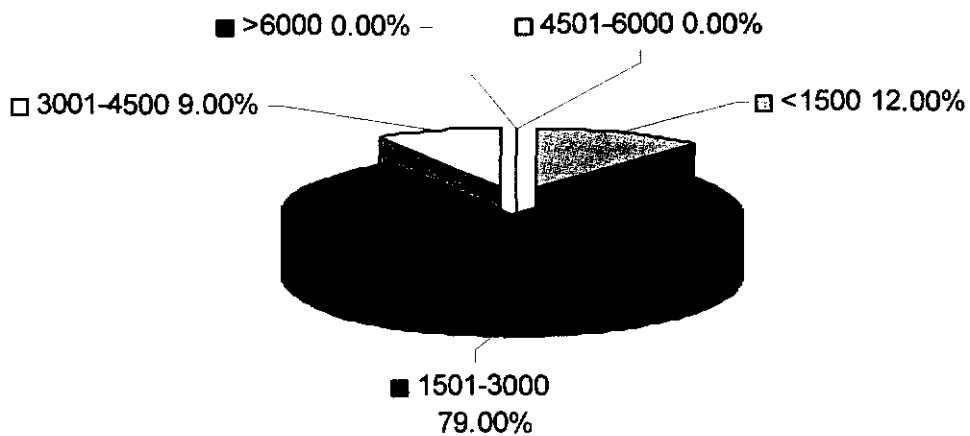
ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงช่วงของรายได้หลักและรายได้เสริมของสมาชิกกลุ่มผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 41 แสดงร้อยละของช่วงรายได้หลักและรายได้เสริมของสมาชิกกลุ่มที่ผลิตปิยะะห์ใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548

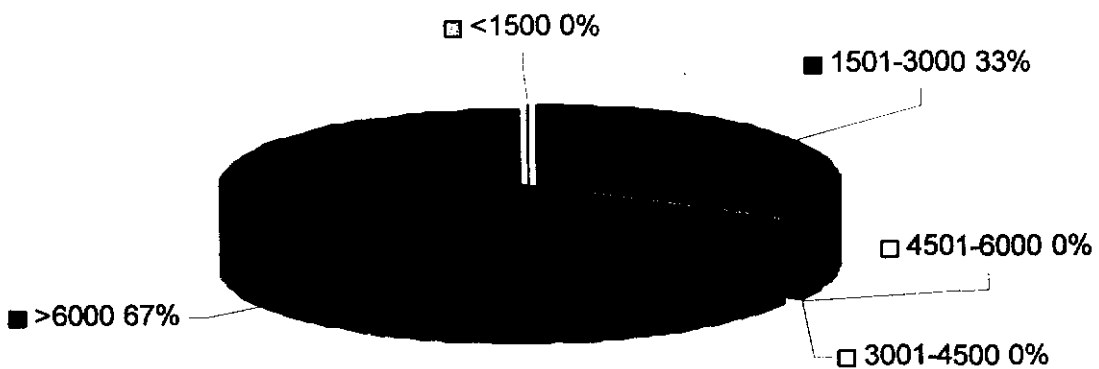
จังหวัด	รายได้/เดือน	ร้อยละของช่วงรายได้หลัก ของสมาชิก	ร้อยละของช่วงรายได้เสริม ของสมาชิก
ปัตตานี	<1500	4	12
	1501-3000	14	79
	3001-4500	73	9
	4501-6000	5	0
	>6000	4	0
ยะลา	<1500	0	33
	1501-3000	33	33
	3001-4500	0	33
	4501-6000	0	0
	>6000	67	0

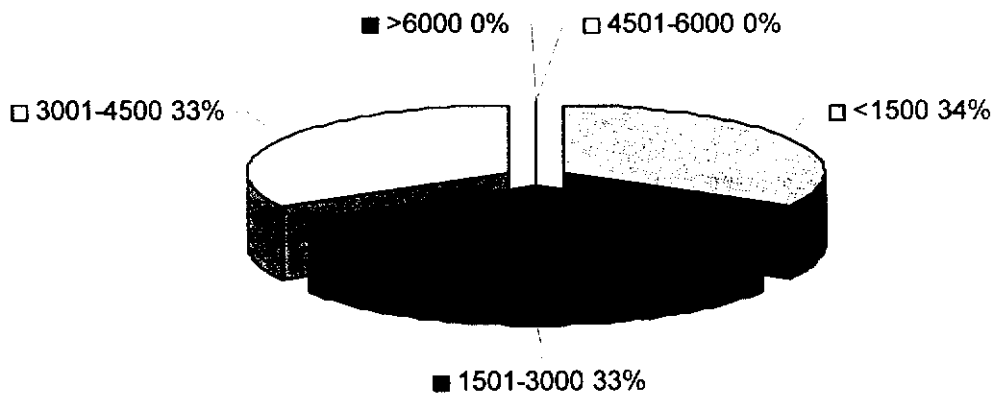
แผนภูมิที่ 68 แสดงร้อยละของช่วงรายได้หลักของสมาชิกกลุ่มที่ผลิตกบเปาะห์ในจังหวัดปัตตานี

แผนภูมิที่ 69 แสดงร้อยละของช่วงรายได้เสริมของสมาชิกกลุ่มที่ผลิตกบเปาะห์ในจังหวัดปัตตานี

แผนภูมิที่ 70 แสดงร้อยละของช่วงรายได้หลักของสมาชิกกลุ่มที่ผลิตกบเปาะห์ในจังหวัดยะลา

แผนภูมิที่ 71 แสดงร้อยละของช่วงรายได้เสริมของสมาชิกกลุ่มที่ผลิตปิยะะห์ในจังหวัดยะลา

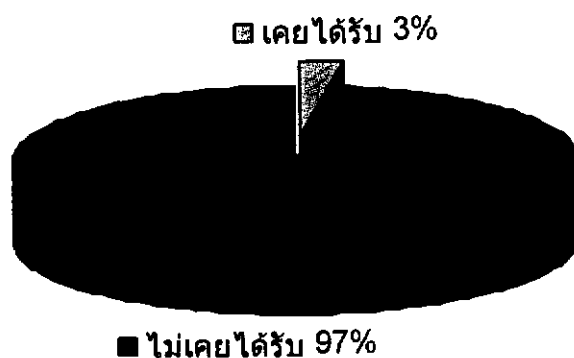
จากตารางที่ 41 พบว่ากลุ่มผลิตปิยะะห์ในจังหวัดปัตตานีที่ประกอบเป็นอาชีพหลักร้อยละ 73 มีรายได้ในช่วง 3001-4500 บาท/เดือน รองลงมาร้อยละ 14 มีรายได้ช่วง 1501-3000 บาท/เดือน ขณะที่จังหวัดยะลา มีรายได้หลักอยู่ในช่วงมากกว่า 6000 บาท/เดือน ร้อยละ 67 และกลุ่มที่ประกอบเป็นอาชีพเสริมของจังหวัดปัตตานี ร้อยละ 79 มีรายได้ช่วง 1501-3000 บาท/เดือน ส่วนจังหวัดยะลา มีรายได้เสริมกระจายอยู่ในหลายช่วง โดยในแต่ละช่วงมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

2.12 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผลิตปิยะะห์ที่ได้รับ

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 42 แสดงมาตรฐานผลิตภัณฑ์หรือรางวัลของกลุ่มสมาชิกที่ผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2548

มาตรฐานหรือรางวัล	ร้อยละ
ได้รับ	2.50
ไม่ได้รับ	97.50

แผนภูมิที่ 72 แสดงร้อยละมาตรฐานหรือรางวัลที่สมาชิกกลุ่มผลิตปิยะะห์ได้รับ

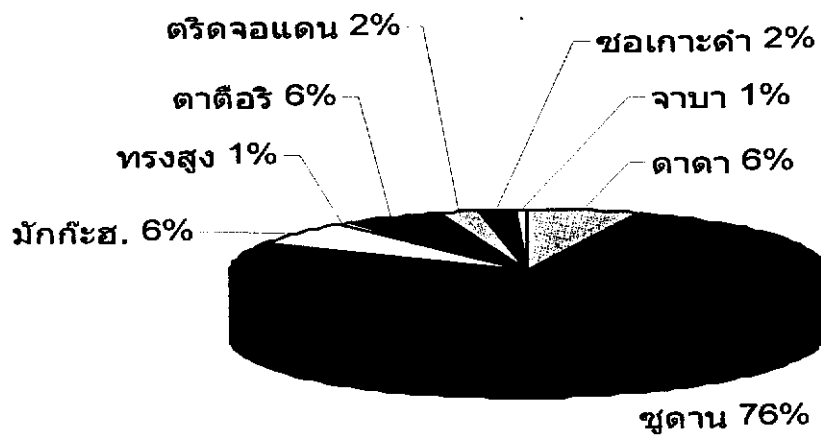
จากตารางที่ 42 พบว่า ผลิตภัณฑ์ปิยะะห์ที่ผลิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับรางวัลหรือมาตรฐานการผลิตต่างๆ น้อยมากเพียงร้อยละ 2.50 ขณะที่ไม่ได้รับรางวัลหรือมาตรฐานการผลิตถึงร้อยละ 97.5

2.13 ปริมาณของกบิเยะห์แต่ละรูปแบบที่ผลิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

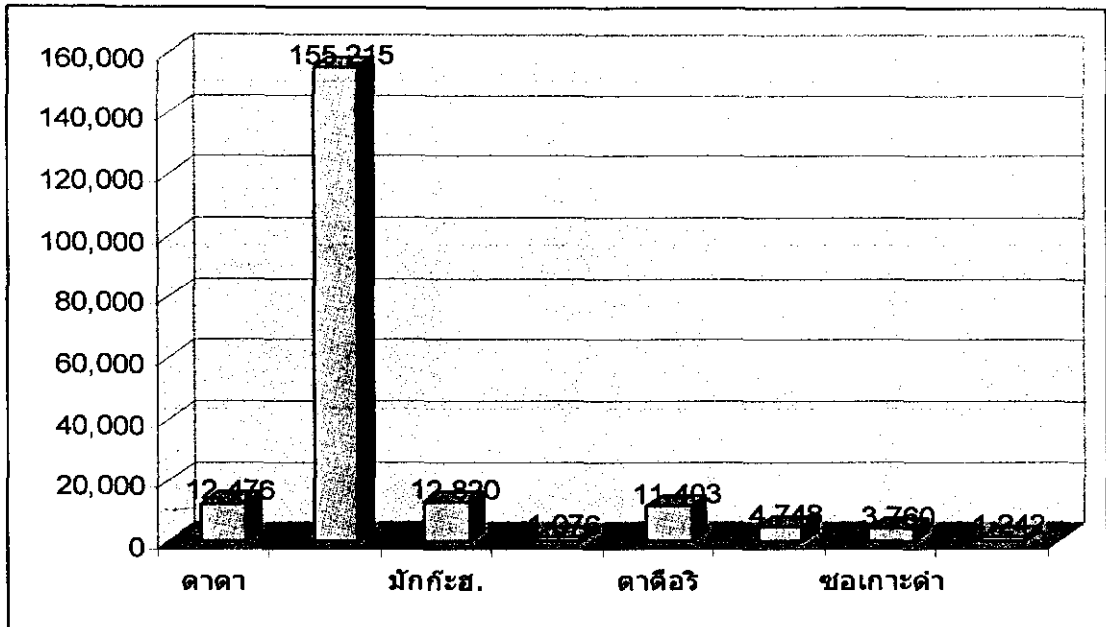
ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงปริมาณการผลิตกบิเยะห์แต่ละรูปแบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตารางที่ 43 แสดงปริมาณของกบิเยะห์ใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548 ที่ผลิตต่อปีจำแนกตามรูปแบบ

รูปแบบ	ปริมาณ (กุดิ)	ร้อยละ
ดาดา	12,476	6.16
ชูดาน	155,215	76.57
มักกะ	12,820	6.33
ทรงสูง	1,076	0.53
ดาดีอริ	11,403	5.63
ดริตจอแดน	4,748	2.35
ชอเกาะดำ	3,760	1.86
จาบา	1,242	0.62
รวม	206,240	100

แผนภูมิที่ 73 แสดงร้อยละของรูปแบบกบิเยะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภูมิที่ 74 แสดงจำนวนของรูปแบบปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผลิตสู่ตลาด

จากตารางที่ 43 พบว่าปิยะะห์ที่มีปริมาณการผลิตมากเรียงลำดับจากมากไปน้อยใน 3 ลำดับแรกคือ รูปแบบชูดานร้อยละ 76.57 รูปแบบมัγκกะษ. ร้อยละ 6.33 และรูปแบบดาดาร้อยละ 6.16

2.14 แหล่งจัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548

ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงแหล่งจัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548 ได้ผลการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางดังนี้

ตารางที่ 44 แหล่งที่ซื้อผ้าที่ใช้ในการผลิตปิยะะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548

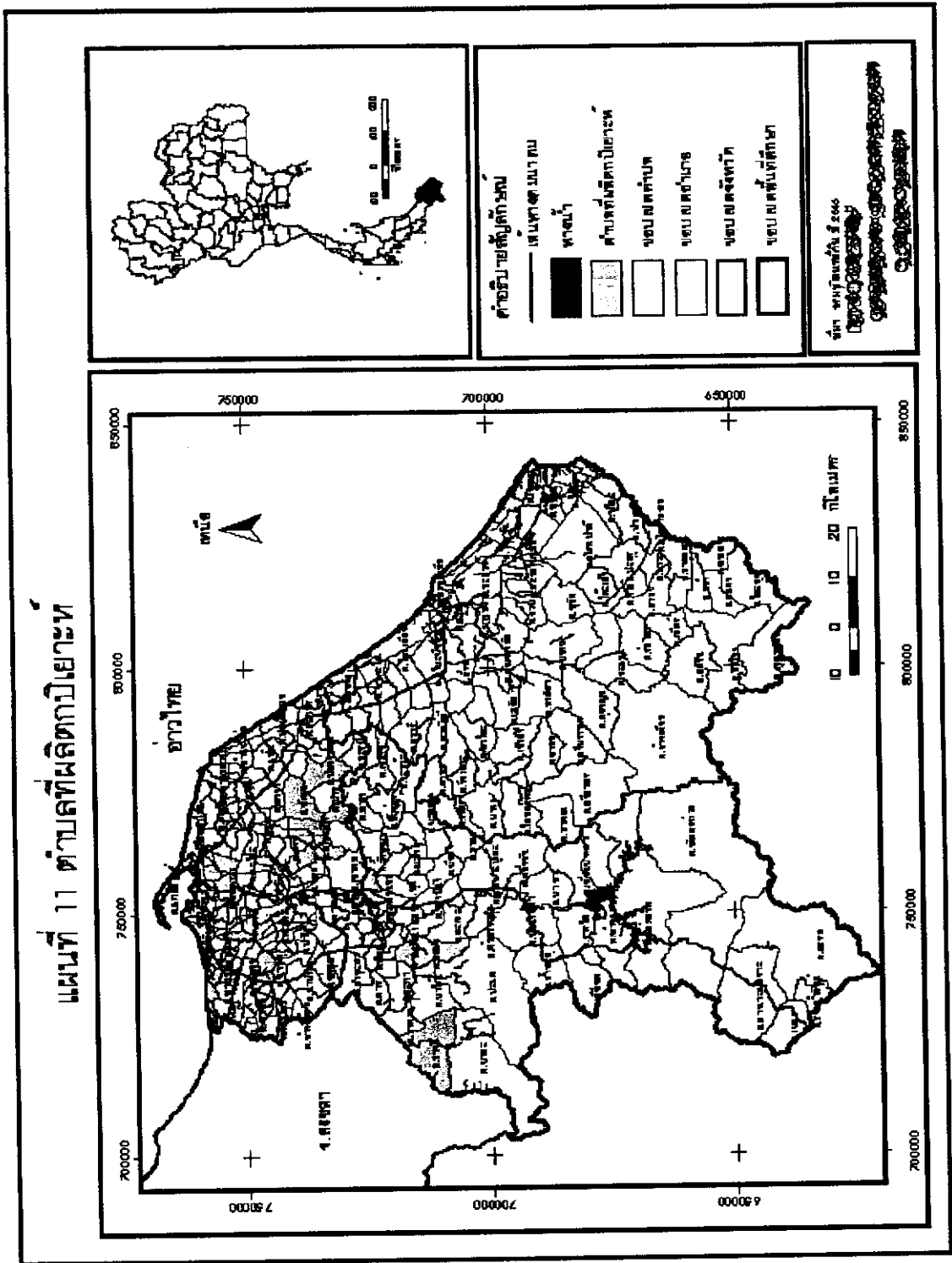
แหล่งที่ซื้อ	ปริมาณ
ในประเทศ แต่ไม่สามารถระบุแหล่งที่ชัดเจนได้	
ตามร้านและตลาดต่าง ๆ	41
ปัตตานี	
กลุ่มผู้ผลิตกะปิยะะห์และเครื่องแต่งกายมุสลิมปัตตานี	204
ร้านค้าและตลาดปัตตานี	75
ร้านโชคดี	22
ปูยูด	27
ตลาดปาลัส	8
ร้านบังสิสโตร	2
ยะลา	
ตลาดยะลา	19
ตลาดยะหา	4

แหล่งที่ซื้อ	ปริมาณ
นราธิวาส	
ร้านค้าและตลาดนราธิวาส	4
กรุงเทพฯ	1
มาเลเซีย	2

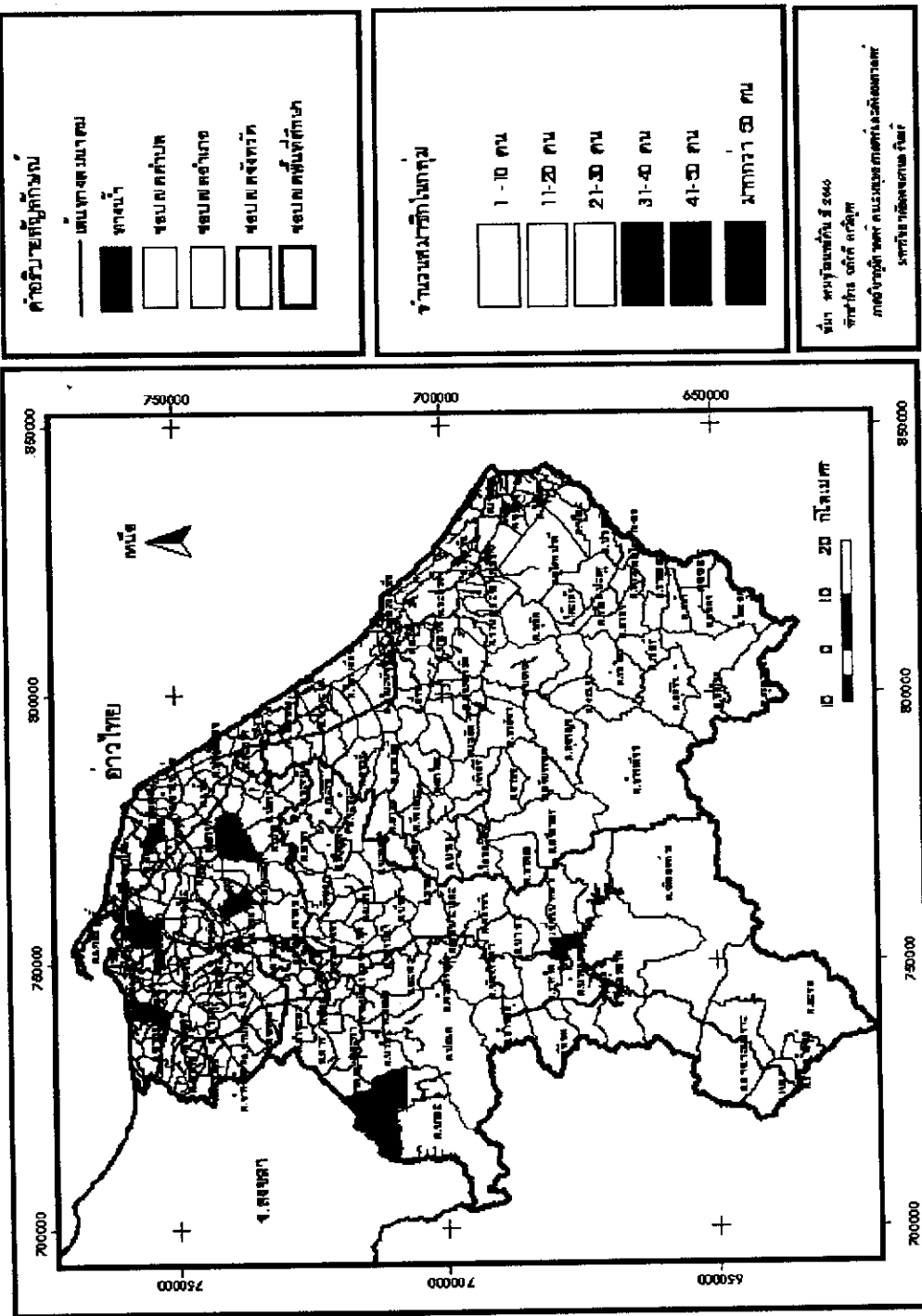
ตารางที่ 45 แหล่งที่ซื้อด้ายที่ใช้ในการผลิตกิ๊ยะห์ใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2548

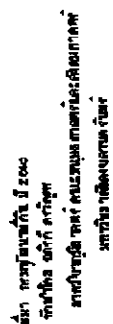
แหล่งที่ซื้อ	ปริมาณ
ในประเทศ แต่ไม่สามารถระบุแหล่งที่ชัดเจนได้	
ร้านค้าและตลาดนัด	23
ปัตตานี	
กลุ่มผู้ผลิตกะปิเยาะห์และเครื่องแต่งกายมุสลิมปัตตานี	166
ร้านค้าและตลาดในเมืองปัตตานี	36
ปูยู	19
ร้านโชคดี	11
ร้านเลิศสิน	1
นราธิวาส	
ร้านค้าและตลาดในเมืองนราธิวาส	4
ยะลา	
ร้านค้าและตลาดในเมืองนราธิวาส	1
มาเลเซีย	1

2.15 แผนที่ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับกลุ่มผลิตกปิเยาะห์

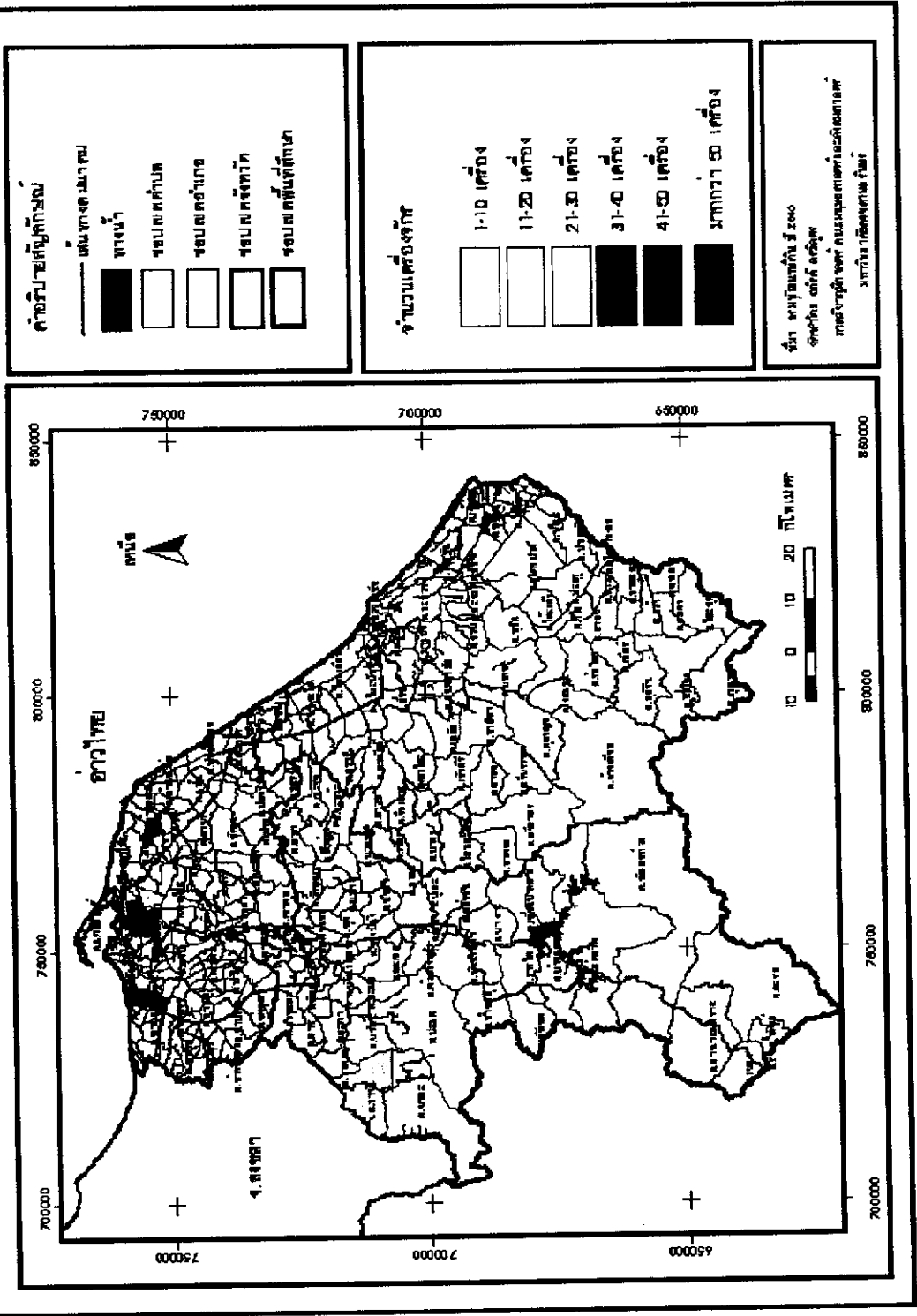

แผนที่ 13 จำนวนสมาชิกของกลุ่มผลิตกบิเยกะห์

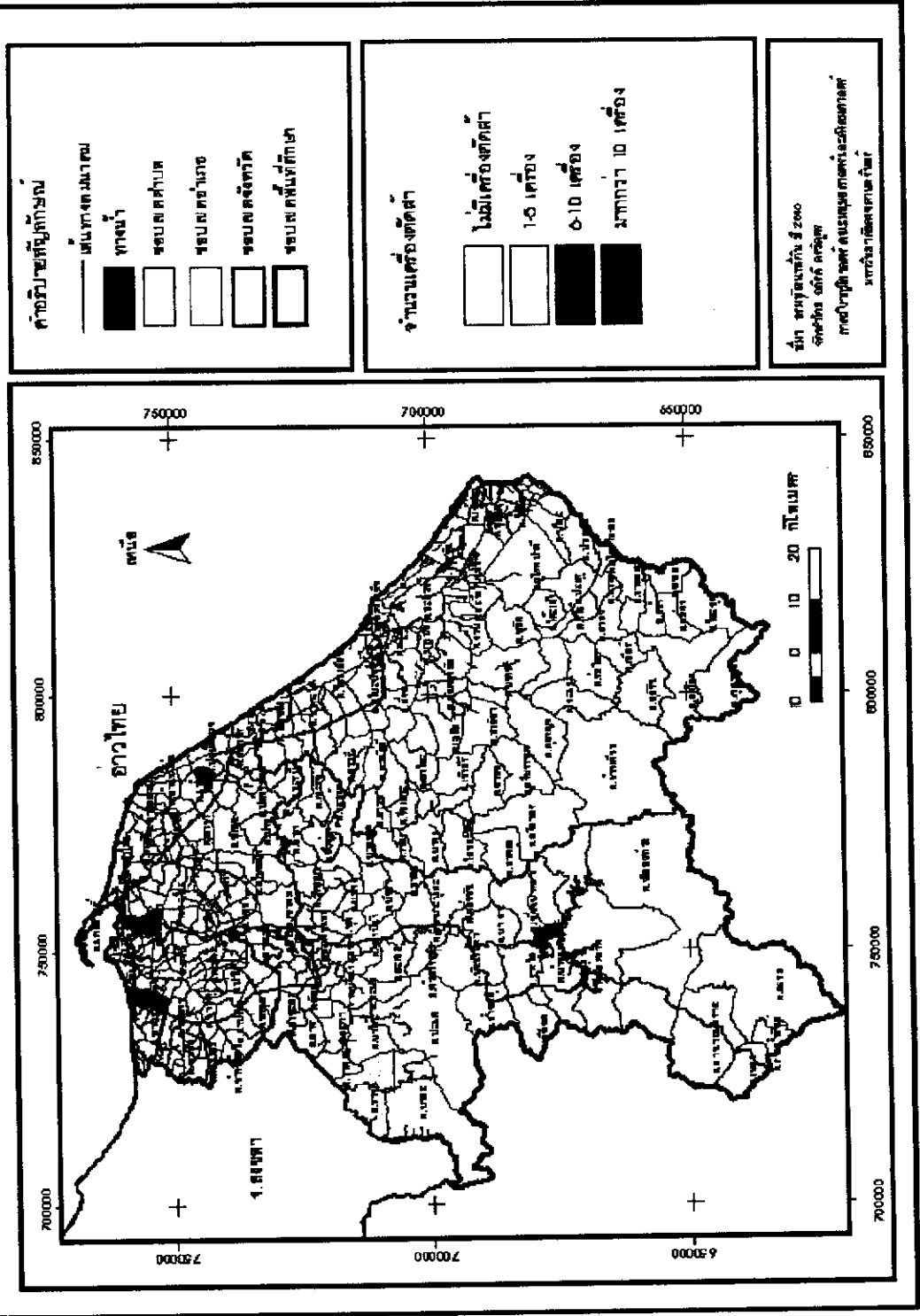

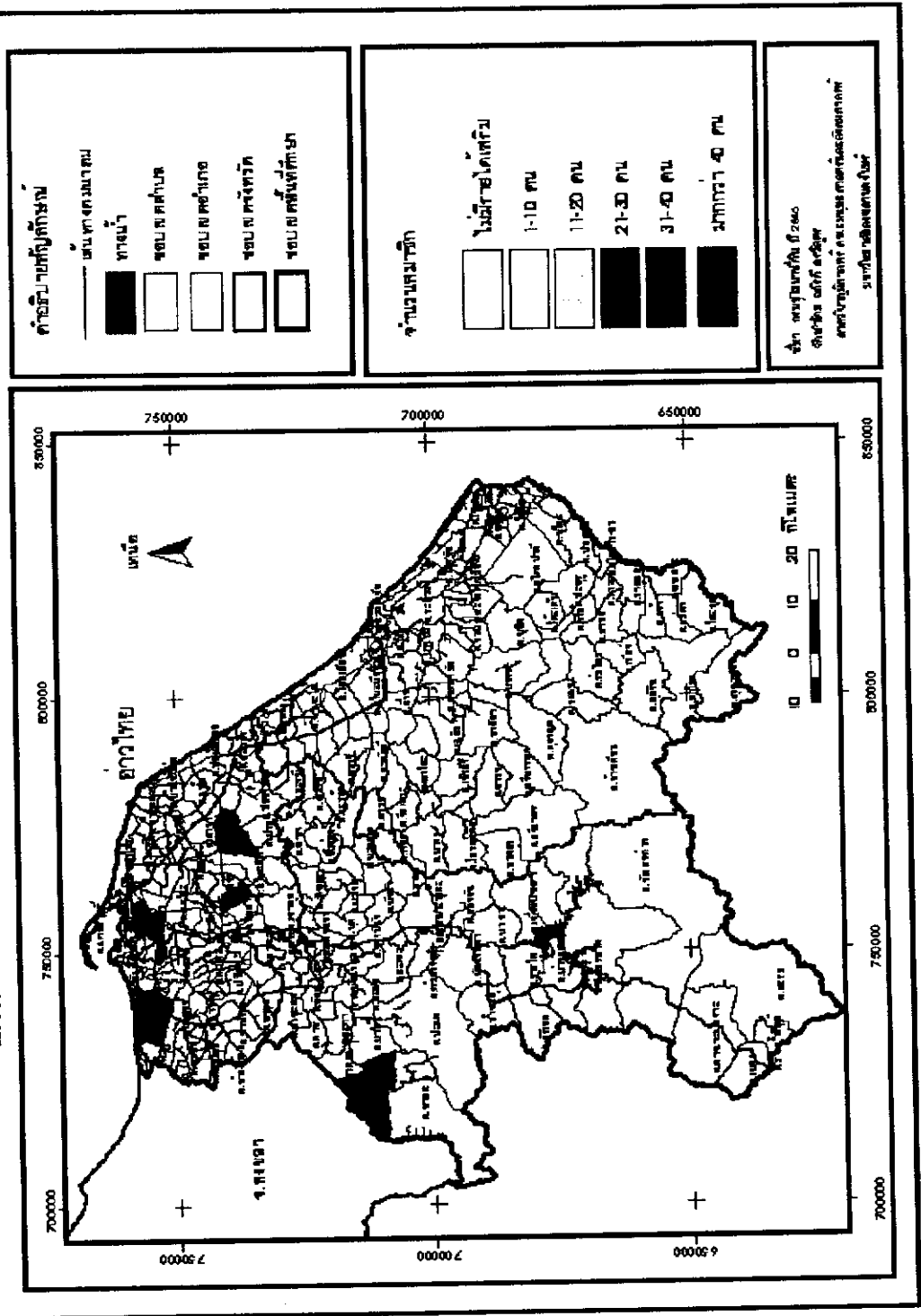
แผนที่ 16 จำนวนเครื่องจักรที่ผลิตกบิเยาะห์

แผนที่ 16 จำนวนเครื่องตัดหญ้าที่ผลิตภายในประเทศ

แผนที่ 18 จำนวนสมาชิกที่มีรายได้เสริมจากการผลิตกบปิยะะห์

บทที่ 6

การอภิปรายผล และข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้น

การอภิปรายผลกลุ่มผลิตผ้าคลุมหม

1. จำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 จำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดปัตตานี

เมื่อมองภาพรวมของจำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกในระดับอำเภอของจังหวัดปัตตานีพบว่า อำเภอยะหริ่ง มีจำนวนกลุ่มมากที่สุด 18 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 26.09 แต่มีจำนวนสมาชิก 238 คน คิดเป็นร้อยละ 15.90 รองลงมาคือ อำเภอทุ่งยางแดง มีจำนวนกลุ่ม 11 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 15.94 แต่มีจำนวนสมาชิก 239 คน คิดเป็นร้อยละ 15.97

อย่างไรก็ตาม อำเภอเมืองซึ่งมีจำนวนกลุ่มเพียง 7 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 10.14 แต่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 284 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97 (แผนภูมิที่ 2 และแผนภูมิที่ 3)

1.2 จำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดยะลามีจำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกน้อยที่สุดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ จำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมในแต่ละตำบลมีเพียง 1 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกระหว่าง 15-50 คน ได้แก่ ตำบลปูโรง ตำบลห้วยกระทิง อำเภอกรงปินัง ตำบลกาบัง อำเภอกาบัง ตำบลบันนังสวาง ตำบลลำโหนด อำเภอเมือง ตำบลบาโงยซิแน ตำบลปะแต ตำบลละแอ อำเภอเยหา ตำบลจะก๊ะ ตำบลท่าธง ตำบลบาโล ยกเว้นตำบลบือมั่ง อำเภอรามัน ที่มีจำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม แต่มีจำนวนสมาชิก 40 คน (ตารางที่ 4)

1.3 จำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดนราธิวาส

ผลการวิจัยพบว่าจำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดนราธิวาสพบว่าจะไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่น ตำบลไพรวัน อำเภอตากใบ มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 187 คนแต่ตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกเพียง 20 คน ส่วนตำบลขอเลาะ ตำบลเอราวัน อำเภอแว้งและตำบลมาโมง อำเภอศรีสาคร มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 15 คน (ตารางที่ 5)

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาพรวมของแต่ละจังหวัดพบว่า มีจำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์กัน และมีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก กล่าวคือ จังหวัดปัตตานี มีจำนวนกลุ่มมากที่สุด 69 กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 63.30 มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 1471 คน คิดเป็นร้อยละ 52.05 รองลงมาได้แก่ จังหวัดนราธิวาส มีจำนวนกลุ่ม 27 กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 24.77 มีจำนวนสมาชิก 1,013 คน คิดเป็นร้อยละ 35.85 ส่วนจังหวัดยะลาเป็นจังหวัดที่มีจำนวนกลุ่มน้อยที่สุดคือ 13 กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 11.93 มีจำนวนสมาชิก 342 คน คิดเป็นร้อยละ 12.10 (ตารางที่ 6) ผลการวิจัยข้อนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาฐานข้อมูลเดิมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งพบข้อมูลเบื้องต้นว่า ในจังหวัดปัตตานีมีจำนวนกลุ่ม 85 กลุ่มคิดเป็นร้อยละ 26.90 จังหวัดยะลามีจำนวนกลุ่ม 13 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 4.11 จังหวัดนราธิวาสมีจำนวนกลุ่ม 28 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 8.86 (ฐานข้อมูลทุติยภูมิของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาสปี พ.ศ.2548)

อย่างไรก็ตามความแตกต่างในเรื่องจำนวนกลุ่มของจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาสอาจเกิดจากการยุบกลุ่มเพื่อไปประกอบอาชีพอื่น จึงทำให้ข้อมูลจำนวนกลุ่มคลาดเคลื่อน ยกเว้นจำนวนกลุ่มของจังหวัดยะลา ซึ่งยังคงมีจำนวนกลุ่มเท่ากัน นอกจากนี้งานวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการสำมะโนจำนวนกลุ่มจึงทำให้ได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

2. ฐานข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ ที่มีความจำเป็นต่อการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ผลการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็นดังนี้

1) การดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดปัตตานีมีลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ คือ นิยมรับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาคือรับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนและผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่วนผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 18.00 ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับ ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน อีกทั้งยังมีการผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่มและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 9.00 ส่วนการรับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 5.00 เท่านั้น (ตารางที่ 7)

2) การดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดยะลามีกลุ่มผ้าคลุมหมสตรี่ที่นิยมรับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมาคือ ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่มคิดเป็นร้อยละ 24.00 ในขณะเดียวกันลักษณะการดำเนินงานที่มีสัดส่วนเท่าๆ กัน มี 3 ประเด็นคือ ประเด็นที่ 1 ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน ประเด็นที่ 2 รับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนและผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม ประเด็นที่ 3 รับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 18.00 อย่างไรก็ตามไม่พบข้อมูลว่ามีการผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่มและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน (ตารางที่ 7)

2.2 การดำเนินงานของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี่ในจังหวัดนราธิวาส

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดนราธิวาสมีการรับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมาคือ รับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุนคิดเป็น ร้อยละ 24.00 ส่วนรับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนและผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่มคิดเป็น ร้อยละ 8.00 ในขณะเดียวกันมีลักษณะการดำเนินงานที่มีสัดส่วนเท่าๆ กัน 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม ประเด็นที่ 2 ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน ประเด็นที่ 3 ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม และประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 4.00 (ตารางที่ 7)

อาจกล่าวได้ว่าทั้งสามจังหวัดมีลักษณะการดำเนินงานที่เหมือนกัน คือ มีการรับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนมีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.00 ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก รองลงมา มีลักษณะการดำเนินงานที่มีสัดส่วนเท่าๆ กัน 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม ประเด็นที่ 2 รับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนและผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 13.00 นอกจากนี้ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 11.00 อีกทั้งยังมีการรับจ้างผลิตโดยวัดอุทิศเป็นของนายทุนและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ส่วนกลุ่มที่ผลิตเองโดยวัดอุทิศเป็นของกลุ่มและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุนมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.00 (แผนภูมิที่ 13)

ข้อที่น่าสังเกต จากการเก็บข้อมูลจากภาคสนามคือ ไม่พบว่าสมาชิกผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตริจะลงทุนในการผลิตทุกขั้นตอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตริส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนสำรองในการผลิตเพื่อรอขาย อีกทั้งยังกังวลว่า เมื่อผลิตแล้วไม่สามารถหาตลาดได้ ประกอบกับผ้าคลุมหมสตริมักมีการเปลี่ยนแปลงลวดลาย รูปแบบ และสีสันทัน โดยเฉพาะลวดลายจะมีการเปลี่ยนแปลงทุกสัปดาห์ ถ้าสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตริเป็นผู้ลงทุนผลิตเอง ต้องออกแบบลวดลาย หรือต้องคิดลวดลายใหม่ๆเสมอ ซึ่งสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตริเป็นตักยภาพเพียงพอในการออกแบบลวดลายใหม่ๆ แต่การรับจ้างโดยวัดฤทธิเป็นของนายทุน นายทุนจะเป็นผู้นำวัดฤทธิ ได้แก่ ผ้า ด้าย วัสดุตกแต่ง และออกแบบลวดลายให้ ถ้าสมาชิกออกแบบให้นายทุนมักกดราคาโดยอ้างว่า "กลัวขายไม่ได้" เชาฟารีเยาะห์ อีซา (2548)

3. ข้อมูลปริมาณการผลิตและการส่งออกผ้าคลุมหมและกะปิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 ปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริ แบ่งออกเป็นดังนี้

1) ปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า ในจังหวัดปัตตานีมีการผลิตผ้าคลุมหมสตริกระจายอยู่ใน 3 อำเภอ สำหรับอำเภอที่มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริมากที่สุด คือ อำเภอสายบุรี มียอดรวมปริมาณการผลิต จำนวน 217,800 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 57.19 ตำบลที่ผลิตมากที่สุด คือ ตำบลมะนังดาลำ จำนวน 147,540 ผืน รองลงมาคือ ตำบลบือระ จำนวน 63,000 ผืน สำหรับอำเภอที่มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริรองลงมา คือ อำเภอหนองจิก มีปริมาณการผลิตจำนวน 27,360 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 7.18 ตำบลที่มีการผลิตมากที่สุด คือ ตำบลบ่อทอง จำนวน 12,720 ผืน รองลงมาคือ ตำบลลิปะสะโง จำนวน 6,240 ผืน ส่วนอำเภอที่มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่อำเภอยะหริ่ง มียอดรวมปริมาณการผลิต 25,612 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 6.73 ตำบลที่มีปริมาณการผลิตมากที่สุด คือ ตำบลตันหยงดาส จำนวน 9,600 ผืน รองลงมาคือ ตำบลปายามูมิง จำนวน 7,640 ผืน (ตารางที่ 14 และแผนภูมิที่ 14)

ข้อที่น่าสังเกตคือ อำเภอที่มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ อำเภอปะนาเระ มีจำนวน 21,180 ผืน คิดเป็นร้อยละ 5.56 และอำเภอเมืองมีจำนวนประมาณ 20,700 ผืน คิดเป็นร้อยละ 5.44 ส่วนอำเภอที่มีสัดส่วนปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริที่มีจำนวนน้อยใกล้เคียงกัน คือ อำเภอยะรังจำนวน 2,580 ผืน คิดเป็นร้อยละ 0.68 อำเภอกะพ้อจำนวน 1,920 ผืน คิดเป็นร้อยละ 0.50 อำเภอไม้แก่น จำนวน 840 ผืน คิดเป็นร้อยละ 0.22 (ตารางที่ 14 และแผนภูมิที่ 14) อาจกล่าวได้ว่าอำเภอที่มีการผลิตน้อย อาจเป็นเพราะ สมาชิกผลิตผ้าคลุมหมสตริเป็นอาชีพเสริม

อาจกล่าวได้ว่าในระดับอำเภอของจังหวัดปัตตานีไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการผลิตกับจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตริ

2) ปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่าในจังหวัดยะลา อำเภอที่มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมมากที่สุด คือ อำเภอยะหา ซึ่งสามารถผลิตได้ถึง 76,200 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 60.17 ตำบลที่ผลิตมากที่สุดคือ ตำบลปะแด สามารถผลิตได้ถึง 69,000 ผืนต่อปี สำหรับอำเภอที่มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริรองลงมาคือ อำเภอกาบังผลิตได้ 21,792 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 17.21 ซึ่งกำลังการผลิตมาจากตำบลเดียวคือ ตำบลกาบัง ส่วนอำเภอที่มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตริ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับอำเภอกาบังคือ อำเภอรามัน ซึ่งผลิตได้ 20,780 ผืน คิดเป็นร้อยละ 16.41 (ตารางที่ 9 และแผนภูมิที่ 15)

อาจกล่าวได้ว่าในระดับอำเภอของจังหวัดยะลาไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการผลิตกับจำนวนกลุ่ม และจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตริ

3) ปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในจังหวัดนราธิวาส

ผลการวิจัยพบว่า ในจังหวัดนราธิวาส อำเภอที่มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์มากที่สุด คือ อำเภอจะแนะ สามารถผลิตได้ถึง 85,000 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 22.00 ตำบลที่ผลิตมากที่สุดคือ ตำบลช้างเผือก ผลิตได้ 62,400 ผืนต่อปี สำหรับอำเภอที่มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์รองลงมาคือ อำเภอเยาะ ผลิตได้ 74,460 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตำบลที่ผลิตมากที่สุดคือ ตำบลจะแนะ มีผลิตได้ 69,600 ผืนต่อปี (ตารางที่ 10 และ แผนภูมิที่ 16) จะเห็นได้ว่าปริมาณการผลิตของอำเภอจะแนะและอำเภอเยาะใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามมีความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการผลิตกับจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตร์ โดยเฉพาะในอำเภอจะแนะเท่านั้นและไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการผลิตกับจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกที่ผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในอำเภอเยาะ ทั้งๆที่จำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกใกล้เคียงกัน

4) ภาพรวมปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการผลิตกับจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกในทุกจังหวัด กล่าวคือ จังหวัดปัตตานีมีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์มากที่สุด จำนวน 380,832 ผืน มีจำนวนกลุ่มมากที่สุด คือ 69 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกมากที่สุด คือ 1,471 คน รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ จำนวน 369,088 ผืน จำนวนกลุ่มรองลงมา คือ 27 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกรองลงมา คือ 1,013 คน ส่วนจังหวัดยะลามีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์น้อยที่สุด คือ 126,632 ผืน มีจำนวนกลุ่ม 13 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกเพียง 342 คน (ตารางที่ 11)

3.2 จำนวนจักรของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตร์

1) จำนวนจักรของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า ปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ของจังหวัดปัตตานีมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับจำนวนจักร โดยเฉพาะในอำเภอสายบุรีมีจำนวนจักรมากที่สุด 234 ตัว คิดเป็นร้อยละ 24.89 สอดคล้องกับจำนวนการผลิตที่อำเภอสายบุรีซึ่งมีปริมาณมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ในเชิงลบที่อำเภอหนองจิกซึ่งมีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์รองลงมา แต่มีจำนวนจักรเพียง 56 ตัว คิดเป็นร้อยละ 5.96 ในขณะที่ อำเภอยะหริ่งซึ่งมีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์น้อยกว่าอำเภอหนองจิก แต่มีจำนวนจักรมากกว่าอำเภอยะหริ่ง คือ 152 ตัว คิดเป็นร้อยละ 16.17 (ตารางที่ 12 และแผนภูมิที่ 18) อาจกล่าวได้ว่าในอำเภอหนองจิก และอำเภอยะหริ่ง จำนวนจักรไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ของจังหวัดปัตตานี

2) จำนวนจักรของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนจักรกับปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์เนื่องจากอำเภอที่มีจักรมากที่สุดคือ อำเภอรามันซึ่งมีจำนวน 78 ตัว คิดเป็นร้อยละ 44.57 มีปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์เพียง 20,780 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 16.41 ในขณะที่ อำเภอยะหา มีจำนวนจักรเพียง 40 ตัว คิดเป็นร้อยละ 22.86 แต่มีปริมาณการผลิตมากที่สุดในจังหวัดยะลา คือ 76,200 ผืนต่อปี คิดเป็น ร้อยละ 60.17 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกในอำเภอรามันบางส่วนเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น หรือสมาชิกบางส่วนผลิตผ้าคลุมหมสตร์เป็นอาชีพเสริม จึงทำให้ปริมาณการผลิตไม่สัมพันธ์กับจำนวนจักร (ตารางที่ 13 และแผนภูมิที่ 19)

3) จำนวนจักรของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีนในจังหวัดนราธิวาส

ผลการวิจัยพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนจักรกับปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตรีเนื่องจากอำเภอที่มีจักรมากที่สุดคือ อำเภอตากใบ มีจำนวนจักร 201 หลัง คิดเป็นร้อยละ 30.27 มากกว่าอำเภออื่นถึง 4 เท่า แต่มีปริมาณการผลิตเป็นอันดับที่ 4 คือ 34,920 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 9.00 ในขณะที่อำเภอที่ผลิตผ้าคลุมหม ได้มากที่สุดคือ อำเภอจะแนะ มีจำนวน 80,000 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 22.00 แต่มีจำนวนจักรเพียง 66 หลัง คิดเป็นร้อยละ 9.94 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกบางส่วนของอำเภอตากใบเลิกผลิตผ้าคลุมหมไปประกอบอาชีพอื่นแทน ในขณะที่สมาชิกอำเภอจะแนะผลิตผ้าคลุมหมสตรีเป็นอาชีพหลัก

จะเห็นได้ว่าจำนวนจักรของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับปริมาณการผลิต กล่าวคือ จังหวัดปัตตานีมีจำนวนจักรมากที่สุด มีความสัมพันธ์กับปริมาณการผลิตที่มากที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส มีจำนวนจักรเป็นอันดับที่ 2 ส่วนจังหวัดยะลามีจำนวนจักรน้อยที่สุด ปริมาณการผลิตจึงมีจำนวนน้อยที่สุด

3.3 หน่วยงานที่ลงทุนเครื่องมือให้กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมลงทุนเครื่องมือในการผลิตมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 49.62 รองลงมา คือ หน่วยงานราชการลงทุนเครื่องมือให้คิดเป็นร้อยละ 39.70 ส่วนนายทุนลงทุนเครื่องมือให้คิดเป็นร้อยละ 9.16 (ตารางที่ 15) การที่กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีเป็นผู้ลงทุนเครื่องมือมากที่สุด เนื่องจากผู้ประกอบการผ้าคลุมหมสตรีเป็นแม่บ้านที่มีภาระต้องดูแลครอบครัว หญิงมุสลิมไม่นิยมออกไปทำงานนอกบ้าน ดังนั้นการลงทุนเครื่องมือผลิตผ้าคลุมหม ช่วยให้หญิงมุสลิมทำหน้าที่ดูแลสามีและลูกได้เต็มที่ ในยามว่างจึงผลิตผ้าคลุมซึ่งเป็นอาชีพอิสระที่หญิงมุสลิมพอใจในวิถีชีวิต นอกจากนี้หน่วยงานของทางราชการช่วยลงทุนเครื่องมือเป็นอันดับที่ 2 ซึ่งมีสัดส่วนแตกต่างกันร้อยละ 9.92 เป็นปัจจัยเสริมที่ช่วยให้หญิงมุสลิมมีโอกาสประกอบอาชีพผลิตผ้าคลุมหมสตรีโดยไม่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรี กำปงบูดี หมู่ 1 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี มีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตำบลแหลมโพธิ์ สนับสนุนงบประมาณ 250,000 บาท ชัชอานี ดือระ (2548) นอกจากนี้ยังมีกลุ่ม ที่นายทุนเป็นผู้สนับสนุนเงินทุนได้แก่ กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีบ้าน ปยุต หมู่ 7 ตำบลปยุต อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี นูรีเยห์ ตาละ (2548)

3.4 ลักษณะการผลิตสินค้าผ้าคลุมหมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า การผลิตผ้าคลุมหมสตรี ตามการสั่งซื้อของลูกค้ามีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 58.00 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเรื่องการรับจ้างผลิตผ้าคลุมหมสตรีโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุนมีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.00 เช่นกัน รองลงมาคือกลุ่มที่ผลิตตามการสั่งซื้อของลูกค้าและผลิตเพื่อรอจำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 35.00 ส่วนการผลิตเพื่อจำหน่ายเพียงอย่างเดียวมีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 7.00 (ตารางที่ 16) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากกลุ่มที่ผลิตผ้าคลุมหมสตรีไม่มีเงินทุนสำรองเพียงพอในการผลิตผ้าคลุมหมสตรีไว้เพื่อรอจำหน่าย

3.5 ต้นทุนการผลิตผ้าคลุมหมสตรี

ผลการวิจัยพบว่า ช่วงต้นทุนการผลิตผ้าคลุมหมสตรีที่นิยมมากที่สุดอยู่ระหว่าง 151-200 บาทต่อผืน คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมาคือ ระหว่าง 201-250 บาทต่อผืน คิดเป็นร้อยละ 19.00 ส่วนอันดับที่ 3 มี 3 กลุ่ม คือ ระหว่าง 51-100 บาท , 101-150 บาท และ 251-300 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.00 (ตารางที่ 17) จะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตผ้าคลุมหมสตรีต่อผืนค่อนข้างสูง สอดคล้องกับข้อมูลในตารางที่ 5 ที่ทำให้กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีไม่มีเงินจำนวนมากในการลงทุน ทำให้กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีต้องรับจ้างผลิตโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุน จากการสัมภาษณ์จะลึกพบว่า ยังมีกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตรีในจังหวัดปัตตานี 4 กลุ่มที่ลงทุนผลิตผ้าคลุมหมสตรีเองโดยมี

เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มระหว่าง 6,000 - 13,000 บาท เช่น กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตร์กำบังบูดี หมู่ 1 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ภาวรีตะ สารอ (2548)

อย่างไรก็ตามต้นทุนผลิตผ้าคลุมหมสตร์ได้กลายเป็นประเด็นปัญหาสำคัญของกลุ่มต่างๆ ประมาณร้อยละ 50.00 ที่ต้องให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือในด้านเงินทุน แวสแลหะ บาพะ (2548)

3.6 ลักษณะการบรรจุสินค้าผ้าคลุมหมสตร์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการบรรจุสินค้าผ้าคลุมหมสตร์คิดเป็นร้อยละ 35.44 เท่านั้น สะท้อนให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการมีบรรจุภัณฑ์กับต้นทุนการผลิตและปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์เนื่องจากการรับจ้างผลิตโดยนายทุนเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

3.7 ตลาดจำหน่ายผ้าคลุมหมสตร์

ผลการวิจัยพบว่า ตลาดจำหน่ายผ้าคลุมหมสตร์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศคือประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย สำหรับตลาดภายในประเทศมีปริมาณการจำหน่าย 662,352 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 75.56 ซึ่งจังหวัดที่เป็นตลาดหลักในประเทศได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส สอดคล้องกับเหตุผลที่หญิงมุสลิมจำเป็นต้องแต่งกายให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ส่วนประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียมีปริมาณการส่งออก 214,200 ผืนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 24.44 (ตารางที่ 19) ผู้ที่ทำหน้าที่จัดจำหน่ายคือพ่อค้าคนกลางหรือนายทุนซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า พ่อค้าคนกลางมีความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตตามการสั่งซื้อกับปริมาณการจัดจำหน่ายตลาดภายในประเทศและตลาดในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียซึ่งพ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้จัดจำหน่าย ภาวรีตะ สารอ (2548) กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตร์ส่วนใหญ่มีกจำหน่ายสินค้าผ่านพ่อค้าคนกลางเป็นอันดับแรกและส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน บางกลุ่มก็เป็นเพื่อนกัน อย่างไรก็ตามบางกลุ่มประสบกับปัญหาที่พ่อค้าคนกลางจ่ายเงินค่าจ้างให้ไม่ตรงเวลา บางกลุ่มถูกโกง สำหรับกลุ่มที่ลงทุนผลิตเองมักนิยมขายเงินสดเนื่องจากพ่อค้าคนกลางกดราคาซื้อโดยอ้างว่าสินค้าไม่ได้มาตรฐาน นูริยะห์ ตาเละ (2548) มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่มีเครือข่ายสมาชิกเช่น กลุ่มบ้านปากบลิยะห์ กลุ่มบ้าน กอปะละห์ อำเภอกอโคกโพธิ์ กลุ่มบ้านดอนรัก กลุ่มบ้านวังกว้าง กลุ่มบ้านซีเต๊ะ กลุ่มบ้านภูมิ กลุ่มบ้านดอนนา-ปาแด สะนะ บือราเอง (2548)

3.8 จำนวนผู้มีรายได้เสริมจากการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ แบ่งออกเป็นดังนี้

1) จำนวนผู้มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีรายได้หลักกับปริมาณการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในอำเภอของจังหวัดปัตตานีคือ อำเภอสายบุรี มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 19.37 สอดคล้องกับปริมาณการผลิตของอำเภอนี้ที่ผลิตผ้าคลุมหมสตร์ได้มากที่สุด สำหรับอำเภอที่มีสมาชิกที่มีรายได้หลักจำนวนเท่าๆกันมี 2 อำเภอ คือ อำเภอทุ่งยางแดง และอำเภอยะหริ่ง มีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 19.24 แต่มีปริมาณการผลิตเพียงร้อยละ 4.18 และ ร้อยละ 6.73 ตามลำดับ ส่วนอำเภอที่มีสมาชิกที่มีรายได้หลักน้อยที่สุดมีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.14 หม๊ะ หะยีตาเยะ (2548)

ผลการวิจัยพบว่า อำเภอยะหริ่งมีจำนวนผู้มีรายได้เสริมมากที่สุด จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 19.97 ซึ่งไม่สอดคล้องกับจำนวนกลุ่ม ที่มีจำนวนมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับปริมาณการผลิต ซึ่งผลิตได้เป็นอันดับที่ 3 รองลงมาคือ อำเภอทุ่งยางแดง มีจำนวนผู้มีรายได้เสริม 98 คน คิดเป็นร้อยละ 16.31 ซึ่งไม่สอดคล้องกับจำนวนกลุ่มและปริมาณการผลิตที่มีเพียงร้อยละ 4.18 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้มีรายได้ทั้ง 2 กลุ่มพบว่า จำนวนผู้มีรายได้หลักมากกว่าผู้มีรายได้เสริม (ตารางที่ 20 แผนภูมิที่ 27 และแผนภูมิที่ 28)

จะเห็นได้ว่าบางกลุ่มประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพผลิตผ้าคลุมหมสตร์เป็นอาชีพหลัก ในขณะที่บางกลุ่มยังมีรายได้น้อยกว่าจากการผลิตผ้าคลุมหมสตร์นั้นอาจเป็นเพราะบางกลุ่มมีจำนวนสมาชิกน้อย เช่น กลุ่มบ้านวังกว้าง มีจำนวนสมาชิกเพียง 1 คน เท่านั้น

2) ช่วงรายได้หลักและรายได้เสริมของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า ช่วงมีรายได้หลักที่มีจำนวนมากที่สุดอยู่ในระดับ 4,501-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.00 ในขณะที่ช่วงรายได้เสริมอยู่ในระดับ 1,501-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.00 (ตารางที่ 23 แผนภูมิที่ 29 และแผนภูมิที่ 30) ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนสมาชิกที่มีรายได้หลักน้อยกว่ารายได้เสริม (แผนภูมิที่ 31)

3) ช่วงรายได้หลักและช่วงรายได้เสริมของกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในจังหวัดนราธิวาส

ผลการวิจัยพบว่า ช่วงรายได้หลักที่มีจำนวนมากที่สุดเท่ากัน 2 ช่วง คือ อยู่ในระดับ 1,501-3,000 บาท และ 3,001-4,500 คิดเป็นร้อยละ 39.00 ในขณะที่ช่วงรายได้เสริมอยู่ในระดับ 1,501-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.00

ข้อที่น่าสนใจเกิด คือ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส มีช่วงรายได้หลักในระดับเดียวกัน คือ 3,001-4,500 บาท นอกจากนี้ยังพบว่าทั้งสามจังหวัดมีช่วงรายได้เสริมในระดับเดียวกัน คือ 1,501-3,000 บาท นอกจากนี้จังหวัดยะลาซึ่งมีปริมาณการผลิตและจำนวนกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมสตร์น้อยที่สุดแต่มีช่วงรายได้หลักสูงกว่า จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส คือ 4,501-6,000 บาท อาจเกิดจากการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ที่มีต้นทุนสูงกว่า สามารถเพิ่มมูลค่าของราคาผ้าคลุมหมสตร์ให้มีราคาขายสูงกว่าทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

3.10 มาตรฐานผลิตภัณฑ์หรือรางวัลของผ้าคลุมหมสตร์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยสรุปว่า ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมหมสตร์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับรางวัลมาตรฐานผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 41.77 และไม่ได้รับรางวัล คิดเป็นร้อยละ 58.23 การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ไม่ถึงร้อยละ 50 นั้น สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตร์ควรพัฒนาฝีมือให้มีคุณภาพมากขึ้น ด้วยการฝึกฝนทักษะในการออกแบบลวดลายให้มีความสวยงาม ฝึกทักษะในการปักจักรเพิ่มขึ้นซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าและสามารถเข้าสู่การค้าตราได้ในอนาคต

3.11 แหล่งซื้อผ้าที่ใช้ในการผลิตผ้าคลุมหมสตร์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

พฤติกรรมในการเลือกซื้อผ้า ด้าย และวัสดุตกแต่งเพื่อนำมาใช้ผลิตผ้าคลุมหมโดยภาพรวมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วนิยมซื้อตามตลาดและร้านค้าในตัวจังหวัดเป็นสำคัญ แต่เป็นที่น่าสนใจที่ร้านบังลิศไตร์ ซึ่งอยู่ที่ตลาดปาลัส อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี เป็นแหล่งจำหน่ายที่กลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมนิยมเดินทางไปเลือกซื้อมากที่สุด

4. ลวดลาย สีส้น และชนิดของเนื้อผ้าที่ปรากฏบนผืนผ้าคลุมหมสตร์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1 ลวดลายบนผืนผ้าคลุมหมสตร์

ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าคลุมหมสตร์มุสลิมมีส่วนช่วยแต่งแต้มวัฒนธรรมการแต่งกายที่เรียกว่า "ฮิญาบ" ให้สวยงามยิ่งขึ้น แม้ลวดลายจะเป็นงานศิลป์ แต่ผู้รังสรรค์ลวดลายไม่มีอิสระในการออกแบบลวดลายตามใจชอบ เพราะหลักศาสนาอิสลามมีข้อห้ามบางประการเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายมุสลิม กล่าวคือ ห้ามปักรูปเหมือนของคน รูปเหมือนของสัตว์ และสัญลักษณ์ของศาสนาอื่นที่นอกเหนือจากศาสนาอิสลาม ด้วยข้อจำกัด

ดังกล่าว ลวดลายบนผืนผ้าคลุมหมสตริจึงมักดัดแปลงจากสิ่งแวดลอมที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และสิ่งของที่พบเห็นอยู่รอบตัว ซึ่งมีปริมาณเพียงพอต่อการสร้างสรรค์ลวดลายอันวิจิตรงดงามประดับบนผ้าคลุมหมสตรินับร้อยนับพันชนิด

สำหรับความเป็นมาในการแต่งแต้มลวดลายบนผืนผ้าคลุมหมสตริมีมาแต่ครั้งใดนั้นไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน แต่สิ่งที่น่าสนใจในการนำมาตั้งคำถามมากกว่าได้แก่ ลวดลายบนผืนผ้าคลุมหมสตริที่มองเห็นดาษดื่นอยู่ทั่วไปทุกวันนี้สามารถจำแนกได้กี่รูปแบบ รสนิยมของผู้ใช้ผ้าคลุมหมสตริแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร และความนิยมของลวดลายบนผ้าคลุมหมสตริจะมีแนวโน้มไปในทิศทางใด สาเหตุที่เรื่อดังกล่าวมีความสำคัญเนื่องจากลวดลายบนผืนผ้าคลุมหมสตริส่งผลต่อยอดจำหน่ายและเชื่อมโยงไปถึงปากท้องของผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตริโดยตรง

ลวดลายบนผืนผ้าคลุมหมสตริสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ลวดลายพื้นฐาน และลวดลายประยุกต์

1. ลวดลายพื้นฐาน หมายถึง ลวดลายที่ปราศจากวัสดุตกแต่งอื่นใดนอกเหนือจากการเดินเส้นด้ายหรือด้น ด้วยจักรเพียงอย่างเดียว และบนผืนผ้าคลุมหมสตรินั้นปรากฏเพียงลวดลายเดียว ปัจจุบันจะพบเห็นลวดลายพื้นฐานไม่มากนัก เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่นิยมใช้จำกัคอยู่เฉพาะในกลุ่มชนชั้นกลาง ข้าราชการ และเป็นลวดลายสำหรับฝึกฝนทักษะการปักลวดลายสำหรับผู้เพิ่งเริ่มผลิตผ้าคลุมหมสตริเท่านั้น

2. ลวดลายประยุกต์ หมายถึง ลวดลายที่ผสมผสานระหว่างการเดินเส้นด้ายจักรผสมผสานกับการตกแต่งด้วยวัสดุหลากหลายชนิด เช่น เพชรเทียม ลูกบิด เลื่อม กระจุก เป็นต้น บ้างฉลุผ้าแทนการปักลวดลายหรือผสมผสานลวดลายตั้งแต่ 2 ลวดลายบนผ้าคลุมหมสตริผืนเดียว ปัจจุบันจะพบเห็นลวดลายประยุกต์เป็นจำนวนมาก เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่นิยมใช้ลวดลายประยุกต์มีหลากหลาย ลวดลายที่ออกแบบขึ้นใหม่เป็นที่ต้องการของผู้ใช้ ราคาของผ้าคลุมหมสตริจึงมีราคาสูงและ กลายเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตริพยายามออกแบบลวดลายใหม่ๆ เสมอๆ

ลวดลายบนผืนผ้าคลุมหมสตรินอกจากจำแนกเป็นกลุ่มลวดลายพื้นฐานและกลุ่มลวดลายประยุกต์แล้ว ยังสามารถจำแนกลวดลายเหล่านี้ออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มลวดลายไม้ดอก 2) กลุ่มลวดลายผักและผลไม้ 3) กลุ่มลวดลายพรรณไม้ที่ไม่ใช่ไม้ดอกและไม้ผล 4) กลุ่มลวดลายสัตว์ 5) กลุ่มลวดลายสิ่งของเบ็ดเตล็ด และ 6) กลุ่มลวดลายผสมผสาน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) กลุ่มลวดลายไม้ดอก

กลุ่มลวดลายไม้ดอก ผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตริในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เรียกว่าลวดลาย “บุหงา” เป็นลวดลายดั้งเดิมที่ยังคงความนิยมทุกยุคทุกสมัย (Classic) มีลวดลายแกนหลัก (Core Textile) นิยมนำมาออกแบบผ้าคลุมหมสตริได้แก่ ลวดลาย “ดอกพิกุล” และ ลวดลาย “ดอกกุหลาบ”

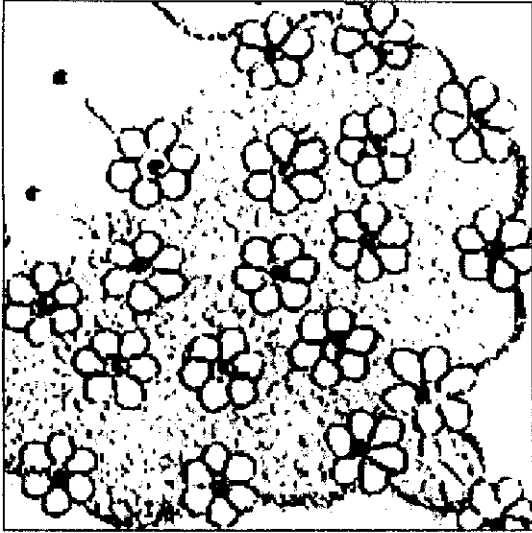
สำหรับลวดลายดอกพิกุลเป็นลวดลายที่ผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตริทุกคนรู้จักเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นลวดลายที่ใช้ฝึกฝนทักษะฝีมือเป็นลวดลายแรกๆ ของผู้ที่ต้องการยึดอาชีพการปักผ้าคลุมหมสตริ ถึงแม้จะเรียกลวดลายดอกพิกุล แต่มีความแตกต่างจากดอกพิกุล ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ นอกจากนี้ รูปทรงลวดลายดอกพิกุล ยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน เช่น จำนวนกลีบดอกพิกุลของผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตริแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน ยิ่งดอกพิกุลมีขนาดใหญ่ขึ้นเท่าใด จำนวนกลีบดอกพิกุลก็จะเพิ่มขึ้นตามความพอใจของผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตริ โดยมากมักพบเห็นกลีบดอกเป็นจำนวนคี่มากกว่าจำนวนคู่ เพราะรักษารูปทรงของดอกพิกุลให้กลมได้มากกว่า¹ (ดูภาพที่ 23)

ส่วนลวดลายดอกกุหลาบเป็นลวดลายที่นิยมมากอีกลวดลายหนึ่ง ซึ่งปรากฏให้เห็นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปริมาณใกล้เคียง กับลวดลายดอกพิกุล ลักษณะของดอกกุหลาบสามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

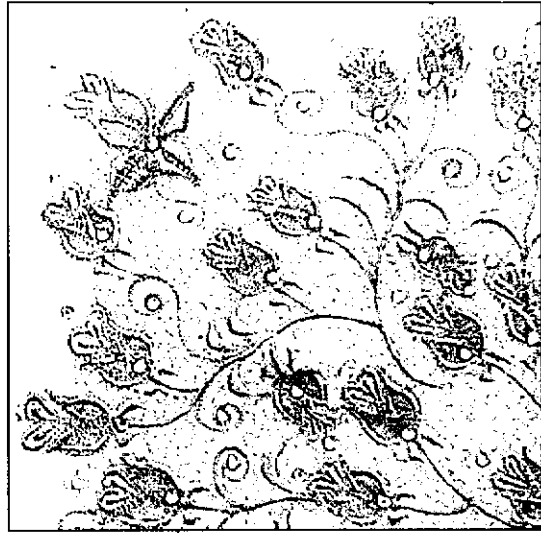
¹ เวทีชาวบ้าน กลุ่มปักผ้าคลุมหมบ้านบาราโหม ณ โรงเรียนคาดีกา ตำบลบาราโหม อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี วันศุกร์ที่ 27 มกราคม 2549

ลวดลายดอกกุหลาบในมิติที่มองภาพจากด้านบนซึ่งเน้นลายละเอียดของกลีบดอกที่เรียงซ้อนกัน และลวดลายดอกกุหลาบในมิติที่มองภาพจากด้านข้างซึ่งเน้นช่อดอก กิ่งก้าน และใบ

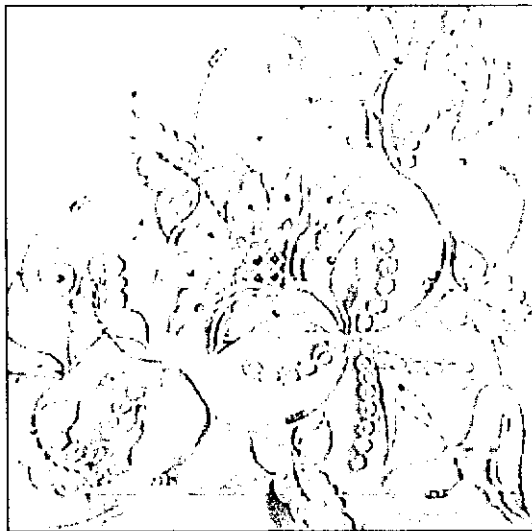
นอกจากลวดลายดอกพิกุลและลวดลายดอกกุหลาบแล้ว ผลจากการสำรวจภาคสนามยังพบลวดลายในกลุ่มไม้ดอกชนิดอื่นๆ อีก เช่น ดอกบัว ดอกจันทร์ ดอกมะลิ ดอกบานชื่น ซึ่งพบในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมสตรีในจังหวัดปัตตานี ดอกทิวลิป ดอกชบา ดอกกล้วยไม้ ดอกคุณนายตื่นสาย มีในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมสตรีในจังหวัดนราธิวาส

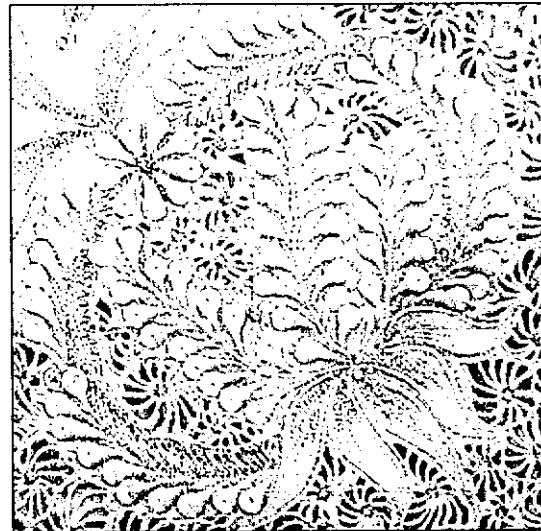
ภาพที่ 23 ลวดลายดอกพิกุล
ผลิตโดยกลุ่มมุสลิมะฮ์ขุนหาดันหยง
ต.คลองมานิง อ.เมือง จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2547

ภาพที่ 24 ลวดลายดอกกุหลาบ
ผลิตโดยกลุ่มมุสลิมะฮ์ขุนหาดันหยง
ต.คลองมานิง อ.เมือง จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2548

ภาพที่ 25 ลวดลายดอกบัว
ผลิตโดยกลุ่มผ้าคลุมผมบ้านเชิงทะเล
ต.ตะโละไกรทอง อ.ไม้แก่น จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อ

ภาพที่ 26 ลวดลายดอกกล้วยไม้
ผลิตโดยกลุ่มมุสลิมะฮ์ขุนหาดันหยง
ต.คลองมานิง อ.เมือง จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2548

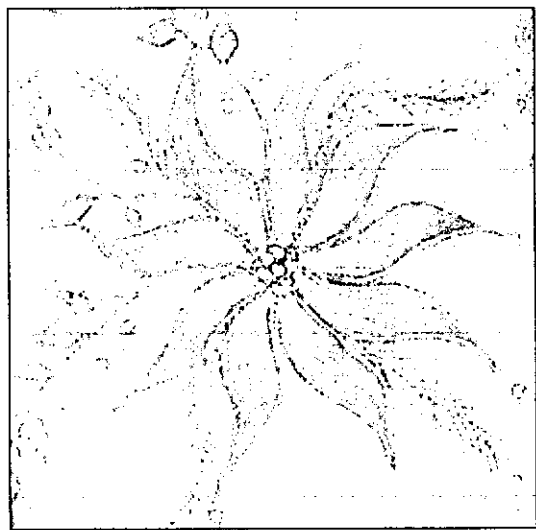
ภาพที่ 27 ลวดลายดอกจันทร์
ผลิตโดยกลุ่มผ้าคลุมหมบ้านกาวา
ต.ริโก อ.สุโขทัย จ.นครราชสีมา
ถ่ายเมื่อ

ภาพที่ 28 ลวดลายดอกกุดนายต้นสาย
ผลิตโดยกลุ่มมุสลิมะฮ์ฮาดันหยง
ต.คลองมาโน อ.เมือง จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2547

ภาพที่ 29 ลวดลายดอกทิวลิป
ผลิตโดยกลุ่มมุสลิมะฮ์ฮาดันหยง
ต.คลองมาโน อ.เมือง จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2548

ภาพที่ 30 ลวดลายดอกชบา
ผลิตโดยกลุ่มมุสลิมะฮ์ฮาดันหยง
ต.คลองมาโน อ.เมือง จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2548

2) กลุ่มลวดลายผักและผลไม้

กลุ่มลวดลายผักและผลไม้เป็นกลุ่มลวดลายที่วัยรุ่นนิยมใช้ เนื่องจากเป็นลวดลายขนาดเล็ก มองดูทันสมัย ไม่เป็นทางการ สำหรับลวดลายที่มักพบเห็นในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมสตรีทั้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ลวดลายช่อองุ่น ลวดลายพริก และลวดลายสับปะรด เป็นต้น

3) กลุ่มลวดลายพรรณพฤกษา

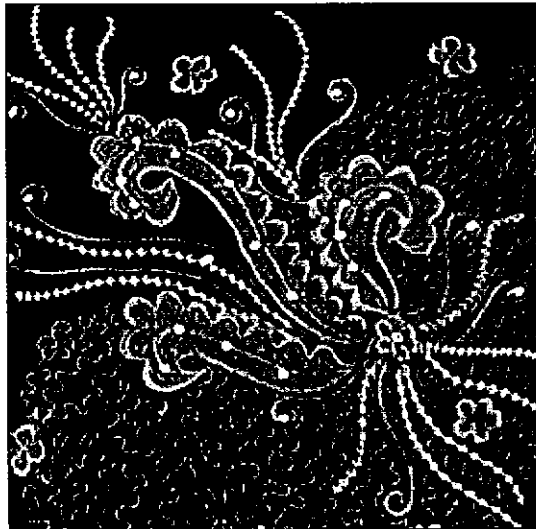
กลุ่มลวดลายพรรณพฤกษา หมายถึง กลุ่มลวดลายส่วนอื่นๆ ของต้นไม้ เช่น กิ่ง ก้านและใบ มักทำหน้าที่เป็นลวดลายองค์ประกอบให้กับกลุ่มลวดลายไม้ดอก แต่ในที่นี้จะหมายถึงผ้าคลุมหมสตรีที่นำเฉพาะรูปทรง

ของกิ่งก้านต้นไม้หรือใบไม้มาทำเป็นลวดลายทั้งผืน โดยลวดลายที่พบเห็นในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมมสตรีทั้งสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ลวดลายใบไม้และลวดลายเครือเขาหรือเถาวัลย์รูปทรงต่างๆ นอกจากนี้ ผลการสำรวจข้อมูลยังพบลวดลายไม้ไผ่ในกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมมสตรีพื้นที่จังหวัดปัตตานีอีกด้วย

4) กลุ่มลวดลายสัตว์

กลุ่มลวดลายสัตว์ เป็นกลุ่มลวดลายที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุด เนื่องจากมีความเสี่ยงต่อการผิดหลักศาสนาอิสลามดังได้อธิบายไว้ในเบื้องต้น อย่างไรก็ตาม การจำลองลักษณะของสิ่งมีชีวิตต้องหลีกเลี่ยงไม่ให้ขัดหลักศาสนาโดยจำลองเพียงบางส่วนของสิ่งมีชีวิตมาใช้ หรือดัดแปลงรูปทรงเสียใหม่ไม่ให้เหมือนสิ่งมีชีวิตชนิดนั้นอย่างชัดเจน ลวดลายที่นิยมผลิตมากที่สุดของกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมมสตรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ลวดลายปะการัง โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จะพบลวดลายปะการังมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบการผลิตลวดลายปลาหมึก และลวดลายมังกร

ลวดลายปะการังเป็นลวดลายที่สร้างความสับสนสำหรับการแบ่งชนิดของลวดลาย เนื่องจากมีการถกเถียงกันมากกว่าปะการังจะจัดอยู่ในจำพวกพืชหรือจำพวกสัตว์ ตามความเห็นของคณะผู้วิจัยกำหนดให้ยึดหลักสากลทางชีววิทยาจึงจัดให้ปะการังอยู่ในกลุ่มสัตว์

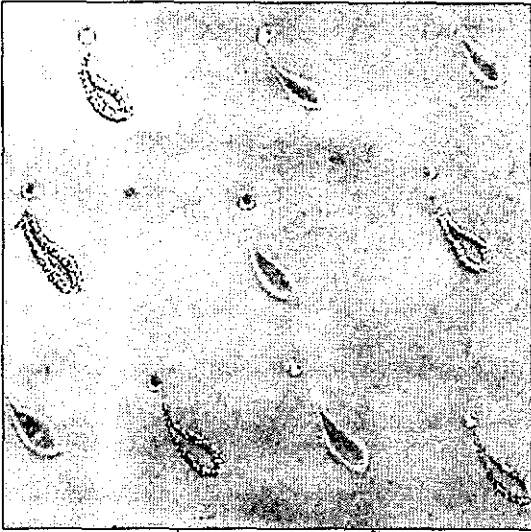
ภาพที่ 31 ลวดลายปะการัง

ผลิตโดยกลุ่มมุสลิมะฮ์บุนหงาตันหยง

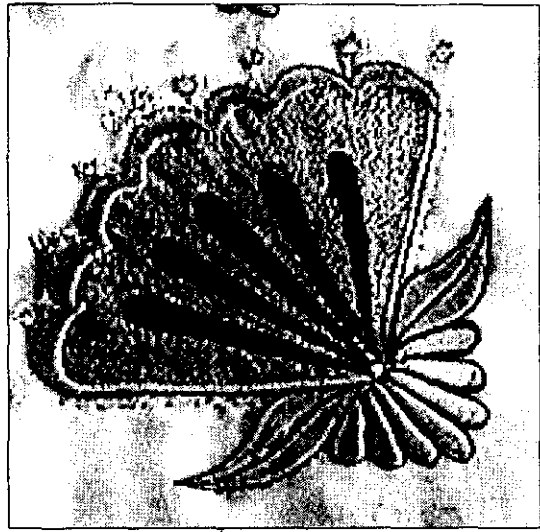
ต.คลองมานิง อ.เมือง จ.ปัตตานี ถ่ายเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2547

5) กลุ่มลวดลายสิ่งของเบ็ดเตล็ด

กลุ่มลวดลายสิ่งของเบ็ดเตล็ดเป็นการนำสิ่งของใกล้ตัวมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายต่างๆ โดยกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมหมมสตรีในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสเป็นแหล่งสำคัญในการสร้างสรรค์ลวดลายประเภทมากที่สุดนี้ จากการสำรวจข้อมูลภาคสนามพบว่ามียลวดลายหลายรูปแบบ เช่น ลวดลายหยดน้ำตา ลวดลายตะกร้าดอกไม้ ลวดลายพัด ลวดลายหัวใจ ลวดลายเกลียว ลวดลายเจดีย์ เป็นต้น

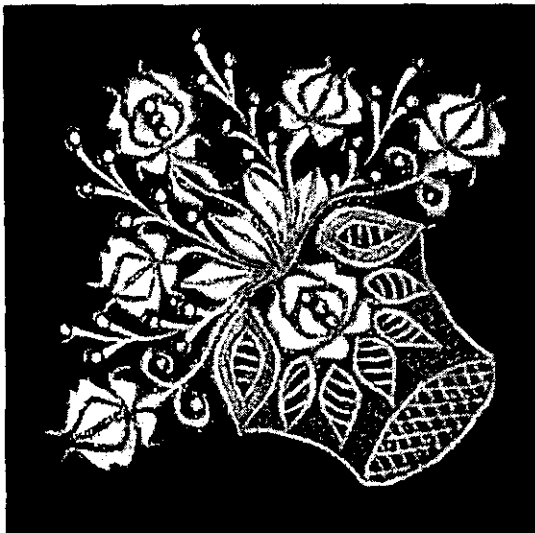
ภาพที่ 32 ลวดลายหยดน้ำตา
ผลิตโดยกลุ่มมุสลิมะฮ์บุงหงาดันหยง
ต.คลองมานิง อ.เมือง จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2548

ภาพที่ 33 ลวดลายหัต
ผลิตโดยกลุ่มมุสลิมะฮ์บุงหงาดันหยง
ต.คลองมานิง อ.เมือง จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2547

6) กลุ่มลวดลายผสมผสาน

กลุ่มลวดลายผสมผสานเป็นลวดลายที่พบมากที่สุดในยุคปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2548) เนื่องจากเป็นกลุ่มลวดลายที่เปิดโอกาสให้สามารถสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ ได้อย่างอิสระ ไม่ว่าจะเป็นการผสมผสานในกลุ่มลวดลายเดียวกัน เช่น การปักดอกไม้หลากหลายชนิดในผ้าคลุมหมมสตรีพื้นเดียวกัน หรือการผสมผสานลวดลายข้ามกลุ่ม เช่น ลวดลายบัวอู่งนผสมผสานกับการปักพวงอู่งน (กลุ่มลวดลายผักและผลไม้) แซมด้วยดอกบัว (กลุ่มลวดลายไม้ดอก) ลวดลายตะกร้าดอกไม้ซึ่งปักลวดลายช่อดอกไม้ (กลุ่มลวดลายไม้ดอก) บนตะกร้า (กลุ่มลวดลายสิ่งของเบ็ดเตล็ด) เป็นต้น

ภาพที่ 34 ลวดลายตะกร้าดอกไม้
ผลิตโดยกลุ่มผ้าคลุมหมมบ้านเกาะจัน
ต.เกาะจัน อ.มายอ จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2548

ภาพที่ 35 ลวดลายบัวอู่งน
ผลิตโดยกลุ่มผ้าคลุมหมมบ้านบาราโหม
ต.บาราโหม อ.เมือง จ.ปัตตานี
ถ่ายเมื่อ 27 มกราคม 2549

4.2 สีสันบนผืนผ้าคลุมผมสตรี

สีสันบนผืนผ้าคลุมผมสตรีเป็นองค์ประกอบสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าลวดลายบนผ้าคลุมผมสตรี เงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสีผ้าคลุมผมมีหลายประการ ได้แก่ 1) เลือกซื้อเพื่อใช้งานตามกาลเทศะ 2) เลือกซื้อเพื่อให้เข้าชุดกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ และ 3) เลือกซื้อตามใจชอบ

1) เลือกซื้อเพื่อใช้งานตามกาลเทศะ เป็นการเลือกสีที่ผู้ใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจมากที่สุด เนื่องจากความมีความจำเป็นบางประการในการเข้าสังคม เช่น กลุ่มนักเรียน นักศึกษาจะเลือกใช้ผ้าคลุมผมตามระเบียบที่ทางโรงเรียนกำหนด ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้สีขาวและสีน้ำเงิน กลุ่มข้าราชการ นักวิชาการ คนทำงานในสำนักงาน จะเลือกใช้สีที่ดูแล้วไม่ดูฉูดฉาดสายตา

2) เลือกซื้อเพื่อให้เข้าชุดกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ เป็นการเลือกสีให้เหมาะสมกับสีของเสื้อผ้าที่มีอยู่หรือกำลังจะตัดชุดใหม่ มักพบเห็นกรณีนี้ในช่วงเทศกาลสำคัญๆ เช่น วันฮารีรายอ ซึ่งถือว่าเป็นงานขึ้นปีใหม่ของชาวไทยมุสลิม หรือในโอกาสไปร่วมงานแต่งงาน (งานกินเหนียว) และงานมงคลต่างๆ นอกจากนี้การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านที่สนับสนุนโดยหน่วยงานของทางราชการเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านทุกคนต้องมีชุดแบบเดียวกัน จึงต้องหาซื้อหรือสั่งทำผ้าคลุมผมสตรีให้เข้ากับชุด อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ผ้าคลุมผมสตรีไม่จำเป็นต้องซื้อผ้าคลุมผมสตรีทุกสีเสมอไป เนื่องจากบางสี เช่น ผ้าคลุมผมสตรีสีขาวและสีครีมเป็นสีที่เข้ากันได้กับเสื้อผ้าหลากหลายสี ดังนั้น ผ้าคลุมผมสีขาวและสีครีมจึงเป็นสีที่นิยมสั่งซื้อและสั่งทำมากที่สุด

3) เลือกซื้อตามใจชอบ เป็นการเลือกซื้อโดยอิสระตามความชอบของแต่ละบุคคล ไม่มีกฎเกณฑ์ใดๆ อย่างไรก็ตาม จากการบอกเล่าของผู้ผลิตผ้าคลุมผมสตรีพบว่าชาวมาเลเซียนิยมใช้ผ้าคลุมผมสตรีสีที่ชื่นชอบ ในขณะที่ยุโรปมุสลิมในกรุงเทพฯ นิยมใช้ผ้าคลุมผมสตรีสีที่ดูไม่สะดุดตามากนัก² ค่านิยมดังกล่าวยังคงต้องศึกษาข้อมูลต่อไป

นอกจากนี้นายอดุลย์ โชตินิสากร ผู้อำนวยการสำนักงานการค้าไทยในประเทศมาเลเซีย ได้กล่าวถึงภาพรวมสำคัญของผ้าคลุมผมสตรีที่ชาวมาเลเซียนิยมใช้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

ผ้าคลุมผมสตรีชนิดไม่มีลวดลาย สีสว่างโทนเดียว นิยมใช้ตั้งแต่เด็กนักเรียน หญิงสาววัยทำงาน

ผ้าคลุมผมสตรีไม่มีลวดลายสีโทนเดียว ออกแนวขรึม นิยมใช้ในงานศพหรือในโอกาสที่ไม่เป็นมงคล

ผ้าคลุมผมสตรีชนิดมีลวดลาย ชาวมาเลเซียมักเน้นลวดลายฉลุ หรือปักดิ้นให้ดูสะดุดตา แต่ต้องใช้เนื้อผ้าคุณภาพดี เพราะในการใช้ผ้าคลุมที่มีลวดลาย มักนิยมใช้ในโอกาสสำคัญ เช่น งานมงคล สมรส งานขึ้นบ้านใหม่ หรืองานฉลองเทศกาลปีใหม่ เป็นต้น

² นางนุริยะห์ ดาละ ประธานกลุ่มพัฒนาผ้าคลุมปูยุด (สัมภาษณ์) ณ ร้านค้าจำหน่ายผ้าคลุมผมห่มบ้านปูยุด หมู่ที่ 7 ตำบลปูยุด อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี วันศุกร์ที่ 6 มกราคม 2549

³ การประชุมชุดข้อมูลชายแดนไทย - มาเลเซีย หอสมุดปราง คณະมนุชยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วันเสาร์ที่ 31 พฤษภาคม 2546

4.3 ชนิดของเนื้อผ้าคลุมผสมสตรี

เนื้อผ้าเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับผู้ใช้อัลลุผสมสตรีบางกลุ่มเท่านั้น เนื้อผ้าที่ใช้ผลิตอัลลุผสมมีหลากหลายชนิด โดยจัดลำดับตามความนิยมดังต่อไปนี้

1) ผ้าบาวา เป็นผ้าที่เบาบางมีหลายระดับคุณภาพ แบ่งตามคุณภาพได้ 2 เกรด เรียกว่าผ้าบาวาเนื้อ 1 ผลิตที่ญี่ปุ่น แล้วส่งมาพิมพ์ยี่ห้อใหม่ที่ประเทศมาเลเซียเป็น 3 ยี่ห้อ คือ H-ma Ak-bar และ A-ma ราคาหลาละ 100 บาท เนื้อผ้าชนิดนี้จะเป็นที่นิยมของคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกกลุ่มอาชีพ เนื่องจากผ้าบาวาเนื้อ 1 มีคุณภาพดีเยี่ยม เนื้อผ้าแน่นเป็นมันเงา ส่วนผ้าบาวาเนื้อ 2 ผลิตที่เกาหลีใต้ ไม่มียี่ห้อ และมีหลายคุณภาพและราคา แต่โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ราคาหลาละ 60 บาท กลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่คือคนมาเลเซีย เนื่องจากเป็นตลาดที่แข่งขันกันสูง เป็นการลดต้นทุนในเนื้อผ้า เมื่อปักลวดลายเสร็จแล้วส่วนหนึ่งจะส่งกลับไปยังชายฝั่งประเทศมาเลเซีย แม้ผ้าบาวาจะสวมใส่สบายแต่มีจุดด้อยคือ สามารถมองผ่านทะลุจนเห็นเส้นผมของผู้สวมใส่ได้ จึงเป็นการยากที่ผ้าบาวาจะช่วยปกปิดเส้นผมเพื่อให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม จากปัญหาดังกล่าว จึงมีการแก้ไขปัญหาด้วยการสวมหมวกอัลลุผสมไว้ข้างในก่อนจะคลุมผผด้วยผ้าบาวา

2) ผ้าปาน นิยมใช้ยี่ห้อวอย จึงเรียกกันติดปากว่าเป็นผ้าวอย ผลิตที่กรุงเทพฯ เนื้อนุ่ม ราคาถูกทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความละเอียดของเนื้อผ้า การตรวจคุณภาพจะมีอุปกรณ์เป็นกล่องที่วางบนผ้าแล้วคำนวณจำนวนเส้นด้ายต่อตารางนิ้ว เช่น ผ้าปาน 144 หมายถึงใน 1 ตารางนิ้วมีเส้นด้ายเรียงต่อกัน 144 เส้น ราคาจะอยู่ที่หลาละ 18 บาท หรือผ้า 155 Kin Voy ราคาอยู่ที่ผืนละ 25-26 บาท ผู้ที่เพิ่งเริ่มปักอัลลุผสมจะใช้ผ้าปานฝึกทักษะการปักลวดลายเนื่องจากเวลาเดินเข็มจักรลงไปแล้ว เนื้อผ้าจะอยู่ตัว ไม่ยับย่นหรือยืดง่ายเหมือนผ้าบาวา อีกทั้งยังสามารถปกปิดเส้นผมของผู้สวมใส่ได้ดีกว่า ส่วนข้อเสียคือสวมใส่ไม่สบายนัก ระบายความร้อนได้น้อยกว่าผ้าบาวา

สำหรับกลุ่มเป้าหมายของผู้ใช้อัลลุผสมสตรีไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเลือกใช้ผ้าบาวาหรือผ้าปาน ขึ้นอยู่กับความชอบของผู้ใช้อัลลุผสมสตรียกเว้นผู้ที่เคร่งครัดในหลักศาสนา ผู้ใช้อัลลุผสมสตรีในแถบตะวันออกกลางและประเทศในแถบแอฟริกามีแนวโน้มใช้ผ้าปานมากกว่าผ้าบาวา

การอภิปรายผลกลุ่มผลิตกปิเยาะห์

1. ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตกปิเยาะห์ แบ่งออกเป็นดังนี้

1.1 จำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างจำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกเนื่องจากจังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์ 176 กลุ่มและมีจำนวนสมาชิก 2,095 คน กล่าวคือ อำเภอเมืองปัตตานีซึ่งมีจำนวนกลุ่มมากที่สุดคือ 138 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 78.84 มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 1,414 คน คิดเป็นร้อยละ 67.49 โดยเฉพาะตำบลกะมิยอมีจำนวนกลุ่มมากที่สุด คือ 98 คน มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 1,141 คน รองลงมาคือ ตำบลคลองมาโนง มีจำนวนกลุ่ม 23 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 142 คน สำหรับอำเภอยะรังมีจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกรองลงมาจากอำเภอเมือง กล่าวคือมีจำนวนกลุ่ม 16 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 9.09 มีจำนวนสมาชิก 194 คน คิดเป็นร้อยละ 9.26 (ตารางที่ 27 และแผนภูมิที่ 42-43) อันดับที่ 3 ได้แก่ อำเภอยะหริ่งมีจำนวนกลุ่ม 7 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 3.80 มีจำนวนสมาชิก 119 คน

นอกจากนี้ในแต่ละอำเภอมียังมีจำนวนกลุ่มตั้งแต่ 1-3 กลุ่ม กระจายอยู่ในทุกอำเภอ แต่มีจำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันมาก ยกเว้นอำเภอเมือง เช่น ตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม แต่มีจำนวนสมาชิกน้อยคือตั้งแต่ 1-6 คน ได้แก่ ตำบลนาเกตุ ตำบลบางโกระ อำเภอโคกโพธิ์ ตำบลน้ำดำ อำเภอทุ่งยางแดง ตำบลวัด อำเภอยะรัง ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง เป็นต้น สำหรับตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกเท่ากัน คือ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.87 ได้แก่ ตำบลปล่องหอย อำเภอกะพ้อ และตำบลบือระ อำเภอสาบบุรี นอกจากนี้ยังมีตำบลที่มีจำนวนสมาชิกใกล้เคียงกันคือ 22-24 คน ได้แก่ ตำบลบานา อำเภอเมือง ตำบลคลองใหม่ อำเภอยะรัง และตำบลบางปู อำเภอยะหริ่ง ส่วนตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกเท่ากัน คือ 30 คน ได้แก่ ตำบลราตาบันยัง อำเภอยะหริ่ง และตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก อีกทั้งยังมี ตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม แต่มีจำนวนสมาชิก 60 คน ได้แก่ ตำบลบ้านนอก อำเภอปะนาเระ ตำบลตาแกะ อำเภอยะหริ่ง ตำบลตุง อำเภอหนองจิก อย่างไรก็ตาม ยังมีตำบลที่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม แต่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด 98 คน ได้แก่ ตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง (ตารางที่ 27)

1.2 จำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกลุ่มกับจำนวนสมาชิกที่ผลิตกปิเยาะห์ เนื่องจากจำนวนกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์ทั้งหมด มี 4 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 95 คน อำเภอที่มีจำนวนกลุ่มมากที่สุด คือ อำเภอทาบัง มีจำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด คือ 55 คน คิดเป็นร้อยละ 57.89 ส่วนอำเภอเมืองยะลา และอำเภอยะหา มีจำนวนกลุ่มเท่ากัน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีจำนวนสมาชิก 15 และ 25 คนตามลำดับ (ตารางที่ 28 แผนภูมิที่ 44 - 45)

2. ผลการดำเนินงานของกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์

2.1. การดำเนินงานของกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดปัตตานีมีลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์ คือ ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุนมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 47.00 รองลงมา คือ ผลิตเองโดยวัดดุติบเป็นของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 24.00 ส่วนการรับจ้างทำโดยวัดดุติบเป็นของนายทุน คิดเป็นร้อยละ 11.00 การผลิตเองโดยวัดดุติบเป็นของกลุ่ม และประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 7.00 การรับจ้างทำโดยวัดดุติบเป็นของนายทุน และประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 6.00 นอกจากนี้ยังมีการรับจ้างทำโดยวัดดุติบเป็นของนายทุนและผลิตเองโดยวัดดุติบเป็นของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 5.00 (ตารางที่ 29)

2.2. การดำเนินงานของกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดยะลา มีลักษณะการดำเนินงานเพียง 2 ลักษณะ คือ ส่วนมากนิยมผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมา คือ ผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่มและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 25.00 (ตารางที่ 29)

2.3. ภาพรวมของจังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลาในการดำเนินงานของกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์

การดำเนินงานของกลุ่มที่ผลิตกปิเยาะห์ อันดับแรก ได้แก่ ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมาคือ กลุ่มผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 25.00 อันดับที่ 3 ได้แก่ กลุ่มที่ผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุน คิดเป็นร้อยละ 10.00 นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ได้แก่ กลุ่มผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่มและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน คิดเป็นร้อยละ 7.00 และอันดับสุดท้ายมีค่าเฉลี่ยเท่า ๆ กัน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่รับจ้างผลิตโดยวัตถุดิบเป็นของนายทุนและผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่ม กับกลุ่มที่รับจ้างทำโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่มและประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน จะเห็นได้ว่า จังหวัดปัตตานีนิยมผลิตกปิเยาะห์โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุนมากที่สุด ส่วนจังหวัดยะลา กลุ่มที่ผลิตเองโดยวัตถุดิบเป็นของกลุ่ม จะมีคะแนนสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพ วิถีชีวิตของกลุ่มที่ผลิต กปิเยาะห์ในสองจังหวัดที่สมาชิกยังมีความยากจน ขาดแคลนเงินทุนในการจัดซื้อวัสดุ

3. ปริมาณการผลิตกปิเยาะห์ แบ่งออกเป็นดังนี้

3.1. การผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดปัตตานีมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างปริมาณการผลิตกปิเยาะห์กับจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกใน 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองปัตตานีและอำเภอยะรัง สำหรับอำเภอเมืองปัตตานีมีปริมาณการผลิตกปิเยาะห์มากที่สุดคือ 155,350 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 76.63 ตำบลที่ผลิตมากที่สุด ได้แก่ ตำบลกะมิยอ ผลิตได้ 109,800 กุติ ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม 98 คน และมีจำนวนสมาชิกมากที่สุดคือ 1,141 คน รองลงมาคือ ตำบลคลองมานิงผลิตได้ 22,150 กุติ ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม 23 คน และมีจำนวนสมาชิก 142 คน อันดับที่ 3 ได้แก่ ตำบลบุยุต ผลิตได้ 21,900 กุติ ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม 15 คน และมีจำนวนสมาชิก 109 คน สำหรับอำเภอยะรัง ซึ่งมีปริมาณการผลิตรองลงมาจากอำเภอเมืองปัตตานี คือ ผลิตได้ 18,950 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 9.35 ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่มาจาก ตำบลสะตาวา เป็นจำนวนถึง 15,950 กุติ ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม 14 กลุ่มและมีจำนวนสมาชิก 166 คนซึ่งมากกว่าตำบลอื่นๆในอำเภอยะรัง (ตารางที่ 30 แผนภูมิที่ 42-43) ส่วนอำเภอที่มีการผลิตเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่ อำเภอยะนิง ซึ่งมีตำบลเดียวที่ผลิตกปิเยาะห์ คือ ตำบลบ้านนอก ผลิตได้ 10,000 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 4.93 และมีจำนวนกลุ่มเพียง 1 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 60 คน แตกต่างจากอำเภอยะรัง ซึ่งมีปริมาณการผลิต 5,930 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 2.92 แต่มีจำนวนกลุ่ม 7 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 119 คน ในขณะที่อำเภอยะนิง ซึ่งมีตำบลเดียวที่ผลิตกปิเยาะห์ คือ ตำบลปล่องหอย ผลิตได้ 4,500 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 2.22 แต่มีจำนวนกลุ่ม 1 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิก 20 คน นอกจากนี้ อำเภอยะนิงยังแดง ผลิตได้ 4,500 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 2.22 เท่ากับอำเภอยะนิง แต่มีจำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิก 99 คน เป็นต้น (ตารางที่ 27 และตารางที่ 30)

เมื่อพิจารณาปริมาณการผลิตกปิเยาะห์ของอำเภอยะนิง อำเภอยะรัง อำเภอยะนิง และอำเภอยะนิงแดงพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการผลิต จำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิก

3.2. การผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างปริมาณการผลิตกปิเยาะห์กับจำนวนกลุ่ม และจำนวนสมาชิก ทั้ง 3 อำเภอ กล่าวคือ อำเภอกาบัง ผลิตกปิเยาะห์ได้มากที่สุด คือ 1,700 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 48.57 รองลงมาคือ อำเภอยะหา ผลิตได้ 1,500 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 42.86 และอำเภอเมืองยะลาผลิตได้ 300 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 8.57 (ตารางที่ 31 และแผนภูมิที่ 50) ทั้งสองอำเภอมีย่านกลุ่มเพียง 1 กลุ่มและมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าอำเภอกาบัง

4. ปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ แบ่งออกเป็นดังนี้

4.1. เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ ในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์กับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกและปริมาณการผลิต กล่าวคือ อำเภอเมืองปัตตานีมีจำนวนจักรที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์มากที่สุด คือ 749 หลัง คิดเป็นร้อยละ 64.96 จำนวนเครื่องตัดผ้า 107 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.69 ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิต ที่มีจำนวนมากที่สุดในจังหวัดปัตตานี

สำหรับอำเภอยะรัง มีจำนวนจักร ที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ รองลงมา คือ 143 หลัง คิดเป็นร้อยละ 12.40 จำนวนเครื่องตัดผ้า 9 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.36 ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิต ในอันดับรองลงมา ส่วนอำเภอยะหริ่ง มีจำนวนจักร 101 หลัง คิดเป็นร้อยละ 8.76 มีจำนวนเครื่องตัดผ้า 6 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.57 ซึ่งไม่สอดคล้องกับปริมาณการผลิตที่อยู่ในอันดับที่ 4

อย่างไรก็ตาม ยังมีอำเภอกะพ้อ ที่มีจำนวนจักรน้อยที่สุด คือ 1 หลัง คิดเป็นร้อยละ 0.09 มีจำนวนเครื่องตัดผ้า 2 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.19 ซึ่งไม่สอดคล้องกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกและปริมาณการผลิตที่อยู่ในอันดับที่ 5

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ กับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิต กล่าวคือ อำเภอกาบัง มีจำนวนจักรที่ใช้ในการผลิต กปิเยาะห์มากที่สุด คือ 23 หลัง คิดเป็นร้อยละ 71.88 จำนวนเครื่องตัดผ้า 2 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิตที่มีจำนวนมากที่สุดในจังหวัดยะลา สำหรับอำเภอยะหา มีจำนวนจักรที่ใช้ในการผลิตกปิเยาะห์ รองลงมา คือ 5 หลัง คิดเป็นร้อยละ 15.63 และไม่มีเครื่องตัดผ้า ส่วนอำเภอเมืองยะลา มีจำนวนจักร 4 หลัง คิดเป็นร้อยละ 12.50 และไม่มีเครื่องตัดผ้า (ตารางที่ 32 และแผนภูมิที่ 51 - 52)

จะเห็นได้ว่า อำเภอยะหา และอำเภอเมืองยะลา มีจำนวนจักร แตกต่างกันเล็กน้อย และไม่มีเครื่องตัดผ้า ทั้ง 2 อำเภอ แต่ปริมาณการผลิตกปิเยาะห์ของทั้ง 2 อำเภอ แตกต่างกันมาก กล่าวคือ อำเภอยะหาสามารถผลิตกปิเยาะห์ได้มากกว่าอำเภอเมืองยะลา 5 เท่า

5. หน่วยงานที่ลงทุนเครื่องมือ ในการผลิตกปิเยาะห์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป็นผู้ลงทุนเครื่องมือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ นายทุนเป็นผู้ลงทุนเครื่องมือ คิดเป็นร้อยละ 16.00 อย่างไรก็ตามมีหน่วยงานของทางราชการที่สนับสนุนเครื่องมือ เพียงร้อยละ 4.00 เท่านั้น และไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน (ตารางที่ 34 และแผนภูมิที่ 55)

6. ลักษณะการผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า การผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา นิยมผลิตตามการสั่งซื้อและผลิตเพื่อจำหน่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.00 รองลงมา คือ ผลิตตามการสั่งซื้อเพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 16.00 ส่วนการผลิตเพื่อจำหน่ายเพียงอย่างเดียวมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.00 เนื่องจากสมาชิกไม่มีเงินทุนสำรองในการผลิตกปิเยาะห์ไว้จำหน่ายในช่วงเทศกาลถือศีลอด ซึ่งมียอดจำหน่ายค่อนข้างสูง (ตารางที่ 35)

7. ต้นทุนการผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของกปิเยาะห์มีต้นทุนการผลิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อันดับที่ 1 คือ มักกะฮู ราคา 656 บาทต่อกุดี

อันดับที่ 2 คือ ทรงสูง ราคา 525 บาทต่อกุดี

อันดับที่ 3 คือ ตาต้อริ ราคา 356 บาทต่อกุดี

อันดับที่ 4 คือ ตาดดา ราคา 335 บาทต่อกุดี

สำหรับกปิเยาะห์ที่มีต้นทุนต่ำที่สุดได้แก่ จาบา ราคา 175 บาทต่อกุดี (ตารางที่ 36 และแผนภูมิที่ 57)

เมื่อพิจารณาต้นทุนในการผลิตกปิเยาะห์พบว่า ราคาต้นทุนในการผลิตค่อนข้างสูง รูปแบบที่นิยมผลิตมากที่สุด คือ แบบตาดดา ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการผลิตที่นิยมผลิตตามการสั่งซื้อแต่เพียงขาดแคลนเงินทุนในการหมุนเวียน จึงต้องอาศัยกลุ่มเป็นผู้ลงทุน และสมาชิกเป็นผู้รับจ้างผลิตแทน เช่น กลุ่มผลิตกปิเยาะห์ หมู่ 5 ตำบลกมียอ อำเภอเมืองปัตตานี มีทุนหมุนเวียนประมาณ 2 ล้านบาท มะยิ ยิมะเย็ง (2549) สำหรับกลุ่มที่มีเงินทุนหมุนเวียนน้อยตั้งแต่ 2,000-40,000 บาท ได้แก่ กลุ่มผลิตกปิเยาะห์ หมู่ 3 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี และกลุ่มกปิเยาะห์ หมู่ 2-4 ตำบลสะดาวา อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี วิมล ม้าละ (2549)

8. การบรรจุภัณฑ์กปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า กปิเยาะห์ส่วนใหญ่มีการบรรจุภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 66.67 โดยหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับกปิเยาะห์ที่ยังไม่บรรจุภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 33.33 กปิเยาะห์ที่ผลิตออกจำหน่ายนั้น ส่วนใหญ่ผู้บริโภคเป็นชนชั้นล่าง พ่อค้าคนกลางจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ โดยเฉพาะตลาดในต่างประเทศ เช่น ชาวดิอาร์เบียนั้น ไทยมีคู่แข่งทางการค้า คือ จีน ซึ่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์ในราคาถูกกว่าไทย แต่ในด้านคุณภาพสินค้าไทยคุณภาพดีกว่าทั้งในด้านวัตถุดิบและมีโอกาสการเย็บที่มีความประณีตกว่า ด้วยเหตุนี้ราคากปิเยาะห์จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญในการส่งกปิเยาะห์ไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ มะยิ ยิมะเย็ง และอาแซ อูมา (2549) นอกจากนี้ผู้บริโภคมีความเชื่อว่าสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ ราคาจะแพงกว่า ซึ่งผู้บริโภคมองไม่เห็นความจำเป็นในการมีบรรจุภัณฑ์ของกปิเยาะห์ อย่างไรก็ตามสมาชิกยังมีความต้องการให้หน่วยงานของรัฐช่วยขยายตลาดออกไปยังชนชั้นกลาง และชนชั้นสูง เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับกปิเยาะห์ที่มีบรรจุภัณฑ์ต่อไป

9. ปริมาณกปิเยาะห์ที่จำหน่ายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า ตลาดที่สั่งซื้อผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ สำหรับตลาดภายในประเทศที่มีการจำหน่ายมากที่สุด จำนวน 107,340 กุดี ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 52.05 อยู่ในบริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากมีชาวไทยมุสลิมที่ต้องใช้กปิเยาะห์ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากนี้ยังกระจายไปยังจังหวัดต่าง ๆ เช่น จังหวัดสงขลา สตูล ภูเก็ต กรุงเทพฯ และปทุมธานี มะยิ ยิมะเย็งและอาแซ อูมา (2549) ส่วนตลาดต่างประเทศที่มีการส่งออกไป

จำหน่ายมากที่สุด ได้แก่ ประเทศซาอุดีอาระเบีย 57,159 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 27.71 รองลงมา คือ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย 33,785 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 16.38 นอกจากนี้ยังมีประเทศจอร์แดน อียิปต์ บรูไน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 3.86 (ตารางที่ 38 และแผนภูมิที่ 59) อีกทั้งยังมีการส่งไปจำหน่ายที่ประเทศปากีสถาน และอินโดนีเซีย อาแซ อูมา (2549)

เมื่อพิจารณาปริมาณการส่งออกไปจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า สอดคล้องกับปริมาณการผลิตปิยะะห์ ของทั้งสองจังหวัด และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างไรก็ตาม ตลาดในการส่งออกปิยะะห์ไปยังต่างประเทศ ยังมีอนาคตที่สดใส เนื่องจากการผลิตปิยะะห์ในขณะนี้ ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดต่างประเทศ เพราะพ่อค้าคนกลางไม่มีเงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อปิยะะห์ไว้รอจำหน่าย มะยิ ยี่มะเย็ง และอาแซ อูมา (2549)

10. จำนวนผู้มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการผลิตปิยะะห์ ในจังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้มีรายได้หลักกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิตปิยะะห์ กล่าวคือ อำเภอที่มีผู้ผลิตปิยะะห์เป็นรายได้หลักมากที่สุด คือ อำเภอเมืองปัตตานี 1,020 คน คิดเป็นร้อยละ 78.10 รองลงมา คือ อำเภอยะรัง 121 คน คิดเป็นร้อยละ 9.26 อันดับที่ 3 คือ อำเภอยะหริ่ง 52 คน คิดเป็นร้อยละ 3.98

สำหรับจำนวนผู้ผลิตปิยะะห์เป็นรายได้เสริมมากที่สุด คือ อำเภอเมืองปัตตานี คือ 394 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 รองลงมา คือ อำเภอยะรัง 73 คน คิดเป็นร้อยละ 9.43 อันดับที่ 3 อำเภอหนองจิก 71 คน คิดเป็นร้อยละ 9.17 (ตารางที่ 39 แผนภูมิที่ 60-61) เมื่อพิจารณาจำนวนผู้มีรายได้เสริมแล้วพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก จำนวนเครื่องจักรและปริมาณการผลิต เช่น อำเภอเมืองปัตตานี เป็นอำเภอที่มีผู้มีรายได้หลักและรายได้เสริมมากที่สุด สอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก จำนวนเครื่องจักรและปริมาณการผลิตมากที่สุด สำหรับอำเภอยะรัง มีความสัมพันธ์เชิงบวก เหมือนกับอำเภอเมืองปัตตานีทุกประการ ยกเว้นอำเภอหนองจิกที่ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก จำนวนเครื่องจักรและปริมาณการผลิตที่ไม่มาก อย่างไรก็ตาม เมื่อมองภาพรวมแล้วพบว่า จังหวัดปัตตานีมีจำนวนสมาชิกที่ประกอบอาชีพผลิตปิยะะห์เป็นรายได้หลักมากที่สุด 1,306 คน คิดเป็นร้อยละ 62.79 และมีจำนวนสมาชิกที่ประกอบอาชีพผลิตปิยะะห์เป็นรายได้เสริม 774 คน คิดเป็นร้อยละ 37.21 (แผนภูมิที่ 62-63)

11. จำนวนผู้มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการผลิตปิยะะห์ในจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้มีรายได้หลักกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกและปริมาณการผลิตปิยะะห์ กล่าวคือ อำเภอที่มีผู้ผลิตปิยะะห์เป็นรายได้หลักมากที่สุด คือ อำเภอกาบัง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาคือ อำเภอยะหามี่ผู้ผลิตปิยะะห์เป็นรายได้หลัก 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 สำหรับจำนวนผู้ผลิตปิยะะห์เป็นรายได้เสริมมากที่สุด คือ อำเภอกาบัง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมา คือ อำเภอเยหา 15 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 (ตารางที่ 40 แผนภูมิที่ 64 - 65) เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ที่รายได้หลักและรายได้เสริมแล้วพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และปริมาณการผลิต เช่น อำเภอกาบัง เป็นอำเภอที่มีผู้มีรายได้และรายได้เสริมมากที่สุด สอดคล้องกับการมีจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิกมากที่สุด และมีปริมาณการผลิตมากที่สุด อย่างไรก็ตาม เมื่อมองภาพรวมแล้วพบว่า จังหวัดยะลามีจำนวนสมาชิกที่ประกอบอาชีพผลิตปิยะะห์เป็นรายได้เสริมมากที่สุด 55 คน คิดเป็นร้อยละ 57.89 และมีจำนวนสมาชิกที่ประกอบอาชีพผลิตปิยะะห์เป็นรายได้หลัก 40 คน คิดเป็นร้อยละ 42.11 (ตารางที่ 40 แผนภูมิที่ 66-67)

12. ช่วงรายได้หลักและรายได้เสริมของสมาชิกที่ผลิตกปิเยาะห์ในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดปัตตานีมีช่วงรายได้หลักระหว่าง 3,001-4,500 บาท ต่อเดือน ซึ่งเป็นช่วงที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.00 รองลงมาคือช่วงรายได้หลักระหว่าง 1,501-3,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 14.00 และมีช่วงรายได้เสริมระหว่าง 1,501-3,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นช่วงที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.00 รองลงมาคือช่วงรายได้เสริมต่ำกว่า 1,500 ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 12.00 (ตารางที่ 41 แผนภูมิที่ 68-69) สำหรับจังหวัดยะลามีช่วงรายได้ หลักมากกว่า 6,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นช่วงที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.00 รองลงมาคือ ช่วงรายได้หลักระหว่าง 1,501-3,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 33.00 และมีช่วงรายได้เสริมเท่าๆกัน 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 น้อยกว่า 1,500 บาทต่อเดือน ช่วงที่ 2 ระหว่าง 1,501-3,000 บาท ต่อเดือน ช่วงที่ 3 ระหว่าง 3,001-4,500 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 33.00 ของช่วงรายได้เสริมของสมาชิก (ตารางที่ 41 และ แผนภูมิที่ 70-71)

13. มาตรฐานผลิตภัณฑ์หรือรางวัลของสมาชิกที่ผลิตกปิเยาะห์

ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์กปิเยาะห์ที่ได้รับมาตรฐานหรือได้รับรางวัลมีน้อยมาก คือ ประมาณร้อยละ 2.50 เท่านั้น ส่วนที่ไม่ได้รับมาตรฐานหรือรางวัลคิดเป็นร้อยละ 97.50 จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับมาตรฐาน หากหน่วยงานของรัฐช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีคุณภาพจะช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าและสามารถก้าวไปสู่ OTOP ซึ่งจะช่วยให้สามารถขยายตลาดไปสู่ผู้บริโภคระดับกลางและระดับสูง ถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะยังไม่มีมาตรฐานแต่ไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าส่งสินค้าจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากขณะนี้ตลาดยังมีความต้องการ กปิเยาะห์อีกเป็นจำนวนมากและไม่สามารถผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด เพราะผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังเป็นชนชั้นระดับล่าง

14. ปริมาณการผลิตกปิเยาะห์จำแนกตามรูปทรง

ผลการวิจัยพบว่า ในปี พ.ศ. 2548 กปิเยาะห์ที่ผลิตในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลามีปริมาณการผลิตทั้งหมด 206,204 กุติ รูปทรงของกปิเยาะห์ที่มีการผลิตมากที่สุดคือ รูปทรงชูดาน สามารถผลิตได้ 155,215 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 75.26 รองลงมาคือ ทรงมังกะฮ จำนวน 12,820 กุติต่อปี คิดเป็นร้อยละ 6.22 อันดับที่ 3 คือทรงดาดา จำนวน 12,476 กุติ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 6.05 ส่วนรูปทรงที่ผลิตน้อยที่สุด คือ ทรงจาบา จำนวน 1,242 กุติต่อปี คิดเป็นร้อยละ 0.60 (ตารางที่ 43 และ แผนภูมิที่ 73-74) จะเห็นได้ว่า ปริมาณการผลิตกปิเยาะห์สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริโภคนิยมใช้กปิเยาะห์ทรงชูดานมากที่สุด รองลงมาคือทรงมังกะฮ และรูปทรงที่นิยมใช้น้อยที่สุดคือ ทรงจาบา

ข้อเสนอยุทธศาสตร์เบื้องต้น

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จากฐานข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ได้ดังนี้

จุดแข็ง การผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์เป็นอาชีพที่สอดคล้องกับศาสนาและวัฒนธรรม สามารถทำงานอยู่กับบ้าน ประกอบศาสนกิจได้ครบทุกเวลา ดูแลครอบครัวได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

ระดับฝีมือของผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์มีความประณีต มีความคิดสร้างสรรค์ ลวดลายใหม่ๆ ประกอบกับความสามารถพัฒนาทักษะฝีมือได้รวดเร็ว

จุดอ่อน ขาดทักษะการบริหารจัดการ เนื่องจากความรู้เรื่องการตลาด การแสวงหาเงินทุน อยู่ในมือของผู้ค้าคนกลางที่ลงทุนเป็นเงิน วัสดุการผลิต การขนส่ง และตลาดปลายทาง ผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ส่วนใหญ่จึงอยู่ในฐานะผู้รับจ้าง ประกอบกับความพอใจที่จะอยู่ในฐานะผู้รับจ้าง โดยคิดว่าไม่ต้องการมีภาระในเรื่องการจัดการ มีเพียงส่วนน้อยที่จะสามารถยกระดับขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการรายย่อยได้

ขาดการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ตลาดและกลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ ทำให้รูปแบบในการผลิตไม่มีทิศทาง ราคาที่จำหน่ายจึงมักไม่คุ้มทุน

ผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ยังไม่มี การรวมเป็นเครือข่ายที่ชัดเจน ทำให้ขาดระบบ การดูแลสิทธิประโยชน์ เช่น การพัฒนาทักษะฝีมือด้วยตนเองยังพบน้อย การแบ่งตลาดที่หามาได้ยังไม่จุนเจือกัน การกำหนดราคาจำหน่ายที่ต่างคนต่างแข่งกันขายจนกลายเป็นการขายตัดราคาตนเอง รวมไปถึงหลักประกันในการ ดูแลสวัสดิการแรงงานนอกระบบที่ยังไม่ชัดเจน

โอกาส ปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ยังสามารถรองรับได้อีกมาก ทั้งตลาดภายในประเทศไทย โดยเฉพาะภาคใต้ตอนบนซึ่งยังไม่มีภาวะการแข่งขันที่สูงมากนัก เช่น จังหวัดพัทลุง นครศรีธรรมราช (อำเภอท่าศาลา) สตูล ภูเก็ต กระบี่ เป็นต้น และตลาดต่างประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น บรูไน อินโดนีเซีย (ตลาดใหม่และมีขนาดใหญ่มาก) มาเลเซีย (ตลาดเดิมแต่มีการแข่งขันสูง) ในแถบตะวันออก กลาง (ประเทศรอบอ่าวเปอร์เซีย) โดยเฉพาะประเทศซาอุดีอาระเบีย ประเทศสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรต ซึ่งเป็นศูนย์กลาง การกระจายสินค้าให้กับมุสลิมทั่วโลกที่เดินทางเข้ามาประกอบพิธีฮัจญ์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มประเทศในแถบแอฟริกา บางประเทศที่ประชากรนับถือศาสนาอิสลามจำนวนมาก เช่น ประเทศอียิปต์ ประเทศไนจีเรีย (ตลาดใหม่ใช้ผ้าคลุม รูปแบบเดียวกับตะวันออกกลาง)

อุปสรรค การสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีต่อผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ยังไม่เป็นระบบ และไม่กระจายโอกาสไปยังกลุ่มที่ดกสำรวจ เป็นผลให้บางกลุ่มมีวัสดุอุปกรณ์เกินกว่าจำนวนสมาชิก ขณะที่บางกลุ่ม ขาดแคลนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิต โดยเฉพาะจักรเย็บผ้า (ส่วนใหญ่มีคุณภาพไม่ดีพอในการทำผลิตภัณฑ์ผ้าคลุม ผมและกบิเยาะห์)

การติดตามผลจากหน่วยงานที่มอบความช่วยเหลือให้ผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ยังไม่ดีพอ จนเกิดสภาพความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือ ทำให้กลุ่มที่ได้รับการหนุนช่วยจากหน่วยงานสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในราคาถูก เพราะ คิดว่าได้อุปกรณ์ ได้วัสดุมาฟรี บางครั้งขายในราคาต่ำกว่าทุนจนทำลายกลไกราคาตลาดโดยไม่รู้ตัว ขณะที่ผู้ขาย นอกจากไม่มีกำไรแล้ว ทุนที่ได้จากหน่วยงานก็ค่อยๆ ร่อยหรอลงโดยไม่รู้ตัว

วัตถุดิบที่จำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศอยู่ โดยเฉพาะผ้าบาว่าที่มีฐานการผลิตใน ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลี ขนส่งมาลงที่สิงคโปร์ แล้วผ่านการกำหนดยี่ห้อที่มาจากมาเลเซีย ก่อนส่งออกมาขายในฝั่ง ไทย ขณะเดียวกันยังต้องบวกอัตราภาษีทั้งขาเข้า (ผ้าบาว่าที่เป็นวัตถุดิบ) และขาออก (ผ้าบาว่าที่ปักลวดลายเป็น

ผ้าคลุมผมแล้ว) เป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ขณะกำไร ค่าจ้างต้องลดลง การลักลอบนำเข้าและส่งออกจึงปรากฏอยู่ทั่วไป ตามแนวชายแดนไทย – มาเลเซีย โดยเฉพาะชายแดนตากใบและสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

ระบบการเงินยังไม่เอื้อต่อการออม การกู้ยืม และการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ เนื่องจากติดขัดเรื่องดอกเบี้ย (ริบา) อันเป็นข้อห้าม (หะรอม) ในหลักศาสนาอิสลาม เป็นผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้มีอาชีพผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ไม่มีโอกาสก้าวหน้าจากผู้รับจ้างมาเป็นผู้ประกอบการ

มีประเทศคู่แข่งสำคัญในผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท โดยผ้าคลุมผม เริ่มมีแรงงานอพยพจากประเทศอินโดนีเซียที่เข้ามาอยู่ในประเทศมาเลเซียรับจ้างผลิตผ้าคลุมผมในราคาถูก เนื่องจากต้นทุนค่าแรงต่ำ กลุ่มประเทศตะวันออกกลางที่ใช้ผ้าคลุมผมผืนใหญ่ สีเข้ม โดยมีผู้ผลิตในท้องถิ่นเอง ไม่พึ่งพิงผู้ผลิตผ้าคลุมผมจากแหล่งอื่น แม้ฝีมือจะไม่ประณีตเท่ากับผู้ผลิตในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และความต้องการผู้ใช้อยู่มีมากกว่าปริมาณที่ผลิตได้ ส่วนกบิเยาะห์มีคู่แข่งสำคัญคือบังคลาเทศและจีน โดยเฉพาะจีนที่หันมาใช้เครื่องจักรในการผลิต ทำให้ต้นทุนต่ำลงมาก เข้ามาแย่งตลาดระดับล่างได้ถึง 1 ใน 3 ขณะที่บังคลาเทศมีวิธีการผลิตแบบทำมือ (Hand Made) คล้ายกับไทย แข่งขันกันที่ความประณีต เจาะตลาดห้างร้านโดยกล้าที่จะวางสินค้าไว้ก่อนและเก็บเงินเมื่อขายได้ (ตลาดเงินเชื่อ)

ภาพลักษณ์ของจังหวัดชายแดนใต้ในทัศนคติของคนทั่วไปติดลบจากสถานการณ์ความไม่สงบ จนบดบังศักยภาพของชุมชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่สามารถเป็นศูนย์กลางเครื่องแต่งกายมุสลิมของภูมิภาคเอเชียใต้ ในขณะเดียวกัน ภาครัฐและเอกชนควรหันมาเอาใจใส่อาชีพการผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์มากกว่าเกณฑ์คนเข้าระบบโรงงานอุตสาหกรรม จนทำลายสังคมและครอบครัวอันเป็นรากฐานสำคัญของความสันติสุข

ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. สร้างเครือข่ายผู้มีอาชีพผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ในรูปของชมรม สมาคม หรือรูปแบบอื่นใด เพื่อกำหนดทิศทางการผลิต ถ่ายทอดทักษะฝีมือ การตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่พึงมีพึงได้ บนการตัดสินใจโดยมีฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีกลไกการส่งต่อจากแหล่งข้อมูลต้นทาง มายังผู้รับผิดชอบในการป้อนข้อมูล ปรับเปลี่ยนข้อมูลอยู่ตลอดเวลา
2. จัดระบบหน่วยงานที่ต้องการช่วยเหลือกลุ่มผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ใหม่ไม่ให้ซ้ำซ้อน และกระจายโอกาสไปสู่กลุ่มที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน แก่ไขระเบียบบางประการที่เป็นอุปสรรค เช่น การเคลื่อนย้ายจักรเย็บผ้าจากกลุ่มที่มีมากเกินไปเพื่อนำไปให้กลุ่มที่ยังขาดแคลน หรือการขยับอัตราราคาของครุภัณฑ์ต่อหน่วยให้สูงขึ้น เพื่อให้ได้ครุภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ ทนทาน และคุ้มค่าในระยะยาว เป็นต้น
3. ศึกษาวิจัยเส้นใยสังเคราะห์เพื่อทดลองผลิตผ้าที่มีคุณภาพไม่ด้อยไปกว่าผ้าที่ใช้อยู่ เพื่อลดการนำเข้า แก้ปัญหาอัตราภาษี การลักลอบนำเข้าผ้า และลดต้นทุนการผลิต พร้อมๆ กับการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ผลิตที่ยังยึดติดกับยี่ห้อ
4. ดึงการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ผู้ค้าคนกลาง เข้ามาเป็นคู่ค้ากับผู้ผลิต เพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์ตลาด แนวโน้มความต้องการของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ โดยปรับแนวคิดให้มองอย่างเป็นระบบ มองผลกระทบที่เกิดขึ้น หากฐานการผลิตมีปัญหา ผู้ทำการค้าก็อยู่ลำบาก
5. ปรับสภาพแวดล้อมทางการเงินให้เหมาะสมกับสังคมมุสลิม ธนาคาร และสถาบันการเงิน ต้องกำหนดให้มีโครงการที่เอื้อต่อการลงทุนในลักษณะการออม การกู้ยืม การเป็นหุ้นส่วนทางการค้าและการส่งออก ตลอดจนมีบันทึกความร่วมมือกับสถาบันการเงิน และธนาคาร ที่เป็นเป้าหมายในการส่งออกผ้าคลุมผมและกบิเยาะห์ เพื่อช่วยให้การทำธุรกรรมมีหลักประกันและคล่องตัวมากขึ้น กระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่

6. ให้สำนักงานงานการค้าไทยในประเทศเป้าหมายที่จะส่งออกผ้าคลุมผมและกิโยะห์ มีบทบาทสำคัญในการเป็นพี่เลี้ยงแนะนำโอกาสและสู่ทางการค้าให้ผู้ประกอบการมีความรู้เพื่อวิเคราะห์ตลาดและกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมผมและกิโยะห์ได้เอง นอกจากนี้ให้ทำหน้าที่แก้ไขปัญหการทำธุรกรรมระหว่างประเทศเบื้องต้น

7. รัฐบาลควรเอาใจใส่ในการใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อนกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นนวัตกรรม หรือแสวงหาสังคมทุนนิยม สังคมอุตสาหกรรม ที่บันทึกและสร้างความเห็นพ้องระหว่างชุมชน ระหว่างสมาชิกในครอบครัว จนเป็นสาเหตุหนึ่งของความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

บรรณานุกรม

- กรวิภา ขวัญเพชร และคณะ. 2548. ศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกะปิเยาะห์รายย่อยเพื่อสร้าง
ความเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตกะปิเยาะห์รายย่อยในตำบลกะมิยอ
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี (งานวิจัย) ปัตตานี : หน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้
ตอนล่าง.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542. วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์
เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดปัตตานี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จิตติมา ระเด่นอาหมัด. 2529. วารสารรัฐสมิแล, ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-สิงหาคม. กรุงเทพฯ :
เจริญวิทย์การพิมพ์.
- จूरรัตน์ บัวแก้ว. 2538. วัง 7 หัวเมือง. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.
- _____. 2540. "กาแลบือซาร์: ศูนย์กลางการค้าก่อนการสร้างเมืองกรือเซะ" , วารสารสงขลานครินทร์.
ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ม.ค.-เม.ย. สงขลา: เอส.พรินท์จำกัด.
- จूरรัตน์ บัวแก้วและคณะ. 2539-2543. ผ้าก๊ับวิถีชีวิตชาวไทยมุสลิมในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้
ของประเทศไทย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- "จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3", จ.ศ. 1194 หมายเลข 10 อ้างถึงใน จूरรัตน์ บัวแก้ว , วัง 7 หัวเมือง. คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ทิวา สุขจรรยาและกฤษณพล วิษณุพันธุ์. 2540 : "สภาพแวดล้อมการตั้งถิ่นฐานชุมชนโบราณยะรัง จังหวัดปัตตานี"
ประวัติศาสตร์ปัตตานี อาณาจักร 2,000 ปี ลังกาสู่กะ ช. ปัตตานี: สำนักส่งเสริมและ
การศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อ้างถึงใน จूरรัตน์ บัวแก้ว,
2540 . " กาแลบือซาร์: ศูนย์กลางการค้าก่อนการสร้างเมืองกรือเซะ" วารสารสงขลานครินทร์.
ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2540.
- นันทิรา ขำภิบาล, "นโยบายผู้หญิงสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2481-2487. อ้างถึงใน
สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา, 2542. การแต่งกายสตรีกับทัศนคติกรรมทอผ้าในสังคมไทย
สมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมุข อุทัยพันธุ์, 2529. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้. เล่ม 7 สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา.
- เมืองโบราณ. 2536. ภาพนักเรียนหญิงสวมผ้าคลุมผมสีขาว. ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม.

รัตติยา สาและ, 2544. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส.

อ้างถึงใน สุจิตต์ วงศ์เทศ(บรรณาธิการ) 2547. "ปัตตานี ดารุสลาม"รัฐปัตตานีในศรีวิชัย.
พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. 2546. อ้างถึงใน สุจิตต์ วงศ์เทศ (บรรณาธิการ).2547. "รัฐปัตตานี "รัฐปัตตานี
ในศรีวิชัย.พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2548. ฐานข้อมูลจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์.
(ออนไลน์) . สืบค้นได้จาก [22 สิงหาคม 2548].

สุกัญญา แสงสุวรรณโน. 2546. ผ้าคลุมผม...จากคุณค่า สู่มูลค่า สร้างงาน สร้างรายได้ และ สร้างปัญหา.
ปัตตานี : หน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง.

สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา.2542 . การแต่งกายสตรีกับหัตถกรรมทอผ้าในสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. ม.ป.ป. ภาพการแต่งกายของคหบดีเมืองปัตตานีในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว กรุงเทพฯ : ท้าวสุกรี.

_____. ภาพราษฎรมารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พลับพลา เมืองปัตตานี.
กรุงเทพฯ : ท้าวสุกรี. อ้างถึงใน สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2547 .รัฐปัตตานีในศรีวิชัย.พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

_____. ภาพชาวเมืองปัตตานีจัดขบวนบุหงาสีระถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อ พ.ศ. 2472. อ้างถึงใน สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2547 .รัฐปัตตานีในศรีวิชัย.พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

_____. ภาพพลทหารเมืองปัตตานีนุ่งผ้าถุงแล้วนุ่งผ้าตาหมากรุกแบบปูมโปตอง โปกผ้าที่ศีรษะ.
อมรา ศรีสุชาติ, 2540 : " บทวิเคราะห์ทางโบราณคดีต่อการเสวนาเรื่องค้นหาแหล่งอารยธรรมปัตตานี
อาณาจักร 2,000 ปี ลังกาสู่ ๙." กรุงเทพฯ: สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติที่ 10.(สำเนา) อ้างถึงในจุรีรัตน์ บัวแก้ว, 2540 : " กาแลบือซาร์:ศูนย์กลางการค้า
ก่อนการสร้างเมืองกรือเซะ" วารสารสงขลานครินทร์. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2540.

"Hijab". <http://www.Islamiclifestyle.com/Hijab.htm>. [18 สิงหาคม 2548]

บุคลากรกรม

ชัชธานี ดือระ สมาชิกกลุ่มผ้าคลุมผมสตรี หมู่ 7 ตำบลนาเกตุ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. 2548.
ให้สัมภาษณ์. 15 กันยายน.

เซาฟารีเยาะห์ อีซา ประธานกลุ่มปักผ้าคลุมผมเยาวชน บ้านชูแดทวอ ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง
จังหวัดนราธิวาส. 2548. ให้สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.

นือรอมะห์ ระเด่นอาหมัด (ผู้ให้สัมภาษณ์) วันที่ 14 สิงหาคม 2548

นุรียะห์ ตาละ สมาชิกกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีบ้าน ปุยุด หมู่ 7 ตำบลปุยุด อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. 2548.
ให้สัมภาษณ์. 15 กันยายน.

ภาริตะห์ สารอ สมาชิกกลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสตรีกำแพงบูดี หมู่ 1 ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี.
2548. ให้สัมภาษณ์. 15 กันยายน.

มะยิ ยิมะเย็ง : นักธุรกิจ. 2549. ให้สัมภาษณ์. 14 กุมภาพันธ์.

มะยิ ยิมะเย็งและอาแซ อูมา : นักธุรกิจ. 2549. ให้สัมภาษณ์. 14 กุมภาพันธ์.

วิมล มาร์હે สมาชิกกลุ่มเย็บหมวกกปิเยาะห์ หมู่ 4 ตำบลสะดาวา อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี. 2549.
ให้สัมภาษณ์. 14 กุมภาพันธ์.

แวสแลหะ บาเหะ สมาชิกกลุ่มผ้าคลุมผมทากูโป หมู่ 4 ตำบลลิปะสะโง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี. 2548.
ให้สัมภาษณ์. 15 กันยายน.

สะนะ บือราเฮง สมาชิกกลุ่มสตรีปักจักร หมู่ 9 ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี. 2548. ให้สัมภาษณ์.
15 กันยายน.

สาเหะ อับดุลเลาะ, ข้าราชการบำนาญ (ผู้ให้สัมภาษณ์) วันที่ 30 สิงหาคม 2548

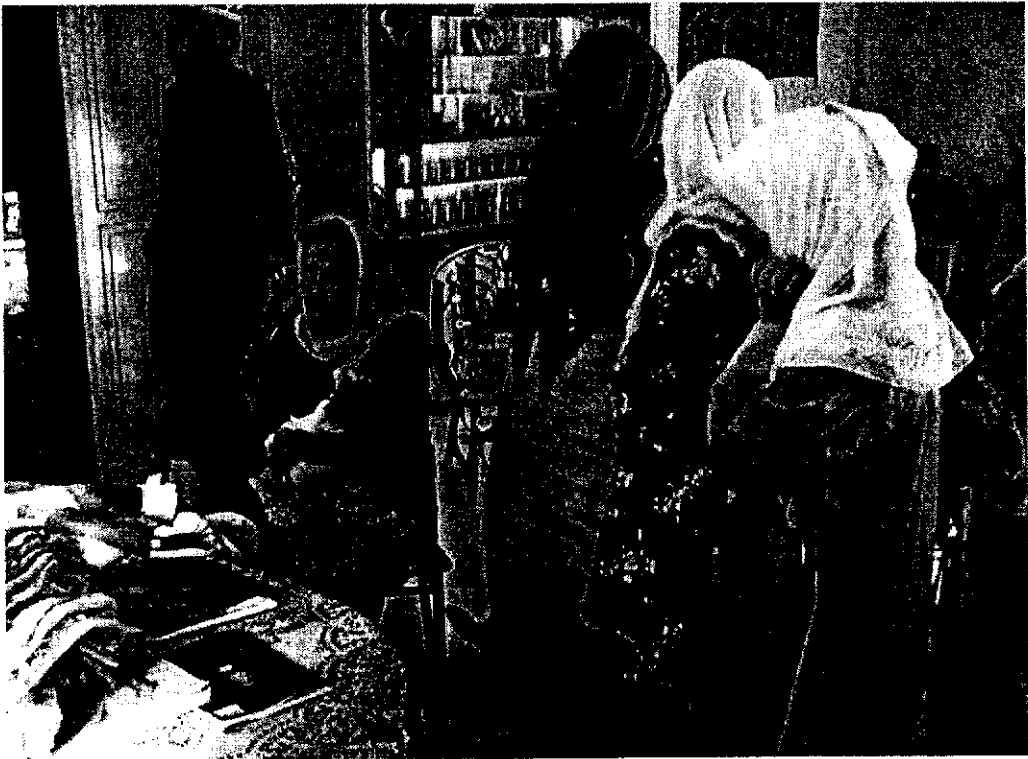
หมีะ หะยิดาเยะ สมาชิกกลุ่มบ้านวังกว้าง หมู่ 48/3 ตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี. 2548.
ให้สัมภาษณ์. 15 กันยายน.

อับดุลเราะมัน เจ๊ะอารง, อาจารย์แผนกวิชาภาษามลายู (ผู้ให้สัมภาษณ์) วันที่ 5 สิงหาคม 2548

อาแซ อูมา : นักธุรกิจ. 2549. ให้สัมภาษณ์. 14 กุมภาพันธ์.

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม

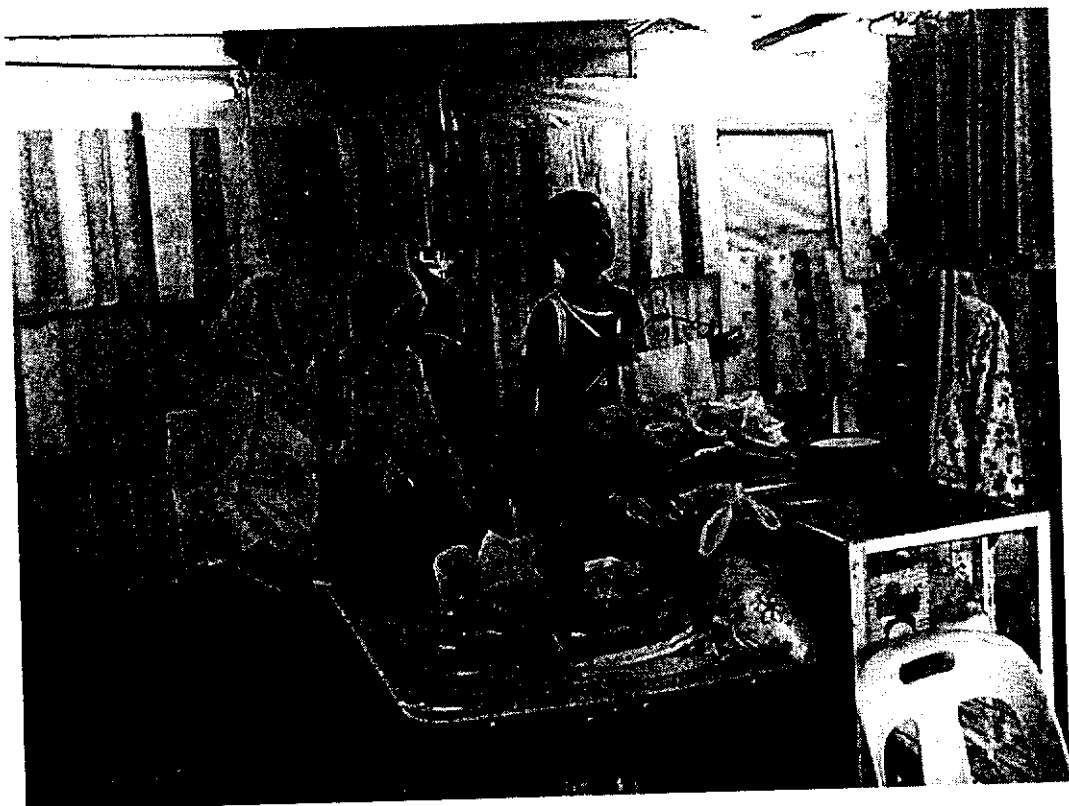
ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อพัฒนาโครงการ
วันที่ 24 ธันวาคม 2546 ณ กลุ่มผลิตผ้าคลุมผมสามแยกบ้านกัว
ตำบลรีโก้ อำเภอสุนทรราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

เดินชมตลาดผ้าคลุมเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
วันที่ 24 ธันวาคม 2546 ณ ศูนย์การค้า MPKB เมืองโกตาบารู รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อพัฒนาโครงการวิจัย
วันที่ 24 พฤษภาคม 2547 ณ กลุ่มผลิตผ้าคลุมหมบบ้านญู ตำบลไพรวัน อำเภอดงบัง จังหวัดนครราชสีมา

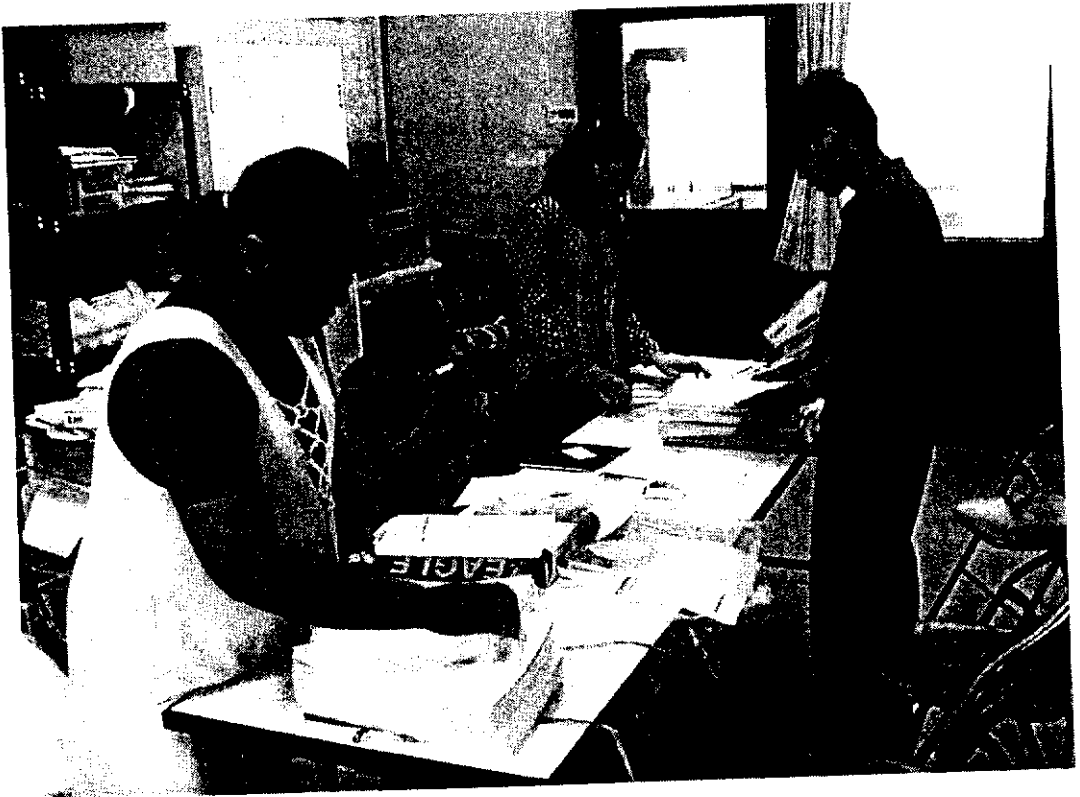
เดินชมตลาดนัดชายแดนตากใบ สังเกตลวดลายสีพื้นผ้าคลุมหมอน
วันที่ 24 พฤษภาคม 2547 ณ ตลาดตาบา ตำบลตากใบ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

เยี่ยมชมการอบรมทักษะฝีมือปักผ้าคลุมหมของกลุ่มปักจักรตำบลตะบิ้ง
วันที่ 24 พฤษภาคม 2547 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลตะบิ้ง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ประชุมชี้แจงโครงการและแสวงความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
วันที่ 25 พฤศจิกายน 2547 ณ ห้องประชุมมะปราง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จัดเตรียมแบบสำรวจกลุ่มผลิตผ้าคลุมหมและกลุ่มผลิตกปิเยาะห์
วันที่ 23 ธันวาคม 2547 ณ สำนักงานหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

เก็บข้อมูลเชิงลึกกลุ่มสตรีปักจักรบ้านจะบังโตะกู
วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2548 ณ บ้านจาบังโตะกู หมู่ที่ 5 ตำบลตันหยงดาส อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกกลุ่มสตรีปักจักรบ้านเกาะจัน
วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2548 ณ บ้านเกาะจัน ตำบลเกาะจัน อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกกลุ่มสตรีปักจักรบ้านเกาะจัน
วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2548 ณ บ้านเชิงทะเล ตำบลตะโละไกรทอง อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี

ประชุมเก็บข้อมูลผู้ผลิตผ้าคลุมหมและกปิเยะหิในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส
วันที่ 24 กันยายน 2548 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยชุมชนจังหวัดนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ประชุมเก็บข้อมูลผู้ผลิตผ้าคลุมผมและกปิเยะห์ในพื้นที่จังหวัดยะลา
วันที่ 25 กันยายน 2548 ณ ห้องประชุมอาคารยะลาพาเลซ
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ประชุมเก็บข้อมูลผู้ผลิตผ้าคลุมหมและกปิเยะห์ในพื้นที่จังหวัดยะลา
วันที่ 25 กันยายน 2548 ณ ห้องประชุมโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ประชุมที่มวิจัยพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูล
วันที่ 21 มกราคม 2549 ณ สำนักงานหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

นิทรรศการ การประกวด และนำเสนอผลงานวิจัย
วันที่ 4 พฤษภาคม 2549 ณ โรงแรมซีเอสปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ประวัติที่มวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางจूरรัตน์ บัวแก้ว
 (ภาษาอังกฤษ) Mrs.Jureerat Buakaew
 เพศ หญิง วันเดือนปีเกิด 12 กรกฎาคม 2496
 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 สถานที่ติดต่อ ภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

โทรศัพท์

E-mail – address bjuree@bunga.pn.psu.ac.th

ที่อยู่ 181/62 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

โทรศัพท์ 0-7333-8059 หรือ 0-9654-6869

1. เงินเดือนปัจจุบัน 32,010 บาท

2.

ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญา และชื่อเต็ม	สาขาวิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษา	ประเทศ
2522	ปริญญาโท	(อ.บ.) อักษรศาสตรมหาบัณฑิต	ประวัติศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ไทย
2519	ปริญญาตรี	(อ.ม.) อักษรศาสตรบัณฑิต	ประวัติศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ไทย

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

จूरรัตน์ บัวแก้ว. 2533. การสำรวจโบราณสถานเบื้องต้นจังหวัดปัตตานี : ศึกษาเฉพาะกรณีวังจะบังติกอ ตีพิมพ์ในวารสารรูสะมิแล 2534. (หัวหน้าโครงการ)

จूरรัตน์ บัวแก้ว. 2537. หัตถกรรมพื้นบ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีผลิตภัณฑ์กระจูด. (หัวหน้าโครงการ)

จूरรัตน์ บัวแก้ว. 2531. การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส. (ผู้ร่วมโครงการ)

จूरรัตน์ บัวแก้ว. 2536. การศึกษาศักยภาพสตรีในการมีส่วนร่วมพัฒนาหมู่บ้าน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี และอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ผู้ร่วมโครงการ)

จूरรัตน์ บัวแก้ว. 2538. จิตรกรรมไทยมุสลิม (ผู้ร่วมโครงการ)

จूरรัตน์ บัวแก้ว. 2546. การศึกษาแหล่งเตาเผาเครื่องถ้วยโบราณจังหวัดปัตตานี. (ผู้ร่วมโครงการ)

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

บทความทางวิชาการ

1 คำสำคัญ "จุ่มจี" เล่ม 2 หน้า 837 "เชื้อช้าง-เชื้อลิง" เล่ม 3 หน้า 1056 "ตี" เล่ม 4 หน้า 1311 "เป่ากบ" เล่ม 5 หน้า 2122 "ยิงราว" เล่ม 7 หน้า 2988 "ลิงชิงไข่" เล่ม 8 หน้า 3200 "หลักจน" เล่ม 10 หน้า 4005: การเล่นเกมของเด็ก" ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันทักษิณคดีศึกษา 2529.

2 การค้าของเมืองปัตตานีในอดีต เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเศรษฐกิจเมืองปัตตานีในอดีต ภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2539.

3 กาแลเปือซาร์ : ศูนย์กลางการค้าก่อนการสร้างเมืองกรือเซะ วารสารสงขลานครินทร์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2540.

4 เมืองปัตตานีในอดีต วารสารรุสมีแล ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2541.

5 การละเล่นของเด็กภาคใต้ วารสารการละเล่นของเด็กไทย .

6 ผ้าลิมา: ศาสตร์และลีลาแห่งศิลป์ เปิดโลกวิจัยครั้งที่ 2 สิงหาคม 2546 .

7 ผ้าโบราณของเมืองปัตตานี วารสารวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี 2547.

หนังสือ

1 วัง 7 หัวเมือง ภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2542.

2 เอกสารประกอบการสอนวิชาอารยธรรม 2547.

สื่อการสอน

1 Virtual Classroom วิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคใต้ 2546.

2 CAI วิชาอารยธรรม หน่วยที่ 1-11 2547.

สิทธิบัตร

กำลังดำเนินการจดสิทธิบัตรลายผ้าจวนตานีและผ้าชนิดอื่นๆ ซึ่งได้จากงานวิจัยเรื่องผ้ากับวิถีชีวิตชาวไทยมุสลิม โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา ยินดีออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดเพื่อทูลเกล้าถวายสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสพระชนมพรรษาครบรอบ 72 พรรษา

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

จूरรัตน์ บัวแก้ว. 2539-2544. ผ้ากับวิถีชีวิตชาวไทยมุสลิมในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่นสาขาที่ทำประโยชน์ให้กับชุมชน จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปี 2545) นำเสนอผลงานในการประชุมนานาชาติ The First Inter -Dialogue Conference On Southern Thailand Experiencing southern Thailand : Current Social Transformations From Peoples Perspectives 13-15 june 2002. (หัวหน้าโครงการ)

จूरรัตน์ บัวแก้ว. 2545. การทดลองทอผ้าจวนตานีด้วยเส้นใยฝ้ายและใยสังเคราะห์. (ได้รับรางวัลผลงานประดิษฐ์คิดค้นจากทบวงมหาวิทยาลัย ปี 2545) นำเสนอผลงานทางวิชาการในสัปดาห์เปิดโลกวิจัยครั้งที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2545. (หัวหน้าโครงการ)

จूरิตน์ บัวแก้ว. การอบรมเทคนิคการทอผ้าลิลมา. 2545 (ได้รับคัดเลือกให้เป็นข้าราชการดีเด่นสาขาวิจัยจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี 2546) นำเสนอผลงานทางวิชาการในสัปดาห์เปิดโลกวิจัยครั้งที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2546. (หัวหน้าโครงการ)

3. จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผ้าโบราณของเมืองปัตตานี

ณ. การทำงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ

สอนระดับปริญญาตรี สัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง

2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

การถ่ายทอดเทคนิคการทอผ้าจวนตานี

นักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นายดลมนรจน บากา

(ภาษาอังกฤษ) Mr.Dolmanach Baka

เพศ ชาย วันเดือนปีเกิด 17 กรกฎาคม 2487

ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์

สถานที่ติดต่อ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

โทรศัพท์ 0-7333-1305 , 0-7333-5121 ต่อ 1580-2 โทรสาร 0-7334-8726

E-mail – address bdolma@bunga.pn.psu.ac.th

ที่อยู่ 181/ ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

โทรศัพท์ 0-9734-4049

4. เงินเดือนปัจจุบัน 29,600 บาท

ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญาและชื่อเต็ม	สาขาวิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษา	ประเทศ
2542	ประกาศนียบัตร	การบริหารงานวิจัยระดับหัวหน้าโครงการ	สังคมศาสตร์	สภาวิจัยแห่งชาติ	ไทย
2526	ประกาศนียบัตร	นักวิจัย	สังคมศาสตร์	สภาวิจัยแห่งชาติ	ไทย
2523	ปริญญาโท	(อ.ม.)	ศาสนา	มหาวิทยาลัยมหิดล	ไทย
		อักษรศาสตรมหาบัณฑิต	เปรียบเทียบ		
2516	ปริญญาตรี	(กศ.บ.)	มัธยมศึกษา	วิทยาลัยวิชาการศึกษา	ไทย
			ภาษาไทย	ประสานมิตร	

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ดลมนรรัตน์ บากา. 2526. บทบาทผู้นำในโครงการสร้างงานในชนบท. กรุงเทพฯ : สมาวิจัยแห่งชาติ. (ประธานฝ่ายวิชาการ) (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2529. สถานภาพสตรีไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2535. การประเมินโครงการสัมมนาผู้นำศาสนาและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดสตูล. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2527. การศึกษาความเป็นไปได้เพื่อพัฒนาลุ่มน้ำโก-ลก. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2526. การสำรวจจิตกรรมไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2536. การประเมินโครงการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2541. สังคมมุสลิมในสมัยอาณาจักรออตโตมาน. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2540. บทบาทด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของสตรีไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2541 – 2542. ผลกระทบบางประการที่อาจเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาตามโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2543. บทบาทผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2546. การพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา. (หัวหน้าโครงการ)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2523. การศึกษาองค์ประกอบของปัญหาที่มีผลกระทบต่อ สวัสดิภาพครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา : วิทยาลัยครูยะลา. (ผู้ร่วมวิจัย)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2528. การย้ายแรงงานไทยไปต่างประเทศของคนไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาแรงงานจากปัตตานี นราธิวาส ในประเทศมาเลเซีย. ยะลา : ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. (ผู้ร่วมวิจัย)

ดลมนรรัตน์ บากา. 2536. ปัจจัยที่ทำให้เยาวชนติดสารเสพติดในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (ผู้ร่วมวิจัย)

ดลมนรรัตน์ บากา. สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมภาคใต้. (ผู้ร่วมวิจัย)

ดลมนรรัตน์ บากา. ความคิดเห็นของประชาชนและข้าราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีต่อข้อปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลามตามคำวินิจฉัยของจุฬาราชมนตรี : กรณีศึกษาเขตอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี. (ผู้ร่วมวิจัย)

ดลมนรจนี บากา. 2538. ชาวไทยมุสลิมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม : การศึกษาภาคใต้ตอนล่าง. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (ผู้ร่วมวิจัย)

ดลมนรจนี บากา. 2540. บทบาทมัสยิดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (ผู้ร่วมวิจัย)

ดลมนรจนี บากา. 2540. การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของผู้นำมุสลิมที่มีผลต่อการชี้นำประชาชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (ผู้ร่วมวิจัย)

Dolmanach Baka. 1985. **Muslim Society, Higher Education and Development in Southeast Asia.** Singapore : Institute of Southeast Asia Studies. (ผู้ร่วมวิจัย)

Dolmanach Baka. 1985. **Seerat of the Holy Prophet and His Service Mankind.** Pakistan : Ministry of Religious Affaires. (ผู้ร่วมวิจัย)

ค. ผลงานอื่น ๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

-

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

-

5. จ. สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

สังคมวิทยา สังคมมุสลิม ประวัติศาสตร์อิสลาม และสตรีศึกษา

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ

หัวหน้าแผนกตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา

2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

-

นักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นายพันธ์ ทองชุมนุญ
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Pun Tongchumnum
เพศ ชาย วันเดือนปีเกิด 31 กรกฎาคม 2505
ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์
สถานที่ติดต่อ โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
โทรศัพท์
E-mail – address tpun@bunga.pn.psu.ac.th
ที่อยู่ 181/61 ถนนเจริญประดิษฐ์ หมู่ที่ 6 อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000
โทรศัพท์ 0-7333-5007 หรือ 0-9598-4647

6. เงินเดือนปัจจุบัน 21,800 บาท

7.

ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ การศึกษา	ระดับ ปริญญา	อักษรย่อปริญญา และชื่อเต็ม	สาขา วิชาเอก	ชื่อสถาบัน การศึกษา	ประเทศ
2541	ปริญญาโท	(วท.ม.) วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	วิธีวิทยาการวิจัย	มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์	ไทย
2528	ปริญญาตรี	(วท.บ.) ศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตรบัณฑิต	ฟิสิกส์	มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์	ไทย

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

พันธ์ ทองชุมนุญ. 2543. มโนคติที่คลาดเคลื่อนเรื่องสมดุกลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประจำจังหวัด เขตการศึกษา 2. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (หัวหน้าโครงการ)

Pun Thongchumnum. 1997. **The Relationship Between Teaching Competency and the Academic Achievement of Science Program Students of Faculty of Education, Prince of Songkla University Pattani.** Pattani : Prince of Songkla University. (หัวหน้าโครงการ)

ธีระพงศ์ แก่นอินทร์ , พันธ์ ทองชุมนุญ , บัญญัติ ยงย่วน และ บัณฑิต ดุลยรักษ์. 2544. รายงานการวิจัย การประเมินโครงการทักษะพัฒนา ประจำปีงบประมาณ 2544. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (ผู้ร่วมโครงการ)

ธีระพงศ์ แก่นอินทร์ , พันธ์ ทองชุมนุญ , บัญญัติ ยงย่วน และ บัณฑิต ดุลยรักษ์. 2545. รายงานการวิจัย การประเมินโครงการทักษะพัฒนา ประจำปีงบประมาณ 2545. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (ผู้ร่วมโครงการ)

ธีระพงศ์ แก่นอินทร์, พันธุ์ ทองชุมนุญ, บัญญัติ ยงย่วน และ บัณฑิต ดุลยรักษ์. 2546. รายงานการวิจัย การประเมินโครงการทัศนศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2546. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (ผู้ร่วมโครงการ)

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

8. จ. สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

จ. การงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ

2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

นักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางกรวิภา ขวัญเพชร
(ภาษาอังกฤษ) Mrs.Kornwipa Kwunpetch

เพศ หญิง วันเดือนปีเกิด 14 มกราคม 2504

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 7

สถานที่ติดต่อ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองปัตตานี ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

โทรศัพท์ 0-7333-1835 , 0-7334-9195

E-mail - address

ที่อยู่ 297/23 ถนนหนองจิก หมู่ 4 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

โทรศัพท์ 0-7333-6235

9. เงินเดือนปัจจุบัน 21,130 บาท

10.

ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ การศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญา และชื่อเต็ม	สาขา วิชาเอก	ชื่อสถาบัน การศึกษา	ประเทศ
2526	ปริญญาตรี	(ค.บ.) ครุศาสตรบัณฑิต	คหกรรมศาสตร์	วิทยาลัยครูสงขลา	ไทย

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ค. ผลงานอื่น ๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

- หลักสูตรเครื่องแต่งกายสตรีพื้นเมืองภาคใต้
- หลักสูตรเครื่องแต่งกายชายพื้นเมืองภาคใต้
- หลักสูตรการทำหมวกกะปิเยาะห์
- หลักสูตรการทำเครื่องเรือนจากไม้ไผ่

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

11. จ. สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

ฉ. การงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ

หัวหน้ากลุ่มจัดการศึกษานอกโรงเรียน

2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

ศึกษากระบวนการรวมกลุ่มผู้ผลิตกะปิเยาะห์รายย่อย เพื่อสร้างความเข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิตกะปิเยาะห์รายย่อยในตำบลกะมิยอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี (หัวหน้าโครงการ)

นักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวเบญจวรรณ บัวขวัญ

(ภาษาอังกฤษ) Miss Benjawan Buakwan

เพศ หญิง วันเดือนปีเกิด 9 มกราคม 2509

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิจัย

สถานที่ติดต่อ สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

โทรศัพท์ 0-7331-3930 – 50 ต่อ 1476,1710 โทรสาร 0-7333-1250

E-mail – address bbenjawa@bunga.pn.psu.ac.th

ที่อยู่ 12/2 ซอย 13 ถนนกาญจนวนิช หมู่ที่ 2 ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

โทรศัพท์ 0-7444-5591 , 0-7421-2036 , 0-1479-8202 โทรสาร 0-7444-5591

เงินเดือนปัจจุบัน 11,670 บาท

ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ การศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญา และชื่อเต็ม	สาขาวิชาเอก	ชื่อสถาบัน การศึกษา	ประเทศ
2542	ปริญญาโท	(ศศ.ม.) ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	ไทยคดีศึกษา	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ไทย
2532	ปริญญาตรี	(ศศ.บ.) ศิลปศาสตรบัณฑิต	การจัดการทั่วไป	วิทยาลัยครูสงขลา	ไทย

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินตำบลบ้านพรุ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาเป็นผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ศูนย์สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
2. ประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่นบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา พ.ศ. 2439 – 2534 (เป็นผู้ช่วยนักวิจัย)

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

1. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "ชน ยอดแก้ว," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 4. หน้า 1897-1900. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
2. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "บุญรอบ ศรีวิชัย," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 9. หน้า 4077-4078. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
3. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "นาฬิกาเครื่องเก่า," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 8. หน้า 3760-3762. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
4. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "ปู่จักษ์," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 10. หน้า 4633-4635. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
5. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพร," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 11. หน้า 5437-5443. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
6. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "ราชภัฏอุปถัมภ์, วัด." ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 13. หน้า 6549-6555. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
7. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "ลัทธิ หนูประดิษฐ์," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 14. หน้า 6790-6792. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
8. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "ศุ บุญเลี้ยง," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 15. หน้า 7521-7522. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
9. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษกสงขลา," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 16. หน้า 8545-8546. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
10. เบญจวรรณ บัวขวัญ. "อัมพร ด้วยปาน," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 18. หน้า 8874-8876. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

12. จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

สาขาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และคติชนวิทยา

ณ. การทำงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ

- ให้ผลิตบทความวิทยุ บทความวิชาการ เผยแพร่อย่างน้อยปีละ 4 เรื่อง
- ดำเนินการวิจัย ตามพันธกิจของหน่วยงาน
- สร้างเครือข่ายวิจัย
- ติดต่อประสานงานวิจัย และอื่นๆ

2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

- คุณภาพชีวิตชุมชนประมงแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นนักวิจัย ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี ตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2546 ถึง 31 พฤษภาคม 2547 ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนกลางมหาวิทยาลัย หมวดุดหนุนการวิจัยทางด้านวัฒนธรรม ของสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา

- วิถีชีวิตชุมชนประมงแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นนักวิจัย ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี 6 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2546 ถึง 31 ธันวาคม 2547 ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย ทุนส่งเสริมนักวิจัยรุ่นใหม่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ข. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยและงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

การบริหารงานวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัยหรือชุดโครงการวิจัย

1 ผู้ช่วยหัวหน้าโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรมและพฤติกรรม เป็นโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีศาสตราจารย์สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ เป็นหัวหน้าโครงการ มีนักวิชาการท้องถิ่น นักวิจัย และชาวบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 200 คน มีหน้าที่โดยสังเขป คือ (1) เป็นผู้ประสานงานโครงการย่อย ทั้ง 7 โครงการ (2) จัดทำรายงานสรุปความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัยโครงการใหญ่ในทุกรอบ 6 เดือน (3) ศึกษาและประเมินผลงานวิจัยโครงการย่อยทั้ง 7 โครงการ (4) ตรวจสอบและสรุปรายงานผลการวิจัยของโครงการย่อยเพื่อเสนอให้หัวหน้าโครงการรับทราบและดำเนินการประเมินผลงานต่อไป (5) ดำเนินการจัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ของโครงการย่อยทั้ง 7 โครงการ เพื่อนำเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (เจ้าของทุน) (6) วิเคราะห์และวางแผนการใช้จ่ายเงินในโครงการสำหรับทุกโครงการย่อย (7) ควบคุมและดูแลงบประมาณค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับงบประมาณและแผนการดำเนินงานโครงการตามที่ได้รับอนุมัติจากเจ้าของทุน

2 เลขานุการโครงการแผนที่ภูมิทัศน์ภาคใต้: ฐานเศรษฐกิจและทุนวัฒนธรรม เป็นโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีศาสตราจารย์สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ เป็นหัวหน้าโครงการ ดำเนินการศึกษาเพื่อประมวลองค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม คติ ระบบความเชื่อ ระบบการจัดการศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ที่มีในพื้นที่

ภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจ และทุนทางสังคมและวัฒนธรรม และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาแต่ละด้าน องค์ความรู้ที่ได้ไม่น้อยกว่า 100 เรื่อง นำองค์ความรู้ดังกล่าวมาศึกษาเจาะลึกตามวิธีวิทยาและทฤษฎีที่เหมาะสม และสังเคราะห์ เพื่อสร้างสาระและโครงสร้างเชิงเนื้อหาสาระทั้งในมิติวิทยาศาสตร์และมิติวัฒนธรรม ประกอบและแปลงเป็นสัญลักษณ์ แสดงข้อมูลในแผนที่ภูมิทัศน์ภาคใต้ เรื่องละ 1 แผ่น ซึ่งจะมีนักวิชาการ นักวิจัย และชาวบ้าน ร่วมทำงานประมาณไม่น้อยกว่า 100 คน มีหน้าที่โดยสังเขป ดังนี้ (1) เป็นผู้ประสานงานโครงการ ซึ่งมีจำนวน 113 เรื่อง/สัญญาดำเนินการ (2) จัดทำรายงานสรุปความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัยโครงการในทุกรอบ 6 เดือน (3) ศึกษาตรวจสอบและสรุปรายงานผลการวิจัยของเรื่องเพื่อเสนอให้หัวหน้าโครงการรับทราบและดำเนินการประเมินผลงาน (4) วิเคราะห์และวางแผนการใช้จ่ายเงินในโครงการ (5) ควบคุมและดูแลงบประมาณค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับงบประมาณและแผนการดำเนินงานโครงการ

3 ผู้ช่วยหัวหน้าโครงการโครงการโครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมภาคใต้กับการพัฒนา โดยมีเมธีวิจัยอาวุโส สกว. ศาสตราจารย์สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ เป็นหัวหน้าโครงการ ภายใต้การสนับสนุนทุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หน้าที่โดยสังเขป ได้แก่ (1) เป็นผู้ประสานงานโครงการย่อย ทั้ง 21 โครงการ (2) จัดทำรายงานสรุปความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัยโครงการใหญ่ในทุกรอบ 6 เดือน (3) ศึกษาและประเมินผลงานวิจัยโครงการย่อยทั้งหมด 21 โครงการ (4) ตรวจสอบและสรุปรายงานผลการวิจัยของโครงการย่อยเพื่อเสนอให้หัวหน้าโครงการรับทราบ และดำเนินการประเมินผลงานต่อไป (5) ดำเนินการจัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ของโครงการย่อย 21 โครงการ เพื่อนำเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (เจ้าของทุน) (6) วิเคราะห์และวางแผนการใช้จ่ายเงินในโครงการสำหรับทุกโครงการย่อยทั้ง 21 โครงการ (7) ควบคุมและดูแลงบประมาณค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับงบประมาณและแผนการดำเนินงานโครงการตามที่ได้รับอนุมัติจากเจ้าของทุน (7) เป็นบรรณาธิการในการจัดทำต้นฉบับรายงานผลการวิจัย เพื่อรายงานให้ สกว. ทั้ง 21 โครงการย่อย ได้แก่ สายรากภาคใต้: ภูมิทัศน์ ภูมิทัศน์ จิตทัศน์ (อมรา ศรีสุชาติ ผู้วิจัย) , ตามรอยช้างแลใต้ (สารูป ฤทธิ์ชู ผู้วิจัย) , เกาะสนิมกริช : แลวิถีชีวิตชาวใต้ตอนล่าง (ศ.สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ , อ.สมบูรณ์ ชนะสุข และพิชัยแก้วขาว ผู้วิจัย) , จันทกษิณ : วิถีและพลัง (ศ.สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ , ดิลก วุฒิพาณิชย์ และประสิทธิ์ ชินการณ ผู้วิจัย) , เกาะปันหยี : เวทีบูรกรรมกลางน้ำ (พิทยา บุขรรค์รัตน์และสมปอง ยอดมณี ผู้วิจัย) , ภูมิปัญญาการปราบปรามของ พล.ต.ต.ขุนพันธรักษ์ราชเดช (วีระ แสงเพชร ผู้วิจัย) , หัวเขือกัวชน (อาคม เดชทองคำ ผู้วิจัย) , การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (รศ.ดร.รัตติยา สาและ ผู้วิจัย) , การแลกเปลี่ยนและการค้าข้าวชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา (ชวลิต อังวิทยาธร ผู้วิจัย) , วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจรอบทะเลสาบสงขลา (รศ.วิมล คำศรี ผู้วิจัย) , วัฒนธรรมการบริโภคของแรงงานรับจ้าง ในชุมชนอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส (ผศ.ดร.วัฒนา สุกันต์ลี ผู้วิจัย) , สาวโยตระกูล "งานทวี" แลวิถีและพลังมังกรใต้ (อ.ศุภิมา นฤมล วงศ์สุภาพ ผู้วิจัย) , ผูกโยด : วิถีและพลัง (อาคม เดชทองคำ ผู้วิจัย) , โครงสร้างและพลวัตตลาดพืชผลที่ตลาดหัวอิฐ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช (ผศ.ปัญญา เลิศไกร ผู้วิจัย) , วิถีชีวิตของประชาชนพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากการพัฒนาของรัฐ ระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 1 -8 (อ.ณรงค์ บุญสววยขวัญ ผู้วิจัย) , การแพทย์พื้นบ้านภาคใต้กับบริบททางสังคมและกระบวนการรักษาผู้ป่วย (ดร.เลิศชาย ศิริชัย ผู้วิจัย) , ฐานอำนาจและการใช้อำนาจชุมชน : ชุมชนหมู่บ้านแพรกหา อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง (สมคิด ทองสง ผู้วิจัย) , พฤติกรรมการเลือกตั้ง ส.ว. พ.ศ.2543 ของคนจีน ไทยพุทธ และไทยมุสลิม ในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (นิธินันตพงศ์ ผู้วิจัย) , การสร้างประชาคมตำบลทุ่งหวาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา (บรรจง นะแส ผู้วิจัย) (8) เป็นบรรณาธิการ สำหรับการจัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ ทั้ง 14 เรื่อง ดังต่อไปนี้ หัวเขือกัวชน , เกาะสนิมกริช : แลวิถีชีวิตชาวใต้ตอนล่าง, ทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์, ตามรอยช้างแลใต้, จันทกษิณ : วิถีและพลัง, เกาะปันหยี : เวทีบูรกรรมกลางน้ำ, ภูมิปัญญาการปราบปรามของ พล.ต.ต.ขุนพันธรักษ์ราชเดช, สายรากภาคใต้: ภูมิทัศน์ ภูมิทัศน์ จิตทัศน์ , การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส, โครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรม

ภาคได้กับการพัฒนา, การแลกเปลี่ยนและการค้าข้าวชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา, วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจรอบทะเลสาบสงขลา, วัฒนธรรมการบริโภคของแรงงานรับจ้าง ในชุมชนอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส, สาวโยตระกูล "งานทวิ" แลวิถีและพลังมังกรใต้ (9) ดำเนินการปรับแผนการดำเนินงานของงบประมาณโครงการวิจัยย่อยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการและเหมาะสมกับเงินงบประมาณและเพื่อนำเสนอ สกว. พิจารณา (10) ปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่หัวหน้าโครงการมอบหมาย ทั้งนี้เพื่อให้งานเป็นไปตามเป้าหมายหลักของโครงการ (11) ร่วมจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรม และพฤติกรรมเพื่อขอรับทุนสนับสนุนจาก (สกว.) พ.ศ. 2544 (12) ปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการส่วนตัวในการประสานงานกับบุคคลภายนอก กิจวัตรที่นอกเหนือจากงานในโครงการ เช่น เรียนเชิญเป็นวิทยากร เรียนเชิญเป็นที่ปรึกษา เป็นผู้ประเมินผลงาน เป็นต้น

นักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวสุธี เทพสุริวงศ์
(ภาษาอังกฤษ) Mrs.Sutee Tepsuriwong

เพศ หญิง วันเดือนปีเกิด 30 มิถุนายน 2512

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิจัย

สถานที่ติดต่อ สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

โทรศัพท์ 0-7331-3930 – 50 ต่อ 1476 , 1710 หรือ 0-7333-1250 โทรสาร 0-7333-1250

E-mail – address tsutee@bunga.pn.psu.ac.th

ที่อยู่ 18 หมู่ที่ 1 ตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

โทรศัพท์ 01-0993535

13. เงินเดือนปัจจุบัน 11,670 บาท

14.

ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญาและชื่อเต็ม	สาขาวิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษา	ประเทศ
2542	ปริญญาโท	(ศศ.ม.) ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	ไทยคดีศึกษา	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ไทย
2538	ประกาศนียบัตรบัณฑิต	(ป.บอ.) ประกาศนียบัตรบัณฑิต บัณฑิตอาสาสมัคร	บัณฑิต อาสาสมัคร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ไทย
2536	ปริญญาตรี	(ศศ.บ.) ศิลปศาสตรบัณฑิต	พัฒนาชุมชน	วิทยาลัยครูยะลา	ไทย

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

สุธี สังข์หิรัญ. 2538. การอนุรักษ์ดินและน้ำ : กรณีศึกษาบ้านหนองแซง หมู่ที่ 6 ตำบลนาตาล อำเภอดงโขง จังหวัดกาฬสินธุ์. สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. (หัวหน้าโครงการ)

สุธี สังข์หิรัญ. 2542. การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชาวบ้านในชุมชนคูขุด ตำบลคูขุด อำเภอสะทิงพระ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. (หัวหน้าโครงการ)

อมรา ศรีสุชาติ. 2544. โครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ จากหลักฐานโบราณคดีและประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ผู้ช่วยนักวิจัย)

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

15. จ. สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และวัฒนธรรมศึกษา

ฉ. การงานในปัจจุบัน

1. งานประจำ

- กำลังดำเนินการวิจัยในโครงการ เรื่อง วิถีและพลังของลิเกฮูลู่ในจังหวัดปัตตานี ได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะสิ้นสุดโครงการในเดือนพฤษภาคม 2547 นี้ และปัจจุบันกำลังได้รับการอนุมัติให้ทำโครงการวิจัยเรื่อง โครงการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดปัตตานี)

- ให้ผลิตบทความวิทยุ บทความวิชาการ เผยแพร่อย่างน้อยปีละ 4 เรื่อง
- จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง
- เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการวิจัยกับหน่วยงานอื่น ๆ
- สรุปผลการปฏิบัติงานประจำเดือนและนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชา
- งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

2. งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

- โครงการแผนที่ภูมิทัศน์ภาคใต้ของศาสตราจารย์สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (ผู้อำนวยการโครงการ) ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยได้รับผิดชอบร่วมเป็นนักวิจัยโครงการย่อย จำนวน 2 โครงการ ได้แก่ โครงการ “ตลาดนัด” ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วประมาณร้อยละ 80 และโครงการ “ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน” ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วประมาณร้อยละ 50 ของโครงการ (นักวิจัย)

- วิถีและพลังของลิเกฮูลู่ในจังหวัดปัตตานี โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (นักวิจัย)

ตัวอย่างแบบสำรวจข้อมูล

แบบสำรวจเพื่อทำฐานข้อมูล

การพัฒนา กลุ่มผลิตผ้าคลุมผสมสตรีและกะปิเยาะหิในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชุดที่ 1

กลุ่มผ้าคลุมผสมสตรี

1. ชื่อกลุ่ม
2. ชื่อ - สกุล ประธานกลุ่ม อายุ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ที่ ถนน
ตำบล อำเภอ จังหวัด
โทรศัพท์
3. วัน เดือน ปี ที่จัดตั้งกลุ่ม ☐ เป็นกลุ่มที่มีการจดทะเบียน
☐ เป็นกลุ่มที่ไม่มีการจดทะเบียน
4. จำนวนสมาชิก คน
4.1 สมาชิกชาย คน
4.2 สมาชิกหญิง คน
5. ลักษณะการประกอบอาชีพของสมาชิก
5.1 เป็นรายได้หลักของสมาชิกจำนวน คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ ต่ำกว่า 1,500 บาท
☐ 1,501 - 3,000 บาท
☐ 3,001 - 4,500 บาท
☐ 4,501 - 6,000 บาท
☐ มากกว่า 6,000 บาท
5.2 เป็นรายได้เสริมของสมาชิกจำนวน คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ ต่ำกว่า 1,500 บาท
☐ 1,501 - 3,000 บาท
☐ 3,001 - 4,500 บาท
☐ 4,501 - 6,000 บาท
☐ มากกว่า 6,000 บาท
6. ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ รับจ้างทำโดยวัตถุดิบในการผลิตเป็นของนายทุน
☐ ผลิตเองโดยวัตถุดิบในการผลิตเป็นของกลุ่ม
☐ ประธานกลุ่มเป็นผู้ลงทุน
☐ อื่นๆ (ระบุ)
7. ลักษณะการผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ผลิตตามสั่ง
☐ ผลิตเพื่อรอจำหน่าย
☐ อื่นๆ (ระบุ)
8. ปริมาณการผลิต จำนวนผืนต่อเดือน ต้นทุนการผลิต และราคาจำหน่าย
8.1 ชื่อลายที่ 1 จำนวน ผืน/เดือน ต้นทุนการผลิต บาท/ผืน
ราคาขายปลีก บาท/ผืน ราคาขายส่ง บาท/ผืน

- 8.2 ชื่อสายที่ 2 จำนวน ผืน/เดือน ต้นทุนการผลิต บาท/ผืน
 ราคาขายปลีก บาท/ผืน ราคาขายส่ง บาท/ผืน
- 8.3 ชื่อสายที่ 3 จำนวน ผืน/เดือน ต้นทุนการผลิต บาท/ผืน
 ราคาขายปลีก บาท/ผืน ราคาขายส่ง บาท/ผืน
- 8.4 ชื่อสายที่ 4 จำนวน ผืน/เดือน ต้นทุนการผลิต บาท/ผืน
 ราคาขายปลีก บาท/ผืน ราคาขายส่ง บาท/ผืน
9. ตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์ (เรียงลำดับจากมากไปน้อย)
- 9.1 ภายในจังหวัด
- 9.1.1 จุดรับซื้อ อำเภอ จังหวัด ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.1.2 จุดรับซื้อ อำเภอ จังหวัด ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.1.3 จุดรับซื้อ อำเภอ จังหวัด ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.1.4 จุดรับซื้อ อำเภอ จังหวัด ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.2 ภายนอกประเทศ (ไม่รวมภายในจังหวัด)
- 9.2.1 จุดรับซื้อ อำเภอ จังหวัด ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.2.2 จุดรับซื้อ อำเภอ จังหวัด ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.2.3 จุดรับซื้อ อำเภอ จังหวัด ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.3 ต่างประเทศ
- 9.3.1 ประเทศ ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.3.2 ประเทศ ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.3.3 ประเทศ ปริมาณ ผืน/เดือน
- 9.3.4 ประเทศ ปริมาณ ผืน/เดือน
10. ชื่อสายที่ได้รับความนิยม (เรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยสุด)
- 10.1 ในประเทศ
ชื่อสายที่ได้รับความนิยม	ลำดับที่ 1 ชื่อสาย
	ลำดับที่ 2 ชื่อสาย
	ลำดับที่ 3 ชื่อสาย
	ลำดับที่ 4 ชื่อสาย
สีสันทันที่ได้รับความนิยม	ลำดับที่ 1 สี
	ลำดับที่ 2 สี
	ลำดับที่ 3 สี
- 10.2 ในต่างประเทศ
- ประเทศมาเลเซีย**
ชื่อสายที่ได้รับความนิยม	ลำดับที่ 1 ชื่อสาย
	ลำดับที่ 2 ชื่อสาย
	ลำดับที่ 3 ชื่อสาย
	ลำดับที่ 4 ชื่อสาย
สีสันทันที่ได้รับความนิยม	ลำดับที่ 1 สี
	ลำดับที่ 2 สี
	ลำดับที่ 3 สี

ประเทศอินโดนีเซีย

ชื่อสายที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 1 ชื่อสาย

ลำดับที่ 2 ชื่อสาย

ลำดับที่ 3 ชื่อสาย

ลำดับที่ 4 ชื่อสาย

สีสันทที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 1 สี

ลำดับที่ 2 สี

ลำดับที่ 3 สี

ประเทศบรูไน

ชื่อสายที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 1 ชื่อสาย

ลำดับที่ 2 ชื่อสาย

ลำดับที่ 3 ชื่อสาย

ลำดับที่ 4 ชื่อสาย

สีสันทที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 1 สี

ลำดับที่ 2 สี

ลำดับที่ 3 สี

ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ชื่อสายที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 1 ชื่อสาย

ลำดับที่ 2 ชื่อสาย

ลำดับที่ 3 ชื่อสาย

ลำดับที่ 4 ชื่อสาย

สีสันทที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 1 สี

ลำดับที่ 2 สี

ลำดับที่ 3 สี

ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรต

ชื่อสายที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 1 ชื่อสาย

ลำดับที่ 2 ชื่อสาย

ลำดับที่ 3 ชื่อสาย

ลำดับที่ 4 ชื่อสาย

สีสันทที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 1 สี

ลำดับที่ 2 สี

ลำดับที่ 3 สี

ประเทศอื่น ๆ (ระบุ)

ชื่อสายที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 1 ชื่อสาย

ลำดับที่ 2 ชื่อสาย

ลำดับที่ 3 ชื่อสาย

สถานที่ได้รับความนิยม

ลำดับที่ 4 ชื่อลาย
 ลำดับที่ 1 สี
 ลำดับที่ 2 สี
 ลำดับที่ 3 สี

11. วัตถุดิบในการผลิต

11.1 ผ้า

ชนิดผ้า	แหล่งที่ซื้อ

11.2 ด้าย

ชนิดด้าย	แหล่งที่ซื้อ

11.3 วัสดุตกแต่ง

วัสดุตกแต่ง	แหล่งที่ซื้อ

12. การบรรจุภัณฑ์ของกลุ่ม

☐ มี

รูปแบบคือ

1.

2.

☐ ไม่มี

13. ความรู้ที่ใช้ในการผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัว
- ☐ ได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัว
- ☐ เรียนรู้ระหว่างกันจากภายในกลุ่ม
- ☐ จากวิทยากรที่สนับสนุนโดยหน่วยงานของราชการ
- ☐ อื่นๆ (ระบุ)

14. จำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต

14.1 จักร

14.1.1 จักรอุตสาหกรรม

..... หลัง

14.1.2 จักรตราตริก

.....

หลัง

14.1.3 จักรแซกริม

.....

หลัง

14.1.4 อื่นๆ (ระบุ)

14.2 เครื่องตัดผ้า จำนวน

.....

อัน

14.3 หัวแรง จำนวน

.....

อัน

14.4 สติง จำนวน

.....

อัน

15. ผู้ลงทุนในการให้เครื่องมือผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ หน่วยงานราชการ

ระบุชื่อ

1.

2.

☐ หน่วยงานเอกชน

ระบุชื่อ

.....

☐ ของกลุ่ม

ระบุชื่อ

.....

☐ ของนายทุน

ระบุชื่อ

.....

☐ อื่นๆ

ระบุชื่อ

.....

16. มาตรฐานผลิตภัณฑ์หรือรางวัลที่เคยได้รับ

16.1

16.2

17. ปัญหาของกลุ่ม

17.1 ด้านการผลิต

.....

.....

.....

17.2 ด้านการตลาด

.....

.....

.....

17.3 ด้านการบริหารจัดการ

.....

.....

.....

17.4 ด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

18. ข้อเสนอแนะ / ความต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลวิจัย